

Πρακτικός οδηγός της EASO σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας Δεύτερη έκδοση

Σειρά πρακτικών οδηγιών της EASO

2018

Ούτε η EASO ούτε οποιοδήποτε πρόσωπο ενεργεί εξ ονόματος της [θεσμικού ή άλλου οργάνου/υπηρεσία] ευθύνεται για ενδεχόμενη χρήση των παρακάτω πληροφοριών.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2018

© Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο, 2018

Η αναπαραγωγή επιτρέπεται εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή φωτογραφιών ή άλλου υλικού τα οποία δεν καλύπτονται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να ζητείται απευθείας η άδεια των κατόχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Print ISBN 978-92-9476-961-9 doi:10.2847/886389 BZ-02-18-896-EL-C

PDF ISBN 978-92-9476-991-6 doi:10.2847/165839 BZ-02-18-896-EL-N

EASO
Πρακτικός οδηγός
σχετικά με
τον υπολογισμό
της ηλικίας
Δεύτερη έκδοση

Σειρά πρακτικών οδηγιών της EASO

Ο πρακτικός οδηγός της EASO σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας βασίζεται τόσο στις πληροφορίες και στις κατευθυντήριες οδηγίες για τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας, όσο και στην επισκόπηση των μεθόδων υπολογισμού της ηλικίας που έχουν ήδη αναλυθεί στο έγγραφο της EASO σχετικά με τις πρακτικές εκτίμησης της ανηλικότητας στην Ευρώπη (2013). Ο παρών οδηγός προσφέρει πρακτικές οδηγίες, βασικές συστάσεις και εργαλεία για τη συνεκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού όταν υπολογίζεται η ηλικία των ατόμων με διεπιστημονικές και ολιστικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις. Περιέχει επίσης ανανεωμένες πληροφορίες σχετικά με τις μεθόδους των κρατών της ΕΕ+ και σχετικά με νέες μεθόδους που δεν χρησιμοποιούνται ακόμα, όπως επίσης και πιθανές ή μελλοντικές εναλλακτικές προτάσεις.

Περιεχόμενα

Συντομογραφίες.....	6
Περίληψη	9
Εισαγωγή.....	11
Κεφάλαιο 1 Πλαίσιο διεξαγωγής του υπολογισμού της ηλικίας.....	15
Ο υπολογισμός της ηλικίας υπό το πρίσμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων.....	17
Κεφάλαιο 2 Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και διαδικαστικές εγγυήσεις.....	20
Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	20
Εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού για τον σκοπό του υπολογισμού της ηλικίας	21
Εφαρμογή της αρχής του ευεργετήματος της αμφιβολίας.....	23
Επίτροπος/εκπρόσωπος.....	27
Δικαίωμα στην πληροφόρηση	29
Δικαίωμα της έκφρασης ατομικών απόψεων και δικαίωμα της ακρόασης.....	30
Συνειδητή συναίνεση και δικαίωμα άρνησης.....	31
Αρχή της εμπιστευτικότητας και προστασία των δεδομένων για ζητήματα ασφάλειας	32
Καταρτισμένοι επαγγελματίες που έχουν πείρα με παιδιά.....	33
Η λιγότερο παρεμβατική μέθοδος.....	33
Ακρίβεια και περιθώριο σφάλματος	37
Συνδυασμός παρεμβατικότητας και ακρίβειας.....	38
Δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής.....	39
Κεφάλαιο 3 Η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας: εφαρμογή διεπιστημονικής και ολιστικής προσέγγισης	41
Εφαρμογή ολιστικής και διεπιστημονικής προσέγγισης στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας	41
Διάγραμμα ροής της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας	43
Κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας.....	44
Όταν εξετάζεται κατά πόσο είναι αναγκαίος ο υπολογισμός της ηλικίας	44
Όταν διενεργείται υπολογισμός της ηλικίας	46
Κεφάλαιο 4 Επισκόπηση των μεθόδων του υπολογισμού της ηλικίας.....	48
Διάγραμμα ροής των μεθόδων	48
Κατευθυντήριες οδηγίες για τη σταδιακή εφαρμογή των μεθόδων	49
A. Μη ιατρικές μέθοδοι.....	52
B. Ιατρική μέθοδος (χωρίς ακτινοβολία).....	57
Γ. Ιατρικές μέθοδοι (στις οποίες χρησιμοποιείται ακτινοβολία).....	62
Κεφάλαιο 5 Τελικές συστάσεις.....	67
Παράρτημα 1 Γλωσσάριο	71
Παράρτημα 2 Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και ο υπολογισμός της ηλικίας: πρακτικά εργαλεία	79
A. Το έντυπο της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος	81
B. Ο κατάλογος των σημείων ελέγχου του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού για τον σκοπό του υπολογισμού της ηλικίας	83
Παράρτημα 3 Νομικό πλαίσιο και πλαίσιο πολιτικών	87
Παράρτημα 4 Επισκόπηση των μεθόδων και των διαδικαστικών εγγυήσεων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες του υπολογισμού της ηλικίας.....	119
Παράρτημα 5 Βιβλιογραφία.....	128

Συντομογραφίες

ΑΑ	Ασυνόδευτος/-οι ανήλικος/-οι
ΒΣΠ	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού
ΔΕΕΣ	Διεθνής Επιτροπή του Ερυθρού Σταυρού
ΔΟΜ	Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (Οργανισμός Μετανάστευσης των Ηνωμένων Εθνών)
ΔΠ	Διεθνής προστασία
ΕΒΣ	Εκτίμηση βέλτιστου συμφέροντος
ΕΔΜ	Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
Εκτελεστικός κανονισμός αριθ. 118/2014	Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 118/2014 της Επιτροπής, της 30ής Ιανουαρίου 2014, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1560/2003 για τα μέτρα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 343/2003 του Συμβουλίου για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας
Κανονισμός Eurodac (αναδιατύπωση)	Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 603/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση του «Eurodac» για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013 για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα και σχετικά με αιτήσεις της αντιπαραβολής με τα δεδομένα Eurodac που υποβάλλουν οι αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών και η Ευρωπόλ για σκοπούς επιβολής του νόμου και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1077/2011 σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (αναδιατύπωση)
Κανονισμός του Δουβλίνου III (αναδιατύπωση)	Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (αναδιατύπωση)
ΚΔΑ	Πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινής διαδικασίας διεθνούς προστασίας στην Ένωση και την κατάργηση της οδηγίας 2013/32/ΕΕ (κανονισμός για τις διαδικασίες ασύλου)
ΚΕΣΑ	Κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου
ΚΜ	Κράτος/-η μέλος/-η της ΕΕ
Κράτη της ΕΕ+	Τα κράτη μέλη της ΕΕ, η Νορβηγία και η Ελβετία
ΜΚΟ	Μη κυβερνητική οργάνωση

ΟΔΑ (αναδιατύπωση)	Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Αποκαλείται και «οδηγία για τις διαδικασίες ασύλου» (αναδιατύπωση)
ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση)	Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση). Αποκαλείται και «οδηγία για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου» (αναδιατύπωση)
ΟΚΕΑ	Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου. Αποκαλείται και «οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων» (ΟΚΕΑ)
ΟΣΥ (αναδιατύπωση)	Οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση). Αποκαλείται και «οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής» (αναδιατύπωση)
ΟΧΙ	Νορβηγία
ΠΒΣ	Προσδιορισμός βέλτιστου συμφέροντος
ΠΧΚ	Πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής
ΣΔΠ	Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού
Σύμβαση της Γενεύης του 1951	Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1951 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων (και το «Πρωτόκολλο του 1967 εν σχέσει προς την νομική κατάσταση των προσφύγων»)
ΧΘΔ	Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑDCS	Η Ένωση Προϊσταμένων Υπηρεσιών Μέριμνας Παιδιών (Association of Directors of Children's Services Ltd) είναι η εθνική ένωση της Αγγλίας που απαρτίζεται από προϊσταμένους υπηρεσιών μέριμνας παιδιών και από τα ανώτερα διοικητικά στελέχη του κλάδου
ΑGFAD	Γερμανική ένωση ιατροδικαστών
ΑLARA	Το αγγλικό ακρωνύμιο χρησιμοποιείται στην ακτινοπροστασία και σημαίνει «το χαμηλότερο επίπεδο που είναι εύλογα εφικτό»
ΑMIF	Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης
ΑT	Αυστρία
ΒΕ	Βέλγιο
ΒG	Βουλγαρία
CT/CAT	Τομογραφία μέσω υπολογιστή/αξονική τομογραφία μέσω υπολογιστή
CY	Κύπρος
DE	Γερμανία
DK	Δανία
EASO	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο

EE	Εσθονία
ES	Ισπανία
Eurodac	Ευρωπαϊκή βάση δεδομένων δακτυλοσκόπησης των αιτούντων άσυλο
FI	Φινλανδία
FR	Γαλλία
FRA	Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
HU	Ουγγαρία
IE	Ιρλανδία
IT	Ιταλία
JRC	Κοινό Κέντρο Ερευνών, η υπηρεσία επιστημών και γνώσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που απασχολεί επιστήμονες για τη διεξαγωγή ερευνών προκειμένου να παρέχει ανεξάρτητες επιστημονικές συμβουλές και να υποστηρίζει πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης
LT	Λιθουανία
LU	Λουξεμβούργο
LV	Λετονία
MRI	Απεικόνιση μαγνητικού συντονισμού
MT	Μάλτα
NIDOS	Ίδρυμα NIDOS (Ίδρυμα επιτροπείας των ασυνόδευτων ανηλίκων που υποβάλλουν αίτηση για χορήγηση διεθνούς προστασίας στις Κάτω Χώρες)
NL	Κάτω Χώρες
OHCHR	Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα
PL	Πολωνία
RO	Ρουμανία
SCEP	Πρόγραμμα «παιδιά χωρισμένα από τους γονείς τους στην Ευρώπη»
SE	Σουηδία
SI	Σλοβενία
SIS	Σύστημα πληροφοριών μεγάλης κλίμακας που υποστηρίζει τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων και τη συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου στον χώρο του Σένγκεν
SK	Σλοβακία
SLTD	Βάση δεδομένων που περιέχει αρχεία για κλεμμένα, απολεσθέντα ή ανακληθέντα ταξιδιωτικά έγγραφα όπως διαβατήρια, δελτία ταυτότητας, άδειες διέλευσης ΟΗΕ ή σφραγίδες θεώρησης
THB	Εμπορία ανθρώπων
UK	Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας
UNHCR	Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες
UNICEF	Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά
VIS	Σύστημα πληροφοριών για τις θεωρήσεις

Περίληψη

Ο υπολογισμός της ηλικίας εξακολουθεί να συνιστά περίπλοκη διαδικασία, η οποία μπορεί να έχει σημαντικές συνέπειες για τους αιτούντες που υπόκεινται στη διαδικασία του υπολογισμού. Οι μέθοδοι και οι διαδικασίες του υπολογισμού της ηλικίας διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών και η αξιοπιστία, η διεπιστημονικότητα και η νομιμότητά τους δεν είναι πάντα εγγυημένες. Λαμβάνοντας υπόψη τις εν λόγω προκλήσεις, στην ανακοίνωσή της προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με τίτλο «Η προστασία των παιδιών-μεταναστών» [COM(2017) 211 της 12ης Απριλίου 2017], η Επιτροπή κάλεσε την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO) να επικαιροποιήσει το 2017 τις κατευθυντήριες γραμμές της για τον υπολογισμό της ηλικίας.

Στο παρόν εγχειρίδιο παρέχονται κυρίως κατευθυντήριες οδηγίες ώστε να λαμβάνεται υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού (ΒΣΠ) τόσο όταν κρίνεται αναγκαίο να εξεταστεί η ηλικία του, όσο και όταν σχεδιάζεται και εφαρμόζεται η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας βάσει μιας ολιστικής και διεπιστημονικής προσέγγισης που δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις ανάγκες και στα χαρακτηριστικά του ατόμου.

Για να διευκολύνονται οι αρχές να εφαρμόζουν την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, στο παρόν εγχειρίδιο:

- αναλύονται οι επιπτώσεις του υπολογισμού της ηλικίας στα άλλα δικαιώματα του αιτούντος και οι λόγοι που υπαγορεύουν τον υπολογισμό·
- προσφέρονται κατευθυντήριες οδηγίες για την εφαρμογή των αναγκαίων αρχών και εγγυήσεων στη διαδικασία του υπολογισμού·
- περιγράφονται μέθοδοι για την εφαρμογή της διαδικασίας του υπολογισμού στο πλαίσιο μιας ολιστικής και διεπιστημονικής προσέγγισης·
- παρέχεται οπτική αναπαράσταση της δυναμικής διαδικασίας και δίνεται έμφαση στη σταδιακή εφαρμογή των μεθόδων ώστε να αποφεύγονται περιττές εξετάσεις·
- εξετάζονται νέες μέθοδοι για τον υπολογισμό της ηλικίας των αιτούντων, οι τελευταίες εξελίξεις των μεθόδων που χρησιμοποιούνται ήδη και ο αντίκτυπος της εκάστοτε μεθόδου στις εγγυήσεις και στα δικαιώματα των αιτούντων·
- παρέχονται καίριες συστάσεις για την αντιμετώπιση των πρακτικών δυσκολιών που ενδέχεται να προκύψουν πριν από τη διαδικασία, μετά τη διαδικασία και σε διάφορα στάδια της διαδικασίας·
- περιλαμβάνονται διάφορα εργαλεία και έγγραφα αναφοράς που συμπληρώνουν τις πληροφορίες του παρόντος πρακτικού οδηγού:
 - γλωσσάριο με βασικούς όρους·
 - έγγραφα που απορρέουν από το διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό νομικό πλαίσιο, περιέχουν κατευθυντήριες οδηγίες για τις ασκούμενες πολιτικές και είναι συναφή με το θέμα·
 - πρακτικά εργαλεία που διασφαλίζουν την αρχή του ΒΣΠ (έντυπο και κατάλογος σημείων ελέγχου), καθώς και
 - επικαιροποιημένη επισκόπηση των μεθόδων και διαδικαστικών εγγυήσεων που εφαρμόζονται στην επικράτεια της ΕΕ+.

Στο παρόν έγγραφο προσδιορίζονται και εξετάζονται επίσης μια σειρά από προκλήσεις που συνδέονται με τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας, όπως π.χ. οι περιστάσεις που (δεν) δικαιολογούν επαρκώς τη διενέργεια του υπολογισμού της ηλικίας, οι περιορισμοί των μεθόδων που χρησιμοποιούνται με επίκεντρο την παρεμβατικότητα και την ακρίβεια της διαδικασίας, οι αποσπασματικές εκτιμήσεις που βασίζονται μόνο στα εξωτερικά χαρακτηριστικά, η χρήση ιατρικών κατά βάση μεθόδων (που περιλαμβάνουν ενίοτε μόνο ιοντίζουσες ακτινοβολίες), η υποβολή των αιτούντων στις ίδιες εξετάσεις σε διαφορετικά κράτη μέλη ή η ανεπαρκής εφαρμογή βασικών εγγυήσεων στη διαδικασία (δηλ. η έλλειψη επιτρόπου/αντιπροσώπου ή αποτελεσματικής ένδικης προστασίας).

Για να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις, η EASO εκπόνησε βασικές συστάσεις, οι οποίες θα αναλυθούν εκτενώς στο παρόν έγγραφο. Οι συστάσεις αυτές μπορούν να συνοψιστούν στα εξής σημεία:

- Το ΒΣΠ θα πρέπει να τηρείται όχι μόνο όταν το παιδί ταυτοποιείται ως παιδί, αλλά και όταν εκφράζονται αμφιβολίες για το αν τελικά ο αιτών είναι παιδί.
- Ο υπολογισμός της ηλικίας δεν θα πρέπει να θεωρείται μια κοινή διαδικασία. Η αναγκαιότητα του υπολογισμού θα πρέπει να αιτιολογείται δεόντως όταν εκφράζονται βάσιμες αμφιβολίες για την ηλικία που δηλώνει ότι έχει ο αιτών.
- Όταν εφαρμόζεται η αρχή του ΒΣΠ, η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας εστιάζει στο παιδί και προσαρμόζεται στις ειδικές ανάγκες του αιτούντος (φύλο, φάσμα της ηλικίας που αμφισβητείται, πολιτιστικό υπόβαθρο κ.λπ.).
- Εφόσον εκφραστούν αμφιβολίες για τη δηλούμενη ηλικία, πρέπει να παρέχεται το ευεργέτημα της αμφιβολίας κατά τη διάρκεια του υπολογισμού της ηλικίας και έως ότου εκδοθούν ασφαλή αποτελέσματα. Οι αιτούντες θα πρέπει να θεωρούνται και να αντιμετωπίζονται ως παιδιά έως ότου διαπιστωθεί ότι είναι ενήλικες.
- Το παιδί, ή το υποτιθέμενο παιδί, πρέπει να διαθέτει επίτροπο/εκπρόσωπο, ο οποίος διασφαλίζει ότι το παιδί μπορεί να συμμετέχει στη διαδικασία του υπολογισμού, ότι η ενημέρωση για τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας γίνεται με φιλικό για το παιδί τρόπο, με γνώμονα το φύλο και την ηλικία του παιδιού και σε γλώσσα που το παιδί μπορεί να κατανοήσει, καθώς και ότι το παιδί κατανοεί πλήρως τη διαδικασία του υπολογισμού. Η ενημέρωση αυτή έχει καίρια σημασία καθώς δίνεται η δυνατότητα στο παιδί να εκφράσει τη στάση, τις επιθυμίες και τις απόψεις του και να αποφασίσει συνειδητά για τη συμμετοχή του στη διαδικασία.
- Κατά τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας πρέπει να χρησιμοποιούνται ολιστικές και διεπιστημονικές προσεγγίσεις, οι οποίες διασφαλίζουν ότι εφαρμόζονται όλες οι αναγκαίες εγγυήσεις και αρχές που έχουν εξεταστεί και ότι προστατεύονται τα δικαιώματα των αιτούντων.
- Δεδομένου ότι καμία από τις —προς το παρόν— διαθέσιμες μεθόδους δεν μπορεί να αποδώσει με ακρίβεια την ηλικία ενός ατόμου, ο συνδυασμός μεθόδων με τις οποίες δεν αξιολογείται μόνο η σωματική ανάπτυξη, αλλά και η ωρίμανση και η ψυχολογική ανάπτυξη των αιτούντων, θα μπορούσε να συμβάλλει στον περιορισμό του εκάστοτε ηλικιακού φάσματος.
- Για τους σκοπούς του υπολογισμού της ηλικίας, οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται δεν πρέπει να περιλαμβάνουν πρακτικές όπως γδύσιμο ή εξέταση, μακροσκοπικό έλεγχο και μέτρηση των γεννητικών οργάνων ή ευαίσθητων περιοχών του σώματος.

Εισαγωγή

Για ποιον λόγο εκπονήθηκε η παρούσα δεύτερη έκδοση;

Όπως αναφέρεται στο σχέδιο δράσης της ΕΕ για τους ασυνόδευτους ανηλίκους (2010-2014), και λόγω του προβληματισμού για την αξιοπιστία και την παρεμβατικότητα των μεθοδολογιών που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της ηλικίας των αιτούντων, η EASO ανέλαβε την εκπόνηση εγγράφου που περιλαμβάνει βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας. Η πρώτη έκδοση δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 2013. Ανάλογος προβληματισμός για τις προκλήσεις της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας διατυπώθηκε από τις εθνικές αρχές και κατά τη διάρκεια της τρίτης ετήσιας συνδιάσκεψης της EASO για τα παιδιά, η οποία πραγματοποιήθηκε στη Μάλτα τον Δεκέμβριο του 2015. Ο υπολογισμός της ηλικίας, και πολύ περισσότερο ορισμένες από τις μεθόδους του, εμφάνισαν στην πράξη ραγδαία εξέλιξη μετά το 2013. Είναι επομένως η κατάλληλη στιγμή να εξεταστούν και να αναλυθούν περαιτέρω οι τελευταίες εξελίξεις. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της συνδιάσκεψης και της ανακοίνωσης της Επιτροπής για την προστασία των παιδιών-μεταναστών⁽¹⁾, η EASO εκπόνησε την παρούσα νέα έκδοση, περιλαμβάνοντας επικαιροποιημένες πληροφορίες και βελτιωμένες συστάσεις για τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας. Για τον σκοπό αυτό, η EASO χαρτογράφησε διεξοδικότερα τις μεθοδολογίες του υπολογισμού της ηλικίας και τις διαδικαστικές εγγυήσεις που χρησιμοποιήθηκαν στην επικράτεια της ΕΕ+ το 2016. Τα βασικά πορίσματα αυτής της έρευνας βρίσκονται διάσπαρτα στο παρόν έγγραφο σε πλαίσια που τιτλοφορούνται «Βασικές διαπιστώσεις από την πρακτική εφαρμογή στα κράτη της ΕΕ+», ενώ παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή έχουν προστεθεί κατά περίπτωση και στο παράρτημα 4.

Πώς συνδέεται η παρούσα δεύτερη έκδοση με άλλα μέσα υποστήριξης της EASO;

Αποστολή της EASO είναι να υποστηρίζει τα κράτη μέλη της ΕΕ και τις συνδεδεμένες χώρες (Λιχτενστάιν, Νορβηγία και Ελβετία) για την εφαρμογή του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου (ΚΕΣΑ). Η υποστήριξη αυτή εκδηλώνεται, μεταξύ άλλων, μέσω της κοινής κατάρτισης των ενδιαφερομένων, της εξασφάλισης κοινού επιπέδου ποιότητας και των κοινών πληροφοριών για τις χώρες καταγωγής (ΠΧΚ). Όπως όλα τα μέσα υποστήριξης της EASO, το παρόν έγγραφο βασίζεται στα κοινά πρότυπα του ΚΕΣΑ. Επιπλέον, το παρόν έγγραφο θεωρείται ότι συμπληρώνει τα άλλα μέσα της EASO που εξετάζουν ευαίσθητες για τα παιδιά διαδικασίες εξέτασης αιτήσεων ασύλου, και κυρίως τον *πρακτικό οδηγό της EASO για την αναζήτηση των οικογενειών*⁽²⁾ και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της EASO για τις συνεντεύξεις παιδιών⁽³⁾.

Ποιο είναι το περιεχόμενο του παρόντος εγγράφου;

Η παρούσα δεύτερη έκδοση περιέχει πλούσιο υλικό αναφοράς και καθοδήγησης σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας, παρουσιάζοντας αναλυτικά την κατάσταση που επικρατεί επί του παρόντος στα κράτη της ΕΕ+.

Με λίγα λόγια, η έκδοση διαρθρώνεται γύρω από πέντε αλληλένδετους πυλώνες.

- Το πρώτο κεφάλαιο, το οποίο έχει τίτλο «**Πλαίσιο διεξαγωγής του υπολογισμού της ηλικίας**», αποτελεί εισαγωγή στο θέμα, καθώς εξετάζονται οι προϋποθέσεις, οι λόγοι και οι στόχοι της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας.
- Στο δεύτερο κεφάλαιο, το οποίο έχει τίτλο «**Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και διαδικαστικές εγγυήσεις**», εξετάζονται οι τρόποι με τους οποίους η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού (ΒΣΠ), όπως έχει κατοχυρωθεί στη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού

⁽¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο — Η προστασία των παιδιών-μεταναστών — COM(2017) 211, 12 Απριλίου 2017, διαθέσιμη στον ιστότοπο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017DC0211&from=EN>.

⁽²⁾ Διατίθεται στον ιστότοπο της EASO.

⁽³⁾ Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στον ιστότοπο της EASO.

(ΣΔΠ) και στο κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο, μπορεί να εφαρμοστεί στην πράξη, καθώς επίσης και οι διαδικαστικές εγγυήσεις που εφαρμόζονται στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας.

- Στο τρίτο κεφάλαιο, το οποίο έχει τίτλο «**Η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας: εφαρμογή διεπιστημονικής και ολιστικής προσέγγισης**», αναλύονται πρακτικές για τη διεξαγωγή της διαδικασίας με διεπιστημονικές και ολιστικές προσεγγίσεις και σύμφωνα με τις οδηγίες που περιέχονται στο παρόν έγγραφο. Περιλαμβάνεται επίσης διάγραμμα ροής, στο οποίο απεικονίζονται τα βασικά στάδια που ακολουθούνται όταν πρέπει να διεξαχθεί η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας.
- Το τέταρτο κεφάλαιο, το οποίο έχει τίτλο «**Επισκόπηση των μεθόδων του υπολογισμού της ηλικίας**», καλύπτει τις τελευταίες εξελίξεις στις μεθόδους που έχουν ήδη αναλυθεί στην πρώτη έκδοση, όπως επίσης και νέες μεθόδους, ενώ εξετάζεται ο δυνητικός (θετικός και αρνητικός) αντίκτυπος στις εγγυήσεις της διαδικασίας. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται σε μεθόδους που δεν χρησιμοποιούνταν το 2013 ή που έκτοτε εμφάνισαν ραγδαία εξέλιξη.
- Στο πέμπτο κεφάλαιο, το οποίο έχει τίτλο «**Τελικές συστάσεις**», έχουν συγκεντρωθεί βασικές συστάσεις, οι οποίες διατυπώθηκαν για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας με σεβασμό στα δικαιώματα των παιδιών.

Το παρόν έγγραφο συνοδεύεται από μια σειρά **παραρτημάτων**.

- **Παράρτημα 1: Γλωσσάριο**
Το παράρτημα αυτό έχει ως σκοπό να διευκολύνει τον προσδιορισμό των σημαντικότερων όρων που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας και/ή την ανάπτυξη κοινής έννοιας για τους όρους αυτούς.
- **Παράρτημα 2: Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και ο υπολογισμός της ηλικίας: πρακτικά εργαλεία**
Με το παράρτημα αυτό, το οποίο περιλαμβάνει το έντυπο για την εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος (ΕΒΣ) και τον κατάλογο σημείων ελέγχου για το ΒΣΠ, αξιολογείται κατά πόσον παρέχονται οι αναγκαίες διαδικαστικές εγγυήσεις που διασφαλίζουν την επαρκή προστασία των δικαιωμάτων του εκάστοτε παιδιού στις διαδικασίες του υπολογισμού της ηλικίας.
- **Παράρτημα 3: Νομικό πλαίσιο και κατευθυντήριες οδηγίες για τις ασκούμενες πολιτικές**
Το παρόν παράρτημα χρησιμεύει ως σημείο αναφοράς στο οποίο επισημαίνονται οι σχετικές νομικές πράξεις και διατάξεις σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Επιπροσθέτως, το παράρτημα αυτό περιλαμβάνει μη δεσμευτικές νομικές πράξεις καθοδήγησης και σχετική νομολογία. Περιλαμβάνει επίσης σχετικά έγγραφα αναφοράς που παρέχουν κατευθυντήριες οδηγίες για τις ασκούμενες πολιτικές στον τομέα αυτό.
- **Παράρτημα 4: Επισκόπηση της πρακτικής εφαρμογής του υπολογισμού της ηλικίας στα κράτη μέλη της ΕΕ+**
Το παρόν παράρτημα περιλαμβάνει τη μεθοδολογία και τις διαδικαστικές εγγυήσεις που χρησιμοποιούνται από τα κράτη της ΕΕ+ κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας.
- **Παράρτημα 5: Βιβλιογραφία**
Συλλογή των πηγών που μελετήθηκαν για την ανάπτυξη ή την υποστήριξη του περιεχομένου του παρόντος εγγράφου.

Ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής της παρούσας δεύτερης έκδοσης;

Η παρούσα έκδοση παρέχει περαιτέρω κατευθυντήριες οδηγίες για τις κεντρικές πτυχές της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας, όπως π.χ. για την ολιστική και διεπιστημονική προσέγγιση και για την εφαρμογή της αρχής του ΒΣΠ, ενώ περιέχει σε επικαιροποιημένη μορφή τις πληροφορίες που είχαν συλλεγεί κατά την πρώτη έκδοση του εγγράφου. Μολονότι στο παρόν έγγραφο ο υπολογισμός της ηλικίας εξετάζεται αποκλειστικά και μόνο για τις διαδικασίες χορήγησης διεθνούς προστασίας, το έγγραφο θα μπορούσε να φανεί χρήσιμο και σε άλλες καταστάσεις στις οποίες πρέπει να υπολογίζεται η ηλικία των ατόμων (μετανάστες-παιδιά, ελάχιστη ηλικία ποινικής ευθύνης κ.λπ.).

Δεδομένου ότι σημαντικές πτυχές, όπως π.χ. οι εφαρμοστέες μεθοδολογίες, εμφανίζουν ραγδαία εξέλιξη, σκοπός του παρόντος οδηγού δεν είναι να εξαντλήσει το θέμα του υπολογισμού της ηλικίας. Ως εκ τούτου, ανάλογα με τις ανάγκες της ομάδας-στόχου, είναι πιθανό να υπάρξουν και άλλες εκδόσεις.

Πώς εκπονήθηκε η παρούσα δεύτερη έκδοση;

Το παρόν έγγραφο εκπονήθηκε από την EASO και ελέγχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από οργανισμούς της ΕΕ, από εμπειρογνώμονες των κρατών της ΕΕ+ και από διεθνείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Πολύτιμο υλικό συγκεντρώθηκε επίσης και κατά τη διάρκεια των δύο έκτακτων συνεδριάσεων που πραγματοποιήθηκαν από τις ομάδες εργασίας τον Σεπτέμβριο του 2016. Η ετερόκλητη σύνθεση των ομάδων εργασίας διασφάλισε τον πλουραλισμό και τη διεπιστημονικότητα των προτάσεων των εμπειρογνομώνων. Οι ομάδες εργασίας απαρτίζονταν από κοινωνικούς λειτουργούς, ιατροδικαστικούς ανθρωπολόγους, ερευνητές ραδιολογικών επιστημών, καθώς επίσης και από αστυνομικούς υπαλλήλους και υπαλλήλους υποδοχής. Συμμετείχαν επίσης υπάλληλοι που ειδικεύονται σε ζητήματα ασύλου και διαθέτουν ειδικές γνώσεις σε θέματα που αφορούν παιδιά. Οι υπάλληλοι αυτοί προέρχονται από εκπροσώπους κρατών της ΕΕ+ (BE, IE, NL, LT, NO), τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) και την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), καθώς και από σχετικές διεθνείς οργανώσεις και ΜΚΟ που εξειδικεύονται στον τομέα, όπως π.χ. είναι ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (IOM), το ίδρυμα Nidos (NIDOS), ο Ερυθρός Σταυρός του Ηνωμένου Βασιλείου και το πρόγραμμα «παιδιά χωρισμένα από τους γονείς τους στην Ευρώπη» (SCEP) της οργάνωσης «Defence for Children International». Το παρόν έγγραφο αποτελεί προϊόν συνδυασμένης πραγματογνωμοσύνης και αναδεικνύει τα κοινά πρότυπα και τον κοινό στόχο για την επίτευξη ασφαλών και αποτελεσματικών διαδικασιών υπολογισμού της ηλικίας στο πλαίσιο ποιοτικών διαδικασιών χορήγησης διεθνούς προστασίας.

Πώς πρέπει να χρησιμοποιείται ο παρών οδηγός;

Για τον σκοπό του παρόντος οδηγού, ορισμένοι από τους όρους που χρησιμοποιούνται συχνά στο περιεχόμενο του παρόντος εγγράφου (υπολογισμός ηλικίας, βιολογική ηλικία, χρονολογική ηλικία, παιδί, επίτροπος, κράτη της ΕΕ+) με την ιδιαίτερη σημασία τους προσδιορίζονται κατωτέρω για να γίνουν περισσότερο κατανοητοί. Το γλωσσάριο (παράρτημα 1 του εγγράφου) περιέχει και άλλες πληροφορίες για τους όρους αυτούς και πρόσθετη ορολογία, η οποία θεωρείται χρήσιμη για τους εμπλεκόμενους στον υπολογισμό της ηλικίας.

Ως **υπολογισμός της ηλικίας** νοείται η διαδικασία με την οποία οι αρχές επιδιώκουν να εκτιμήσουν τη χρονολογική ηλικία ή το ηλικιακό φάσμα ενός ατόμου προκειμένου να διακριβώσουν αν το άτομο είναι ενήλικας ή παιδί.

Ως **βιολογική ηλικία** ορίζεται η τρέχουσα θέση ενός ατόμου όσον αφορά την πιθανή διάρκεια ζωής του· δηλαδή ένα άτομο ενδέχεται να είναι νεότερο ή γηραιότερο σε σχέση με τη χρονολογική του ηλικία.

Η **χρονολογική ηλικία** υπολογίζεται με βάση τα έτη, τους μήνες και τις ημέρες που έχουν παρέλθει από τη γέννηση του ατόμου.

Οι όροι «**παιδί**» και «**ανήλικος**» θεωρούνται συνώνυμα (άτομα κάτω των 18 ετών). Στο παρόν έγγραφο χρησιμοποιούνται και οι δύο όροι. Ο όρος που προτιμά η EASO είναι το «παιδί»· ωστόσο χρησιμοποιείται και ο όρος «ανήλικος» όταν ο όρος αυτός αναφέρεται ρητά σε νομική διάταξη. Για τον σκοπό του παρόντος εγγράφου που εστιάζει σε παιδιά τα οποία ζητούν άσυλο, ο όρος που χρησιμοποιείται για τα άτομα των οποίων η ηλικία δεν έχει εξακριβωθεί είναι ο όρος «**αιτών**».

Όπως προαναφέρθηκε, ο όρος «**ασυνόδευτο παιδί**» χρησιμοποιείται ως συνώνυμο του όρου «**ασυνόδευτος ανήλικος**» και υποδηλώνει το παιδί/τον ανήλικο που φτάνει στο έδαφος των κρατών της ΕΕ+ χωρίς να συνοδεύεται από κάποιον ενήλικο που να έχει την ευθύνη του σύμφωνα με το νόμο ή την πρακτική του οικείου κράτους μέλους, και εφόσον κανένας ενήλικος/κανένα άτομο δεν ασκεί

στην πράξη την επιμέλειά του. Ο όρος καλύπτει επίσης το παιδί/τον ανήλικο που αφέθηκε ασυνόδευτος κατόπιν της εισόδου του στην επικράτεια των κρατών της ΕΕ+.

Δεν υπάρχει γενική συμφωνία για τον ορισμό του επιτρόπου και, στην πράξη, ο επίτροπος ταυτίζεται συχνά με το πρόσωπο του **εκπροσώπου** του παιδιού ή τον κοινωνικό λειτουργό. Ωστόσο, για τον σκοπό του παρόντος οδηγού, ως **επίτροπος** νοείται το ανεξάρτητο πρόσωπο που ορίζεται από εθνική αρχή για να διαφυλάσσει το βέλτιστο συμφέρον και τη γενική ευημερία του παιδιού. Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του ΚΕΣΑ ⁽⁴⁾, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε να αντικατασταθεί η χρήση του όρου «εκπρόσωπος» στα ισχύοντα νομικά μέσα της ΕΕ για το άσυλο με τους όρους «επίτροπος» ή «επίτροπος». Δεδομένου ότι οι συνομιλίες για τη μεταρρύθμιση του ΚΕΣΑ ήταν ακόμα σε εξέλιξη τη στιγμή της εκπόνησης του παρόντος εγγράφου, σε όλο το κείμενο χρησιμοποιείται ο όρος «**επίτροπος/εκπρόσωπος**».

Το **κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο** αποτελείται από το ακόλουθο πλέγμα νομικών μέσων της ΕΕ: την «οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής» (αναδιατύπωση), την «οδηγία για τις διαδικασίες ασύλου/ΟΔΑ (αναδιατύπωση), την «οδηγία για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου» (αναδιατύπωση), την «οδηγία για την προσωρινή προστασία», τον «κανονισμό του Δουβλίνου III» και τον «κανονισμό Eurodac» (αναδιατύπωση) ⁽⁵⁾. Στο παράρτημα 3 «Νομικό πλαίσιο και κατευθυντήριες οδηγίες για τις ασκούμενες πολιτικές» του παρόντος εγγράφου παρουσιάζονται διάφορες διεθνείς, ευρωπαϊκές και εθνικές διατάξεις και νομικά μέσα σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας.

Για τον σκοπό του παρόντος οδηγού, τα κράτη μέλη της ΕΕ, η Νορβηγία και η Ελβετία αναφέρονται ως **κράτη της ΕΕ+**.

⁽⁴⁾ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κοινής διαδικασίας διεθνούς προστασίας στην Ένωση και την κατάργηση της οδηγίας 2013/32/ΕΕ [COM(2016) 467 final, 2016/0224 (COD)], διαθέσιμη στον ιστότοπο <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/EN/1-2016-467-EN-F1-1.PDF>. Κατά τον χρόνο σύνταξης του παρόντος εγγράφου, δεν ήταν γνωστό κατά πόσον η πρόταση της Επιτροπής θα έχει ως αποτέλεσμα την έκδοση νέου κανονισμού και ποιες ακριβώς θα είναι οι διατάξεις του. Ως εκ τούτου, ο αναγνώστης πρέπει απλώς να γνωρίζει ότι κάποια στιγμή στο μέλλον η ΟΔΑ (αναδιατύπωση) ενδέχεται να καταργηθεί και να αντικατασταθεί από κανονισμό που θα περιέχει ορισμένες τροποποιημένες διατάξεις.

⁽⁵⁾ Τα νομικά κείμενα και οι μεταφράσεις τους διατίθενται στους ακόλουθους ιστότοπους:
«οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής» (αναδιατύπωση).
«οδηγία για τις διαδικασίες ασύλου» (αναδιατύπωση) στον ιστότοπο.
«οδηγία για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου» (αναδιατύπωση) στον ιστότοπο.
«κανονισμός του Δουβλίνου III» στον ιστότοπο.
«κανονισμός Eurodac» στον ιστότοπο.

Κεφάλαιο 1 Πλαίσιο διεξαγωγής του υπολογισμού της ηλικίας

Η ηλικία αποτελεί καθοριστικό στοιχείο της ταυτότητας ενός παιδιού. Τόσο στο κεκτημένο της ΕΕ ⁽⁶⁾ όσο και στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ (άρθρο 1) η έννοια «παιδί» ορίζεται με βάση την ηλικία:

Ως παιδί/ανήλικος νοείται οποιοδήποτε άτομο δεν έχει υπερβεί την ηλικία των 18 ετών.

Ο ορισμός αυτός παράγει δύο βασικές συνέπειες. Η πρώτη συνέπεια είναι ότι η Σύμβαση ισχύει για κάθε άτομο ηλικίας κάτω των 18 ετών. Δεύτερον, όπως προβλέπεται στο κεκτημένο της ΕΕ, κάθε αιτών διεθνούς προστασίας που είναι κάτω των 18 ετών δικαιούται να έχει πρόσβαση τόσο σε διαδικαστικές εγγυήσεις που λαμβάνουν υπόψη τις ευαισθησίες των παιδιών, όσο και σε ειδικές συνθήκες υποδοχής.

Η ηλικία, μολονότι μεταβάλλεται συνεχώς, αποτελεί εγγενές χαρακτηριστικό της **ατομικής ταυτότητας**. Ως συστατικό της ατομικής κατάστασης ενός ατόμου, η ηλικία καθορίζει τη σχέση μεταξύ του κράτους και του ατόμου. Ως εκ τούτου, οι αλλαγές της ηλικίας ενδέχεται να γεννούν ειδικά δικαιώματα και υποχρεώσεις. Παραδείγματος χάρη, ενήλικας θεωρείται όποιος συμπληρώνει το 18ο έτος της ηλικίας του. Ωστόσο, η ηλικία των 18 δεν αποτελεί πάντα τον καθοριστικό παράγοντα για την απόκτηση νέων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ή για την πλήρη άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων και υποχρεώσεων σε τομείς όπως η στρατιωτική θητεία, η χειραφέτηση και η ποινική ευθύνη, η συναίνεση για τη σύναψη γάμου, η απασχόληση ή η σύναψη σεξουαλικών σχέσεων. Τα εκάστοτε ηλικιακά όρια μπορεί να είναι χαμηλότερα καθώς εξαρτώνται από την εθνική νομοθεσία.

Η ηλικία ενός ατόμου, εφόσον είναι γνωστή, καθορίζει τη σχέση μεταξύ του ατόμου και του κράτους. Τα άρθρα 7 και 8 της ΣΔΠ ορίζουν τις ακόλουθες βασικές υποχρεώσεις που συνδέονται με την ηλικία και δεσμεύουν τα συμβαλλόμενα κράτη:

- εγγραφή του παιδιού στο ληξιαρχείο μετά τη γέννησή του,
- σεβασμός του δικαιώματος του παιδιού να διατηρεί την ταυτότητά του,
- και κατά συνέπεια άμεση αποκατάσταση της ταυτότητάς του.

Σύμφωνα με τις εν λόγω διατάξεις, κατά τη γέννησή τους όλα τα παιδιά θα πρέπει να εγγράφονται στο ληξιαρχείο και να εφοδιάζονται με έγγραφα που πιστοποιούν την ταυτότητά τους. Ωστόσο, τα στατιστικά στοιχεία των Ηνωμένων Εθνών ⁽⁷⁾ καταδεικνύουν ότι την περίοδο 2003-2007 το ποσοστό των αφρικανικών χωρών που κατέγραψαν τον συνολικό αριθμό των ζώντων νεογνών υπολειπόταν του 10 % ⁽⁸⁾, σε αντίθεση με το αντίστοιχο ποσοστό των ευρωπαϊκών χωρών (90 %). Τα χαμηλά ποσοστά εγγραφής των νεογνών στα ληξιαρχεία των χωρών προέλευσης αποτελούν έναν από τους λόγους για τους οποίους οι αιτούντες προστασία φθάνουν στην ΕΕ **χωρίς έγγραφα** ή με έγγραφα που θεωρούνται αναξιόπιστα. Τα ποσοστά εγγραφής των νεογνών στα ληξιαρχεία εμφανίζουν διαφορές μεταξύ των χωρών προέλευσης των αιτούντων διεθνή προστασία· είναι ενδεικτικό ότι στη Σομαλία μόνο το 3 % των παιδιών ηλικίας κάτω των 5 ετών έχει εγγραφεί σε ληξιαρχείο ενώ στο Αφγανιστάν το ποσοστό αυτό αυξάνεται στο 37 % ⁽⁹⁾ (τα ποσοστά συνδέονται με την τρέχουσα γεννητικότητα). Σύμφωνα με τη στατιστική διαίρεση που χρησιμοποιεί ο ΟΗΕ, τα ποσοστά αυτά υποχωρούν σε επίπεδα χαμηλότερα του 6-10 % για τα παιδιά που γεννήθηκαν πριν από 14-18 χρόνια (ηλικίες των ασυνόδευτων παιδιών που έρχονται στην Ευρώπη). Επιπλέον, άλλοι παράγοντες, όπως π.χ. η προέλευση από αγροτική περιοχή, από μειονότητες ή από συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες (κάστες, φυλές κ.λπ.) ενδέχεται να αποθαρρύνουν την εγγραφή των νεογνών στα ληξιαρχεία. Άλλωστε,

⁽⁶⁾ Βλέπε άρθρο 2 στοιχείο δ) της ΟΣΥ, άρθρο 2 στοιχείο β) της ΟΔΑ, άρθρο 2 στοιχείο ια) της ΟΕΑΑ, άρθρο 2 στοιχείο θ) του κανονισμού του Δουβλίνου III και άρθρο 2 παράγραφος 6 της ΟΚΕΑ.

⁽⁷⁾ http://unstats.un.org/unsd/demographic/CRVS/VS_availability.htm

⁽⁸⁾ Ό.π., με βάση πλήρη συστήματα εγγραφής.

⁽⁹⁾ http://data.unicef.org/wp-content/uploads/2015/12/Birth_registration_May-2016.xlsx

το χάσμα που παρατηρείται στο εσωτερικό των χωρών όσον αφορά τα ποσοστά εγγραφής νεογνών στα ληξιαρχεία διευρύνεται και από το γεγονός ότι δεν γίνεται αντιληπτή η σημασία της εγγραφής των νεογνών στο ληξιαρχείο ή ότι δεν είναι γνωστό πώς να πραγματοποιείται εγγραφή. Λόγω ακριβώς των χαμηλών ποσοστών εγγραφής νεογνών στο ληξιαρχείο, τα παιδιά δυσκολεύονται να αποδείξουν την ταυτότητα και την ηλικία τους με αποδεικτικά έγγραφα, με αποτέλεσμα να μένουν ανυπεράσπιστα και να μην έχουν πρόσβαση στα νόμιμα δικαιώματά τους. Εκτός από το φαινόμενο της μη εγγραφής των νεογνών, η έκδοση πιστοποιητικών γεννήσεων ενδέχεται να μην είναι δυνατή σε χώρες που βρίσκονται σε εμπόλεμη κατάσταση ή σε χώρες στις οποίες οι αρχές δεν επιθυμούν να προσκομίζουν τέτοια πιστοποιητικά. Η μη προσκόμιση εγγράφων που αποδεικνύουν ότι το παιδί είναι κάτω των 18 μπορεί να έχει άμεση επίπτωση στην άσκηση των δικαιωμάτων που έχουν τα άτομα ως παιδιά. Το αποτέλεσμα είναι τα παιδιά να αντιμετωπίζονται τελικά ως ενήλικες σε ζητήματα που αφορούν, μεταξύ άλλων, τη στρατιωτική θητεία, τον γάμο και την πρόσβαση στην αγορά εργασίας και στη Δικαιοσύνη.

Δεδομένου ότι η χρονολογική ηλικία δεν διαδραματίζει σε όλους τους πολιτισμούς σημαντικό ρόλο για την απόκτηση της ιδιότητας του ενήλικα, είναι σημαντικό να συνυπολογιστεί και ο πολιτιστικός παράγοντας. Σε ορισμένους πολιτισμούς, τα παιδιά αντιμετωπίζονται ως ενήλικες μόλις επέρχονται ορισμένες αλλαγές στο σώμα τους ή μόλις αυτά δημιουργήσουν τη δική τους οικογένεια (η πρακτική των παιδικών γάμων αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα). Για τους λόγους αυτούς, τα παιδιά δεν γνωρίζουν συνήθως τη χρονολογική τους ηλικία και δυσκολεύονται να κατανοήσουν τη σημασία της στους δυτικούς πολιτισμούς. Δεδομένου ότι η χρονολογική ηλικία μπορεί να μην αποτελεί καθοριστικό χαρακτηριστικό για τη θέση τους στην κοινότητα ή τη σχέση τους με τρίτους (σε ορισμένες περιοχές, ως ημερομηνία γέννησης δηλώνεται πάντα η πρώτη Ιανουαρίου του έτους στο οποίο πραγματοποιήθηκε η γέννηση του παιδιού, ανεξαρτήτως του αν το παιδί μπορεί να έχει γεννηθεί σε διαφορετικό μήνα), η εν λόγω **πολιτιστική διαφορά** δημιουργεί συχνά ασάφεια όσον αφορά τις ημερομηνίες γέννησης ή την ηλικία.

Στο πλαίσιο της διεθνούς προστασίας, η ηλικία του αιτούντος αποτελεί βασική ένδειξη των ιδιαίτερων **αναγκών προστασίας** ⁽¹⁰⁾ (παιδιά, ηλικιωμένοι). Για τους αιτούντες που ανήκουν σε συγκεκριμένες ηλικιακές ομάδες ισχύουν αυτομάτως ειδικές/πρόσθετες διαδικαστικές εγγυήσεις κατά τη διάρκεια των διαδικασιών παροχής διεθνούς προστασίας καθώς και ειδικές συνθήκες υποδοχής (όπως π.χ. το δικαίωμα κατάλληλης και ασφαλούς διαμονής, το δικαίωμα εκπαίδευσης και ειδικής υγειονομικής περίθαλψης, ο περιορισμός της διοικητικής κράτησης για μεταναστευτικούς σκοπούς σε εξαιρετικές περιπτώσεις και η υποχρέωση να επιλέγονται βιώσιμες εναλλακτικές επιλογές αντί της κράτησης). Αν πρόκειται για παιδιά, η αν υπάρχουν αμφιβολίες για την ηλικία του αιτούντος, σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας πρωταρχικό κριτήριο πρέπει να αποτελεί το ΒΣΠ. Επιπλέον, η ηλικία έχει μεγάλη σημασία όταν εξετάζονται αιτήσεις ασύλου οι οποίες συνδέονται με συγκεκριμένες καταστάσεις που βιώνουν τα παιδιά (αναγκαστικός/πρώωρος γάμος, αναγκαστική στρατολόγηση, ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων, εμπορία παιδιών, ενδοοικογενειακή βία, αναγκαστική εργασία, πορνεία και παιδική πορνογραφία) ⁽¹¹⁾.

Πέραν του πλαισίου της διεθνούς προστασίας, η ηλικία των ατόμων έχει προεκτάσεις και σε άλλες διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται οι αρχές, όπως π.χ. η χορήγηση συναίνεσης για τη σύναψη γάμου, η καταγγελία σεξουαλικών σχέσεων με ανήλικους, η αποδοχή ή η απόρριψη θεραπειών στο πλαίσιο της υγειονομικής φροντίδας, η πρόσβαση στην αγορά εργασίας, η διασφάλιση της πρόσβασης στα δικαιώματα (δικαιώματα εκπαίδευσης κ.λπ.), ενώ επηρεάζει και την ποινική ευθύνη (ελάχιστη ηλικία ποινικής ευθύνης κ.λπ.).

Κατά συνέπεια, όταν η ηλικία δεν είναι γνωστή και υπάρχουν **βάσιμες αμφιβολίες** σχετικά με την ηλικία, οι αρχές πρέπει συχνά να υπολογίζουν την ηλικία του ατόμου προκειμένου να διακριβώσουν αν το άτομο είναι ενήλικας ή παιδί. Στις περιπτώσεις στις οποίες είναι πρόδηλο ότι ο αιτών είναι παιδί ή, στις οποίες —εφόσον δεν υπάρχουν ενδείξεις περί του αντιθέτου— τα εξωτερικά χαρακτηριστικά, η συμπεριφορά και η ψυχολογική ωρίμανση του αιτούντος δεν αφήνουν κανένα περιθώριο αμφιβολίας για το γεγονός ότι ο αιτών υπερβαίνει κατά πολύ την ηλικία των 18 ετών, ο υπολογισμός της ηλικίας ενδέχεται να μην είναι αναγκαίος. Ωστόσο, αν υπάρχουν ενδείξεις περί του αντιθέτου οι οποίες δεν αφορούν μόνο τα εξωτερικά

⁽¹⁰⁾ Βλέπε, παραδείγματος χάρη, τον μη εξαντλητικό κατάλογο των ευάλωτων αιτούντων που ορίζεται στο άρθρο 21 της ΟΔΑ (αναδιατύπωση).

⁽¹¹⁾ UNHCR, *Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Εξέταση των Αιτημάτων Ασύλου των Παιδιών στο πλαίσιο των άρθρων 1 (Α) 2 και 1 (ΣΤ) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το καθεστώς των προσφύγων*, 22 Δεκεμβρίου 2009, HCR/GIP/09/08, διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.refworld.org/docid/4b2f4f6d2.html>.

χαρακτηριστικά —π.χ. όταν το άτομο μοιάζει πολύ μεγαλύτερο από 18 ετών αλλά διαθέτει έγγραφα που πιστοποιούν ότι είναι παιδί— η ηλικία του ατόμου θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να υπολογίζεται. Για την ακρίβεια, η αναγκαιότητα του υπολογισμού της ηλικίας μαρτυρά την ύπαρξη αμφιβολιών για την ηλικία και, ως εκ τούτου, την πιθανότητα ο αιτών να είναι παιδί.

Αμφιβολίες μπορεί να προκύψουν όχι μόνο όταν οι αιτούντες υποστηρίζουν ότι είναι παιδιά αλλά και όταν οι αιτούντες υποστηρίζουν ότι είναι ενήλικες. Τα παιδιά που μεταναστεύουν μπορεί να ισχυρίζονται ότι είναι ενήλικες για να **αποφύγουν τα προστατευτικά μέτρα** των αρχών. Η στάση αυτή των παιδιών οφείλεται σε διάφορους λόγους: τα παιδιά μπορεί π.χ. να θέλουν συχνά να συνεχίσουν το ταξίδι τους ώστε να μεταβούν στον τελικό τους προορισμό και να αποφύγουν έτσι την επιτηρούμενη διαμονή κατά τη διάρκεια της οποίας μπορεί ενδεχομένως να περιοριστεί η ελεύθερη κυκλοφορία τους ή να αποχωριστούν τους ενήλικες που τα συνοδεύουν. Συχνά τα παιδιά ισχυρίζονται ότι είναι ενήλικες για να μπορέσουν να εργαστούν, να παντρευτούν ή επειδή θεωρούν εαυτούς ενήλικες και υπεύθυνους για την ευημερία της οικογένειας που άφησαν πίσω τους. Ωστόσο, υπάρχουν και περιπτώσεις στις οποίες τα παιδιά ακολουθούν απλά τις οδηγίες που τους έχουν δώσει οι λαθρέμποροι ή οι διακινητές. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι λαθρέμποροι ή οι διακινητές προσπαθούν να κρατήσουν τα παιδιά μακριά από τις αρχές ώστε να παραμένουν απροστάτευτα και να αποτελούν, κατά συνέπεια, εύκολη λεία για τη μετέπειτα εκμετάλλευσή τους. Η επίδειξη εγρήγορσης για το φαινόμενο αυτό μπορεί να διευκολύνει τον έγκαιρο εντοπισμό⁽¹²⁾ των θυμάτων, ή των δυνητικών θυμάτων, της εμπορίας ανθρώπων (ΤΗΒ) και να διαρρήξει την αλυσίδα της εκμετάλλευσής.

Συμπερασματικά, ως **υπολογισμός της ηλικίας** νοείται η διαδικασία με την οποία οι αρχές επιδιώκουν να εκτιμήσουν τη χρονολογική ηλικία ή το ηλικιακό φάσμα ενός ατόμου προκειμένου να διακριβώσουν εάν το άτομο είναι ενήλικας ή παιδί.

Η ορθή ταυτοποίηση των ατόμων ως «παιδιά» ή «ενήλικες» έχει καίρια σημασία καθώς με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η προστασία και κατοχύρωση των δικαιωμάτων των παιδιών και εμποδίζονται επίσης οι ενήλικες να παρεισφρέουν σε καταυλισμούς παιδιών για να αποκτήσουν πρόσβαση σε επιπλέον δικαιώματα ή εγγυήσεις (όπως π.χ. πρόσβαση σε εκπαίδευση, ορισμός επιτρόπου/ εκπροσώπου) που δεν έχουν θεσπιστεί για τους ίδιους.

Ο υπολογισμός της ηλικίας υπό το πρίσμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων

Με τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας συνδέονται άμεσα μια σειρά από θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΣΔΠ) και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΧΘΔ)⁽¹³⁾.

Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού (άρθρο 3 της ΣΔΠ και άρθρο 24 του ΧΘΔ)

Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού πρέπει να αξιολογείται κατά προτεραιότητα σε όλες τις ενέργειες που αφορούν παιδιά. Ως εκ τούτου, η αρχή αυτή ισχύει από τη στιγμή που θεωρηθεί ότι ο αιτών είναι ενδεχομένως κάτω των 18 ετών, σε όλη της διάρκεια της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας —εφόσον ο υπολογισμός αυτός κριθεί αναγκαίος— και έως ότου ασφαλή αποτελέσματα αποδείξουν ότι ο αιτών είναι ενήλικας.

Απαγόρευση διακρίσεων (άρθρο 2 της ΣΔΠ και άρθρο 21 του ΧΘΔ)

Κάθε άτομο πρέπει να αντιμετωπίζεται με αντικειμενικότητα και να εξετάζεται μεμονωμένα. Είναι πολύ σημαντικό να αποφεύγονται προκαταλήψεις για ορισμένες εθνικότητες, εθνότητες κ.λπ. κατά τον υπολογισμό της ηλικίας.

⁽¹²⁾ Η EASO έχει αναπτύξει διαδικτυακό εργαλείο για να συνδράμει τις εθνικές αρχές σχετικά με τον έγκαιρο εντοπισμό των ατόμων με ειδικές ανάγκες στο επίπεδο των διαδικασιών και/ή της υποδοχής. (IPSN)

⁽¹³⁾ Ο ΧΘΔ είναι διαθέσιμος στον ιστότοπο <https://www.refworld.org/docid/4b2f4f6d2.html>.

Δικαίωμα ταυτότητας (άρθρα 1, 7 και 8 της ΣΔΠ)

Η ηλικία αποτελεί πτυχή της ταυτότητας ενός ατόμου, όπως ακριβώς το όνομα, η εθνικότητα, η υπηκοότητα και η οικογενειακή του κατάσταση. Η ηλικία καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις ενός ατόμου, όπως επίσης και τις υποχρεώσεις του κράτους έναντι του ατόμου (όσον αφορά π.χ. την παροχή προστασίας, εκπαίδευσης, υγειονομικής περίθαλψης). Μία από αυτές τις υποχρεώσεις είναι και η αποκατάσταση της ταυτότητας των ατόμων όταν τα άτομα έχουν στερηθεί παρανόμως την ταυτότητά τους, καθώς το κράτος υποχρεώνεται στην πράξη να αποδείξει την ταυτότητα αυτή και να διασφαλίσει την αναγνώριση και τον σεβασμό αυτών των δικαιωμάτων από τρίτους. Ο εσφαλμένος υπολογισμός της ηλικίας μπορεί να προκαλέσει μόνιμη ζημία αν εμποδίζει την πρόσβαση σε ατομικά δικαιώματα, τη δυνατότητα άσκησης των δικαιωμάτων αυτών, καθώς και την αναγνώριση αυτών των δικαιωμάτων από τρίτους. Όταν ο υπολογισμός της ηλικίας δεν είναι ακριβής τα παιδιά μπορεί να περιέλθουν σε ευάλωτη κατάσταση. Καταστάσεις όπως π.χ. παιδιά να συγχρωτίζονται με ενήλικες ή να τοποθετούνται στις δομές φιλοξενίας μαζί με ενήλικες ή —ακόμα πιο ανησυχητικό σενάριο— ενήλικες να τοποθετούνται εσφαλμένα στις δομές με παιδιά, αποτελούν συνέπεια αυτού ακριβώς του φαινομένου.

Δικαίωμα των ατόμων να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους και δικαίωμα ακρόασης (άρθρα 12 και 14 της ΣΔΠ και άρθρα 24 και 41 του ΧΘΔ)

Πρόκειται για θεμελιώδες δικαίωμα με πολύ σημαντικές προεκτάσεις. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει το δικαίωμα του παιδιού να εκφράζει τις απόψεις του ελεύθερα και το δικαίωμα της καταγραφής των απόψεων του, στις οποίες μάλιστα θα πρέπει να δίνεται η δέουσα βαρύτητα ανάλογα με την ηλικία και την ωρίμανση του παιδιού. Εφόσον υπάρχει αμφιβολία για την ηλικία των αιτούντων, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε να μην υπεισέρχονται υποκειμενικοί ή αυθαίρετοι παράγοντες (π.χ. η ηλικία κατά την οποία το παιδί μπορεί να διαμορφώσει άποψη) όταν καταγράφονται οι απόψεις των παιδιών ανάλογα με τον βαθμό ωριμότητας που επιδεικνύουν. Επίσης, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στα άτομα με αναπηρία ή με άλλες ειδικές ανάγκες (π.χ. αναλφαβητισμός).

Άρρηκτα συνδεδεμένο με το δικαίωμα της έκφρασης ατομικών απόψεων και το δικαίωμα της αποτελεσματικής προσφυγής είναι το δικαίωμα της ακρόασης προτού ληφθεί οποιοδήποτε μεμονωμένο διοικητικό ή δικαστικό μέτρο το οποίο αναμένεται να επηρεάσει το άτομο.

Δικαίωμα στην πληροφόρηση

Η πληροφόρηση έχει καίρια σημασία καθώς διευκολύνει την κατανόηση τόσο της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας όσο και των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που επιφέρει η διαδικασία αυτή. Επιπλέον, όταν απαιτείται συναίνεση, η συναίνεση που παραχωρείται θα πρέπει να βασίζεται σε ακριβείς και ολοκληρωμένες πληροφορίες και θα πρέπει να παραχωρείται ελεύθερα χωρίς κανέναν είδους πίεση ή προϋπόθεση.

Σεβασμός της αξιοπρέπειας και δικαίωμα στην ακεραιότητα (άρθρα 3 και 37 της ΣΔΠ και άρθρα 1, 3 και 5 του ΧΘΔ)

Κατά τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας, τόσο η αξιοπρέπεια των αιτούντων όσο και η σωματική τους ακεραιότητα πρέπει να γίνονται σεβαστές. Οι ιατρικές εξετάσεις που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της ηλικίας πρέπει να αποφεύγονται όταν οι εξεταζόμενοι πρέπει να αποκαλύπτουν τα γεννητικά τους όργανα ή να γδύνονται, καθώς οι εξετάσεις αυτές είναι ιδιαίτερα παρεμβατικές και δεν εξυπηρετούν κανέναν ιατρικό σκοπό. Η έκθεση μερών του σώματος είναι ιδιαίτερα τραυματική διαδικασία και δύσκολο να κατανοηθεί από τα παιδιά, τους εφήβους και τους αιτούντες που προέρχονται από διαφορετικούς πολιτισμούς. Οι εξετάσεις αυτές είναι ιδιαίτερα οδυνηρές και μπορεί να επαναφέρουν τραυματικές εμπειρίες στη μνήμη παιδιών που ενδέχεται να έχουν κακοποιηθεί, να έχουν εκτεθεί σε επικίνδυνες καταστάσεις κατά τη διάρκεια της μεταναστευτικής τους διαδρομής ή να έχουν υποστεί διώξεις ή σοβαρή βλάβη.

Σεβασμός της ιδιωτικής ζωής και προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 16 της ΣΔΠ και άρθρα 7 και 8 του ΧΘΔ)

Το δικαίωμα αυτό προστατεύει την ιδιωτική ζωή των παιδιών από αυθαίρετες παρεμβάσεις δημόσιων αρχών και ιδιωτικών οργανισμών —όπως είναι τα μέσα ενημέρωσης— στην ιδιωτική τους ζωή. Η προστασία αυτή καλύπτει τέσσερις διακριτούς τομείς: ιδιωτική ζωή, οικογενειακή ζωή, κατοικία και αλληλογραφία. Η παρέμβαση των αρχών στην προσωπική ζωή πρέπει να είναι δικαιολογημένη, να περιορίζεται στο ελάχιστο και να διέπεται από συγκεκριμένο πλέγμα κανόνων. Βάσει του δικαίου της ΕΕ, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να συλλέγονται νόμιμα, με αυστηρούς όρους και για θεμιτό σκοπό, πρέπει να λαμβάνονται με τη συναίνεση των ατόμων ή των εκπροσώπων τους ή πρέπει να είναι νομικώς δικαιολογημένα. Διαφορετικά, η παρέμβαση αυτή γίνεται αυθαίρετη ή παράνομη. Τα πρόσωπα ή οι οργανισμοί που συλλέγουν και διαχειρίζονται προσωπικές πληροφορίες πρέπει να διασφαλίζουν την προστασία από την παράνομη χρήση των πληροφοριών αυτών και πρέπει να σέβονται τα δικαιώματα των κατόχων των δεδομένων, όπως κατοχυρώνονται στο δίκαιο της ΕΕ. Τα παιδιά και οι επίτροποι/εκπρόσωποί τους θα πρέπει να ενημερώνονται για τα δεδομένα που πρόκειται να συλλεγούν βάσει του οικείου εθνικού νομικού πλαισίου. Στο πλαίσιο της διεθνούς προστασίας, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή κατά τη συλλογή των δεδομένων ώστε να μην διαρρέουν πληροφορίες που θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο τους αιτούντες ή τις οικογένειές τους.

Δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής (άρθρα 12 και 47 της ΣΔΠ)

Σύμφωνα με το δικαίωμα αυτό, το αποτέλεσμα της διαδικασίας μπορεί να προσβληθεί και για την άσκηση του δικαιώματος αυτού παρέχεται η αναγκαία ενημέρωση και συνδρομή. Τα έξοδα που προκύπτουν από την προσβολή της απόφασης του υπολογισμού της ηλικίας δεν βαρύνουν τους αιτούντες· διαφορετικά, το δικαίωμα της αποτελεσματικής προσφυγής δεν θα ασκείται στην πράξη.

Τα περισσότερα από αυτά τα θεμελιώδη δικαιώματα είναι κατοχυρωμένα ως αρχές (το ΒΣΠ) και διαδικαστικές εγγυήσεις στη διεθνή και ευρωπαϊκή νομοθεσία, και κυρίως στο κερτημένο για το άσυλο, όπως φαίνεται στο επόμενο κεφάλαιο.

Κεφάλαιο 2 Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και διαδικαστικές εγγυήσεις

Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Η αρχή του ΒΣΠ είναι βαθιά ριζωμένη στην ευρωπαϊκή νομοθεσία για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το άσυλο και στο διεθνές νομικό πλαίσιο ⁽¹⁴⁾.

«Σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.» (Άρθρο 24 του ΧΘΔ)

Το ΒΣΠ, ως υπέρτατη αρχή, προϋποθέτει συνεχή μέριμνα από τη στιγμή που εντοπιστεί το παιδί και έως ότου επιλεγεί μια βιώσιμη λύση για το παιδί.

Στο πλαίσιο της διεθνούς προστασίας, οποιοδήποτε στοιχείο υποδεικνύει ότι ο αιτών ενδέχεται να είναι παιδί θα πρέπει να ενεργοποιεί αμέσως τις διατάξεις για το ΒΣΠ σε όλες τις πράξεις που το αφορούν και, ως εκ τούτου, σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης ασύλου. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη υποδοχής της ΕΕ+ είναι υπεύθυνα για την τήρηση του ΒΣΠ όχι μόνο στις διαδικασίες εξέτασης αιτήσεων ασύλου αλλά και σε όλες τις άλλες διαδικασίες και αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, όπως π.χ. στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας.

Όπως αναφέρει η Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού ⁽¹⁵⁾, το ΒΣΠ είναι τρίπτυχη έννοια.

(1) Ουσιαστικό δικαίωμα: το δικαίωμα του παιδιού να αξιολογείται το βέλτιστο συμφέρον του και να δίνεται πρωταρχική σημασία σε αυτό όταν λαμβάνονται υπόψη διαφορετικά συμφέροντα προκειμένου να ληφθεί απόφαση για το επίμαχο ζήτημα, καθώς και η εγγύηση ότι το δικαίωμα αυτό θα ασκείται κάθε φορά που λαμβάνεται απόφαση για συγκεκριμένο παιδί, για συγκεκριμένη ομάδα ταυτοποιημένων ή μη ταυτοποιημένων παιδιών ή για τα παιδιά γενικότερα.

(2) Θεμελιώδης, ερμηνευτική νομική αρχή: αν μια νομική διάταξη επιδέχεται περισσότερες από μία ερμηνείες, θα πρέπει να επιλέγεται η ερμηνεία που εξυπηρετεί περισσότερο αποτελεσματικά το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

(3) Κανονισμός διαδικασίας: όποτε λαμβάνεται απόφαση που θα επηρεάσει συγκεκριμένο παιδί, συγκεκριμένη ταυτοποιημένη ομάδα παιδιών ή τα παιδιά γενικότερα, η διαδικασία λήψης απόφασης πρέπει να περιλαμβάνει αξιολόγηση των πιθανών επιπτώσεων (θετικών ή αρνητικών) της απόφασης για το αντίστοιχο ή τα αντίστοιχα παιδιά.

Για την εκτίμηση και τον προσδιορισμό του ΒΣΠ πρέπει να προβλέπονται διαδικαστικές εγγυήσεις. Επιπλέον, η αιτιολόγηση της απόφασης πρέπει να αποδεικνύει ότι το ΒΣΠ έχει ληφθεί ρητά υπόψη. Για τον σκοπό αυτό, οι αρχές πρέπει να εξηγούν με ποιον τρόπο το δικαίωμα αυτό έγινε σεβαστό στην απόφαση, δηλαδή τι ακριβώς θεωρήθηκε ότι είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού· σε ποια κριτήρια βασίστηκε η απόφαση· και πώς αξιολογήθηκε το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού έναντι άλλων παραμέτρων, είτε πρόκειται για ευρύτερες πολιτικές πτυχές είτε για μεμονωμένες περιπτώσεις.

⁽¹⁴⁾ Άρθρο 3 της ΣΔΠ, άρθρο 24 του ΧΘΔ· κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο: Άρθρο 23 της ΟΣΥ (αναδιатύπωση), άρθρο 11 της ΟΣΥ (αναδιатύπωση), άρθρο 25 παράγραφος 6 της ΟΔΑ (αναδιатύπωση), άρθρο 20 παράγραφος 5 της ΟΕΑΑ και άρθρο 6 του κανονισμού Δουβλίνο III (αναδιатύπωση).

⁽¹⁵⁾ Γενική Παρατήρηση 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να δίνεται πρωταρχική σημασία στο βέλτιστο συμφέρον του (άρθρο 3 παράγραφος 1), διαθέσιμη στον ιστότοπο https://www2.ohchr.org/English/bodies/crc/docs/GC/CRC_C_GC_14_ENG.pdf.

Κατά συνέπεια, και σύμφωνα με τη γενική παρατήρηση της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η απόφαση για τη διενέργεια του υπολογισμού της ηλικίας και οι μέθοδοι που επιλέγονται για τον υπολογισμό της ηλικίας θα πρέπει να υπόκεινται και αυτές στην αρχή της πρωταρχικής σημασίας του ΒΣΠ.

Εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού για τον σκοπό του υπολογισμού της ηλικίας

Κατά την εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος (ΕΒΣ) εξακριβώνεται αν η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, αν εφαρμόζονται οι αναγκαίες διαδικαστικές εγγυήσεις, αν προστατεύονται τα δικαιώματα του εκάστοτε παιδιού και αν τα αποτελέσματα αναμένεται να άρουν τις αμφιβολίες για την ηλικία του αιτούντος. Κατά την ΕΒΣ θα πρέπει να εξετάζεται η κατάσταση του παιδιού, ενώ θα πρέπει επίσης να διασφαλίζεται ότι δίνεται πρωταρχική σημασία στο ΒΣΠ όταν αποφασίζεται αν και πώς πρέπει να υπολογιστεί η ηλικία του. Για τον λόγο αυτό, η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας πρέπει να είναι επικεντρωμένη στο παιδί και να λαμβάνει υπόψη τις ειδικές περιστάσεις και ανάγκες του αιτούντος.

Υπό το πρίσμα αυτό, η ΕΒΣ θα πρέπει να διενεργείται πριν ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση για το παιδί και, ως εκ τούτου, πριν αποφασιστεί η διεξαγωγή της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας.

Σε περίπτωση που πρέπει να πραγματοποιηθούν και άλλες ενέργειες, η ΕΒΣ θα πρέπει να περιλαμβάνει και συνοδευτικά μέτρα, τα οποία διασφαλίζουν ότι το βέλτιστο συμφέρον λαμβάνεται όντως υπόψη. Όταν αποφασίζεται αν πρέπει να διενεργηθεί υπολογισμός της ηλικίας, θα πρέπει να εξετάζονται τόσο τα αποτελέσματα της συνέντευξης της ΕΒΣ όσο και όλες οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στον φάκελο του παιδιού. Αν ο υπολογισμός της ηλικίας δεν κριθεί αναγκαίος και χρήσιμος με βάση τα αναμενόμενα αποτελέσματα, **δεν θα πρέπει να διενεργείται υπολογισμός.**

Επιπλέον, οι ακόλουθοι παράγοντες έχουν ιδιαίτερη σημασία όταν εξετάζεται το ΒΣΠ αποκλειστικά για τον σκοπό του υπολογισμού της ηλικίας στο πλαίσιο της διεθνούς προστασίας.

- **Ζητήματα ασφάλειας και προστασίας⁽¹⁶⁾:** κατά την άφιξή τους ή σε μεταγενέστερο στάδιο, τα παιδιά ισχυρίζονται ενίοτε ότι είναι ενήλικες ώστε να αποφύγουν τη διαμονή που προβλέπεται για τα παιδιά. Η διαμονή αυτή περιλαμβάνει περισσότερο προστατευτικά μέτρα, όπως π.χ. περιορισμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία και ειδικό προσωπικό που μεριμνά για τα παιδιά. Η απόφαση αυτή των παιδιών οφείλεται σε διάφορους λόγους, μεταξύ άλλων στην επιθυμία τους να μην γίνουν αντιληπτά από τις αρχές προκειμένου να συνεχίσουν το ταξίδι τους προς τον τελικό προορισμό. Άλλες φορές τα παιδιά υποστηρίζουν ότι είναι ενήλικες επειδή έτσι ακριβώς τους έχει υποδειχθεί να λένε στις αρχές ή σε άλλους αρμόδιους όταν καλούνται να αποκαλύψουν την ηλικία τους. Οι υποδείξεις αυτές προέρχονται συχνά από διάφορες πηγές: από ενήλικες συγγενείς ή συνοδούς που δεν επιθυμούν να αποχωριστούν τα παιδιά, ή και από λαθρέμπορους· ωστόσο, οι υποδείξεις μπορούν να προέρχονται και από μέλη δικτύων εμπορίας ανθρώπων που επιθυμούν να ελέγχουν τα παιδιά ή να έχουν εύκολη πρόσβαση σε αυτά κατά τη διαμονή τους στην επικράτεια. Για τον λόγο αυτό, είναι πολύ σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη ότι αμφιλεγόμενοι ισχυρισμοί αιτούντων περί ενηλικότητας υποδηλώνουν ενίοτε ότι οι αιτούντες έχουν πέσει θύματα εμπορίας ανθρώπων (ΤΗΒ): στις περιπτώσεις αυτές οι αρχές θα πρέπει να ενεργούν αναλόγως (επισήμανση των παιδιών και παραπομπή τους στις αρμόδιες εθνικές αρχές, καθώς επίσης και πιθανή εξέταση των παιδιών για να εκτιμηθεί αν έχουν όντως πέσει θύματα εμπορίας ανθρώπων).
- **Ευημερία του παιδιού⁽¹⁷⁾:** εφόσον υπάρχουν βάσιμοι λόγοι για να διενεργηθεί υπολογισμός της ηλικίας, οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται πρέπει να είναι οι λιγότερο παρεμβατικές για το παιδί, οι περισσότεροι ακριβείς για τον υπολογισμό του ηλικιακού φάσματος, διαφανείς και καθορισμένες σύμφωνα με τα επικυρωμένα πρότυπα, ενώ πρέπει να ελέγχονται και να επανεξετάζονται εύκολα. Για να υπάρχουν ρεαλιστικές προσδοκίες από τα αποτελέσματα των

⁽¹⁶⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 2 της ΟΣΥ, άρθρο 6 και αιτιολογική σκέψη 13 του κανονισμού Δουβλίνο III και αιτιολογική σκέψη 18 της ΟΕΑΑ.

⁽¹⁷⁾ Όπως αναφέρεται στο άρθρο 23 παράγραφος 2 της ΟΣΥ, στο άρθρο 6 του κανονισμού Δουβλίνο III και στις αιτιολογικές σκέψεις 18 της ΟΕΑΑ, 33 της ΟΔΑ, 13 του Δουβλίνου III και 20 του ΚΔΑ.

μεθόδων, το περιθώριο σφάλματος πρέπει να προσδιορίζεται και να τεκμηριώνεται. Οι αμφιβολίες και οι προβληματισμοί των παιδιών πρέπει να ακούγονται, οι λόγοι που επικαλούνται για να μην υποβληθούν στη διαδικασία του υπολογισμού πρέπει να εξετάζονται και, αν υπάρχουν, πρέπει να προτείνονται εναλλακτικές λύσεις. Τα αιτήματα του παιδιού ή του επιτρόπου/εκπροσώπου του πρέπει να ακούγονται όσο το δυνατόν περισσότερο προκειμένου να διαφυλάσσεται η ευημερία του παιδιού και να περιορίζεται το άγχος των εξετάσεων (συνιστάται, μεταξύ άλλων, ο περιορισμός του αριθμού των παρευρισκομένων στην αίθουσα της εξέτασης ή της συνέντευξης και η παρουσία του επιτρόπου/εκπροσώπου αν το παιδί το επιθυμεί).

- **Υπόβαθρο του παιδιού** ⁽¹⁸⁾: είναι σημαντικό η διαδικασία να προσαρμόζεται στο πολιτιστικό υπόβαθρο του παιδιού (το φύλο του εξεταστή και του διερμηνέα πρέπει να επιλέγεται από το παιδί) και στις εμπειρίες του (η φυγή και η μετάβαση στην Ευρώπη ενδέχεται να έχει καταστήσει το παιδί ευάλωτο ή να έχει επιδεινώσει την ευάλωτη κατάστασή του).
- **Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά**: οι αρχές πρέπει να αξιολογούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των αιτούντων (αμφισβητούμενο ηλικιακό φάσμα, το φύλο των αιτούντων κ.λπ.) και τις ανάγκες τους, τις δυνητικές θετικές και αρνητικές επιπτώσεις, τις απόψεις των αιτούντων, καθώς και αν οι συγκεκριμένες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται είναι κατάλληλες για την περίπτωση.

Με βάση τα ανωτέρω, τόσο στα διεθνή όσο και στα ευρωπαϊκά νομικά πλαίσια προσδιορίζονται οι εξής αναγκαίοι κανόνες και εγγυήσεις για τον προσδιορισμό της ηλικίας.

Το ευεργέτημα της αμφιβολίας πρέπει να εφαρμόζεται όσο το δυνατόν περισσότερο στα ασυνόδευτα παιδιά, τα οποία είναι λιγότερο πιθανό να διαθέτουν αποδεικτικά έγγραφα.

Η άμεση πρόσβαση σε ειδικευμένους, ανεξάρτητους **εκπροσώπους και/ή επιτρόπους**, οι οποίοι ενεργούν προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, διασφαλίζει τη γενική ευημερία και τη δικαιοπρακτική ικανότητα.

Το δικαίωμα κατάλληλης για την ηλικία του παιδιού **πληροφόρησης** σε κατανοητή γλώσσα.

Το δικαίωμα να συμμετέχει, καθώς και να **ακούγονται** και να καταγράφονται οι **απόψεις** του ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.

Η **συνειδητή συναίνεση** και το **δικαίωμα να αρνηθεί να υποβληθεί** στις ιατρικές εξετάσεις.

Εμπιστευτικότητα, προστασία δεδομένων και ζητήματα ασφάλειας

Φιλικές για τα παιδιά διαδικασίες που διενεργούνται από **καταρτισμένους επαγγελματίες** οι οποίοι γνωρίζουν τις πολιτιστικές και εθνοτικές ιδιαιτερότητες.

Δικαίωμα στην **αποτελεσματική προσφυγή** ανάλογα με την περίπτωση.

Η **ακρίβεια και το περιθώριο σφάλματος** εφαρμόζονται υπέρ των αιτούντων.

Η **λιγότερο παρεμβατική μέθοδος**, η λιγότερο παρεμβατική διαδικασία (σταδιακή εφαρμογή) που είναι κατάλληλη με βάση το φύλο και το πολιτιστικό υπόβαθρο του παιδιού.

Όταν η διαδικασία και τα διαθέσιμα μέσα δεν διασφαλίζουν τις προαναφερθείσες εγγυήσεις, όπως συμβαίνει συχνά όταν συρρέουν ή αποβιβάζονται πολλοί πρόσφυγες σε μια περιοχή, ο υπολογισμός της ηλικίας μπορεί να διενεργείται σε μεταγενέστερο στάδιο ή σε δύο στάδια (προληπτικός έλεγχος

⁽¹⁸⁾ Άρθρο 23 παράγραφος 2 της ΟΣΥ και αιτιολογικές σκέψεις 33 της ΟΔΑ, 13 του κανονισμού Δουβλίνο II και 18 της ΟΕΑΑ.

κατά την άφιξη και ολοκληρωμένος υπολογισμός της ηλικίας μόλις το επιτρέψουν οι συνθήκες). Στο σενάριο αυτό, το ευεργέτημα της αμφιβολίας εφαρμόζεται πλήρως και αποδεκτή θεωρείται η ηλικία που δηλώνεται από τον αιτούντα έως ότου συντρέξουν οι κατάλληλες συνθήκες για τη διενέργεια ασφαλούς και αποδοτικού υπολογισμού της ηλικίας⁽¹⁹⁾.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ οι κατευθυντήριες οδηγίες και τα εργαλεία που παρέχονται στο παρόν έγγραφο επικεντρώνονται αποκλειστικά και μόνο στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας, η ΕΒΣ πρέπει να συνεχίζεται έως ότου βρεθεί βιώσιμη λύση για το παιδί. Επιπλέον, σκοπός της ΕΒΣ δεν είναι να αντικαταστήσει τον προσδιορισμό του βέλτιστου συμφέροντος (ΠΒΣ), ο οποίος πρέπει να διενεργείται όταν εξετάζονται βιώσιμες λύσεις για το παιδί.

Εφαρμογή της αρχής του ευεργετήματος της αμφιβολίας

Το ευεργέτημα της αμφιβολίας αποτελεί βασική αρχή και εγγύηση στον τομέα του υπολογισμού της ηλικίας καθώς καμία από τις τρέχουσες μεθόδους υπολογισμού της ηλικίας δεν μπορεί να αποδώσει με ακρίβεια την εκάστοτε ηλικία.

Λόγω της σημασίας της αρχής αυτής, το ευεργέτημα της αμφιβολίας εμφανίζεται επανειλημμένα ως βασική διαδικαστική εγγύηση σε ζητήματα που συνδέονται με τα παιδιά, καθώς επίσης και στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας που προβλέπεται στο κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο [άρθρο 25 παράγραφος 5 της ΟΔΑ (αναδιατύπωση)]. Επιπλέον, στην οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (ΟΚΕΑ)⁽²⁰⁾ αναφέρεται ρητά ότι το ευεργέτημα της αμφιβολίας πρέπει να εφαρμόζεται σε περίπτωση αβεβαιότητας για την ηλικία του ατόμου με τον εξής τρόπο.

«Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε σε περίπτωση αβεβαιότητας όσον αφορά την ηλικία του θύματος εμπορίας ανθρώπων και όταν υπάρχουν λόγοι να πιστευτεί ότι πρόκειται περί παιδιού, το εν λόγω πρόσωπο να θεωρείται κατά τεκμήριο παιδί και να αποκτά άμεση πρόσβαση σε συνδρομή, στήριξη και προστασία.» (Άρθρο 13 παράγραφος 2 της ΟΚΕΑ)

Το ζήτημα γίνεται περισσότερο περίπλοκο καθώς οι αμφιβολίες για την ηλικία των αιτούντων είναι συχνά απόρροια της έλλειψης αποδεικτικών εγγράφων. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται κυρίως στα παιδιά. Ωστόσο, η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας ενδέχεται να μην άρει όλες τις αμφιβολίες (οι ηλικίες που προκύπτουν συχνά από τη διαδικασία του υπολογισμού κυμαίνονται στο ηλικιακό φάσμα των 18 ετών —1 ή 2 έτη κάτω ή πάνω από τα 18) λόγω των περιορισμών των υφιστάμενων μεθόδων.

Ο υπολογισμός της ηλικίας δεν θα πρέπει να θεωρείται μια κοινή διαδικασία. Η ανάγκη για τη διενέργεια του υπολογισμού της ηλικίας θα πρέπει να **είναι δεόντως αιτιολογημένη** και να εδράζεται σε **βάσιμες αμφιβολίες** σχετικά με την ηλικία που δηλώνει ο αιτών. Οι αρμόδιοι θα καταφεύγουν στη διαδικασία αυτή μόνο όταν δεν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία και/ή όταν πολλά από τα αποδεικτικά στοιχεία που έχουν συλλεγεί αντικρούουν τους ισχυρισμούς των αιτούντων για την ηλικία τους. Αν τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία δεν αντικρούουν τους ισχυρισμούς των αιτούντων για την ηλικία τους ή επιβεβαιώνουν τη δηλούμενη ηλικία, τότε η ηλικία θα πρέπει να γίνεται δεκτή.

Όταν δεν υπάρχουν αποδεικτικά έγγραφα (διαβατήρια, δελτία ταυτότητας, δελτία διαμονής ή ταξιδιωτικά έγγραφα όπως αυτά που εκδίδονται από την UNHCR, άλλα πιστοποιητικά, θρησκευτικά πιστοποιητικά ή πιστοποιητικά προσωπικής κατάστασης που αποδεικνύουν την προσωπική κατάσταση —γάμος, γεννήσεις, οικογενειακό βιβλιάριο του αιτούντος ή οποιουδήποτε μέλους της οικογένειας— και αναγράφουν την ηλικία του αιτούντος), οι αρχές μπορεί να μην είναι σίγουρες ή να έχουν **απλές αμφιβολίες** για την ηλικία του ατόμου.

⁽¹⁹⁾ Περαιτέρω κατευθυντήριες οδηγίες και πρακτικές συστάσεις παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 4 και στο παράρτημα 2 (τα εργαλεία του ΒΣΠ).

⁽²⁰⁾ Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου, η οποία είναι διαθέσιμη στον ιστότοπο <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:101:0001:0011:EL:PDF>.

Απλές αμφιβολίες

Όταν δεν υπάρχουν έγκυρα έγγραφα αλλά η δηλούμενη ηλικία (δηλώσεις του αιτούντος) τεκμηριώνεται ή επιβεβαιώνεται από τουλάχιστον ένα από τα ακόλουθα αποδεικτικά στοιχεία που έχουν συλλέξει οι αρχές, τότε η δηλούμενη ηλικία μπορεί να θεωρείται αποδεκτή χωρίς να διενεργείται υπολογισμός της ηλικίας.

- Πληροφορίες από άλλες βάσεις δεδομένων.
- Δηλώσεις από άλλα μέλη της οικογένειας, συγγενείς ή από τον επίτροπο του παιδιού.
- Προκαταρκτικές εκτιμήσεις για τα εξωτερικά χαρακτηριστικά.

Κάθε στοιχείο ενδέχεται να έχει διαφορετική βαρύτητα ανάλογα με την αξιοπιστία του.

Σε άλλες περιπτώσεις, όταν δεν υπάρχουν έγγραφα και η δηλούμενη ηλικία δεν τεκμηριώνεται ή δεν επιβεβαιώνεται από πολλά αποδεικτικά στοιχεία που έχουν συλλέξει οι αρχές, οι αμφιβολίες θεωρούνται **βάσιμες**. Όταν είναι πιθανό να προκύψουν επιζήμιες επιπτώσεις από την εσφαλμένη ταυτοποίηση του ατόμου ως ενήλικα ή ως παιδιού, η δρομολόγηση του υπολογισμού της ηλικίας θα πρέπει να θεωρείται αναγκαία εφόσον αποβαίνει προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Βάσιμες αμφιβολίες

Όταν δεν υπάρχουν έγκυρα έγγραφα και η δηλούμενη ηλικία (δηλώσεις του αιτούντος) δεν τεκμηριώνεται ή δεν επιβεβαιώνεται από διάφορα αποδεικτικά στοιχεία που έχουν συλλέξει οι αρχές, τότε η δηλούμενη ηλικία δεν πρέπει να γίνεται αποδεκτή χωρίς να διενεργείται υπολογισμός της ηλικίας.

- Πληροφορίες από άλλες βάσεις δεδομένων.
- Δηλώσεις από άλλα μέλη της οικογένειας, συγγενείς ή από τον επίτροπο του παιδιού.
- Προκαταρκτικές εκτιμήσεις για τα εξωτερικά χαρακτηριστικά (λαμβάνονται υπόψη μόνο σε συνδυασμό με τα προηγούμενα στοιχεία και όχι μεμονωμένα).

Κάθε στοιχείο ενδέχεται να έχει διαφορετική βαρύτητα ανάλογα με την αξιοπιστία του.

Όταν, μετά και την ανάλυση των προηγούμενων στοιχείων, οι αρχές εκφράζουν βάσιμες αμφιβολίες για τη δηλούμενη ηλικία, πρέπει να δρομολογείται η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας προκειμένου να εκτιμηθεί η ηλικία του αιτούντος.

Η ηλικία του αιτούντος ως ουσιώδες πραγματικό περιστατικό

Σε ορισμένες ιδιαίτερες περιπτώσεις, όπως π.χ. όταν οι λόγοι για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας συνδέονται με καταστάσεις που βιώνουν τα παιδιά (εξαναγκαστικός γάμος, στρατολόγηση παιδιών κ.λπ.), η ηλικία του αιτούντος συνιστά ουσιώδες πραγματικό περιστατικό⁽²¹⁾ και λαμβάνεται επομένως υπόψη κατά την εξέταση της αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας. Στις περιπτώσεις αυτές, ακόμα και αν οι δηλώσεις του αιτούντος για την ηλικία του δεν τεκμηριώνονται με αποδεικτικά έγγραφα ή άλλα στοιχεία, οι δηλώσεις θεωρούνται αξιόπιστες και γίνονται αποδεκτές χωρίς να διενεργηθεί περαιτέρω υπολογισμός της ηλικίας εφόσον συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις (όπως ορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 5 της ΟΕΕΑ).

⁽²¹⁾ Όπως ορίζεται στον «πρακτικό οδηγό της EASO: θεματική ενότητα «Εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων», τα ουσιώδη πραγματικά περιστατικά είναι (εγκαθόμενα) πραγματικά περιστατικά τα οποία συνδέονται με μία ή περισσότερες από τις απαιτήσεις του ορισμού του πρόσφυγα ή του προσώπου που δικαιούται επικουρική προστασία.

Απαιτούμενες προϋποθέσεις για να θεωρούνται οι δηλώσεις των αιτούντων αξιόπιστες ακόμα και αν δεν τεκμηριώνονται με αποδεικτικά στοιχεία

 <p>Ειλικρινής προσπάθεια για την τεκμηρίωση της αίτησης</p>	 <p>Έχουν υποβληθεί συναφή και διαθέσιμα στοιχεία και έχει δοθεί ικανοποιητική εξήγηση σχετικά με τα στοιχεία που λείπουν</p>	 <p>Συνεκτικοί και λογικοί ισχυρισμοί</p> <p>Για παράδειγμα η εμφάνιση και η ψυχολογική ωριμότητα συνάδουν με τη δηλούμενη ηλικία, οι πληροφορίες συνάδουν με τις ΠΧΚ κ.λπ.</p>	 <p>Ο αιτών υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας το συντομότερο δυνατό</p> <p>αν όχι, παρασχέθηκε επαρκής τεκμηρίωση</p>	 <p>Αξιόπιστοι κατά βάση ισχυρισμοί</p>
--	---	---	--	---

Η διάταξη αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τα ασυνόδευτα παιδιά, τα οποία είναι λιγότερο πιθανό να έχουν αποδεικτικά έγγραφα, και κυρίως αν πρόκειται για παιδιά που ζητούν διεθνή προστασία.

Οι πληροφορίες πρέπει να αξιολογούνται από υπαλλήλους των υπηρεσιών ασύλου ή μετανάστευσης, οι οποίοι θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη μεμονωμένη κατάσταση και το περιβάλλον των αιτούντων. Αν πρόκειται για παιδιά ή υποτιθέμενα παιδιά που είναι μάλιστα ασυνόδευτα, το επίπεδο των προσδοκιών σχετικά με τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία και τη συνοχή των μαρτυριών θα πρέπει να είναι χαμηλό.

Το ευεργέτημα της αμφιβολίας σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας

Λόγω της ανακρίβειας και της δυνητικής παρεμβατικότητας των μεθοδολογιών που χρησιμοποιούνται επί του παρόντος, η συστηματική εφαρμογή του ευεργετήματος της αμφιβολίας σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας έχει καίρια σημασία. Είναι αναγκαίο να γνωστοποιείται και να τεκμηριώνεται τόσο το περιθώριο σφάλματος των υφιστάμενων μεθοδολογιών στο πλαίσιο της διαδικασίας, όσο και η επίδραση του σφάλματος στα αποτελέσματα. Οι εν λόγω αδυναμίες δεν θα πρέπει να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στα δικαιώματα ή στους ισχυρισμούς των αιτούντων· απεναντίας, όταν το ευεργέτημα της αμφιβολίας εφαρμόζεται σωστά, οι αρχές ερμηνεύουν υπέρ του αιτούντος τα μη ασφαλή αποτελέσματα («in dubio pro refugio» ή «in dubio pro minore»).

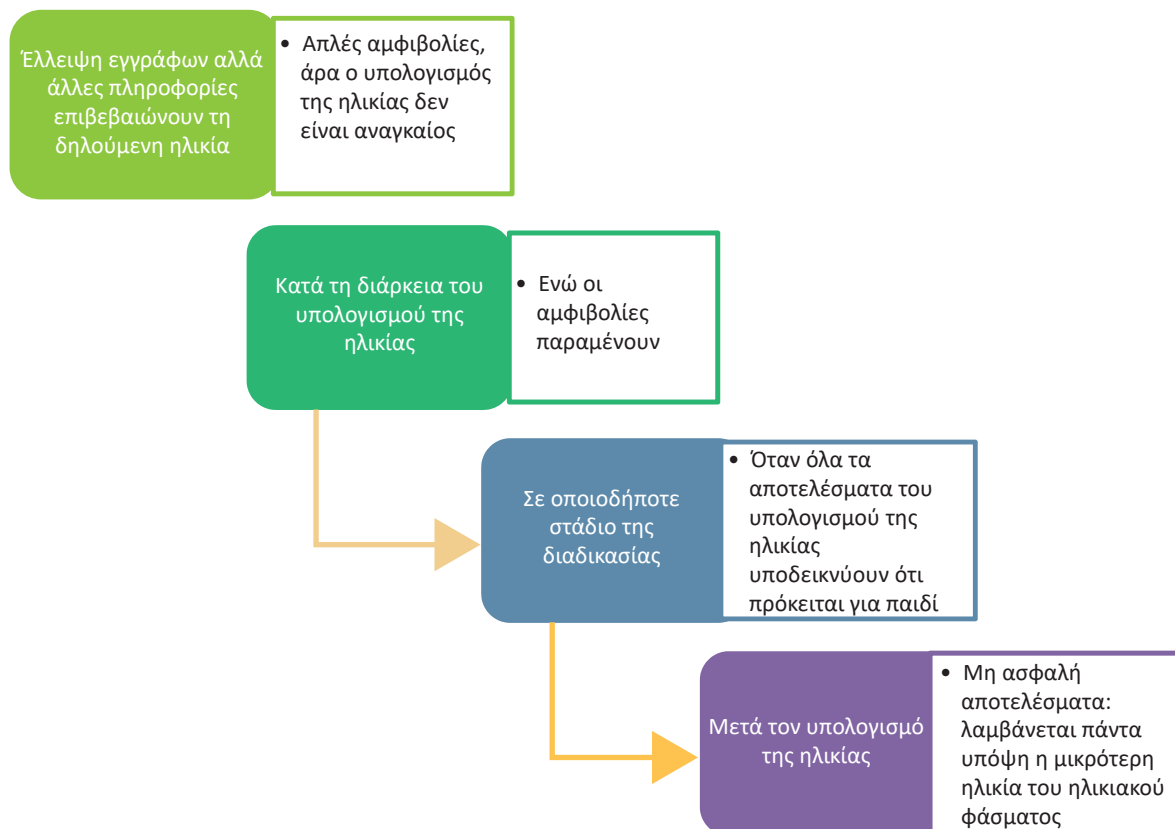
«Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν ιατρικές εξετάσεις για τον προσδιορισμό της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων στο πλαίσιο της εξέτασης αιτήσεως διεθνούς προστασίας όταν, μετά τις γενικές δηλώσεις ή άλλες συναφείς ενδείξεις, τα κράτη μέλη έχουν αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία του αιτούντος. Εάν, αργότερα, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να έχουν αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία του αιτούντος, θεωρούν ότι ο αιτών είναι ανήλικος.» (Άρθρο 25 παράγραφος 5 της ΟΔΑ)

Το σημαντικότερο όφελος της εφαρμογής αυτής της αρχής στο στάδιο της ταυτοποίησης των παιδιών είναι ότι η αρχή αυτή παρέχει άμεση απάντηση σε οποιαδήποτε αμφιβολία, χωρίς την ίδια στιγμή να συνιστά δαπανηρή και χρονοβόρα διαδικασία. Επιπροσθέτως, η αρχή αυτή θα μπορούσε και θα πρέπει να εφαρμόζεται πριν από τον υπολογισμό και όποτε διατυπώνονται αμφιβολίες από τους εμπειρογνώμονες που συμμετέχουν στη διαδικασία (οι εμπειρογνώμονες που διενεργούν τον υπολογισμό της ηλικίας ή που ερμηνεύουν τα αποτελέσματα). Όταν μάλιστα η εισροή μεταναστών αυξάνεται, η αρχή αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία καθώς στις καταστάσεις αυτές οι αρχές οφείλουν να λαμβάνουν γρήγορες αποφάσεις και οι πόροι επιβαρύνονται. Ωστόσο, όταν οι εμπλεκόμενοι εξετάζουν αιτήσεις που είναι πιθανό να προέρχονται από παιδιά, οι αιτούντες δεν πρέπει να θεωρούνται ενήλικες και, ως εκ τούτου, δεν πρέπει

να τοποθετούνται σε δομές φιλοξενίας ενηλίκων ή σε κέντρα κράτησης, είτε πριν είτε κατά τη διάρκεια του υπολογισμού.

Οι αιτούντες **πρέπει να θεωρούνται και να αντιμετωπίζονται ως παιδιά** σε όλη τη διάρκεια αυτών των σταδίων:

Πρακτική εφαρμογή της αρχής του ευεργετήματος της αμφιβολίας

Επομένως, **το ευεργέτημα της αμφιβολίας** ισχύει στις ακόλουθες περιπτώσεις:

Όταν η δηλούμενη ηλικία (ισχυρισμοί του αιτούντος) δεν τεκμηριώνεται με έγγραφα αλλά επιβεβαιώνεται με άλλα αποδεικτικά στοιχεία που έχουν συλλέξει οι αρχές, το ευεργέτημα της αμφιβολίας εφαρμόζεται απευθείας και έτσι ο υπολογισμός της ηλικίας δεν είναι αναγκαίος.

- Στις περιπτώσεις στις οποίες διενεργείται υπολογισμός της ηλικίας, το άτομο θα πρέπει να απολαμβάνει το ευεργέτημα της αμφιβολίας και να αντιμετωπίζεται ως παιδί **κατά τη διάρκεια της διαδικασίας και όσο παραμένει οποιαδήποτε αμφιβολία**
- Αν κατά τη διάρκεια των μεθόδων που εφαρμόζονται **κατά τη διάρκεια του υπολογισμού της ηλικίας** προκύψει αποτέλεσμα που υποδεικνύει ότι ο αιτών είναι παιδί, η διαδικασία πρέπει να διακόπτεται αμέσως και έγκυρη πρέπει να θεωρείται η **μικρότερη ηλικία του ηλικιακού φάσματος**.
- Τέλος, **αν μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας**, τα αποτελέσματα εξακολουθούν να **μην είναι ασφαλή**, έγκυρη θεωρείται η **μικρότερη ηλικία του ηλικιακού φάσματος** ⁽²²⁾.

⁽²²⁾ Βλέπε άρθρο 25 παράγραφος 5 της ΟΔΑ (αναδιατύπωση) και Γενική Παρατήρηση 6 της Επιτροπής του ΟΗΕ.

Βασικές διαπιστώσεις από την πρακτική εφαρμογή στα κράτη της ΕΕ+

Οι αιτούντες θεωρούνται παιδιά κατά τη διάρκεια του υπολογισμού της ηλικίας σε 17 κράτη της ΕΕ+. Ένα κράτος μέλος εφαρμόζει περιθώριο σφάλματος 2 ετών υπέρ των αιτούντων μόλις λάβει τα αποτελέσματα.

Δύο κράτη της ΕΕ+ δεν εφαρμόζουν το ευεργέτημα της αμφιβολίας.

Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο παράρτημα 4 του παρόντος εγγράφου.

Επίτροπος/εκπρόσωπος

Σημαντική εγγύηση για τους ασυνόδευτους ανηλίκους θεωρείται το γεγονός ότι για κάθε υποτιθέμενο παιδί θα πρέπει να **ορίζεται ανεξάρτητος και καταρτισμένος επίτροπος/εκπρόσωπος το συντομότερο δυνατό** (βλέπε άρθρο 25 παράγραφος 1 της ΟΔΑ).

Εκπρόσωπος είναι το πρόσωπο που έχει ορισθεί από τους αρμόδιους φορείς για να συνδράμει και να εκπροσωπεί τον ασυνόδευτο ανήλικο στις διαδικασίες. Ο εκπρόσωπος διασφαλίζει το ΒΣΠ και ασκεί δικαιοπρακτική ικανότητα για το παιδί, όταν χρειάζεται ⁽²³⁾. Ο εκπρόσωπος θα πρέπει να ορίζεται το συντομότερο δυνατό και πριν από την έναρξη της εξέτασης του υπολογισμού της ηλικίας. Επιπλέον, ο εκπρόσωπος πρέπει να είναι **ανεξάρτητος** προκειμένου να αποφεύγεται οποιαδήποτε σύγκρουση συμφέροντος, διασφαλίζοντας έτσι ότι ενεργεί προς το ΒΣΠ, όπως ορίζεται στο άρθρο 24 παράγραφος 1 και στο άρθρο 25 παράγραφος 1 στοιχείο α) της ΟΔΑ (αναδιατύπωση), καθώς επίσης και στο άρθρο 24 της ΟΣΥ (αναδιατύπωση). Αν, για πρακτικούς λόγους, είναι αδύνατο να οριστεί άμεσα μόνιμος επίτροπος για το παιδί, πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε να οριστεί πρόσωπο που θα εκτελεί προσωρινά τα χρέη του επιτρόπου. Στις περιπτώσεις αυτές, οι προσωρινοί επίτροποι πρέπει να πληρούν τις ίδιες προϋποθέσεις (προσόντα και ανεξαρτησία) με τους μη προσωρινούς επιτρόπους. Ο εκπρόσωπος θα πρέπει να **ενημερώνεται και να εκφράζει την άποψή του** για όλες τις πτυχές της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας, ενώ θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να συνοδεύει το παιδί κατά τη διάρκεια των εξετάσεων, εφόσον το παιδί εκφράσει αυτήν την επιθυμία. Όταν ο υπολογισμός της ηλικίας θεωρείται ότι είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αλλά το παιδί δεν συμφωνεί με τη διαδικασία, ο επίτροπος/εκπρόσωπος μπορεί να **δώσει τη συγκατάθεσή του** για τη διενέργεια του υπολογισμού. Ωστόσο, για τον σκοπό αυτό, πρέπει να υπάρχει επαρκής επικοινωνία μεταξύ του παιδιού και του εκπροσώπου προκειμένου να μην κλονιστεί η σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο.

Επίσης, ο επίτροπος/εκπρόσωπος θα πρέπει, αν είναι εφικτό, να παρευρίσκεται στη συνέντευξη για την εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος (ΕΒΣ). Άλλωστε, θα πρέπει να ενημερώνεται και ο νομικός σύμβουλος, αν υπάρχει, στον οποίο θα πρέπει να δίνεται η δυνατότητα να παρευρεθεί στη συνέντευξη για την ΕΒΣ ⁽²⁴⁾.

Η διαδικασία θα πρέπει να συνεχιστεί με την παρουσία του επιτρόπου/εκπροσώπου, εκτός αν το παιδί διαφωνεί. Σε κάθε περίπτωση, ο επίτροπος/εκπρόσωπος θα πρέπει να ακολουθεί επισταμένως τη διαδικασία για να μπορεί —αν χρειαστεί— να συμβουλευτεί τον αιτούντα.

Βασικές διαπιστώσεις από την πρακτική εφαρμογή στα κράτη της ΕΕ+

Η παρουσία ανεξάρτητου ατόμου που υποστηρίζει τον αιτούντα κατά τη διάρκεια των εξετάσεων επιτρέπεται σε 23 κράτη της ΕΕ+. Στα 12 από αυτά, ο ρόλος αυτός ασκείται από τον επίτροπο ή εκπρόσωπο.

Ένα κράτος της ΕΕ+ επιτρέπει την παρουσία του εν λόγω ανεξάρτητου ατόμου μόνο όταν εξετάζονται περιπτώσεις που εμπίπτουν στον κανονισμό του Δουβλίνου.

⁽²³⁾ Άρθρο 2 στοιχείο ιδ) της ΟΔΑ.

⁽²⁴⁾ Για τον σκοπό αυτό, μπορεί να χρησιμοποιείται ο κατάλογος των σημείων ελέγχου της ΕΒΣ που συμπεριλαμβάνεται στο παράρτημα 2.

Ένα κράτος της ΕΕ+ επιτρέπει την παρουσία ατόμου που υποστηρίζει τον αιτούντα κατά τη διάρκεια της ιατροδικαστικής εξέτασης.

Ένα κράτος της ΕΕ+ δεν επιτρέπει την παρουσία αυτή.

Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο παράρτημα 4 του παρόντος εγγράφου.

Περισσότερες οδηγίες σχετικά με τον ρόλο του επιτρόπου στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας διατίθενται στο εγχειρίδιο του FRA *Επιτροπεία για παιδιά τα οποία στερούνται τη γονική φροντίδα* ⁽²⁵⁾, το οποίο περιλαμβάνει τις εξής πληροφορίες.

Πιθανές ενέργειες του επιτρόπου σε σχέση με τον υπολογισμό της ηλικίας:

- ελέγχει αν υπάρχει **βάσιμος λόγος** για τη διενέργεια του υπολογισμού της ηλικίας και ζητεί τα παιδιά που είναι καταφανώς ανήλικα να μην υποβληθούν σε αυτήν τη διαδικασία·
- διασφαλίζει ότι το παιδί λαμβάνει όλες τις **σχετικές πληροφορίες** σχετικά με τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας, μεταξύ άλλων σαφείς πληροφορίες σχετικά με τον σκοπό της διαδικασίας, τη διαδικασία και τις πιθανές συνέπειες — οι πληροφορίες θα πρέπει να παρέχονται με φιλικό προς το παιδί τρόπο και σε γλώσσα που είναι κατανοητή για το παιδί·
- διασφαλίζει ότι ο υπολογισμός της ηλικίας διενεργείται με τη **συνειδητή συναίνεση** του παιδιού και του επιτρόπου του·
- ελέγχει αν ανεξάρτητοι επαγγελματίες που διαθέτουν τις **επαρκείς ειδικές γνώσεις** και είναι εξοικειωμένοι με το εθνοτικό και πολιτιστικό περιβάλλον του παιδιού αναλαμβάνουν τον υπολογισμό της ηλικίας και τον διενεργούν με ασφαλή και φιλικό προς το παιδί τρόπο, με γνώμονα το φύλο του παιδιού και με τον ενδεδειγμένο σεβασμό προς την αξιοπρέπεια του·
- αν εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες για την ηλικία του παιδιού μετά την ολοκλήρωση του υπολογισμού της ηλικίας, επιμένει στο γεγονός ότι το άτομο πρέπει να θεωρείται **παιδί**·
- διασφαλίζει ότι το **αποτέλεσμα** της διαδικασίας επεξηγείται στο παιδί με φιλικό τρόπο και σε γλώσσα που είναι κατανοητή για το παιδί·
- ζητεί τα **αποτελέσματα** της διαδικασίας του υπολογισμού να κοινοποιηθούν στον επίτροπο και να συμπεριληφθούν στον φάκελο του παιδιού·
- εξετάζει με το παιδί το **ενδεχόμενο προσβολής** της απόφασης για τον υπολογισμό της ηλικίας σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία·
- με τη συμφωνία του παιδιού, **παρευρίσκεται** στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας.

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή

DK — Αν πρόκειται για ασυνόδευτα παιδιά, ο ορισμός επιτρόπου καθυστερεί συχνά λόγω διαφωνιών σχετικά με την ηλικία. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται συνήθως όταν οι διαδικασίες για τον υπολογισμό της ηλικίας πρέπει να διενεργηθούν προτού οριστεί επίτροπος. Για να μην σημειώνονται καθυστερήσεις, ο δανέζικος Ερυθρός Σταυρός είναι ο αρμόδιος οργανισμός για τον ορισμό παρατηρητή, ο οποίος αποκαλείται «bisidder».

UK — Η σκοτσέζικη υπηρεσία επιτροπείας (η οποία δεν διαθέτει νομικό καθεστώς) μεριμνά για παιδιά και νέους που φτάνουν στη Σκωτία χωρίς συνοδεία και χωρίς τις οικογένειές τους. Υποστηρίζει και μεριμνά για νέους ηλικίας κάτω των 18 ετών που ζητούν άσυλο ή έχουν πέσει θύματα εμπορίας εκτός της ΕΕ. Η υπηρεσία μεριμνά επίσης για όλους τους αιτούντες που αντιμετωπίζονται ως παιδιά κάτω των 18 ετών — αλλά η ηλικία τους αμφισβητείται— και που υποβάλλονται στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας. Για τα παιδιά και τους νέους ορίζεται επίτροπος ο οποίος βοηθά τους ενδιαφερόμενους να κατανοούν, να συμμετέχουν και να διεκπεραιώνουν τις περίπλοκες μεταναστευτικές και νομικές διαδικασίες, όπως επίσης και τις διαδικασίες για την κοινωνική πρόνοια.

⁽²⁵⁾ Το εγχειρίδιο είναι διαθέσιμο στον ιστότοπο https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-guardianship-children_en_0.pdf.

Δικαίωμα στην πληροφόρηση

Πριν από την εξέταση της αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας, το παιδί πρέπει να λάβει όλες τις **σχετικές πληροφορίες με φιλικό τρόπο** και σε κατανοητή γλώσσα. Η κατανόηση των πληροφοριών από το παιδί πρέπει να διασφαλιστεί πριν ξεκινήσει η διαδικασία του υπολογισμού. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να παρέχονται δωρεάν και τα ερωτήματα του αιτούντος ή του επιτρόπου/εκπροσώπου θα πρέπει να απαντώνται. Έχει καίρια σημασία να διασφαλιστεί ότι ο αιτών κατανοεί τη διαδικασία, τον στόχο και τις συνέπειες (ο αιτών μπορεί να την εξηγήσει με δικά του λόγια). Ορισμένοι αιτούντες μπορεί να μην τολμούν να υποβάλλουν ερωτήσεις λόγω της ηλικίας τους, του πολιτιστικού περιβάλλοντος από το οποίο προέρχονται ή της ψυχολογικής τους κατάστασης. Η χρήση φιλικού προς το παιδί υλικού ή ειδικά προσαρμοσμένου υλικού στις ανάγκες του ατόμου μπορεί να διευκολύνει τον αιτούντα να κατανοήσει τη διαδικασία· ωστόσο, στην πράξη, οι δεξιότητες, η κατανόηση και η συμπαράσταση του ατόμου που παρέχει τις πληροφορίες έχουν καίρια σημασία για την επιτυχή έκβαση της διαδικασίας. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας πρέπει να παρέχονται συστηματικά πληροφορίες και πρέπει να προσκομίζονται αποδεικτικά στοιχεία για την παροχή των εν λόγω πληροφοριών (πότε παρασχέθηκαν οι πληροφορίες, από ποιον κ.λπ.). Οι πληροφορίες θα πρέπει να καλύπτουν τουλάχιστον τα εξής στοιχεία:

- υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία και οι λόγοι για τους οποίους υπάρχουν οι αμφιβολίες αυτές·
- η ηλικία είναι πιθανό να υπολογιστεί με τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας, η οποία ενδέχεται να περιλαμβάνει ιατρική εξέταση του αιτούντος, εφόσον ο αιτών δώσει τη συγκατάθεσή του·
- πληροφορίες σχετικά με τη μέθοδο και τη διαδικασία (ποιες μέθοδοι χρησιμοποιούνται, γιατί προτιμώνται οι συγκεκριμένες μέθοδοι, η ακρίβεια και η παρεμβατικότητα της μεθόδου, ο αντίκτυπος που ενδέχεται να έχει η συγκεκριμένη μέθοδος κ.λπ.)·
- οι αμφιβολίες και οι ανησυχίες πρέπει να αρθούν, η συστηματική παροχή πληροφοριών και η καλή κατανόηση της διαδικασίας και των σκοπών της έχουν καίρια σημασία για να διευκολυνθεί η συναίνεση των αιτούντων·
- τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τη διαδικασία (οι συνέπειες δεν πρέπει να είναι υπερβολικά επιζήμιες ώστε να μην επηρεαστεί αρνητικά η συγκατάθεση των αιτούντων)·
- το δικαίωμα της άρνησης υποβολής σε ιατρική εξέταση και οι συνέπειές της·
- η δυνατότητα προσβολής των αποτελεσμάτων του υπολογισμού της ηλικίας·
- τα στάδια που ακολουθούν.

Βασικές διαπιστώσεις από την πρακτική εφαρμογή στα κράτη της EE+

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων (15 κράτη της EE+) παρέχει πληροφορίες για όλες τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται κατά τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας αλλά εννέα κράτη της EE+ παρέχουν πληροφορίες μόνο όταν εφαρμόζουν ιατρικές μεθόδους.

22 κράτη της EE+ παρέχουν τις πληροφορίες σε γλώσσα την οποία κατανοούν ή εικάζεται ότι κατανοούν οι αιτούντες.

Ένα κράτος της EE+ κοινοποιεί τα αποτελέσματα του υπολογισμού αν ο αιτών αποδειχθεί ότι είναι ηλικιακά μεγαλύτερος από την ηλικία την οποία έχει δηλώσει.

Ένα κράτος της EE+ μεριμνά ώστε η επίσημη απόφαση να επεξηγείται από κοινωνικούς λειτουργούς.

Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο παράρτημα 4 του παρόντος εγγράφου.

Δικαίωμα της έκφρασης ατομικών απόψεων και δικαίωμα της ακρόασης

Όπως αναφέρεται στη ΣΔΠ (άρθρο 12) και αναλύεται στη Γενική Παρατήρηση 12 του ΟΗΕ, το δικαίωμα της ακρόασης ισχύει για κάθε παιδί που μπορεί να διαμορφώσει δική του άποψη. Η παροχή πληροφοριών και στήριξης συμβάλλει καθοριστικά στην ανάπτυξη της ικανότητας του παιδιού να διαμορφώνει δική του άποψη.

Μετά την παροχή των πληροφοριών και την κατανόησή τους από τον αιτούντα, οι απόψεις του αιτούντος θα πρέπει να καταγράφονται και να λαμβάνονται υπόψη για όλα τα ζητήματα που τον αφορούν ανάλογα με τον βαθμό ωριμότητας που επιδεικνύει. Το δικαίωμα αυτό πρέπει να ασκείται συστηματικά σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας και τουλάχιστον στα ακόλουθα στάδια.

- Όποτε οι αρχές έχουν **αμφιβολίες** σχετικά με τους ισχυρισμούς ή τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίζει ο αιτών, θα πρέπει να καταγράφονται οι απόψεις του αιτούντος. Και μόνο η προσπάθεια να υπάρξει ανταλλαγή απόψεων και να εξηγηθούν με εποικοδομητικό τρόπο οι λόγοι για τους οποίους η δηλούμενη ηλικία δεν γίνεται δεκτή ή οι λόγοι για τους οποίους οι πληροφορίες δεν είναι αρκετές για να επιβεβαιώσουν τους ισχυρισμούς των αιτούντων, μπορεί να βοηθήσει τους αιτούντες να κατανοήσουν τη διαδικασία και να γίνουν περισσότερο συνεργάσιμοι.
- Αν παρατηρούνται **αναντιστοιχίες** στα στοιχεία που αφορούν την ηλικία του αιτούντος, πρέπει να δίνεται η ευκαιρία και ο χρόνος στον αιτούντα ώστε να παρέχει διευκρινίσεις για τις αναντιστοιχίες αυτές είτε προφορικά είτε εγγράφως.
- Ορισμένες φορές ο αιτών έχει τη δυνατότητα να **τεκμηριώσει την ηλικία που δηλώνει** προσκομίζοντας επιπλέον έγγραφα, αποδεικτικά στοιχεία ή αξιόπιστες εξηγήσεις. Στις περιπτώσεις αυτές, οι εξηγήσεις και τα στοιχεία αυτά θα καθιστούν τον υπολογισμό της ηλικίας περιττό.
- Αν ο αιτών **αρνηθεί να υποβληθεί** σε ιατρική εξέταση, οι λόγοι πρέπει να εξεταστούν και ο αιτών πρέπει έτσι να ακουστεί. Ορισμένες φορές η απροθυμία αυτή μπορεί να υπερκεραστεί εφόσον δοθούν περισσότερες πληροφορίες ή εφόσον η διαδικασία προσαρμοστεί στις ανάγκες του αιτούντος και επιλεγεί π.χ. εναλλακτική μέθοδος.
- Δεδομένου ότι οι συνέπειες της ταυτοποίησής τους ως «παιδιά» ή «ενήλικες» είναι πολύ σημαντικές, οι αιτούντες θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να **προσβάλλουν τα αποτελέσματα** με άμεσο και προσιτό τρόπο όταν τα οριστικά αποτελέσματα του υπολογισμού της ηλικίας διαφέρουν από τη δηλούμενη ηλικία.
- Η συνεχής δραστηριοποίηση και συμμετοχή στη διαδικασία συμβάλλουν στη μείωση των αισθημάτων της αβεβαιότητας και του άγχους και στην εμπέδωση της εμπιστοσύνης μεταξύ των αιτούντων και των αρχών των κρατών υποδοχής της ΕΕ+. Τα παιδιά που υποβάλλονται σε συνεντεύξεις αγχώνονται συχνά στην ιδέα ότι οι μαρτυρίες τους θα θεωρηθούν «ψευδείς». Επίσης, τα παιδιά αυτά είναι πιθανό να βιώνουν μετατραυματική κατάσταση. Η παρουσία του εκπροσώπου έχει καίρια σημασία καθώς διασφαλίζει ότι οι απόψεις του αιτούντος **ακούγονται και λαμβάνονται υπόψη** ανάλογα με τον βαθμό ωριμότητας που επιδεικνύει, διευκολύνοντας έτσι το παιδί να αποφασίσει συνειδητά αν θα εξεταστεί μέσω της ειδικής μεθόδου που χρησιμοποιείται.

Η ενθάρρυνση του παιδιού να αποκαλύπτει όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες για την ηλικία του έχει καίρια σημασία, καθώς με βάση τις πληροφορίες αυτές εξακριβώνεται αν πρέπει να διενεργηθεί ο υπολογισμός της ηλικίας. Ως εκ τούτου, οι υπάλληλοι που συναναστρέφονται απευθείας με το παιδί θα πρέπει να εκπαιδευτούν στη χρήση **φιλικών προς το παιδί τεχνικών συνέντευξης**. Παρομοίως, οι εν λόγω υπάλληλοι θα πρέπει να διαθέτουν τις αναγκαίες βασικές πληροφορίες και ειδικές γνώσεις, μεταξύ άλλων για τις συνθήκες διαβίωσης των παιδιών στη χώρα καταγωγής του παιδιού⁽²⁶⁾ προκειμένου να αξιολογούν σωστά τις πληροφορίες για την ηλικία που παρέχει το παιδί. Αν είναι εφικτό, και ο διερμηνέας θα πρέπει να είναι εξοικειωμένος με μεθόδους συνέντευξης παιδιών.

⁽²⁶⁾ Η EASO συλλέγει και αναπτύσσει πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής.

Συνειδητή συναίνεση και δικαίωμα άρνησης

Η συνειδητή συναίνεση αποτελεί ελεύθερη, οικειοθελή και συνειδητή απόφαση. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παράγραφος 5 της ΟΔΑ, οι αιτούντες και/ή οι εκπρόσωποί τους πρέπει να συναινούν στη διενέργεια ιατρικής εξέτασης. Ακόμα και αν η συναίνεση δεν συνιστά νομική απαίτηση, η χορήγηση συναίνεσης για τη διενέργεια ιατρικής εξέτασης ενθαρρύνεται πάντα όταν χρησιμοποιούνται μη ιατρικές μέθοδοι. Συναίνεση μπορεί να χορηγείται όταν παρέχονται με συστηματικό και αποτελεσματικό τρόπο πληροφορίες και όταν οι αιτούντες κατανοούν επαρκώς τη διαδικασία και τους σκοπούς της.

Συνειδητή συναίνεση θα πρέπει να χορηγείται από τους αιτούντες και/ή τους εκπροσώπους τους πριν διενεργηθεί ο υπολογισμός της ηλικίας και αφού έχουν δοθεί όλες οι σχετικές πληροφορίες που επιτρέπουν στους αιτούντες να λάβουν **συνειδητή απόφαση**. Για την ακρίβεια, ο δυνητικός αντίκτυπος της ιατρικής εξέτασης, το δικαίωμα της άρνησης και οι συνέπειες της άρνησης των αιτούντων να υποβληθούν σε ιατρική εξέταση θα πρέπει να διευκρινίζονται και να κατανοούνται πλήρως.

Όπως προαναφέρθηκε, οι αιτούντες έχουν το δικαίωμα να μην υποβληθούν σε καμία απολύτως ιατρική εξέταση. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η απροθυμία των αιτούντων μπορεί να υπερκεραστεί με την παροχή περισσότερων πληροφοριών ή με την προσαρμογή της διαδικασίας στις ανάγκες τους, ενίοτε μέσω της εφαρμογής εναλλακτικής μεθόδου. Το γεγονός ότι ένας αιτών αρνείται να υποβληθεί σε ιατρική εξέταση δεν πρέπει να εμποδίζει την αποφαινόμενη αρχή να λάβει απόφαση επί της αιτήσεως διεθνούς προστασίας (άρθρο 25 παράγραφος 5 της ΟΔΑ). Επιπλέον, η άρνηση της υποβολής σε ιατρικές εξετάσεις δεν πρέπει να αποτελεί τον μοναδικό λόγο απόρριψης της αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας. Η άρνηση αυτή δεν πρέπει αυτομάτως να οδηγεί σε εικασίες ή να επιφέρει συνέπειες. Επιπλέον, όταν ο αιτών αρνείται να υποβληθεί σε εξετάσεις, δεν πρέπει αυτόματα να θεωρείται ενήλικας. Αντίθετα, θα πρέπει να διερευνώνται οι λόγοι της άρνησής του και θα πρέπει να εξετάζεται η κατάστασή του κατά περίπτωση, ενώ οι συνέπειες της άρνησης δεν θα πρέπει να είναι τόσο δυσανάλογα δυσμενείς ώστε να αναγκάζεται ο αιτών να συναινέσει. Αν ο αιτών αποφασίσει να μην υποβληθεί στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας χωρίς να αιτιολογήσει την άρνησή του, η διαδικασία της αξιολόγησης πρέπει να συνεχιστεί, εφόσον αυτό είναι εφικτό, με τα στοιχεία που έχουν στη διάθεσή τους οι αρχές.

Βασικές διαπιστώσεις από την πρακτική εφαρμογή στα κράτη της ΕΕ+

- 11 κράτη της ΕΕ+ λαμβάνουν τη συνειδητή συναίνεση των αιτούντων ανεξάρτητα από τη μέθοδο του υπολογισμού της ηλικίας.
- 12 κράτη της ΕΕ+ ζητούν τη συναίνεση των αιτούντων μόνο αν χρησιμοποιηθούν ιατρικές μέθοδοι.
- Τέσσερα κράτη της ΕΕ+ δεν ζητούν τη συναίνεση για καμία μέθοδο (δύο από αυτά δεν ζητούν τη συναίνεσή τους καθώς δεν χρησιμοποιούν ιατρικές μεθόδους).
- Στον αντίποδα, έξι κράτη της ΕΕ+ ζητούν τη συναίνεση των εκπροσώπων σε όλες τις περιπτώσεις.
- Επτά κράτη της ΕΕ+ ζητούν τη συναίνεση των εκπροσώπων μόνο αν πρόκειται να χρησιμοποιηθούν ιατρικές εξετάσεις.
- Ένα κράτος της ΕΕ+ ζητεί τη συναίνεση του εκπροσώπου αν ο αιτών φαίνεται να είναι κάτω των 14 ετών.
- Πέντε κράτη της ΕΕ+ δεν ζητούν τη συναίνεση των εκπροσώπων σε καμία περίπτωση.
- 15 κράτη της ΕΕ+ δίνουν στους αιτούντες τη δυνατότητα να μην υποβληθούν στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας ανεξαρτήτως της μεθόδου.
- Επτά κράτη της ΕΕ+ δίνουν αυτήν τη δυνατότητα μόνο όμως για τις ιατρικές εξετάσεις.
- Τρία κράτη της ΕΕ+ δεν αναγνωρίζουν αυτήν τη δυνατότητα.
- Όσον αφορά τις συνέπειες της άρνησης των αιτούντων να υποβληθούν σε ιατρικές μεθόδους υπολογισμού της ηλικίας:
 - 15 κράτη της ΕΕ+ δεν θεωρούν αυτόματα ότι οι αιτούντες είναι ενήλικες
 - έξι κράτη της ΕΕ+ θεωρούν ότι οι αιτούντες είναι ενήλικες αν δεν προσκομίσουν καμία δικαιολογία για την άρνησή τους ή κανένα επιπλέον στοιχείο που να αποδεικνύει ότι οι αιτούντες είναι παιδιά.

- έξι κράτη της ΕΕ+ θεωρούν αυτόματα ότι οι αιτούντες είναι ενήλικες αν αρνηθούν να υποβληθούν στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας τους.
- Όταν αποφασίζουν για την αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας, επτά κράτη της ΕΕ+ δεν λαμβάνουν υπόψη την άρνηση των αιτούντων ενώ 14 κράτη της ΕΕ+ λαμβάνουν υπόψη την άρνηση αυτή.
- Ένα κράτος της ΕΕ+ διευκρίνισε ότι λαμβάνει υπόψη του την άρνηση μόνο αν η ανηλικότητα έχει σημασία για το βάσιμο της αίτησης (οι λόγοι της αίτησης —διώξεις ή σοβαρή βλάβη— αφορούν ειδικά τα παιδιά).

Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο παράρτημα 4 του παρόντος εγγράφου.

Αρχή της εμπιστευτικότητας και προστασία των δεδομένων για ζητήματα ασφάλειας

Ο όρος εμπιστευτικότητα αναφέρεται στην επεξεργασία των πληροφοριών. Όταν οι πληροφορίες παρέχονται εμπιστευτικά και είναι, επομένως, εμπιστευτικές πρέπει να γνωστοποιούνται μόνο με τη συναίνεση του προσώπου στο οποίο αναφέρονται οι πληροφορίες ή σε εξουσιοδοτημένα μέρη, εφόσον βέβαια αυτό προβλέπεται στο εθνικό δίκαιο. Το πεδίο εφαρμογής των εν λόγω γνωστοποιήσεων είναι περιορισμένο και αφορά μόνο πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την άσκηση των καθηκόντων των εν λόγω μερών. Αν αυτό δεν προβλέπεται στο δίκαιο, ο κάτοχος των πληροφοριών θα χρειαστεί τη συναίνεση του ιδιοκτήτη για να κοινοποιήσει τις πληροφορίες σε τρίτους. Πριν κοινοποιηθούν ευαίσθητες πληροφορίες, πρέπει να ζητηθεί η συναίνεση του παιδιού για την κοινοποίηση των πληροφοριών με κατάλληλο για την ηλικία του παιδιού τρόπο. Όλοι οι εμπλεκόμενοι στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας θα πρέπει να κατανοούν και να τηρούν τις απαιτήσεις της προστασίας δεδομένων. Πέραν τούτου, θα πρέπει να λαμβάνεται η συνειδητή συναίνεση του ατόμου πριν από την περαιτέρω κοινοποίηση των πληροφοριών του. Οι πληροφορίες πρέπει να συλλέγονται και να χρησιμοποιούνται μόνο για τους σκοπούς του υπολογισμού της ηλικίας.

Η αρχή της εμπιστευτικότητας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με ζητήματα ασφάλειας. Οι εγγυήσεις ασφάλειας και εμπιστευτικότητας είναι απαραίτητες ως σημαντικές ασφαλιστικές δικλείδες της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας, και πολύ περισσότερο όταν εξετάζονται αιτήσεις ασυνόδευτων παιδιών που έχουν ενδεχομένως ανάγκη από διεθνή προστασία.

Η παράμετρος αυτή αποκτά μεγαλύτερη σημασία όταν ζητούνται πληροφορίες στις χώρες καταγωγής των παιδιών που ζητούν διεθνή προστασία.

Αν οι αιτούντες δεν έχουν έγγραφα για να αποδείξουν την ηλικία τους και οι δηλώσεις τους δεν θεωρούνται επαρκείς για να αποδειχθεί η ηλικία τους, οι αρχές θα πρέπει να κινητοποιούνται και να λαμβάνουν τις πληροφορίες αυτές με άλλα μέσα. Τα μέσα που μπορούν να χρησιμοποιούνται είναι πολλά και διάφορα, μεταξύ άλλων, οι εθνικές βάσεις δεδομένων ή οι βάσεις δεδομένων των κρατών της ΕΕ+, μέλη της οικογένειας που μπορεί να έχουν επιπλέον έγγραφα ή πρεσβείες άλλων χωρών.

Ωστόσο, όπως υπογραμμίζεται στη Γενική Παρατήρηση 6 της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού ⁽²⁷⁾, κατά τη διενέργεια του υπολογισμού της ηλικίας, δεν θα πρέπει να γίνεται καμία αναφορά στο καθεστώς του παιδιού ως αιτούντος άσυλο ή πρόσφυγα (παράγραφος 80). Η ασφάλεια των μελών της οικογένειας του παιδιού που παραμένουν στη χώρα καταγωγής μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο αν δεν τηρηθεί η αρχή της εμπιστευτικότητας: το παιδί μπορεί να γίνει πρόσφυγας επί τόπου («sur place») (παράγραφος 23), καθώς αν το παιδί ζητήσει διεθνή προστασία, η κοινοποίηση αυτών των πληροφοριών στις αρχές της χώρας καταγωγής ενδέχεται να έχει ως αποτέλεσμα τη δίωξη του αιτούντος ή την πρόκληση σοβαρής βλάβης σε βάρος του όταν αυτός επιστρέψει στη χώρα του.

⁽²⁷⁾ Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, *Γενική Παρατήρηση 6 (2005) σχετικά με τη μεταχείριση των ασυνόδευτων και των χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών εκτός της χώρας καταγωγής τους*.

Οι δυσμενείς συνέπειες της παραβίασης της αρχής της εμπιστευτικότητας όσον αφορά τις πληροφορίες που συλλέγονται στο πλαίσιο της διαδικασίας χορήγησης διεθνούς προστασίας, μεταξύ άλλων και όσον αφορά τις πληροφορίες που συλλέγονται για τους σκοπούς του υπολογισμού της ηλικίας, μπορούν να επηρεάσουν όχι μόνο το εκάστοτε παιδί και την οικογένειά του, αλλά και την ακεραιότητα του συστήματος χορήγησης ασύλου.

Καταρτισμένοι επαγγελματίες που έχουν πείρα με παιδιά

Όλοι όσοι εργάζονται με παιδιά και για παιδιά θα πρέπει να λαμβάνουν κατάλληλη —αρχική και συνεχή— κατάρτιση σχετικά με τα δικαιώματα και τις ανάγκες των παιδιών. Στο πεδίο της ειδικευσής τους, θα πρέπει να επιδεικνύουν επαγγελματισμό όταν χρησιμοποιούν τις ειδικές τους γνώσεις για τον σκοπό του υπολογισμού της ηλικίας ή θα πρέπει να λάβουν ειδική σχετική κατάρτιση.

Η λιγότερο παρεμβατική μέθοδος

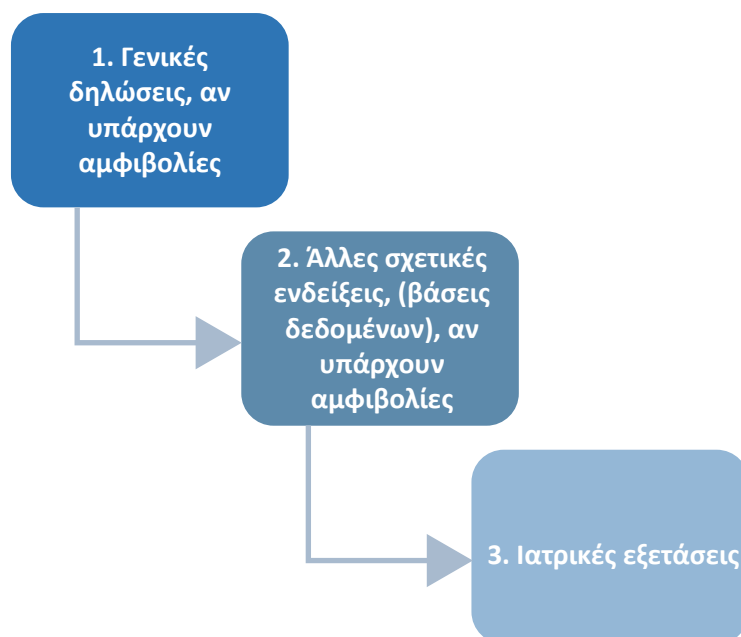
Όπως αναγνωρίζεται στην ΟΔΑ (αναδιατύπωση), ο υπολογισμός της ηλικίας θα πρέπει να διενεργείται με τη λιγότερο επεμβατική εξέταση και σε συνάρτηση με το απαιτούμενο επίπεδο βεβαιότητας. Η εξέταση θα πρέπει να διενεργείται με πλήρη σεβασμό στην αξιοπρέπεια του ατόμου.

Ο όρος «**επεμβατικός**» χρησιμοποιείται κατά κανόνα στις ιατρικές διαδικασίες για να υποδηλώσει την εισαγωγή εργαλείων ή άλλων αντικειμένων στο σώμα ή σε σωματικές κοιλότητες. Ο όρος καλύπτει επίσης και την κοπή ιστών. Ο όρος αυτός μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντί του όρου «παρεμβατικότητα», αλλά και οι δύο όροι μπορούν να εναλλάσσονται στην προκειμένη περίπτωση. Δεδομένου ότι οι αρνητικές επιπτώσεις των μεθόδων υπολογισμού της ηλικίας δεν υποδηλώνουν πάντα τις προαναφερθείσες σωματικές επιπτώσεις αλλά την παρέμβαση στην ιδιωτική ζωή των ατόμων, προτιμάται ο όρος **παρεμβατικότητα** λόγω του ευρύτερου **φάσματος** χρήσης του.

Ο βαθμός παρεμβατικότητας εξαρτάται συχνά από τον αντίκτυπο που έχει η μέθοδος στην ιδιωτική ζωή (διεξοδική συνέντευξη), ο οποίος είναι διαφορετικός από τον αντίκτυπο στη σωματική υγεία (π.χ. ιονισμός) ή στην ψυχική υγεία (ανάκληση τραυματικών γεγονότων). Οι επιμέρους αυτοί παράγοντες δυσχεραίνουν την εξαγωγή ενός κοινού συμπεράσματος για τον βαθμό παρεμβατικότητας των εκάστοτε μεθόδων και, κατ' επέκταση, την αντικειμενική τους αξιολόγηση. Για τον λόγο αυτό, η παρεμβατικότητα θα πρέπει να εξετάζεται μεμονωμένα ανάλογα με την κατάσταση του εκάστοτε αιτούντος. Παραδείγματος χάρη, για ορισμένους αιτούντες που έχουν βιώσει τραυματικές εμπειρίες στο παρελθόν, η ακτινογραφία καρπού μπορεί να μην θεωρείται παρεμβατική από ψυχολογική άποψη, αλλά μια συνέντευξη με ισχυρό ψυχολογικό αντίκτυπο, όπως η ανάκληση γεγονότων από το παρελθόν, μπορεί πράγματι να είναι δυσάρεστη. Σε άλλες περιπτώσεις, η είσοδος του αιτούντος στον ειδικό κύλινδρο που χρησιμοποιείται στη μαγνητική τομογραφία (MRI) μπορεί να προκαλέσει κλειστοφοβική αίσθηση και, ως εκ τούτου, μπορεί να είναι ακατάλληλη για ορισμένους αιτούντες.

Για τον λόγο αυτό, η επιλογή της λιγότερο παρεμβατικής μεθόδου και της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας με σεβασμό στις εκάστοτε ανάγκες των αιτούντων εξακολουθεί να συνιστά πρόκληση για τις αρχές. Ωστόσο, το άρθρο 25 παράγραφος 5 της ΟΔΑ παρέχει εν προκειμένω χρήσιμες κατευθυντήριες οδηγίες.

«Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν ιατρικές εξετάσεις για τον προσδιορισμό της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων [...] όταν, μετά τις γενικές δηλώσεις ή άλλες συναφείς ενδείξεις, τα κράτη μέλη έχουν αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία του αιτούντος.» (Άρθρο 25 παράγραφος 5 της ΟΔΑ)

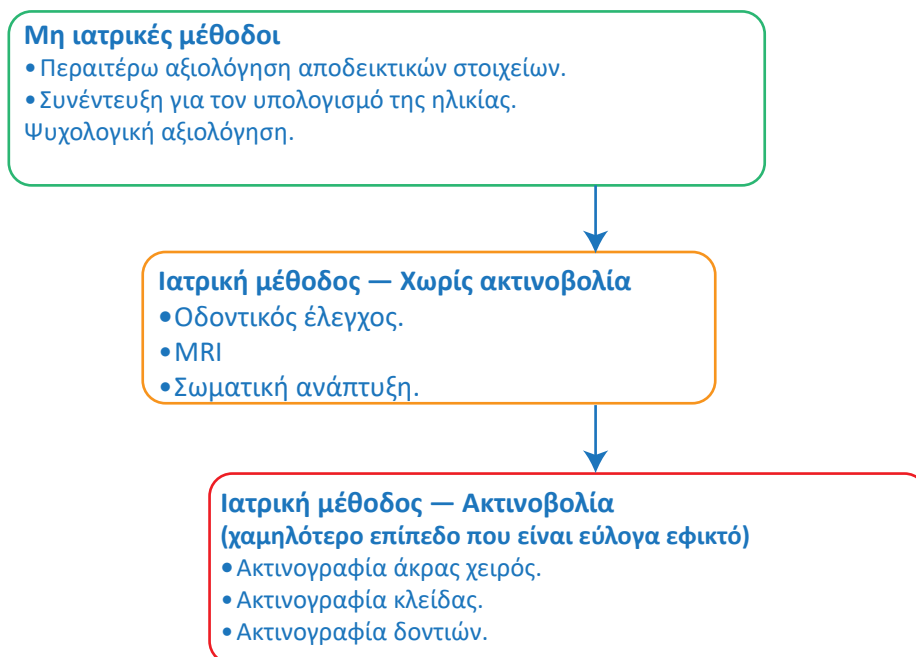
Ως εκ τούτου, οι αρχές πρέπει πρώτα να εξετάζουν οποιοδήποτε υφιστάμενο αποδεικτικό στοιχείο, μεταξύ άλλων δηλώσεις και σχετικές ενδείξεις, πριν αποφασίσουν αν πρέπει να προβούν σε περαιτέρω αξιολόγηση.

Έτσι, οι αρχές θα πρέπει να κινητοποιούνται **συλλέγοντας και αναλύοντας όλα τα υφιστάμενα αποδεικτικά στοιχεία** που έχουν στη διάθεσή τους. Τα στοιχεία αυτά δεν αφορούν μόνο έγγραφα του ατόμου αλλά και πληροφορίες από άλλα μέλη της οικογένειας, τα οποία ενδέχεται να διαθέτουν πληροφορίες και τεκμήρια για την ηλικία του ατόμου (π.χ. στενός συγγενής διαθέτει έγγραφα που αποδεικνύουν την ηλικία του ατόμου), άλλες βάσεις δεδομένων κ.λπ. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να συλλέγονται μόνο αν η ζωή των αιτούντων και των οικογενειών τους δεν τίθενται σε κίνδυνο. Όταν οι αρχές συλλέγουν τέτοιες πληροφορίες, δεν διενεργούν υπολογισμό της ηλικίας: πρόκειται ωστόσο για μια κοινή ανάλυση αποδεικτικών στοιχείων, η οποία διενεργείται από τις αρχές χορήγησης ασύλου ή τις μεταναστευτικές αρχές στο πλαίσιο των καθηκόντων τους.

Όταν τα διαθέσιμα έγγραφα ή αποδεικτικά στοιχεία δεν αποκαλύπτουν άμεσα πληροφορίες για την ηλικία, πρέπει να διενεργείται διεξοδικότερη ανάλυση ή έρευνα, μετά την οποία πρέπει να ακολουθεί **περαιτέρω ανάλυση των αποδεικτικών στοιχείων**. Η διαδικασία αυτή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί μέθοδος του υπολογισμού της ηλικίας αλλά διαφέρει από την κοινή συλλογή πληροφοριών που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο. Η μέθοδος αυτή, σε συνδυασμό με άλλες μεθόδους, εξετάζεται αναλυτικότερο στο κεφάλαιο 4, στο οποίο αναλύονται τα πλεονεκτήματα και οι περιορισμοί της εκάστοτε μεθόδου.

Ορισμένες από τις ιατρικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται με σκοπό τον υπολογισμό της ηλικίας περιλαμβάνουν τη χρήση ακτινοβολίας (ακτινογραφία άκρας χειρός, κλείδας, πυελικής ζώνης ή δοντιών). Η χρήση αυτών των μεθόδων εγκυμονεί κινδύνους που μπορούν να βλάψουν την υγεία των αιτούντων λόγω της ακτινοβολίας. Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει καταρχάς να χρησιμοποιούνται λιγότερο παρεμβατικές (μη ιατρικές) μέθοδοι και, εφόσον στη συνέχεια κρίνεται αναγκαίο, θα πρέπει να γίνεται χρήση και ιατρικών μεθόδων. Οι μέθοδοι χωρίς ακτινοβολία πρέπει να προκρίνονται έναντι των μεθόδων στις οποίες χρησιμοποιείται ακτινοβολία. Στο παρακάτω σχήμα απεικονίζεται η ιεράρχηση των μεθόδων.

Ιεράρχηση μεθόδων για τον υπολογισμό της ηλικίας

Οι μέθοδοι με ακτινοβολία θα πρέπει να θεωρούνται αναγκαίες μόνο ως έσχατη λύση. Αν πρέπει να χρησιμοποιούνται τέτοιες μέθοδοι, πρέπει να λαμβάνονται όλα τα μέτρα προφύλαξης που απαιτούνται ώστε να αποφεύγονται ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις. Η δόση της ακτινοβολίας στην οποία εκτίθενται οι αιτούντες διαφέρει στην πράξη ανάλογα με την περιοχή έκθεσης, τον εξοπλισμό και την εθνική νομοθεσία. Για τον σκοπό αυτό, η εφαρμογή της αρχής του χαμηλότερου επιπέδου που είναι ευλόγως εφικτό (ALARA) έχει καίρια σημασία. Η αρχή προστασίας «ALARA» βασίζεται στην ελαχιστοποίηση των δόσεων ακτινοβολίας και στον περιορισμό της έκλυσης ραδιενεργών υλικών στο περιβάλλον μέσω όλων των «εύλογων μεθόδων». Η αρχή «ALARA» δεν αποτελεί μόνο ωφέλιμη αρχή για την προστασία από την ακτινοβολία αλλά συνιστά και ρυθμιστική απαίτηση για όλα τα προγράμματα προστασίας από την ακτινοβολία. Ο χρόνος, η απόσταση και η προστασία αποτελούν τους τρεις σημαντικότερους παράγοντες που χρησιμοποιούνται για να περιοριστούν οι δόσεις της ακτινοβολίας με βάση την αρχή ALARA:

1. Χρόνος: όταν περιορίζεται ο χρόνος της έκθεσης σε ακτινοβολία, μειώνεται η δόση της ακτινοβολίας.
2. Απόσταση: η ένταση της ακτινοβολίας είναι αντιστρόφως ανάλογη με το τετράγωνο της απόστασης από την πηγή. Όταν διπλασιάζεται η απόσταση μεταξύ του σώματος και της πηγής της ακτινοβολίας, η έκθεση στην ακτινοβολία μειώνεται κατά τέσσερις φορές.
3. Προστασία: για να περιορίζεται η έκθεση στην ακτινοβολία χρησιμοποιούνται διάφορα μέσα προστασίας, μεταξύ άλλων προστατευτικές ποδιές από μόλυβδο, κινητά μέσα προστασίας από μόλυβδο, γυαλιά και παραπετάσματα από μόλυβδο· στις περιοχές υψηλής ακτινοβολίας είναι σημαντικό να χρησιμοποιούνται μέσα προστασίας, όποτε είναι δυνατό.

Μία ακόμα σημαντική παράμετρος που πρέπει να ληφθεί υπόψη σε σχέση με την παρεμβατικότητα —πέραν της επιλεγόμενης μεθόδου— αφορά τον τρόπο με τον οποίο διενεργούνται οι εξετάσεις.

- Οι εξετάσεις δεν πρέπει να είναι ποτέ αναγκαστικές ή ακατάλληλες από πολιτιστική άποψη· οι επαγγελματίες θα πρέπει να είναι καταρτισμένοι και να εκπαιδεύονται σε ζητήματα που θεωρούνται ευαίσθητα για το φύλο και τον πολιτισμό των αιτούντων.
- Οι εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον τρόπο διενέργειας της εξέτασης θα πρέπει να περιλαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε, αν χρειάζεται, το φύλο του εξεταστή και

του διερμηνέα να επιλέγεται από τον αιτούντα ή ο αριθμός των εξεταστών να μην υπερβαίνει τους δύο, εφόσον αυτό προξενεί λιγότερο άγχος στον αιτούντα.

- Οι εγκαταστάσεις στις οποίες διενεργούνται οι μέθοδοι/πρακτικές πρέπει να πληρούν τις κατάλληλες προϋποθέσεις ώστε να διασφαλίζεται όσο το δυνατόν περισσότερο η προστασία της ιδιωτικής ζωής, με σεβασμό στην αρχή της εμπιστευτικότητας και στα δικαιώματα του παιδιού, περιλαμβανομένης της προστασίας του παιδιού.
- Οι εξετάσεις που περιλαμβάνουν πρακτικές όπως γδύσιμο, μακροσκοπική εξέταση ή ανθρωπομετρικές μετρήσεις γεννητικών οργάνων ή ευαίσθητων περιοχών του σώματος θα πρέπει να απαγορεύονται καθώς είναι ιδιαίτερα παρεμβατικές· αυτό ισχύει κυρίως για τα άτομα με διαφορετικό υπόβαθρο και για τα άτομα που ενδέχεται να έχουν υποστεί κακομεταχείριση.

i Ως εκ τούτου, για τον σκοπό του υπολογισμού της ηλικίας δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται καμία μέθοδος που να περιλαμβάνει γδύσιμο των αιτούντων ή μακροσκοπικό έλεγχο ή εξέταση των γεννητικών τους οργάνων στο πλαίσιο του μακροσκοπικού ελέγχου της σεξουαλικής τους ωρίμανσης.

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή

FR — Σύμφωνα με τον νόμο της 14ης Μαρτίου 2016 σχετικά με την προστασία του παιδιού, η χρήση της ακτινογραφίας υπόκειται πλέον σε περιορισμούς και η μακροσκοπική εξέταση της σεξουαλικής ωρίμανσης απαγορεύεται ρητά ως μέθοδος υπολογισμού της ηλικίας των ατόμων που δηλώνουν κάτω των 18 ετών.

UK — Οι συνοριακοί υπάλληλοι των μεταναστευτικών αρχών επιτρέπεται να προβαίνουν σε προκαταρκτικό υπολογισμό της ηλικίας των ασυνόδευτων νέων με βάση τις δηλώσεις, οποιαδήποτε διαθέσιμα έγγραφα, τα εξωτερικά χαρακτηριστικά και τη συμπεριφορά των προσφύγων. Το αποτέλεσμα δεν είναι δεσμευτικό καθώς μπορεί να αμφισβητηθεί ή να προσβληθεί από το άτομο. Επιπλέον, ο υπάλληλος της μεταναστευτικής αρχής μπορεί να ζητήσει περισσότερες διευκρινίσεις σχετικά με την άποψη που σχηματίστηκε για την ηλικία του ατόμου. Και στις δύο αυτές καταστάσεις, αν το άτομο προσβάλλει την απόφαση ή αν ο υπάλληλος της μεταναστευτικής αρχής αμφισβητήσει το γεγονός ότι το άτομο είναι κάτω των 18, εφαρμόζεται το ευεργέτημα της αμφιβολίας και το άτομο αντιμετωπίζεται ως παιδί. Αυτό σημαίνει ότι τα άτομα αυτά παραπέμπονται στην υπηρεσία παιδικής πρόνοιας της τοπικής αρχής, η οποία καλείται να υπολογίσει την ηλικία τους. Τα μέσα με τα οποία υπολογίζει την ηλικία η τοπική αρχή ορίζονται στη νομοθεσία αλλά, σύμφωνα με την κοινή πρακτική, το άτομο εξετάζεται από δύο κοινωνικούς λειτουργούς και με βάση την εξέταση αυτή προσδιορίζεται η ηλικία των ατόμων. Οι υπάλληλοι αυτοί αξιοποιούν την κατάρτιση και την πείρα που έχουν στη συναναστροφή με νέους για να καταλήξουν σε συμπέρασμα.

CY — Στη σχετική διαδικασία χρησιμοποιείται η ολιστική προσέγγιση, η οποία περιλαμβάνει ιατρικές και μη ιατρικές εξετάσεις.

Μη ιατρικές εξετάσεις:

1. έγγραφα που προσκομίζονται από τον αιτούντα·
2. σημείωμα από τις τοπικές υπηρεσίες πρόνοιας·
3. συνεντεύξεις για τον υπολογισμό της ηλικίας που διενεργούνται από την υπηρεσία ασύλου.

Αν η υπηρεσία ασύλου, αφού διενεργήσει όλες τις μη ιατρικές εξετάσεις (1-3), εξακολουθεί να αμφισβητεί την ηλικία του αιτούντος, έχει τη δυνατότητα να εφαρμόσει ιατρικές εξετάσεις για να προσδιορίσει την ηλικία του αιτούντος, όπως ορίζεται στο άρθρο 10 παράγραφος 1 στοιχείο ζ) του εθνικού νόμου για τους πρόσφυγες.

Όλες οι ιατρικές εξετάσεις διενεργούνται με την παρουσία διερμηνέα και του επιτρόπου του ανηλίκου.

Ακρίβεια και περιθώριο σφάλματος

Ως ακρίβεια νοείται η «ιδιότητα ή η κατάσταση του σωστού ή του συγκεκριμένου». Το ζήτημα αυτό έχει θεμελιώδη σημασία για τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας. Προς το παρόν, καμία μέθοδος υπολογισμού της ηλικίας δεν μπορεί να αποδώσει με ακρίβεια τη χρονολογική ηλικία του ατόμου. Οι τρέχουσες μέθοδοι μπορούν να προσφέρουν μόνο εκτιμήσεις για την ηλικία των ατόμων και, ως εκ τούτου, αντί του όρου «προσδιορισμός της ηλικίας», θα πρέπει να προτιμώνται οι όροι «υπολογισμός της ηλικίας» ή «εκτίμηση της ηλικίας». Καθώς όλες οι μέθοδοι έχουν περιθώριο σφάλματος, η πτυχή αυτή θα πρέπει πάντα να καταγράφεται, ιδίως όταν τα αποτελέσματα δεν είναι ασφαλή. Δεδομένου ότι ορισμένα ηλικιακά φάσματα είναι αδύνατο να εκτιμηθούν με ορισμένες μεθόδους, η επιλογή της μεθόδου θα πρέπει να εξαρτάται από το εκάστοτε ηλικιακό φάσμα (ορισμένες μέθοδοι είναι περισσότερο ακριβείς σε συγκεκριμένα ηλικιακά φάσματα από άλλες). Το φύλο του αιτούντος που υπόκειται στον υπολογισμό είναι ένας ακόμα παράγοντας που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη καθώς το περιθώριο σφάλματος της μεθόδου μπορεί να εξαρτάται από το φύλο του εξεταζομένου ⁽²⁸⁾.

Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες των Ritz-Timme κ.ά. ⁽²⁹⁾, για να θεωρείται έγκυρη η μέθοδος υπολογισμού πρέπει να πληροί τις ακόλουθες απαιτήσεις:

1. η μέθοδος πρέπει να είναι διαφανής και τεκμηριωμένη και να έχει παρουσιαστεί στην επιστημονική κοινότητα ως κανόνας σε επιστημονικά περιοδικά που αξιολογούνται από ομοτίμους·
2. θα πρέπει να παρέχονται σαφείς πληροφορίες σχετικά με την ακρίβεια της μεθόδου του υπολογισμού της ηλικίας·
3. η μέθοδος πρέπει να είναι αρκετά ακριβής ώστε να απαντά σε όλα τα βασικά ερωτήματα και να εκπληρώνει τις ειδικές απαιτήσεις της εκάστοτε περίπτωσης·
4. εφόσον ο υπολογισμός της ηλικίας αφορά ζωντανούς ανθρώπους, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη αρχές της ιατρικής δεοντολογίας και νομικοί κανονισμοί, όταν κυρίως απαιτούνται ιατρικές επεμβάσεις.

Σύμφωνα με τους Schmeling κ.ά. 2011 ⁽³⁰⁾, κάθε υλικό αναφοράς, για να θεωρείται **ακριβές**, πρέπει να εκπληρώνει ορισμένες απαιτήσεις (Solarì, A. C. και Ambramovitch, K., «The accuracy and precision of third molar development as an indicator of chronological age in Hispanics», *Journal of Forensic Sciences*, (2002), τόμος 47, τεύχος 3, σ. 531-535):

- επαρκές δείγμα μεγέθους·
- εξακριβωμένες ηλικίες εξεταζομένων·
- ομοιόμορφη κατανομή ηλικιών·
- διαχωρισμός ανά φύλο·
- λεπτομέρειες ημερομηνίας εξέτασης·
- σαφής καθορισμός των χαρακτηριστικών που μελετώνται·
- ακριβής περιγραφή μεθοδολογίας·
- λεπτομέρειες για τον πληθυσμό αναφοράς και τη γενετική γεωγραφική του προέλευση·
- κοινωνικοοικονομική κατάσταση·
- κατάσταση υγείας·
- λεπτομέρειες για το μέγεθος της ομάδας, μέση ή διάμεση τιμή και μέτρο μεταβλητότητας για κάθε χαρακτηριστικό που μελετάται.

⁽²⁸⁾ Tscholl, P.M, Junge, A., Dvorak, J. και Zubler, V., «Η μαγνητική τομογραφία του καρπού δεν συνιστάται για να προσδιορίζεται η ηλικία των ποδοσφαιριστριών στα πρωταθλήματα κάτω των 16/17 ετών», *Scand J Med Sci Sports*, 2015, doi:10.1111/sms.12461.

⁽²⁹⁾ Ritz-Timme, S., Cattaneo, C., Collins, M.J. κ.ά., «Age estimation: the state of the art in relation to the specific demands of forensic practice», *Int J Legal Med*, 2000, 113(3), σ. 129-136.

⁽³⁰⁾ Schmeling, A., Garamendi, P. M., Prieto, J. L. και Landa, M. I., «Forensic age estimation in unaccompanied minors and young living adults», *Forensic medicine — From old problems to new challenges*, Vieira, D. N. (εκδ.), InTech, (2001), διαθέσιμο στον ιστότοπο <https://www.intechopen.com/books/forensic-medicine-from-old-problems-to-new-challenges/forensic-age-estimation-in-unaccompanied-minors-and-young-living-adults>.

Το περιθώριο σφάλματος του υπολογισμού θα πρέπει να καταγράφεται και να περιλαμβάνεται στην έκθεση με φιλικό για τον χρήστη τρόπο. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η ορθή ερμηνεία των αποτελεσμάτων και η κατανόησή τους από άλλους επαγγελματίες που δεν έχουν ιατρικές γνώσεις, όπως π.χ. οι υπάλληλοι δικωτικών αρχών, οι δικαστές, οι εισαγγελείς, οι επίτροποι/εκπρόσωποι ή οι υπάλληλοι υπηρεσιών ασύλου ή μεταναστευτικών αρχών.

DE — Αν τα αποτελέσματα μετά την πρώτη εξέταση δεν είναι ασφαλή, το ευεργέτημα της αμφιβολίας εξακολουθεί να ισχύει ενώ στο πλαίσιο της διαδικασίας χρησιμοποιούνται σταδιακά και άλλες μέθοδοι για τον υπολογισμό της ηλικίας. Με τον τρόπο αυτό, η απόφαση εδράζεται σε ευρύτερο φάσμα αποδεικτικών στοιχείων και καθίσταται αξιόπιστη. Τα ομόσπονδα κρατίδια (Länder) είναι υπεύθυνα για τον προσδιορισμό της ηλικίας των ασυνόδευτων παιδιών, ο οποίος πραγματοποιείται μόλις τα παιδιά έρθουν σε επαφή με τις γερμανικές αρχές και ενταχθούν σε δομές κοινωνικής πρόνοιας (Inobhutnahme). Η απόφαση αυτή αποτελεί άλλωστε τη βάση για τη διαδικασία χορήγησης ασύλου.

Στο προσέμιο του νόμου για τη μεταβολή του κώδικα κοινωνικών ασφαλίσεων του 2015, γίνεται αναφορά στις συστάσεις της ομάδας εργασίας των ομοσπονδιακών υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας ανηλίκων ([Bundesarbeitsgemeinschaft landesjugendämter](#)).

Ως εκ τούτου, το άρθρο 42 του κώδικα κοινωνικών ασφαλίσεων αποτελεί τη βάση της διαδικασίας προσδιορισμού της ηλικίας, καθιερώνοντας μια διαδικασία που περιλαμβάνει διάφορα στάδια. Η ομάδα εργασίας των ομοσπονδιακών υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας ανηλίκων συνιστά στους ενδιαφερόμενους να συμβουλευούνται τις συστάσεις της ομάδας για την εξέταση της ηλικίας με ιατροδικαστικές μεθόδους (Arbeitsgemeinschaft für Forensische Altersdiagnostik, AGFAD· http://campus.uni-muenster.de/fileadmin/einrichtung/agfad/empfehlungen/empfehlungen_ausserhalb_strafverfahren.pdf) για τη διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας.

NO — Το τμήμα ιατροδικαστικής του πανεπιστημιακού νοσοκομείου του Όσλο ανέπτυξε νέα μέθοδο για την ανάγνωση των αποτελεσμάτων των ακτινογραφικών απεικονίσεων τόσο των χεριών όσο και των φρονιμιτών. Η μέθοδος αποτελείται από ένα στατιστικό μοντέλο το οποίο συνδυάζει δεδομένα από δύο ακτινολογικές μεθόδους: τη μέθοδο Demirjian, στην οποία περιγράφεται η σταδιακή διάπλαση του τρίτου γομφίου, και τον άτλαντα Greulich και Pyle, ο οποίος εστιάζει στα χέρια και στον καρπό. Η μέθοδος καλύπτει συνολικά πάνω από 14 000 άτομα (και από τα δύο φύλα). Το στατιστικό μοντέλο βασίζεται στην ενσωμάτωση ενός μοντέλου μετάβασης σε διάφορα συνδυασμένα/συγκεντρωμένα —για κάθε φύλο— σύνολα δεδομένων και το θεώρημα του Bayes χρησιμοποιείται για την κατανομή των χρονολογικών ηλικιών ανάλογα με τα στάδια. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται ως διαστήματα πρόβλεψης και ως ποσοστό περιπτώσεων (95 % και 75 %) για τις ηλικίες κάτω των 18 ετών και κάτω των 16 ετών. Λόγω των μεγάλων βιολογικών διαφορών, οι οποίες υπερβαίνουν το περιεχόμενο του υλικού αναφοράς, τα αποτελέσματα δεν μπορούν να είναι πλήρως ασφαλή. Ωστόσο, στα σαφή αποτελέσματα θα μπορούσε να αποδίδεται μεγάλη σχετικά βαρύτητα για τη συνολική αξιολόγηση. Το πανεπιστημιακό νοσοκομείο του Όσλο δημοσίευσε πρόσφατα ολοκληρωμένο εγχειρίδιο για τη συγκεκριμένη μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας (ονομάζεται BioAlder).

Βασικές διαπιστώσεις από την πρακτική εφαρμογή στα κράτη της ΕΕ+

Στις περιπτώσεις στις οποίες τα αποτελέσματα της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας δεν είναι ασφαλή, 16 κράτη της ΕΕ+ εφαρμόζουν το ευεργέτημα της αμφιβολίας, ενώ έξι κράτη της ΕΕ+ δεν το εφαρμόζουν και εξετάζουν μόνο τις διαθέσιμες αποδείξεις ή πληροφορίες.

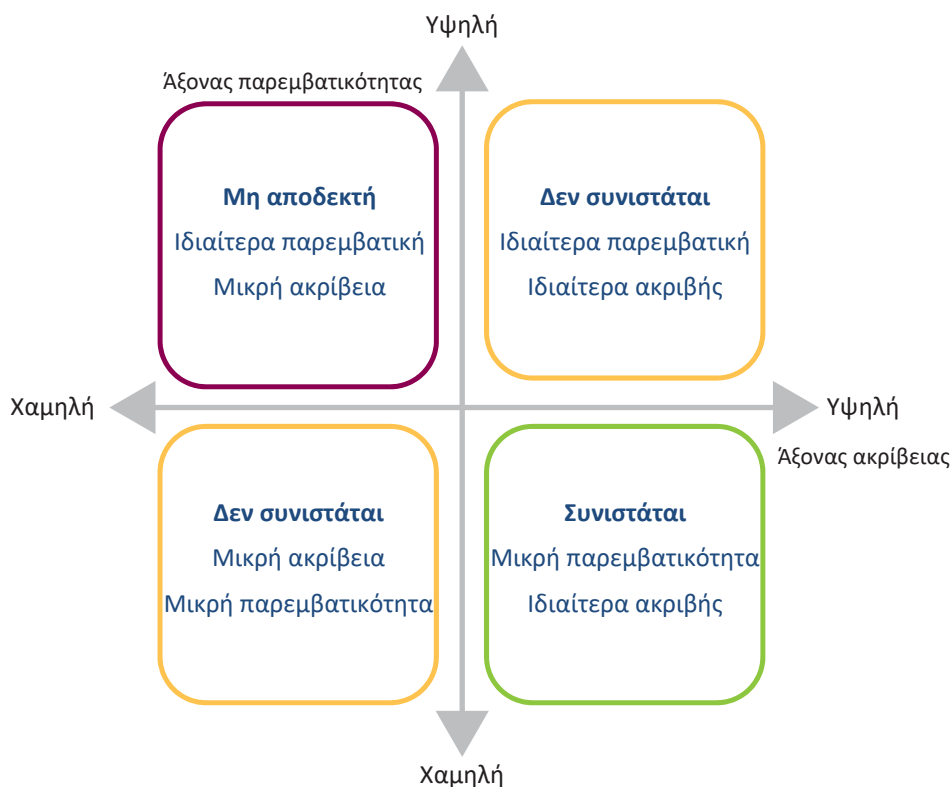
Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο παράρτημα 4 του παρόντος εγγράφου.

Συνδυασμός παρεμβατικότητας και ακρίβειας

Οι μέθοδοι θα πρέπει να επιλέγονται με βάση την παρεμβατικότητα και την ακρίβεια. Οι μέθοδοι που είναι λιγότερο παρεμβατικές και περισσότερο ακριβείς θα πρέπει να έχουν προτεραιότητα ενώ

οι μέθοδοι που είναι λιγότερο παρεμβατικές, αλλά και λιγότερο ακριβείς, θα πρέπει να επιλέγονται τελευταίες. Ο υπολογισμός της ηλικίας θα πρέπει να διακόπτεται όταν η μέθοδος γίνεται αρκετά παρεμβατική, ανεξάρτητα από την ενδεχόμενη ακρίβειά της. Το γδύσιμο ή η έκθεση των γεννητικών οργάνων συνιστούν ιδιαίτερα οδυνηρές καταστάσεις για όλα τα άτομα. Ωστόσο, οι καταστάσεις αυτές είναι περισσότερο τραυματικές για τα παιδιά που έχουν κακοποιηθεί είτε στο πλαίσιο των διώξεων που υπέστησαν στη χώρα καταγωγής τους είτε κατά τη διάρκεια της μεταναστευτικής τους διαδρομής. Λόγω του υψηλού βαθμού παρεμβατικότητας και των αυξημένων πιθανοτήτων να προκληθεί βλάβη ως αποτέλεσμα αυτών των μεθόδων, οι εξετάσεις αυτές δεν θεωρούνται αποδεκτές για τους σκοπούς του υπολογισμού της ηλικίας.

Εξέταση παρεμβατικότητας και ακρίβειας

Δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής

Σε περίπτωση αρνητικής απόφασης (το αποτέλεσμα διαφέρει από τη δηλούμενη ηλικία), οι αρχές θα πρέπει να εξηγήσουν τους λόγους της απόφασης και να ενημερώσουν τους αιτούντες σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να προσβάλουν την απόφαση. Δεδομένου ότι η ταυτοποίηση των αιτούντων ως παιδιών ή ενηλίκων μπορεί να επηρεάσει τον τρόπο διεξαγωγής της διαδικασίας για τη διεθνή προστασία (προτεραιότητες, εγγυήσεις κ.λπ.), η απόφαση για τον υπολογισμό της ηλικίας θα πρέπει να εκδίδεται χωριστά και πριν από την απόφαση για τη διεθνή προστασία. Αν δεν προβλέπεται αυτοτελές δικαίωμα προσφυγής εναντίον του καθαυτού αποτελέσματος της απόφασης για τον υπολογισμό της ηλικίας, θα πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα της προσβολής της έκβασης της διαδικασίας μέσω της δικαστικής επανεξέτασης ή στο πλαίσιο της εξέτασης του συνολικού αιτήματος για χορήγηση προστασίας. Το άτομο θα πρέπει να έχει πρόσβαση σε εκπρόσωπο ή νομική στήριξη προκειμένου να κινήσει τις σχετικές διαδικασίες. Όταν εκδίδεται η χωριστή απόφαση, οι πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο προσβολής της θα πρέπει να παρέχονται δωρεάν και ανάλογα με τον βαθμό κατανόησης των αιτούντων. Στο σημείο αυτό οι αιτούντες θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να ακουστούν.

Βασικές διαπιστώσεις από την πρακτική εφαρμογή στα κράτη της ΕΕ+

Όσον αφορά τα ένδικα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους οι αιτούντες για να προσφεύγουν εναντίον των αποφάσεων που αφορούν τον υπολογισμό της ηλικίας:

- οκτώ κράτη της ΕΕ+ προσφέρουν τη δυνατότητα προσβολής της απόφασης για τον υπολογισμό της ηλικίας μεμονωμένα·
- εννέα κράτη της ΕΕ+ προσφέρουν τη δυνατότητα προσβολής της απόφασης για τον υπολογισμό της ηλικίας στο πλαίσιο της απόφασης για τη διεθνή προστασία ή την ίδια στιγμή·
- δύο κράτη της ΕΕ+ δεν προσφέρουν ένδικα μέσα στους αιτούντες για να προσφεύγουν κατά των αποτελεσμάτων του υπολογισμού της ηλικίας.

Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο παράρτημα 4 του παρόντος εγγράφου.

Κεφάλαιο 3 Η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας: εφαρμογή διεπιστημονικής και ολιστικής προσέγγισης

Εφαρμογή ολιστικής και διεπιστημονικής προσέγγισης στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας

Στο πλαίσιο της ολιστικής προσέγγισης, λαμβάνονται υπόψη όλες οι πτυχές ή το συνολικό σύστημα, και όχι μόνο επιμέρους πτυχές του. Σε αντίθεση με τον απλό υπολογισμό της ηλικίας, στον οποίον η εκτίμηση της χρονολογικής ηλικίας αποτελεί τον βασικό στόχο, η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας που βασίζεται στην «ολιστική» προσέγγιση δεν επικεντρώνεται αποκλειστικά και μόνο στην ηλικία, αλλά λαμβάνει υπόψη ευρύτερο φάσμα παραγόντων. Επίσης, όταν υπολογίζεται η χρονολογική ηλικία με την προσέγγιση αυτή, λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των παιδιών και των νέων υπό το πρίσμα της μετανάστευσης. Ως εκ τούτου, ο ολιστικός υπολογισμός της ηλικίας αφήνει περιθώρια ευελιξίας και διευκολύνει την εξατομίκευση της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας, καθώς η διαδικασία βασίζεται πλέον στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και στις ανάγκες των αιτούντων (για παράδειγμα, ανάλογα με τον αιτούντα, εξετάζεται αν πρέπει να διενεργηθεί η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας, επιλέγονται οι αντίστοιχες μέθοδοι, οι εξεταστές κ.λπ.).

Κατά συνέπεια, ο ολιστικά σχεδιασμένος υπολογισμός της ηλικίας ενισχύει την πρακτική εφαρμογή της αρχής του ΒΣΠ σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Η συστηματική και αδιάλειπτη τήρηση του ΒΣΠ θα πρέπει να αποτυπώνεται σε όλες τις ενέργειες που αφορούν τα παιδιά. Για τον λόγο αυτό, κάθε διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας θα πρέπει πρωτίστως να εστιάζει στον τρόπο εφαρμογής της αρχής της ορθής και κατά προτεραιότητα ταυτοποίησης του παιδιού (όσον αφορά κυρίως τα ασυνόδευτα παιδιά). Πρέπει έτσι να λαμβάνονται ορισμένα μέτρα προκειμένου να υπάρχει πλήρης εικόνα για τις ανάγκες του παιδιού. Παραδείγματος χάρη:

- όσοι έρχονται σε επαφή με το παιδί (μεταξύ άλλων δάσκαλοι, επιστάτες, επίτροποι/εκπρόσωποι, επαγγελματίες του τομέα υγείας, αρχές υποδοχής, υπηρεσίες ασύλου, μεταναστευτικές και διωκτικές αρχές) θα πρέπει να κινητοποιούνται και να συλλέγουν όλες τις αναγκαίες πληροφορίες για να εντοπίζουν πτυχές που προκαλούν ανησυχία ή ενδιαφέρον (όπως π.χ. ιστορικό κακοποιήσεων ή τραυματικών εμπειριών). Σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας τα παιδιά θα πρέπει να ακούγονται όχι μόνο σε ό,τι αφορά την ηλικία τους, αλλά και σε σχέση με τις ανάγκες και τις ανησυχίες τους·
- προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί ο αριθμός των συνεντεύξεων και να αποφεύγονται οι ίδιες ερωτήσεις, οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να διαβιβάζονται στους άλλους εμπλεκόμενους παράγοντες (επίτροποι/εκπρόσωποι, επαγγελματίες του τομέα υγείας, αρχές υποδοχής, υπηρεσίες ασύλου, μεταναστευτικές και διωκτικές αρχές) σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, εφόσον αυτό είναι εφικτό και με σεβασμό στους κανόνες προστασίας των δεδομένων·
- επιπροσθέτως, οι εν λόγω επαγγελματίες πρέπει να έχουν την ευκαιρία να εκφράζουν την άποψή τους βασιζόμενοι στις ειδικές τους γνώσεις και την πείρα τους, και να ανταλλάσσουν απόψεις όταν χρειάζεται·
- για τη διαδικασία που θα εφαρμοστεί θα πρέπει να ζητηθεί η γνώμη όλων των ενδιαφερομένων — εν προκειμένω, η ολιστική προσέγγιση συνδέεται με τη διεπιστημονική προσέγγιση ως ακολούθως.

Η διεπιστημονική προσέγγιση συνδυάζει πολλούς επιστημονικούς κλάδους ή επαγγελματικές ειδικότητες για την αντιμετώπιση ενός θέματος ή ενός προβλήματος.

Η διεπιστημονική προσέγγιση για τον σκοπό του υπολογισμού της ηλικίας περιλαμβάνει τη διερεύνηση διαφορετικών πτυχών ή παραγόντων, όπως π.χ. την εξέταση σωματικών, ψυχολογικών, αναπτυξιακών,

περιβαλλοντικών και πολιτιστικών παραγόντων⁽³¹⁾. Έτσι, η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας που βασίζεται αποκλειστικά και μόνο σε ιατρικές μεθόδους δεν πρέπει να χαρακτηρίζεται διεπιστημονική. Δεδομένου ότι δεν υπάρχει καμία απολύτως μέθοδος που να μπορεί να αποκαλύψει με ασφάλεια την ηλικία ενός ατόμου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη πολλοί παράγοντες και να χρησιμοποιούνται διαφορετικές μέθοδοι. Με τον τρόπο αυτό, η απόφαση εδράζεται σε περισσότερα αποδεικτικά στοιχεία και βελτιώνεται έτσι και η αξιοπιστία του υπολογισμού. Υπό αυτό το πρίσμα, οι επαγγελματίες που συμμετέχουν στον διεπιστημονικό υπολογισμό και είναι επαρκώς καταρτισμένοι για τον υπολογισμό της ηλικίας στην ειδικότητά τους πρέπει να συμμετέχουν σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, τόσο κατά τη διάρκεια των εξετάσεων όσο και κατά τη λήψη της απόφασης μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων των διαφόρων εξετάσεων. Ανάλογα με τη μέθοδο, στις διαδικασίες συμμετέχουν κοινωνικοί λειτουργοί, γιατροί, ακτινολόγοι, παιδοψυχολόγοι, παιδίατροι ή άλλα ειδικά καταρτισμένα άτομα με ειδικές γνώσεις στον τομέα της ανάπτυξης των παιδιών και της εκτίμησης της ηλικίας. Προκειμένου να συντονίζονται οι εισηγήσεις των διαφόρων εμπειρογνομώνων, κατά τη διάρκεια της πρακτικής εφαρμογής της διεπιστημονικής προσέγγισης θα πρέπει να δημιουργείται μηχανισμός συντονισμού.

Όπως ισχύει με όλα τα ζητήματα που αφορούν την εξέταση της αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας, και σύμφωνα με το άρθρο 4 της ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση), θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλα τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία. Η απόφαση σχετικά με τους επαγγελματίες που πρέπει να συμμετέχουν στον υπολογισμό θα πρέπει να λαμβάνεται με κριτήριο την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ακρίβεια του υπολογισμού και την όσο το δυνατόν μικρότερη παρεμβατικότητα για τους αιτούντες.

Όταν αποφασίζονται οι μέθοδοι που θα χρησιμοποιηθούν για τον υπολογισμό της ηλικίας, πρώτιστο μέλημα θα πρέπει να αποτελεί το ΒΣΠ. Στην ΟΔΑ (αναδιατύπωση) διευκρινίζεται ότι τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν ιατρικές εξετάσεις για τον προσδιορισμό της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων στο πλαίσιο της εξέτασης αιτήσεων διεθνούς προστασίας όταν, μετά τις γενικές δηλώσεις ή άλλες συναφείς ενδείξεις, τα κράτη μέλη έχουν αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία του αιτούντος. Δεδομένου ότι η ψυχολογική ανάπτυξη και η ωριμότητα των αιτούντων αποτελούν καίριες πτυχές που πρέπει να διερευνώνται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, πριν από οποιαδήποτε άλλη μέθοδο θα πρέπει να επιλέγεται η ψυχοκοινωνική διάγνωση.

Εάν μετά και τον διεπιστημονικό υπολογισμό, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να έχουν αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία του αιτούντος, πρέπει να θεωρούν ότι ο αιτών είναι ανήλικος.

Σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης⁽³²⁾, υπάρχουν επί του παρόντος τρεις προσεγγίσεις για τον υπολογισμό της ηλικίας:

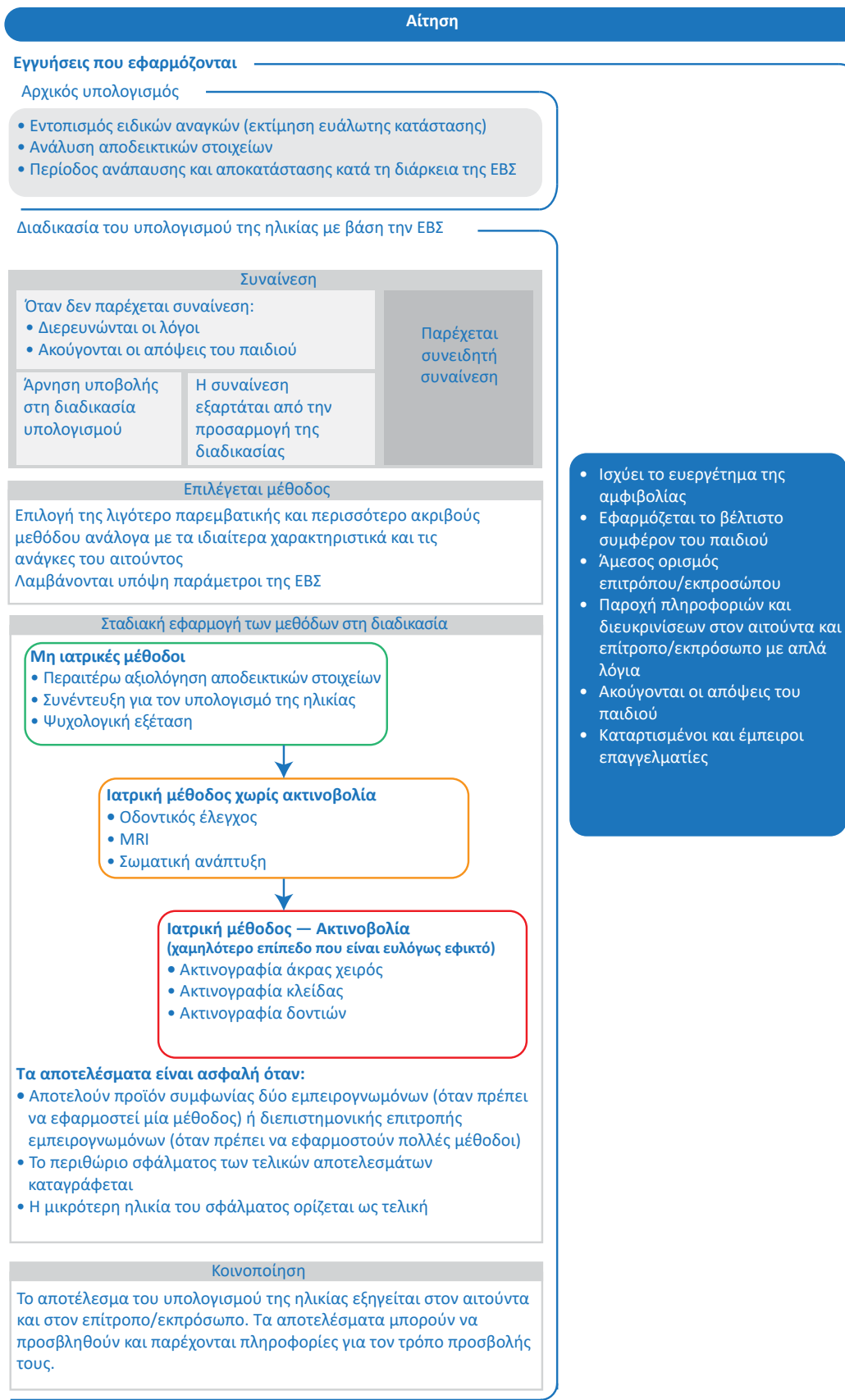
- η πρώτη, που πρέπει να χαρακτηρίζεται **μη ιατρική**, περιλαμβάνει την αξιολόγηση των υφιστάμενων εγγράφων, τη μακροσκοπική εξέταση που βασίζεται στα εξωτερικά χαρακτηριστικά, καθώς και συνεντεύξεις που αποκαλύπτουν μαρτυρίες για τη ζωή και την κατάσταση των αιτούντων·
- η δεύτερη είναι κατά βάση **ιατρική** και περιλαμβάνει τη σωματική εξέταση και την απεικόνιση των οστών και/ή δοντιών με ακτινογραφίες·
- η τρίτη έχει ως σκοπό τον συνδυασμό των δεδομένων τόσο από τις ιατρικές όσο και από τις μη ιατρικές προσεγγίσεις, αναγνωρίζοντας ότι η **διεπιστημονική συνεργασία** αποτελεί προϋπόθεση ώστε να διασφαλιστούν θετικά αποτελέσματα για τα ευάλωτα παιδιά και τους νέους.

⁽³¹⁾ Βλέπε ενδεικτικά το πρόγραμμα «Παιδιά χωρισμένα από τους γονείς τους στην Ευρώπη», *Statement of good practice*, (2009).

⁽³²⁾ Ομάδα εργασίας της EASO για τον υπολογισμό της ηλικίας, Σεπτέμβριος 2016.

Διάγραμμα ροής της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας

Η διαδικασία, όπως περιγράφεται στην προηγούμενη ενότητα, σε συνδυασμό με τα αναγκαία βήματα και τις εγγυήσεις που απαιτούνται για να διεξαχθεί ο υπολογισμός της ηλικίας με αποτελεσματικότητα και ασφάλεια, απεικονίζεται στο ακόλουθο διάγραμμα ροής.

Κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας

Όταν εξετάζεται κατά πόσο είναι αναγκαίος ο υπολογισμός της ηλικίας

Πριν ληφθεί απόφαση για τη διαδικασία ή πριν διενεργηθεί ο υπολογισμός της ηλικίας θα πρέπει να ισχύουν ορισμένες προϋποθέσεις και εγγυήσεις.

- Ο αιτών έχει υποβάλει αίτηση για χορήγηση **διεθνούς προστασίας** και καταγράφονται προσωπικές λεπτομέρειες όπως η ταυτότητα, η ηλικία και οι οικογενειακοί δεσμοί.
- Η δηλούμενη ηλικία του αιτούντος (ως ενήλικα ή ως παιδιού) **δεν τεκμηριώνεται** από έγγραφα ενώ δεν έχουν προσκομιστεί άλλα στοιχεία που να αποδεικνύουν τη δηλούμενη ηλικία.
- Η δηλούμενη ηλικία του αιτούντος **αμφισβητείται**.
- Είναι πιθανό να ληφθούν προσωρινά **δακτυλικά αποτυπώματα** από τον αιτούντα αν το αμφισβητούμενο ηλικιακό φάσμα υπερβαίνει καταφανώς την ηλικία που ορίζεται για τον σκοπό αυτό στο ενωσιακό και/ή εθνικό δίκαιο και τα δακτυλικά αποτυπώματα θα καταχωριστούν στη βάση δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων για το άσυλο (Eurodac) ⁽³³⁾.
- Όταν εφαρμόζεται το **ευεργέτημα της αμφιβολίας**, οι αιτών πρέπει να θεωρείται κάτω των 18 ετών και, αν είναι ασυνόδευτος, πρέπει να ορίζεται άμεσα **επίτροπος/εκπρόσωπος**.
- Το **ΒΣΠ** πρέπει εφεξής να λαμβάνεται υπόψη έως ότου προκύψουν ασφαλή αποτελέσματα τα οποία αποδεικνύουν ότι ο αιτών είναι ενήλικας.

Η ηλικία του ατόμου είναι παράγοντας που μπορεί να καθιστά το άτομο ευάλωτο (παιδί, ηλικιωμένος) ή μπορεί να επιδεινώνει περαιτέρω άλλα προϋπάρχοντα ευάλωτα χαρακτηριστικά του (τα οποία μπορεί να οφείλονται στο φύλο, στην οικογενειακή κατάσταση, στον γενετήσιο προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου, σε αναπηρία, σε σοβαρή ασθένεια ή σε βασανιστήρια ή άλλες σοβαρές μορφές βίας που ενδέχεται να έχει υποστεί το άτομο). Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα εν λόγω ευάλωτα χαρακτηριστικά μπορεί να επηρεάζουν δυσμενώς την ικανότητα των αιτούντων να υποβάλουν και να τεκμηριώσουν την αίτησή τους για χορήγηση διεθνούς προστασίας, το κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο προβλέπει και άλλες εγγυήσεις με σκοπό την παροχή δίκαιων διαδικασιών χορήγησης ασύλου σε αιτούντες με ειδικές ανάγκες. Για να διασφαλιστεί ότι οι αιτούντες με ειδικές ανάγκες μπορούν να υποβάλουν και να τεκμηριώσουν πλήρως την αίτησή τους, πρέπει να δημιουργείται προκαταρκτικός **μηχανισμός ταυτοποίησης** και, αν χρειάζεται, να αξιολογούνται τα ευάλωτα χαρακτηριστικά των ατόμων. Ωστόσο, οι αρχές πρέπει να επαγρυπνούν ώστε να εντοπίζουν γρήγορα ενδείξεις ευάλωτης κατάστασης που ενδέχεται να εμφανιστούν στα τελευταία στάδια της διαδικασίας, ώστε να αντιδρούν αναλόγως. Ο μηχανισμός αυτός πρέπει να είναι διαθέσιμος σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας προκειμένου να διασφαλίζεται η δυνατότητα εντοπισμού τέτοιων καταστάσεων σε μεταγενέστερο στάδιο και να παρέχεται έτσι η ανάλογη στήριξη χωρίς αδικαιολόγητες καθυστερήσεις.

Οι ειδικές ανάγκες των ευάλωτων αιτούντων πρέπει να λαμβάνονται επαρκώς υπόψη όταν αποφασίζεται ποιες μέθοδοι πρέπει να χρησιμοποιηθούν, πώς πρέπει να διενεργηθεί ο υπολογισμός και αν ο υπολογισμός θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στους εκάστοτε αιτούντες. Ορισμένες από τις πληροφορίες που συλλέγονται κατά τη διαδικασία της αξιολόγησης των ειδικών αναγκών μπορούν να χρησιμοποιούνται και κατά τον υπολογισμό της ηλικίας. Με τον τρόπο αυτό, αποφεύγονται καθυστερήσεις και δεν επαναλαμβάνονται διαδικασίες για το ίδιο άτομο. Ο υπολογισμός της ηλικίας, εφόσον διενεργείται με βάση την ολιστική και διεπιστημονική προσέγγιση, μπορεί επίσης να συμβάλει στον εντοπισμό και άλλων αναγκών και ευάλωτων χαρακτηριστικών που δεν είχαν εντοπιστεί σε προγενέστερες αξιολογήσεις ευάλωτων χαρακτηριστικών.

⁽³³⁾ Ο κανονισμός Eurodac προβλέπει προς το παρόν τη λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων για όλα τα άτομα ηλικίας άνω των 14 ετών· στην πρόταση αναδιατύπωσης, το όριο ηλικίας μειώνεται στα έξι έτη.

Στο σημείο αυτό, αν η δηλούμενη ηλικία είναι αδύνατο να επαληθευτεί, και αφού διασφαλιστεί ότι η διενέργεια έρευνας δεν θέτει σε κίνδυνο τους αιτούντες ή την οικογένειά τους, οι υπάλληλοι θα πρέπει να κινητοποιούνται και να ζητούν πληροφορίες από άλλες πηγές. Κατά τη διάρκεια αυτού του προκαταρκτικού σταδίου, που είναι γνωστό και ως **ανάλυση αποδεικτικών στοιχείων**, λαμβάνονται υπόψη όλα τα αποδεικτικά στοιχεία που έχουν οι αρχές στη διάθεσή τους (έγγραφα, δηλώσεις των αιτούντων και των μελών της οικογένειάς τους σχετικά με την ηλικία τους και την ταυτότητά τους, δηλώσεις του επιτρόπου, πληροφορίες που υπάρχουν σε άλλες βάσεις δεδομένων, καθώς και προκαταρκτικές εκτιμήσεις που βασίζονται στα εξωτερικά χαρακτηριστικά). Όταν οι αιτήσεις χορήγησης ασύλου αφορούν παιδιά, και κυρίως παιδιά που είναι ασυνόδευτα, οι υπάλληλοι θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προνοητικοί και συμπονετικοί.

Με βάση τα αποτελέσματα της προαναφερθείσας ανάλυσης, οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να είναι σε θέση να διακρίνουν μεταξύ των περιπτώσεων στις οποίες η δηλούμενη ηλικία είναι αμφιλεγόμενη και των περιπτώσεων στις οποίες η δηλούμενη ηλικία δεν είναι αμφιλεγόμενη.

Το **ευεργέτημα της αμφιβολίας** θα πρέπει να εφαρμόζεται μόλις εκφραστεί οποιαδήποτε αμφιβολία για τη δηλούμενη ηλικία. Ως εκ τούτου, οι αιτούντες θα πρέπει να θεωρούνται παιδιά έως ότου προκύψουν ασφαλή αποτελέσματα από τη διεξοδικότερη εξέταση των αιτούντων.

Δεδομένου ότι οι αιτούντες θεωρούνται παιδιά, ο **επίτροπος/εκπρόσωπος** θα πρέπει να ορίζεται άμεσα προκειμένου να διασφαλίζεται η τήρηση της αρχής του ΒΣΠ σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν το παιδί. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η εξέταση της αναγκαιότητας του υπολογισμού της ηλικίας.

Μολονότι ο βασικός στόχος του υπολογισμού της ηλικίας είναι να αξιολογηθεί ο βαθμός ωριμότητας των αιτούντων με βάση όλους τους παράγοντες που συνδέονται με την αξιολόγηση αυτή, η ευημερία του παιδιού δεν πρέπει να παραβλέπεται. Για τον λόγο αυτό, είναι σημαντικό να διασφαλίζεται **περίοδος ανάπαυσης και αποκατάστασης** μεταξύ της προκαταρκτικής ανάλυσης αποδεικτικών στοιχείων — η οποία μπορεί να διενεργείται κατά την άφιξη — και του ολοκληρωμένου υπολογισμού της ηλικίας. Ως εκ τούτου, η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας που περιλαμβάνει δύο στάδια θεωρείται η καταλληλότερη μέθοδος καθώς διασφαλίζει αποτελεσματικότητα και ασφάλεια. Η μέθοδος αυτή είναι κυρίως χρήσιμη όταν παρατηρείται μεγάλη εισροή μεταναστών και οι ανάγκες για αποτελεσματική ταυτοποίηση και καταχώριση είναι πιεστικές.

Η περίοδος ανάπαυσης και αποκατάστασης μπορεί να διευκολύνει την εμπέδωση της εμπιστοσύνης μεταξύ του παιδιού και του επιτρόπου/εκπροσώπου του. Η περίοδος αυτή βοηθά επίσης το παιδί να νιώθει ασφαλές και να αποκαλύπτει τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την εκτίμηση των αναγκών του. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, θα πρέπει να διενεργείται η **ΕΒΣ** ⁽³⁴⁾, η οποία διασφαλίζει ότι η εκάστοτε διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας επιλέγεται ανάλογα με τα επιμέρους χαρακτηριστικά του αιτούντος και ότι το αναμενόμενο αποτέλεσμα διευκολύνει τη διαδικασία και δεν ζημιώνει το παιδί.

Η διαδικασία θα πρέπει να διασφαλίζει ότι οι **απόψεις των παιδιών ακούγονται συστηματικά** μέσα από τις μαρτυρίες τους ή μεταφέρονται μέσω του επιτρόπου/εκπροσώπου τους. Το δικαίωμα αυτό πρέπει να ασκείται συστηματικά, όχι μόνο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, αλλά και σε πρώιμο στάδιο πριν ληφθεί απόφαση για τη διενέργεια της διαδικασίας.

- Όποτε οι αρχές έχουν **αμφιβολίες** σχετικά με τους ισχυρισμούς ή τα αποδεικτικά στοιχεία του αιτούντος, θα πρέπει να καταγράφονται οι απόψεις του αιτούντος. Και μόνο η προσπάθεια να υπάρξει ανταλλαγή απόψεων και να επεξηγηθούν με εποικοδομητικό τρόπο οι λόγοι για τους οποίους η δηλούμενη ηλικία δεν γίνεται δεκτή ή οι πληροφορίες δεν είναι αρκετές για να επιβεβαιώσουν τους ισχυρισμούς τους μπορεί να βοηθήσει τους αιτούντες να κατανοήσουν τη διαδικασία και να γίνουν περισσότερο συνεργάσιμοι.

⁽³⁴⁾ Βλέπε ενδεικτικά, το πρόγραμμα «Παιδιά χωρισμένα από τους γονείς τους στην Ευρώπη», *Position paper on age assessment in the context of separated children in Europe*, (2012).

- Αν παρατηρούνται **αναντιστοιχίες** στα στοιχεία που αφορούν την ηλικία του αιτούντος, πρέπει να δίνεται η ευκαιρία και ο χρόνος στον αιτούντα ώστε να παρέχει διευκρινίσεις για τις αναντιστοιχίες αυτές είτε προφορικά είτε εγγράφως.
- Ο αιτών θα παρέχει ενίοτε πρόσθετα έγγραφα ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία ή αξιόπιστες εξηγήσεις και θα είναι σε θέση να τεκμηριώσει τη δηλούμενη ηλικία. Ως εκ τούτου, οι **εν λόγω εξηγήσεις και τα εν λόγω πρόσθετα στοιχεία** θα καθιστούν περιττό τον υπολογισμό της ηλικίας.

Αφού αξιολογηθούν όλα τα αποδεικτικά στοιχεία, διαπιστωθεί ότι οι αμφιβολίες για την ηλικία του αιτούντος είναι βάσιμες, ακουστούν οι απόψεις του αιτούντος και συμπληρωθεί το έντυπο της ΕΒΣ, μπορεί να αποφασιστεί αν θα δρομολογηθεί η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας.

Όταν διενεργείται υπολογισμός της ηλικίας

Αν ο υπολογισμός της ηλικίας θεωρείται αναγκαίος και συνιστάται με βάση την ΕΒΣ, η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας πρέπει να ξεκινήσει άμεσα. Οι αρχές πρέπει να διασφαλίζουν ότι ο αιτών και ο επίτροπος/εκπρόσωπος έχουν λάβει σχετικές **πληροφορίες**, οι οποίες έχουν επεξηγηθεί με απλά λόγια, και ότι οι πληροφορίες αυτές έχουν γίνει κατανοητές. Πρέπει να δίνονται απαντήσεις στις ερωτήσεις που θέτει ενδεχομένως ο αιτών και/ή ο επίτροπος/εκπρόσωπός του και πρέπει να παρέχονται οι αναγκαίες διευκρινίσεις.

Έτσι, ο αιτών και/ή ο επίτροπος/εκπρόσωπός του θα είναι καλύτερα προετοιμασμένοι για να δώσουν **συνειδητά τη συναίνεσή τους** για τη διεξαγωγή της διαδικασίας. Στις περιπτώσεις στις οποίες ο αιτών αδυνατεί να δώσει τη συναίνεσή του λόγω δικαιολογημένου κωλύματος, αρκεί η συνειδητή συναίνεση του επιτρόπου/εκπρόσωπου. Αν υπάρχουν επιφυλάξεις για τη διαδικασία, πρέπει να παρέχονται διευκρινίσεις σε οποιοδήποτε στάδιο. Αν ο αιτών **αρνηθεί να υποβληθεί** στη διαδικασία του υπολογισμού, δεν πρέπει να συνάγεται αυτόματα το συμπέρασμα ότι ο αιτών είναι ενήλικας. Στις περιπτώσεις αυτές, ο αιτών θα πρέπει πάλι να **ακουστεί** και οι λόγοι πρέπει να διερευνηθούν πλήρως. Η απροθυμία του μπορεί να υπερκεραστεί εφόσον δοθούν περισσότερες πληροφορίες στον αιτούντα και/ή στον επίτροπο/εκπρόσωπό του ή εφόσον η διαδικασία προσαρμοστεί στις ανάγκες του αιτούντος και επιλεγεί π.χ. εναλλακτική μέθοδος.

Σε κάθε περίπτωση, η άρνηση συμμετοχής στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας δεν μπορεί να αποτελεί τον μοναδικό λόγο απόρριψης της αίτησης (άρθρο 25 παράγραφος 5 της ΟΔΑ).

Μόλις χορηγηθεί **συνειδητή συναίνεση**, η διαδικασία, με όλες τις αναγκαίες εγγυήσεις, θα πρέπει να τίθεται στη διάθεση των ενδιαφερομένων και, αν χρειάζεται, θα πρέπει να προσαρμόζεται περαιτέρω στις ειδικές ανάγκες ή στην κατάσταση του παιδιού σύμφωνα με την εθνική πρακτική και το ενωσιακό νομικό κεκτημένο.

Η επιλογή των μεθόδων θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο εξατομικευμένη ενώ θα πρέπει να δίνεται προτεραιότητα στη λιγότερο παρεμβατική και περισσότερο ακριβή μέθοδο. Πριν επιλεγεί η μέθοδος που αποτελεί τη **λιγότερο παρεμβατική** επιλογή, θα πρέπει να εξετάζεται όχι μόνο ο σωματικός της αντίκτυπος στους αιτούντες αλλά και οι ψυχολογικές της επιπτώσεις (βλέπε άρθρο 25 παράγραφος 5 δεύτερο εδάφιο της ΟΔΑ). Άλλωστε, πρέπει να εξετάζονται περιβαλλοντικοί και πολιτιστικοί παράγοντες.

Οι εξετάσεις θα πρέπει να διενεργούνται σταδιακά ενώ προτεραιότητα θα πρέπει να δίνεται στις μη ιατρικές μεθόδους. Αν από τις μεθόδους αυτές δεν προκύψουν ασφαλή αποτελέσματα, μπορούν να χρησιμοποιούνται ιατρικές μέθοδοι, οι οποίες ωστόσο δεν περιλαμβάνουν ακτινοβολία. Η εφαρμογή ιατρικών μεθόδων που περιλαμβάνουν ακτινοβολία θα πρέπει να είναι η ύστατη επιλογή και, όπως αναλύθηκε ανωτέρω, θα πρέπει να επιλέγεται η μέθοδος που περιλαμβάνει τη μικρότερη δυνατή δόση ακτινοβολίας. Στα αποτελέσματα των δοκιμών αξιολόγησης της ψυχολογικής ωρίμανσης θα πρέπει να δίνεται η ίδια τουλάχιστον σημασία με τη σημασία που δίνεται στα αποτελέσματα των δοκιμών αξιολόγησης της σωματικής ανάπτυξης. Με την προσέγγιση αυτή διασφαλίζεται ότι μόλις προκύψουν σαφή αποτελέσματα από τη μία μέθοδο, αποφεύγονται ενδεχόμενες πρόσθετες περιττές εξετάσεις.

Οι εξετάσεις δεν πρέπει να είναι ποτέ αναγκαστικές ή ακατάλληλες από πολιτιστική άποψη· οι επαγγελματίες θα πρέπει να είναι **καταρτισμένοι**, να εκπαιδεύονται σε ευαίσθητα ζητήματα όσον αφορά το φύλο και τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες και να γνωρίζουν πρωτόκολλα και/ή κατευθυντήριες οδηγίες που παρέχονται για τον σκοπό αυτό ⁽³⁵⁾. Οι εξετάσεις που περιλαμβάνουν πρακτικές όπως γδύσιμο και μακροσκοπική εξέταση ή μέτρηση γεννητικών οργάνων ή ευαίσθητων περιοχών του σώματος πρέπει να απαγορεύονται καθώς είναι ιδιαίτερα παρεμβατικές.

Αν σε οποιαδήποτε από τις μεθόδους που εφαρμόζονται κατά τη διάρκεια του υπολογισμού της ηλικίας προκύψει αποτέλεσμα που υποδεικνύει ότι το άτομο είναι κάτω των 18 ετών, η διαδικασία θα πρέπει να διακόπτεται. Στις περιπτώσεις αυτές, αν η δηλούμενη ηλικία βρίσκεται εντός του ηλικιακού φάσματος που προκύπτει από τον υπολογισμό, η ηλικία αυτή πρέπει να θεωρείται έγκυρη· αν βρίσκεται εκτός, έγκυρη θα πρέπει να θεωρείται η **μικρότερη ηλικία του ηλικιακού φάσματος**.

- Όταν πρέπει να διενεργούνται πολλές εξετάσεις λόγω μεταγενέστερων και μη ασφαλών αποτελεσμάτων, τα τελικά αποτελέσματα θα πρέπει να αναλύονται από **επιτροπή εμπειρογνώμωνων**. Οι εμπειρογνώμονες αυτοί εξειδικεύονται σε διαφορετικούς τομείς, έχουν γενικές γνώσεις ή πείρα όσον αφορά τη συναναστροφή με παιδιά. Η επιτροπή εμπειρογνώμωνων με διεπιστημονικό υπόβαθρο θα πρέπει να αποτελείται από κοινωνικούς λειτουργούς, ιατροδικαστές, ειδικούς στην προστασία των παιδιών και άλλους βοηθούς που έχουν ειδικές γνώσεις για παιδιά.
- Όταν αυτό δεν είναι εφικτό ή στις περιπτώσεις στις οποίες χρησιμοποιείται μία μόνο μέθοδος, ο υπολογισμός θα πρέπει να διενεργείται από **δύο τουλάχιστον** εμπειρογνώμονες. Θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι και οι δύο καταρτισμένοι εμπειρογνώμονες έχουν εκφέρει άποψη, καθώς και ότι η απόφαση λαμβάνεται από κοινού. Αν οι δύο εμπειρογνώμονες δεν μπορούν να καταλήξουν σε οριστική απόφαση, συνιστάται η παραπομπή της υπόθεσης σε ανώτερο επίπεδο και η λήψη απόφασης από πεπειραμένο και καταρτισμένο επόπτη.

Αν είναι αδύνατο να υπάρξει συμφωνία, ο υπολογισμός της ηλικίας δεν πρέπει να θεωρείται ασφαλής και θα πρέπει να εφαρμόζεται το ευεργέτημα της αμφιβολίας. Στις περιπτώσεις αυτές, ο αιτών θα πρέπει να θεωρείται παιδί.

Η **απόφαση** θα πρέπει να είναι τεκμηριωμένη, να εκδίδεται εγγράφως και να επεξηγείται προφορικά. Στην απόφαση θα πρέπει να αναφέρονται τα επαγγελματικά προσόντα, η πείρα και η σχετική κατάρτιση των εμπειρογνώμωνων, όπως επίσης και το περιθώριο σφάλματος των μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν. Ο αιτών θα πρέπει να ενημερώνεται για τη δυνατότητα προσβολής της απόφασης και, ανάλογα με την περίπτωση, για την παροχή νομικής στήριξης για τον σκοπό αυτό.

Δεδομένου ότι οι συνέπειες της ταυτοποίησής τους ως «παιδιά» ή «ενήλικες» είναι πολύ σημαντικές, οι αιτούντες θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να **προσβάλλουν τα αποτελέσματα** με άμεσο και προσιτό τρόπο. Για την προσβολή των αποτελεσμάτων του υπολογισμού, οι αιτούντες έχουν τη δυνατότητα να καταθέσουν προσφυγή ή να ζητήσουν δικαστική επανεξέταση.

Επιπλέον, οι συμμετέχοντες στη διαδικασία θα πρέπει να συνυπολογίσουν το ενδεχόμενο προσκόμισης νέων πληροφοριών μετά την ολοκλήρωση του υπολογισμού· για τον λόγο αυτό πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα **αναθεώρησης** της υπολογισθείσας ηλικίας σε μεταγενέστερο στάδιο.

Σε περίπτωση εσφαλμένης εκτίμησης όσον αφορά την ηλικία, θα πρέπει να πραγματοποιούνται άμεσα ενέργειες για τη διόρθωση των πληροφοριών με ορθολογικό και αποτελεσματικό τρόπο, ενώ όλες οι τροποποιήσεις θα πρέπει να ενσωματώνονται στις αναγκαίες βάσεις δεδομένων.

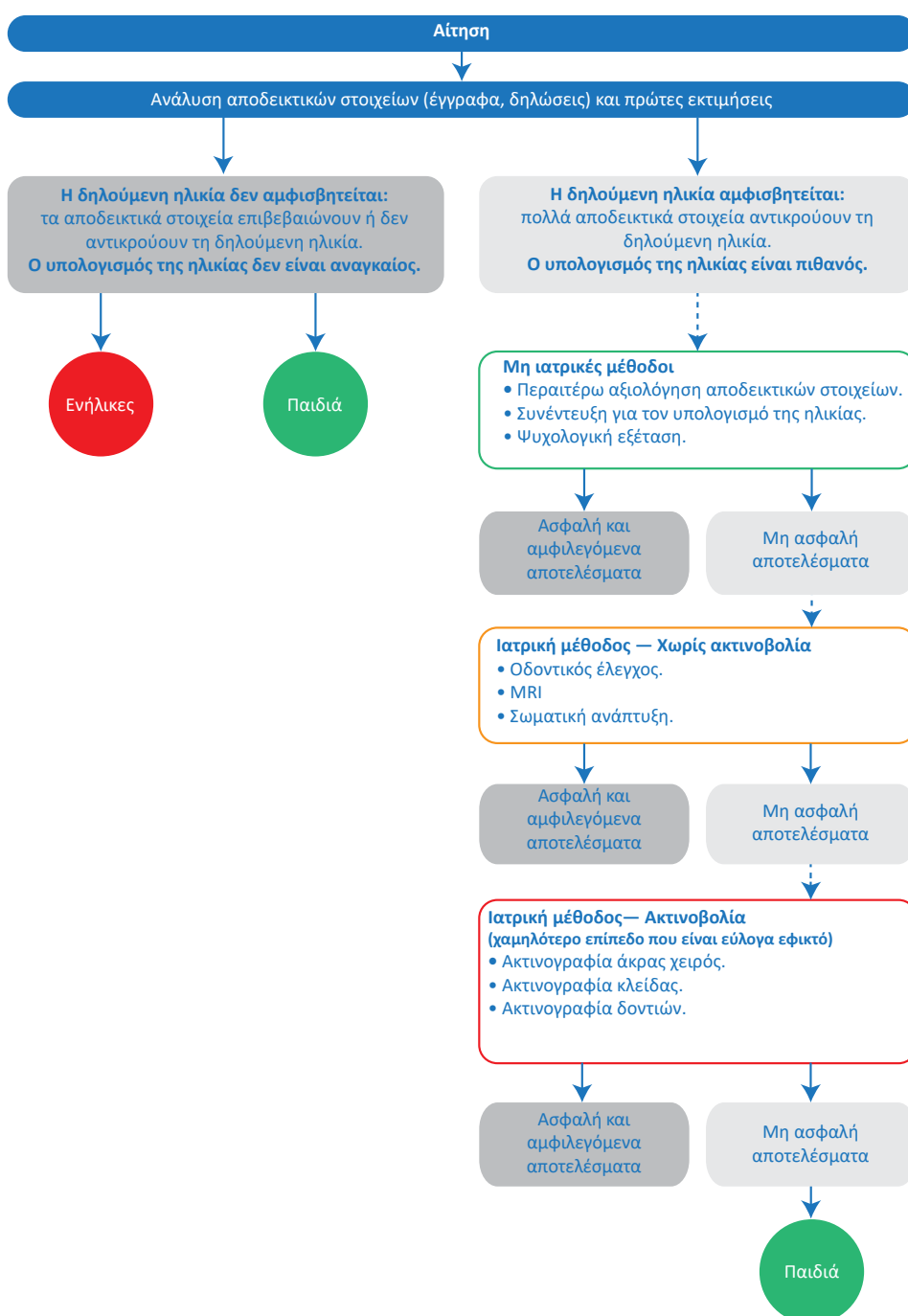
⁽³⁵⁾ Βλέπε ενδεικτικά το πρόγραμμα «Παιδιά χωρισμένα από τους γονείς τους στην Ευρώπη», *Position paper on age assessment in the context of separated children in Europe* (2012).

Κεφάλαιο 4 Επισκόπηση των μεθόδων του υπολογισμού της ηλικίας

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται επί του παρόντος διακρίνονται σε ιατρικές και μη ιατρικές με κριτήριο τη συμμετοχή γιατρού σε αυτές. Στις ιατρικές μεθόδους γίνεται διάκριση μεταξύ μεθόδων χωρίς ακτινοβολία και μεθόδων στις οποίες χρησιμοποιείται ακτινοβολία.

Η ταξινόμηση αυτή και η εφαρμογή των μεθόδων σε στάδια προκειμένου να αποφεύγονται περιττές εξετάσεις αποτυπώνονται στο ακόλουθο διάγραμμα ροής. Δεν γίνεται καμία αναφορά στις εγγυήσεις και στα δικαιώματα της διαδικασίας καθώς τα στοιχεία αυτά αναλύθηκαν τόσο στο προηγούμενο κεφάλαιο όσο και στο διάγραμμα ροής της διαδικασίας του υπολογισμού.

Διάγραμμα ροής των μεθόδων

Κατευθυντήριες οδηγίες για τη σταδιακή εφαρμογή των μεθόδων

Μόλις οι αιτούντες εκφράσουν την επιθυμία να υποβάλουν αίτηση για διεθνή προστασία, αποκτούν πρόσβαση σε ορισμένα δικαιώματα (παραμονή στην επικράτεια, βασικές υλικές συνθήκες υποδοχής και εντοπισμός ή εκτίμηση των ειδικών τους αναγκών). Αν υπάρχουν πιθανότητες ο αιτών να είναι παιδί, ο εντοπισμός των ειδικών αναγκών στο πλαίσιο των διαδικασιών και η διαμόρφωση ειδικών συνθηκών υποδοχής αποτελούν προτεραιότητα λόγω της ευάλωτης κατάστασης των παιδιών. Σύμφωνα με το άρθρο 25 παράγραφος 5 της ΟΔΑ (αναδιατύπωση), όλα τα ληφθέντα αποδεικτικά στοιχεία μπορούν να συμβάλουν στην εξακρίβωση της ηλικίας του παιδιού και/ή στην εξάλειψη ή στον περιορισμό της ανάγκης διενέργειας πρόσθετων διαδικασιών για τον υπολογισμό της ηλικίας· επομένως, με βάση το σημείο αυτό θα πρέπει να καθορίζεται αν είναι αναγκαίο να διενεργηθεί υπολογισμός της ηλικίας ή όχι.

Ανάλυση των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων και των προκαταρκτικών εκτιμήσεων

Όπως αναφέρεται στο άρθρο 24 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και στο άρθρο 7 της ΣΔΠ:

«Κάθε παιδί πρέπει να εγγράφεται αμέσως μετά τη γέννησή του στο Ληξιαρχείο και έχει δικαίωμα να αποκτά ιθαγένεια.»

Το πιστοποιητικό γέννησης είναι το έγγραφο που αποδεικνύει τη γέννηση, την ημερομηνία, τον τόπο, το φύλο και τους γονείς του ατόμου. Βασικός σκοπός της εγγραφής στο Ληξιαρχείο είναι η δημιουργία νομικού εγγράφου, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κατοχύρωση και την προστασία των δικαιωμάτων του ατόμου.

Όπως προαναφέρθηκε, ορισμένες χώρες δεν καταχωρίζουν συστηματικά τα κομβικά γεγονότα της ζωής των πολιτών ή των μόνιμων κατοίκων τους (γεννήσεις, γάμοι και θάνατοι) και ορισμένες από αυτές τα καταχωρίζουν πολύ σπάνια ή με καθυστέρηση. Ως εκ τούτου, η καταχώριση αυτή μπορεί να μην ανταποκρίνεται στα πρότυπα των δημόσιων μητρώων των αρχών των κρατών της ΕΕ+ (πρόληψη της διπλής καταχώρισης του ίδιου γεγονότος, κενά ή αποκλίσεις στα μητρώα κ.λπ.). Επιπλέον, λόγω των γεγονότων που σημειώθηκαν στη χώρα καταγωγής τους ή των συνθηκών της φυγής τους (ένοπλες συρράξεις ή διώξεις και/ή δυσμενείς διακρίσεις από τις εθνικές αρχές κ.λπ.), τα εν λόγω νομικά έγγραφα μπορεί να μην είναι προσβάσιμα για τα άτομα που χρήζουν διεθνούς προστασίας και, ως εκ τούτου, τα άτομα αυτά δεν έχουν τη δυνατότητα να προσκομίζουν έγκυρα αποδεικτικά ή αξιόπιστα πιστοποιητικά ταυτότητας.

Λαμβάνοντας υπόψη τις προαναφερθείσες περιστάσεις και τις προσπάθειες των αιτούντων να υποβάλουν όλες τις πληροφορίες που έχουν στη διάθεσή τους, οι αρχές θα πρέπει να αποδέχονται ως δικαιολογητικά τα ακόλουθα έγγραφα, μεταξύ άλλων:

- διαβατήρια·
- έγγραφα ταυτότητας·
- κάρτες διαμονής·
- ταξιδιωτικά έγγραφα όπως τα έγγραφα που παρέχονται από την UNHCR·
- άλλα πιστοποιητικά (θρησκευτικά πιστοποιητικά ή πιστοποιητικά προσωπικής κατάστασης) που αποδεικνύουν την προσωπική κατάσταση (γάμος, γεννήσεις, οικογενειακό βιβλιάριο) του αιτούντος ή οποιουδήποτε μέλους της οικογένειας και αναγράφουν την ηλικία του αιτούντα.

Εκτός από αυτά τα έγγραφα, πηγές χρήσιμων πληροφοριών, όπως π.χ. κοινές βάσεις δεδομένων [π.χ. το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν ⁽³⁶⁾, το Eurodac ή τα απολεσθέντα και κλαπέντα ταξιδιωτικά έγγραφα της Interpol ⁽³⁷⁾] είναι πιθανό να περιέχουν πληροφορίες για την ηλικία του αιτούντος.

Ομοίως, για να αποσαφηνιστεί και/ή να επιβεβαιωθεί η δηλούμενη ηλικία χωρίς να χρειάζεται να διενεργηθεί διεξοδικότερος υπολογισμός, μπορούν να χρησιμοποιούνται δηλώσεις ή έγγραφα που περιλαμβάνονται στον φάκελο των μελών της οικογένειας ή των συγγενών του αιτούντος. Όταν συλλέγονται τέτοιου είδους δεδομένα, πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η ζωή του παιδιού ή της οικογένειας. Αυτό ισχύει κυρίως όταν εξετάζονται αιτήσεις διεθνούς προστασίας.

Όταν η διαδικασία διεκπεραιώνεται από υπαλλήλους που διαθέτουν πείρα στη συναναστροφή με παιδιά, για την τεκμηρίωση της αρχικής ανάλυσης μπορούν να χρησιμοποιούνται ορισμένες προκαταρκτικές εκτιμήσεις, οι οποίες βασίζονται στα εξωτερικά χαρακτηριστικά των αιτούντων. Όταν οι εκτιμήσεις αυτές χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό με άλλες διαθέσιμες πληροφορίες, οι πληροφορίες αυτές μπορούν να χρησιμοποιούνται για να τεκμηριώσουν τα αποτελέσματα του προκαταρκτικού ελέγχου.

Ωστόσο, επειδή οι εκτιμήσεις βασίζονται αποκλειστικά και μόνο σε εξωτερικά χαρακτηριστικά και μπορούν, επομένως, να οδηγήσουν σε αυθαίρετα, υποκειμενικά και ανακριβή αποτελέσματα, πρέπει να δίνεται πολύ μεγάλη προσοχή όταν λαμβάνονται υπόψη. Για τον λόγο αυτό, η παρατήρηση της εξωτερικής εμφάνισης δεν πρέπει να θεωρείται από μόνη της μέθοδος υπολογισμού της ηλικίας, ούτε και μπορεί να χρησιμοποιείται μεμονωμένα, καθώς με τη μέθοδο αυτή είναι αδύνατο να εξακριβωθεί με βεβαιότητα η ακριβής χρονολογική ηλικία.

Η εξωτερική εμφάνιση μπορεί να είναι χρήσιμη για να διαχωρίζονται ή να διακρίνονται οι προφανείς περιπτώσεις (άτομα που έχουν αναμφίβολα χαρακτηριστικά ενήλικα ή παιδιού), αλλά δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται για τα άτομα που βρίσκονται στο τέλος της εφηβείας τους ή για τους ενήλικες νεαρής ηλικίας. Στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει να εφαρμόζεται το ευεργέτημα της αμφιβολίας (με το οποίο επιβεβαιώνεται η δηλούμενη ηλικία ή επιβάλλεται η διενέργεια ορθού υπολογισμού της ηλικίας) έως ότου προκύψουν ασφαλή αποτελέσματα.

Ο ΔΟΜ και άλλοι εμπειρογνώμονες επισημαίνουν ότι οι εμπειρίες που έχουν βιώσει τα παιδιά μπορεί να έχουν επηρεάσει την ανάπτυξή τους. Αυτό σημαίνει ότι τα παιδιά μπορεί να υστερούν σε ορισμένες πτυχές αλλά να είναι περισσότερο ανεπτυγμένα σε άλλες. Πρακτικές έρευνες αποδεικνύουν ότι η διαταραχή μετατραυματικού στρες μπορεί να οδηγήσει σε πρόωρη βιολογική γήρανση 5 έως 10 έτη νωρίτερα ⁽³⁸⁾.

Δεδομένου ότι οι περιορισμοί των υφιστάμενων μεθόδων μπορούν να οδηγήσουν σε εσφαλμένο υπολογισμό ή σε εσφαλμένη εκτίμηση της ηλικίας, πρέπει να υπάρχει μηχανισμός αναθεώρησης μέσω του οποίου θα διορθώνεται η ηλικία που έχει ενσωματωθεί εσφαλμένα στο σύστημα. Μόλις διαπιστωθεί ότι ο υπολογισμός της ηλικίας είναι εσφαλμένος, θα πρέπει να δρομολογούνται άμεσα οι κατάλληλες ενέργειες (αλλαγή καταλύματος, ορισμός επιτρόπου αν διαπιστωθεί ότι ο αιτών είναι παιδί κ.λπ.).

DE — Εφαρμοστές κατευθυντήριες οδηγίες:

1. έλεγχος προσωπικών εγγράφων, αναζήτηση πρόσθετων πληροφοριών·
2. συνέντευξη (δύο καταρτισμένα και έμπειρα μέλη του προσωπικού), συνολική εντύπωση για την ανάπτυξη του παιδιού, η οποία περιλαμβάνει και ειδική μακροσκοπική εξέταση·

⁽³⁶⁾ SIS: Σύστημα πληροφοριών μεγάλης κλίμακας που υποστηρίζει τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων και τη συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου στον χώρο του Σένγκεν.

⁽³⁷⁾ SLTD: Βάση δεδομένων που περιέχει αρχεία για κλεμμένα, απολεσθέντα ή ανακληθέντα ταξιδιωτικά έγγραφα όπως διαβατήρια, δελτία ταυτότητας, άδειες διέλευσης ΟΗΕ ή σφραγίδες θεώρησης.

⁽³⁸⁾ Ladwig, K.-H., Brockhaus, A.C., Baumert, J. κ.ά., «Post-traumatic stress disorder and not depression is associated with shorter leukocyte telomere length: findings from 3 000 participants in the population-based KORA F4 study», Ouellette, M.M. (ed.), *PLOS ONE*, 2013, 8(7), e64762. doi:10.1371/journal.pone.0064762.

3. σε περίπτωση που υπάρχει αμφιβολία, ιατρική εξέταση — μέθοδος με τον μικρότερο δυνατό αντίκτυπο στην υγεία του παιδιού.

NO — Σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες το ασυνόδευτο παιδί δεν έχει προσκομίσει έγκυρο και γνωστό έγγραφο ταυτότητας, πρέπει να ερευνάνται διεξοδικότερα η ταυτότητα του αιτούντος και να υπολογίζεται, μεταξύ άλλων, και η ηλικία του. Ο υπολογισμός της ηλικίας βασίζεται στις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν σχετικά με την ηλικία του αιτούντος κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης των αιτήσεων ασύλου, και πιο συγκεκριμένα:

- στις πληροφορίες που κοινοποιεί ο ίδιος ο αιτών για την ηλικία του·
- σε έγγραφα ταυτότητας·
- σε πληροφορίες για την ταυτότητα του αιτούντος που κοινοποιήθηκαν από άλλα κράτη μέλη (αν ο αιτών έχει ταυτοποιηθεί σε άλλες χώρες)·
- στην επαλήθευση της ταυτότητας του αιτούντος στη χώρα καταγωγής του·
- σε ισχυρισμούς ή σχόλια που διατυπώθηκαν για την ηλικία του αιτούντος από άλλους παράγοντες, όπως π.χ. νόμιμοι επίτροποι, δικηγόροι, κοινωνικοί λειτουργοί ή εργαζόμενοι στον τομέα της υγείας·
- σε ισχυρισμούς ή σχόλια που διατυπώθηκαν για την ηλικία του αιτούντος από την αστυνομική υπηρεσία μετανάστευσης (η οποία καταχωρίζει τους αιτούντες) και από τον κοινωνικό λειτουργό που διενεργεί τη συνέντευξη για τη χορήγηση ασύλου·
- στην ιατρική εξέταση για τον υπολογισμό της ηλικίας·
- στην κλινική εκτίμηση της ηλικίας.

Όταν διενεργείται ιατρική εξέταση για τον υπολογισμό της ηλικίας, η κλινική εκτίμηση της ηλικίας πρέπει να εξετάζεται σε συνδυασμό με άλλες πληροφορίες της υπόθεσης. Οι κατευθυντήριες οδηγίες για τις πολιτικές που ακολουθούνται παρέχουν κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη σημασία που πρέπει να δίνεται στα ανωτέρω στοιχεία.

Βασικές διαπιστώσεις από την πρακτική εφαρμογή στα κράτη της ΕΕ+

27 κράτη της ΕΕ+ εξετάζουν τα έγγραφα που προσκομίζονται ως αποδεικτικά στοιχεία για την ηλικία των αιτούντων.

Πέραν των εγγράφων, σε 19 κράτη της ΕΕ+ διενεργούνται προκαταρκτικές εκτιμήσεις με βάση την εξωτερική εμφάνιση.

Η δηλούμενη ηλικία είναι αμφιλεγόμενη: ο υπολογισμός της ηλικίας είναι ενδεχομένως αναγκαίος

Όταν υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες για τη δηλούμενη ηλικία του αιτούντος (η δηλούμενη ηλικία είναι αμφιλεγόμενη, τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία δεν τεκμηριώνουν ή διαψεύδουν τις δηλώσεις του για την ηλικία), πρέπει ενδεχομένως να διενεργηθεί υπολογισμός της ηλικίας. Στις περιπτώσεις αυτές, οι αρχές πρέπει να επιλέγουν τη μέθοδο ή τις μεθόδους που θα χρησιμοποιήσουν για τον σκοπό αυτό.

Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται όλες οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται επί του παρόντος και περιγράφεται συνοπτικά η εκάστοτε διαδικασία. Οι μέθοδοι διακρίνονται σε «ιατρικές» και «μη ιατρικές» με κριτήριο τη συμμετοχή γιατρού σε αυτές. Οι ιατρικές μέθοδοι ταξινομούνται επίσης με κριτήριο τη χρήση ακτινοβολίας ή όχι.

Στη Γενική Παρατήρηση 6 της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού αναφέρεται ότι η ταυτοποίηση των παιδιών ως ασυνόδευτων παιδιών ή ως παιδιών που έχουν αποχωριστεί από την οικογένειά τους προϋποθέτει τον υπολογισμό της ηλικίας τους, στο πλαίσιο του οποίου θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο τα εξωτερικά χαρακτηριστικά όσο και η ψυχολογική ωρίμανση.

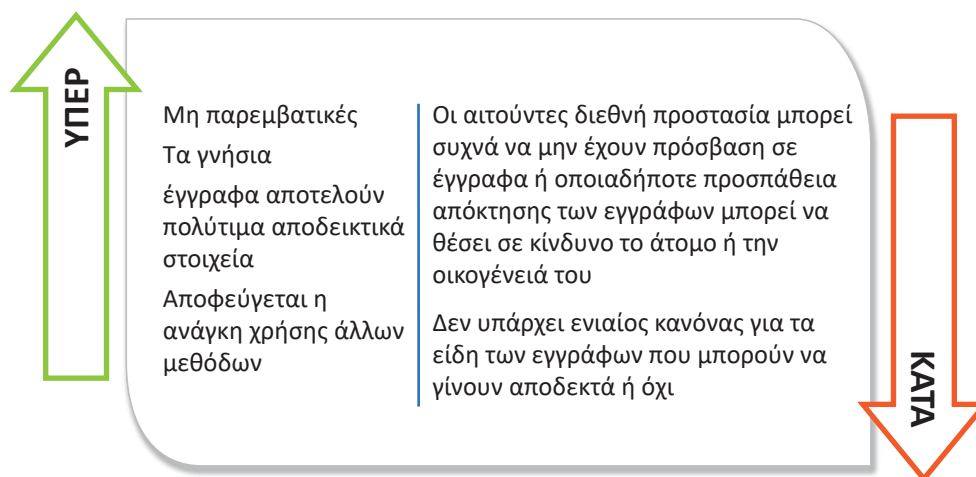
A. Μη ιατρικές μέθοδοι

Βασικές διαπιστώσεις από την πρακτική εφαρμογή στα κράτη της ΕΕ+

Τρία κράτη της ΕΕ+ χρησιμοποιούν μόνο μη ιατρικές μεθόδους για να υπολογίζουν την ηλικία των αιτούντων. Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο παράρτημα 4 του παρόντος εγγράφου.

1. Περαιτέρω αξιολόγηση αποδεικτικών στοιχείων

Όταν τα έγγραφα που συλλέγονται σε πρώτο στάδιο ή οι διαθέσιμες πληροφορίες δεν περιλαμβάνουν καμία αναφορά στην ηλικία, πρέπει ενδεχομένως να αξιολογηθούν περαιτέρω άλλα έγγραφα από υπαλλήλους των υπηρεσιών ασύλου ή των μεταναστευτικών αρχών. Ορισμένα έγγραφα, ακόμα και αν δεν περιέχουν την ηλικία, μπορούν να αποκαλύψουν ορισμένες πληροφορίες για την —κατά προσέγγιση— ηλικία του αιτούντος: σχολικά αρχεία, οικογενειακά βιβλιάρια υγείας ή άλλα ιατρικά αρχεία. Παραδείγματος χάρη, όταν είναι γνωστά στοιχεία τόσο η ηλικία ή η το ηλικιακό φάσμα κατά το οποίο εμβολιάστηκε ένα βρέφος όσο και η ημερομηνία έκδοσης του βιβλιαρίου του, μπορεί να υπολογιστεί κατά προσέγγιση η ηλικία του κατόχου της κάρτας.

2. Συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας

Η μέθοδος αυτή περιλαμβάνει τη συλλογή και ανάλυση των μαρτυριών του αιτούντος του οποίου η ηλικία είναι αμφιλεγόμενη.

Οι βασικές διαφορές μεταξύ των μεθόδων ψυχοκοινωνικής εκτίμησης έγκεινται στο υπόβαθρο και στις ειδικές γνώσεις του προσώπου που διενεργεί την εξέταση, όπως επίσης και στους τομείς που διερευνώνται. Ενώ η ψυχολογική εκτίμηση διενεργείται από ειδικούς του τομέα της παιδοψυχολογίας ή της ανάπτυξης των παιδιών, η συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας διενεργείται κατά βάση από υπαλλήλους των υπηρεσιών ασύλου ή των μεταναστευτικών αρχών που έχουν πείρα στη διενέργεια συνεντεύξεων με παιδιά στο πλαίσιο της διαδικασίας εξέτασης αιτήσεων ασύλου.

Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης που διενεργείται για τον υπολογισμό της ηλικίας, επιχειρείται να τοποθετηθούν χρονολογικά τα γεγονότα που έχει βιώσει ο αιτών ώστε να συναχθεί ή να εκτιμηθεί η ηλικία τους. Το τοπικό ημερολόγιο γεγονότων ⁽³⁹⁾ (εξατομικευμένο ημερολόγιο που περιλαμβάνει ημερομηνίες σημαντικών γεγονότων για συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή) σε συνδυασμό με την υποβολή ερωτήσεων για προγενέστερα ή μεταγενέστερα γεγονότα ⁽⁴⁰⁾ (με τις ερωτήσεις αυτές, που είναι γνωστές και ως

⁽³⁹⁾ Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στις κατευθυντήριες οδηγίες του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας για τον υπολογισμό του μήνα και του έτους γέννησης των μικρών παιδιών (2008).

⁽⁴⁰⁾ Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στις κατευθυντήριες οδηγίες του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας για τον υπολογισμό του μήνα και του έτους γέννησης των μικρών παιδιών (2008).

συγκολλητικές ερωτήσεις, επιδιώκεται να εντοπιστούν δύο γνωστά γεγονότα — το πρώτο από τα γεγονότα πρέπει να έχει σημειωθεί πριν από τη γέννηση του παιδιού και το δεύτερο μετά τη γέννηση του παιδιού) μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμα εργαλεία καθώς διευκολύνουν τους υπαλλήλους, τον αιτούντα ή τα μέλη της οικογένειάς του να υπολογίσουν κατά προσέγγιση την ημερομηνία γέννησης του παιδιού.

- Για να καταγράφονται οι απόψεις με φιλικό προς το παιδί τρόπο και να ενθαρρύνεται το παιδί να αποκαλύπτει πληροφορίες, οι υπάλληλοι που συναναστρέφονται απευθείας με το παιδί θα πρέπει να εκπαιδευτούν στη χρήση **φιλικών για το παιδί τεχνικών συνέντευξης** ⁽⁴¹⁾. Αν είναι εφικτό, εξοικειωμένος με μεθόδους συνέντευξης παιδιών θα πρέπει να είναι και ο διερμηνέας.
- Η επαρκής ενημέρωση του αιτούντος πριν ξεκινήσει η συνέντευξη έχει καίρια σημασία για να διασφαλιστεί η συμμετοχή του ατόμου, να αναπτυχθεί πνεύμα συνεργασίας και να εμπεδωθεί η εμπιστοσύνη μεταξύ των εμπλεκόμενων. Ο ερωτών οφείλει να παρέχει συναφείς πληροφορίες με απλά λόγια (σκοπός της συνέντευξης, ρόλος των εμπλεκόμενων και των παρευρισκόμενων, καθώς και οι λόγοι για τους οποίους αμφισβητείται η δηλούμενη ηλικία), πρέπει να διασφαλίζει ότι ο αιτών κατανοεί τόσο τις πληροφορίες όσο και τον διερμηνέα και πρέπει να μεριμνά ώστε οι ανάγκες του αιτούντος να εκπληρώνονται στον μέγιστο δυνατό βαθμό (φύλο του ερωτώντα και του διερμηνέα, συνθήκες κάτω από τις οποίες διενεργείται η συνέντευξη κ.λπ.). Επίσης, είναι σημαντικό να δίνεται η ευκαιρία στον αιτούντα να αποσαφηνίζει ενδεχόμενες ανακολουθίες κατά τη διάρκεια της συνέντευξης.
- Όταν αποφασίζεται να διενεργηθεί η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας, θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι, όταν εξετάζονται παιδιά, το βάρος της απόδειξης μεταβιβάζεται στις αρχές. Τα παιδιά δεν είναι σε θέση να εξηγούν τα γεγονότα όπως τα εξηγούν οι ενήλικες και το πρόβλημα αυτό είναι ιδιαίτερα έντονο στην επικοινωνία με παιδιά που προέρχονται από διαφορετικά πολιτιστικά περιβάλλοντα στα οποία η ηλικία δεν έχει συχνά την ίδια σημασία με τη σημασία που της αποδίδεται στον δυτικό πολιτισμό (παραδείγματος χάρη, σε κάθε πολιτισμό χρησιμοποιούνται διαφορετικά ημερολόγια). Επιπλέον, τα παιδιά μπορούν να θεωρούν εαυτούς ενήλικες ή μπορεί να θεωρούνται ενήλικες στις κοινότητές τους.
- Ο ερωτών πρέπει να έχει μελετήσει πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής προκειμένου να μπορεί να εντοπίζει ανάλογα ζητήματα κατά τη διάρκεια της συζήτησης ⁽⁴²⁾.
- Τέλος, αν το αποτέλεσμα του υπολογισμού είναι αρνητικό για τον αιτούντα, οι λόγοι πρέπει να επεξηγούνται με σαφήνεια με τη χρήση διερμηνέα και με την παρουσία του εκπροσώπου/ επιτρόπου/δικηγόρου του παιδιού. Ο αιτών θα πρέπει να ενημερώνεται τόσο προφορικά όσο και εγγράφως για τη δυνατότητα και τη διαδικασία προσβολής της απόφασης.

Βασικές διαπιστώσεις από την πρακτική εφαρμογή στα κράτη της ΕΕ+

17 κράτη της ΕΕ+ πραγματοποιούν συνέντευξη για να υπολογίζουν την ηλικία των αιτούντων.

Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο παράρτημα 4 του παρόντος εγγράφου.

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή

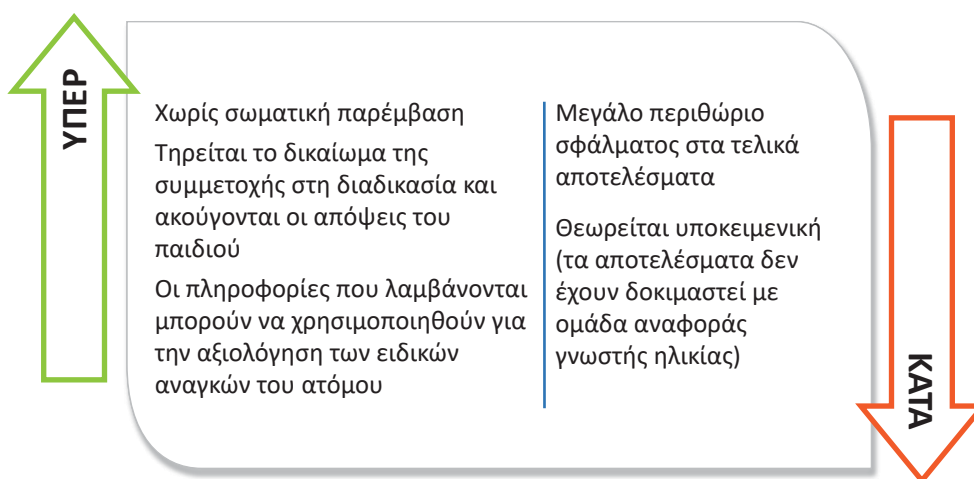
ΙΕ — Αν το άτομο ισχυρίζεται ότι είναι κάτω των 18 ετών αλλά φαίνεται να είναι μεγαλύτερο στο γραφείο διεθνούς προστασίας, ένας έμπειρος υπάλληλος (με τη βοήθεια διερμηνέα, εφόσον κρίνεται απαραίτητο) θα πραγματοποιήσει άτυπη συνέντευξη προσπαθώντας να σχηματίσει εύλογη κρίση σχετικά με το αν το άτομο είναι ανήλικος και αν πρέπει να παραπεμφθεί στον οργανισμό παιδικής μέριμνας TUSLA. Η συνέντευξη περιλαμβάνει ερωτήσεις για λεπτομέρειες της νηπιακής ηλικίας, την εκπαίδευση και την ηλικία άλλων μελών της οικογένειας. Αν υπάρχει οποιαδήποτε αβεβαιότητα

⁽⁴¹⁾ Περισσότερες πληροφορίες για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της EASO σχετικά με τις συνεντεύξεις παιδιών διατίθενται στον ιστότοπο https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-guardianship-children_en_0.pdf.

⁽⁴²⁾ Η EASO συλλέγει και αναπτύσσει πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής στον ιστότοπό της, <https://www.easo.europa.eu/information-analysis/country-origin-information/country-reports>, καθώς και στην ελεγχόμενη δικτυακή πύλη της EASO σχετικά με τις ΠΧΚ.

μετά τη συνέντευξη, εφαρμόζεται το τεκμήριο της αμφιβολίας υπέρ του αιτούντος και ο αιτών παραπέμπεται στον TUSLA.

MT — Το πρώτο στάδιο είναι η διενέργεια συνέντευξης εντός 10 εργάσιμων ημερών με την επιτροπή υπολογισμού της ηλικίας. Αν εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες για την ηλικία, τότε εμπλέκονται και άλλοι επαγγελματίες και ο αιτών παραπέμπεται σε ακτινολογική υπηρεσία για να υποβληθεί σε ακτινογραφία χειρός και καρπού. Η τρέχουσα διαδικασία αποτελεί διεπιστημονική προσπάθεια καθώς συμμετέχουν αστυνομικές αρχές, επαγγελματίες του τομέα φροντίδας και επαγγελματίες του ιατρικού τομέα. Η συνέντευξη, ένα από τα βασικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της ηλικίας, μπορεί να θεωρηθεί ολιστική καθώς επιχειρείται να διαμορφωθεί όσο το δυνατό πιο ολοκληρωμένο προφίλ για τον υποτιθέμενο ανήλικο. Τα μεταγενέστερα αποτελέσματα των μεθόδων που επιλέγονται από την ομάδα υπολογισμού εξετάζονται συλλογικά.

3. Ψυχοκοινωνική εκτίμηση

Σκοπός αυτής της μεθόδου είναι η εκτίμηση της νοητικής και όχι της σωματικής ωρίμανσης. Κατά τη διάρκεια της εκτίμησης, αξιολογείται η νοητική κατάσταση, η συμπεριφορά και η ψυχολογία των αιτούντων προκειμένου να υπολογιστεί η ηλικία τους. Ως εκ τούτου, το προσωπικό που διενεργεί την εκτίμηση πρέπει να έχει ειδικές γνώσεις για την ψυχολογία ή τα στάδια ανάπτυξης των παιδιών και των ενηλίκων νεαρής ηλικίας.

Η μέθοδος αυτή βασίζεται σε μια μερικώς δομημένη συνέντευξη στην οποία ένας έμπειρος και καταρτισμένος υπάλληλος (συνήθως κοινωνικός λειτουργός ή ψυχολόγος) διερευνά πεδία της μέχρι σήμερα ζωής του ατόμου. Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης ή των συνεντεύξεων, ο υπάλληλος αξιολογεί την ψυχολογική ωρίμανση του ατόμου σε συνδυασμό με τη συμπεριφορά του. Τα αποτελέσματα μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν ορισμένες εκτιμήσεις που βασίζονται στην εξωτερική εμφάνιση των αιτούντων.

Για να είναι αποτελεσματική η διαδικασία, έχει καίρια σημασία να υπάρχει εμπιστοσύνη μεταξύ του εξεταζομένου και του υπαλλήλου. Για τον λόγο αυτό, η εξέταση θα πρέπει να έχει ορισμένο χρονικό ορίζοντα ενώ θα πρέπει να συμμετέχουν και άλλοι επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με τον εξεταζόμενο, όπως π.χ. οι υπάλληλοι υποδοχής ή δάσκαλοι. Στο πλαίσιο αυτό, η νομολογία του High Court of Justice του Ηνωμένου Βασιλείου στην απόφαση Merton αποτελεί σημείο αναφοράς καθώς περιλαμβάνει ορισμένα σημαντικά στοιχεία ⁽⁴³⁾. Η απόφαση αυτή «δείχνει τον δρόμο στις τοπικές αρχές σχετικά με τις προδιαγραφές που πρέπει να πληροί ένας σύννομος υπολογισμός της ηλικίας των αιτούντων άσυλο που ισχυρίζονται ότι είναι κάτω των 18». Με βάση την απόφαση Merton, όλες οι (τοπικές) αρχές πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι υπολογισμοί τους είναι πλήρεις και ολοκληρωμένοι και ότι η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας είναι σαφής, διαφανής και δίκαιη.

⁽⁴³⁾ Υπόθεση B κατά δημοτικού διαμερίσματος Merton του Λονδίνου (2003) EWHC 1689 (admin), για την οποία η απόφαση εκδόθηκε από τον δικαστή Stanley Burnton του High Court στις 14 Ιουλίου 2003.

Οι διαδικασίες υπολογισμού που συμμορφώνονται με την απόφαση Merton περιλαμβάνουν κατά κανόνα κατ' ιδίαν συνάντηση με τον νέο, στην οποία προσδιορίζεται το ιστορικό του αιτούντος με βάση τα πρότυπα της δίκαιης μεταχείρισης ⁽⁴⁴⁾. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι εξής πτυχές.

Είναι σημαντικό να δίνεται προσοχή στην καθοδήγηση που λαμβάνουν συχνά οι αιτούντες άσυλο πριν από τη συνέντευξη όσον αφορά τη συμπεριφορά τους και το τι πρέπει να πουν. Με βάση τον ρόλο που επιτελούν οι κοινωνικές υπηρεσίες —ρόλος που έχει ήδη αναλυθεί— η συζήτηση με το άτομο και η ανάπτυξη όσο το δυνατόν περισσότερων επαφών, εφόσον το επιτρέπουν οι συνθήκες, αποτελούν σημαντικές πτυχές της διαδικασίας. Η διαδικασία αυτή αποκαλείται συχνά και «σύνδεση».

Στη σχετική νομολογία έχουν επισημανθεί σημαντικές πτυχές που πρέπει να τηρούνται κατά τη διενέργεια του υπολογισμού:

- αν είναι δυνατό, στη διαδικασία θα πρέπει να συμμετέχουν δύο εξεταστές·
- οι πληροφορίες για τον ρόλο του/των εξεταστή/-ών θα πρέπει να παρέχονται σύμφωνα με το μορφωτικό επίπεδο και τον βαθμό ωριμότητας του ατόμου·
- προσοχή θα πρέπει επίσης να δίνεται στον βαθμό κόπωσης, ψυχικού τραυματισμού, σύγχυσης και άγχους του εξεταζομένου·
- η εθνότητα, ο πολιτισμός και τα έθιμα του εξεταζομένου πρέπει να γίνονται σεβαστά σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας του υπολογισμού —οι πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής μπορούν να βοηθήσουν εν προκειμένω προκειμένου να επισημαίνονται σχετικά θέματα προς συζήτηση·
- κατά τη διενέργεια του υπολογισμού, ο εξεταστής θα πρέπει να θέτει ανοικτές ερωτήσεις ελεύθερης ανάπτυξης·
- ο εξεταστής θα μπορούσε να χρησιμοποιεί διαφορετικά εργαλεία για να διευκολύνει τις μαρτυρίες του ατόμου (σχέδια, εκφραστικά μέσα).

Κατά τη διενέργεια της συνέντευξης, τα ακόλουθα στοιχεία ενδέχεται να αποδειχθούν χρήσιμες πληροφορίες βάσει των οποίων θα μπορούσε να υπολογιστεί η ηλικία:

- η εξωτερική εμφάνιση και συμπεριφορά των αιτούντων, παρατήρηση της δυναμικής της ομάδας (δραστηριότητες με άλλα παιδιά)·
- τρόπος επικοινωνίας με τον εξεταστή·
- κοινωνικό ιστορικό και σύνθεση της οικογένειας·
- παράμετροι ανάπτυξης της προσωπικότητας (δηλ. πληροφορίες για το είδος των δραστηριοτήτων που ασκούσε το άτομο πριν φτάσει την Ευρώπη)·
- εκπαίδευση, βαθμός ανεξαρτησίας και αυτοεξυπηρέτησης·
- υγειονομική και ιατρική εξέταση·
- βιώματα και τραυματικά γεγονότα που ενδέχεται να είχαν αντίκτυπο στη διαδικασία της ενηλικίωσης.

Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να εξετάζονται σε συνδυασμό με τις πληροφορίες που λαμβάνονται από την ανάλυση άλλων αποδεικτικών στοιχείων, και στη συνέχεια θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για να εξαχθεί το σχετικό συμπέρασμα. Το αποτέλεσμα του υπολογισμού της ηλικίας πρέπει να παρέχεται εγγράφως και οι προαναφερθείσες πτυχές θα πρέπει να περιλαμβάνονται στην έκθεση, μαζί με πρόσθετες παρατηρήσεις ή πληροφορίες που πρέπει να παρακολουθούνται. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να διασφαλίζεται ότι ο εξεταστής/οι εξεταστές διαθέτουν ειδικές γνώσεις και πείρα στον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας ανηλίκων.

⁽⁴⁴⁾ Το κριτήριο της συμμόρφωσης με την απόφαση Merton χρησιμοποιείται συχνά για να διαπιστωθεί εάν ο υπολογισμός της ηλικίας είναι σύννομος. Δεν υπάρχει συγκεκριμένος κανόνας που να ορίζει τον τρόπο με τον οποίο οι τοπικές αρχές θα πρέπει να διενεργούν τις διαδικασίες του υπολογισμού της ηλικίας· ωστόσο, τα δικαστήρια έδειξαν τον δρόμο στις τοπικές αρχές στην υπόθεση στην οποία ενεπλάκη το δημοτικό συμβούλιο του Merton [(B κατά δημοτικού διαμερίσματος Merton του Λονδίνου (2003) EW HC 1689 (admin)]. Όλες οι διαδικασίες του υπολογισμού της ηλικίας των τοπικών αρχών πρέπει να συμμορφώνονται με τη νομολογία του Merton και να ακολουθούν τη νομολογία αυτή από τότε που εκδόθηκε η σχετική απόφαση.

Όταν το αποτέλεσμα του υπολογισμού είναι αρνητικό για τον αιτούντα, οι λόγοι πρέπει να επεξηγούνται με σαφήνεια με τη χρήση διερμηνέα και με την παρουσία του εκπροσώπου/επιτρόπου/δικηγόρου του παιδιού. Ο αιτών θα πρέπει να ενημερώνεται τόσο προφορικά όσο και εγγράφως για τη δυνατότητα και τη διαδικασία προσβολής της απόφασης.

UK — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την τήρηση των γενικών κανόνων κατά τη διαδικασία της συνέντευξης. Οι ειδικοί που υπολογίζουν την ηλικία πρέπει να:

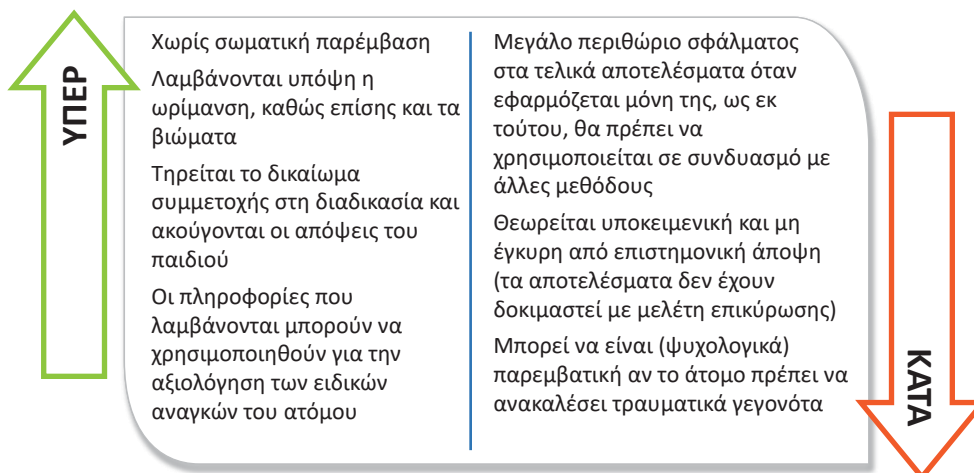
1. εξηγούν στον αιτούντα τον σκοπό της συνέντευξης, όπως ορίζεται στη σκέψη 55 της απόφασης Merton·
2. προσπαθούν να εκμαιεύσουν πληροφορίες για το γενικό ιστορικό του αιτούντος, μεταξύ άλλων την κατάσταση, το παρελθόν και το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειάς του, τις δραστηριότητες του αιτούντος τα τελευταία χρόνια —σημαντικές μπορεί να είναι και οι εθνοτικές και πολιτιστικές πληροφορίες— όπως ορίζονται στη σκέψη 37 της απόφασης Merton·
3. αξιολογούν και να θέτουν ερωτήσεις για να ελέγξουν την αξιοπιστία του αιτούντος, εφόσον υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες για τη δηλούμενη ηλικία του αιτούντος, όπως ορίζεται στη σκέψη 37 της απόφασης Merton·
4. δίνουν στον αιτούντα την ευκαιρία να εξηγή τυχόν ανακολουθίες στις οποίες έχει υποπέσει ή στιδήποτε μπορεί να προκαλέσει αμφιβολίες για την αξιοπιστία της μαρτυρίας του — αυτό είναι καλύτερα να γίνεται το συντομότερο δυνατό, όταν οι αναμνήσεις είναι ακόμα «νωπές στη μνήμη του», όπως ορίζεται στη
 - σκέψη 55 της απόφασης Merton·
 - R (FZ) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου (2011) EWCA Civ 59, σκέψη 20·
 - R (NA) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου (2009) EWCA 2357(admin) σκέψη 52·
5. θυμάται ότι κάθε υπόθεση είναι διαφορετική και ότι μπορεί να μην απαιτείται το ίδιο επίπεδο έρευνας σε όλες τις υποθέσεις, όπως ορίζεται στη σκέψη 50 της απόφασης Merton.

Η Ένωση Προϊσταμένων Υπηρεσιών Μέριμνας Παιδιών (ADCS) του Ηνωμένου Βασιλείου έχει υιοθετήσει τις ακόλουθες κατευθυντήριες οδηγίες για τους κοινωνικούς λειτουργούς που διενεργούν διαδικασίες για τον υπολογισμό της ηλικίας.

http://adcs.org.uk/assets/documentation/Age_Assessment_Guidance_2015_Final.pdf

http://adcs.org.uk/assets/documentation/information_sharing_proforma_april_2015.doc

Σε συντομευμένη μορφή διατίθεται στον ιστότοπο <http://www.makeitlooknice.co.uk/adcs/age-assessment-guidance/index.html>

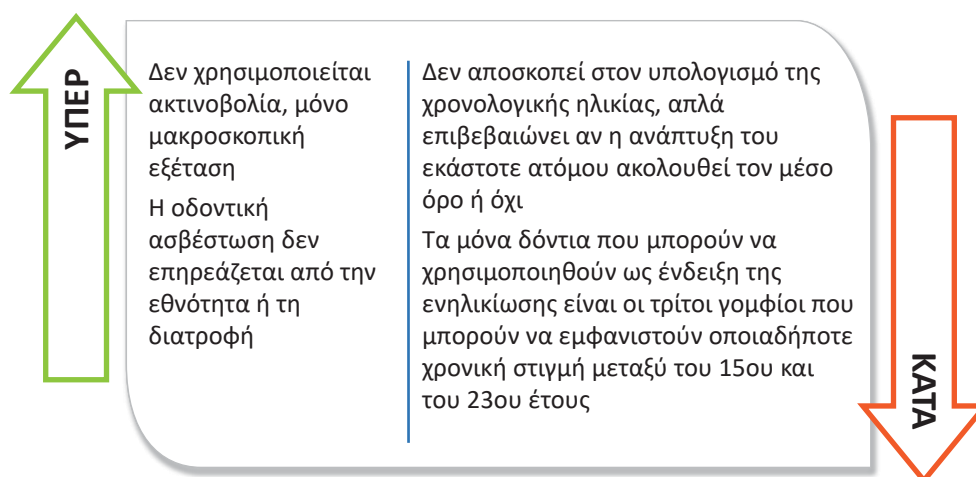
Βασικές διαπιστώσεις από την πρακτική εφαρμογή στα κράτη της ΕΕ+

11 κράτη της ΕΕ+ αξιοποιούν συχνά τις ειδικές γνώσεις των κοινωνικών λειτουργών για να υπολογίζουν την ηλικία των αιτούντων. Ομοίως, τα αποτελέσματα αποκάλυψαν ότι έξι κράτη της ΕΕ+ πραγματοποιούν ψυχολογικές συνεντεύξεις για να υπολογίζουν την ηλικία, όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο έγγραφο (ένα κράτος χρησιμοποιεί τη μέθοδο αυτή στα θύματα της εμπορίας ανθρώπων).

Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο παράρτημα 4 του παρόντος εγγράφου.

Β. Ιατρική μέθοδος (χωρίς ακτινοβολία)**1. Οδοντικός έλεγχος**

Στο πλαίσιο αυτής της μεθόδου διενεργείται μακροσκοπική εξέταση προκειμένου να προσδιοριστεί η ωρίμανση των δοντιών και δεν προβλέπεται η λήψη ακτινογραφίας. Καταρτισμένος οδοντίατρος αντιπαραβάλλει την ανάπτυξη των δοντιών του αιτούντος με τα στάδια ανάπτυξης που απεικονίζονται σε καθιερωμένα διαγράμματα οδοντοφυΐας, ή με τιμές αναφοράς, και καταλήγει στο πιθανό ηλικιακό φάσμα. Τις περισσότερες φορές οι μελέτες καλύπτουν είτε τη διάπλαση των δοντιών των παιδιών για το ηλικιακό φάσμα των 3-16 ετών είτε τη διάπλαση των φρονιμιτών στην ηλικιακή ομάδα των 15-23 ετών⁽⁴⁵⁾.

Βασικές διαπιστώσεις από την πρακτική εφαρμογή στα κράτη της ΕΕ+

16 κράτη της ΕΕ+ χρησιμοποιούν τη μακροσκοπική εξέταση ως μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας.

Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο παράρτημα 4 του παρόντος εγγράφου.

2. Απεικόνιση μαγνητικού συντονισμού

Στην απεικόνιση μαγνητικού συντονισμού ή μαγνητική τομογραφία (MRI ή MR) χρησιμοποιείται ισχυρός μαγνήτης σε συνδυασμό με προηγμένο σύστημα υπολογιστή και ραδιοκύματα με σκοπό την ακριβή απεικόνιση των οργάνων, των ιστών, των οστών και άλλων εσωτερικών μερών του σώματος. Σε

⁽⁴⁵⁾ Για περισσότερες πληροφορίες: Unicef, *Age assessment practices: a literature review and annotated bibliography* (2010), SCEP, *Position paper on age assessment in the context of separated children in Europe* (2012), διαθέσιμο στον ιστότοπο Νορβηγικό Κέντρο Υπολογιστικών Επιστημών, *Age estimation in youths and young adults* (2012), Baccetti, T., Franchi, L. και McNamara, J.A. (Jr), «The cervical vertebral maturation (CVM) method for the assessment of optimal treatment timing in Dentofacial orthopaedics», *ScienceDirect*, (2005), τόμος 11, τεύχος 3, σ. 119-129· Cameriere, R., Ferrante, L. και Cingolani, M., «Age estimation in children by measurement of open apices in teeth», *PubMed*, (2005), τόμος 120, τεύχος 1, σ. 49-52.

αντίθεση με τις ακτινογραφίες ή τις τομογραφίες μέσω υπολογιστή, οι οποίες αποκαλούνται και αξονικές τομογραφίες μέσω υπολογιστή, οι μαγνητικοί τομογράφοι δεν περιέχουν ακτινοβολία.

Η ισχύς του μαγνήτη στη μαγνητική τομογραφία αποκαλείται «ισχύς πεδίου» και μετράται σε μονάδες που ονομάζονται «Tesla» ή «T». Υπάρχουν δύο είδη σαρωτών: οι σαρωτές 1 T. και 1,5 T. (χρησιμοποιούνται συχνότερα και έχουν μικρότερο κόστος) και οι σαρωτές 3 T. (χρησιμοποιούνται λιγότερο επειδή είναι περισσότερο ακριβοί). Όταν το πεδίο έχει μεγαλύτερη ισχύ, ο σαρωτής έχει ισχυρότερο μαγνήτη με αποτέλεσμα οι απεικονίσεις να είναι καλύτερες και ο χρόνος που απαιτείται για τη λήψη της εικόνας να είναι μικρότερος. Η σάρωση με μαγνητικό τομογράφο διαρκεί συνήθως από λιγότερο από 10 λεπτά έως 1 ώρα καθώς η διάρκεια της διαδικασίας εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως π.χ. από το είδος της επιθυμητής απεικόνισης (εγκάρσιες τομές ή μέρη του σώματος), το είδος της τεχνολογίας που χρησιμοποιείται (μαγνητική τομογραφία υψηλού πεδίου σε αντιδιαστολή με τη μαγνητική τομογραφία ανοιχτού τύπου ή τη μαγνητική τομογραφία ανοιχτού τύπου στην οποία ο ασθενής βρίσκεται σε όρθια θέση), το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα και τη μετακίνηση του ασθενή.

Σύμφωνα με τους George κ.ά. ⁽⁴⁶⁾, ο βαθμός σύγκλισης των οστών φαίνεται να είναι σε πιο προχωρημένο στάδιο στις ακτινογραφικές απεικονίσεις από ό,τι στις απεικονίσεις της μαγνητικής τομογραφίας. Κατά συνέπεια, η κατ' εκτίμηση ηλικία των αιτούντων που συνάγεται από τα αποτελέσματα της μαγνητικής τομογραφίας (MRI) θα είναι λίγο μικρότερη από την κατ' εκτίμηση ηλικία που βασίζεται σε μια κανονική ακτινογραφία. Το αποτέλεσμα είναι αποδεκτό καθώς δεν είναι επιβλαβές για τον αιτούντα.

Πρέπει να ακολουθείται διαδικασία προκαταρκτικού ελέγχου. Η μαγνητική τομογραφία μπορεί να μην ενδείκνυται για όλους τους ασθενείς, όπως π.χ. για τους αιτούντες με καρδιακούς βηματοδότες, δερματοστιξία και μεταλλικά εμφυτεύματα ή για τους αιτούντες για τους οποίους πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα προφύλαξης λόγω του μαγνητικού της πεδίου.

Επειδή οι αιτούντες πρέπει να παραμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα ακίνητοι σε σκληρή επιφάνεια και το μηχάνημα είναι ιδιαίτερα θορυβώδες, οι κλειστοφοβικοί ασθενείς και τα παιδιά εκδηλώνουν συνήθως άγχος όταν στη διαδικασία αυτή χρησιμοποιούνται οι παραδοσιακοί σαρωτές. Το πρόβλημα μπορεί να επιλυθεί με τη χρήση μαγνητικών τομογράφων ανοιχτού τύπου.

Χέρι/καρπός: η παραδοσιακή προσέγγιση βασίζεται στον υπολογισμό της ηλικίας με βάση την ακτινογραφία χειρός· ωστόσο, διενεργήθηκαν πειράματα στα οποία χρησιμοποιήθηκαν εναλλακτικές μέθοδοι απεικόνισης, όπως π.χ. η μαγνητική τομογραφία του καρπού (είναι ενδεικτικό ότι στις ποδοσφαιρικές αναμετρήσεις που αφορούν συγκεκριμένες ηλικίες, η ηλικία των ποδοσφαιριστών υπολογίζεται με τη μέθοδο αυτή). Σχεδιάστηκε σύστημα έξι βαθμών σύγκλισης (Dvorak, 2007) ⁽⁴⁷⁾. Σε άλλη μελέτη για ποδοσφαιριστές, η Διεθνής Ποδοσφαιρική Ομοσπονδία εξέτασε και συνέκρινε τις τομογραφικές και τις ακτινογραφικές απεικονίσεις του καρπού ενός ατόμου, οι οποίες είχαν ληφθεί την ίδια ακριβώς ημέρα ⁽⁴⁸⁾.

Πρόσφατες μελέτες επιβεβαίωσαν την αξία της εξέτασης αυτής και καταδεικνύουν ισχυρή συσχέτιση μεταξύ της μαγνητικής τομογραφίας και της χρονολογικής ηλικίας· ωστόσο, η μαγνητική τομογραφία καλό είναι να συνδυάζεται και με άλλες τεχνικές ώστε τα παραγόμενα αποτελέσματα να είναι περισσότερο ακριβή ⁽⁴⁹⁾.

Επειδή το φύλο του υποκείμενου στη διαδικασία του υπολογισμού ενδέχεται να έχει αντίκτυπο στο περιθώριο σφάλματος της μεθόδου ⁽⁵⁰⁾, το φύλο του αιτούντος είναι παράγοντας που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την επιλογή της μεθόδου.

⁽⁴⁶⁾ George, J., Nagendran, J. και Azmi, K., «Comparison study of growth plate fusion using MRI versus plain radiographs as used in age determination for exclusion of overaged football players», *Br J Sports Med*, (2012), τόμος 46, τεύχος 4, σ. 273-278, doi:10.1136/bjmsm.2010.074948.

⁽⁴⁷⁾ Dvorak, J. και George, J., «Age determination by magnetic resonance imaging of the wrist in adolescent male football players», *British Journal of Sports Medicine*, (2007), τόμος 41, τεύχος 1, σ. 45-52.

⁽⁴⁸⁾ Ο.π.

⁽⁴⁹⁾ Serin, J., Rérolle, C., Pucheux, J., Dedouit, F., Telmon, N., Savall, F. και Saint-Martin, P., «Contribution of magnetic resonance imaging of the wrist and hand to forensic age assessment», *International Journal of Legal Medicine*, (2016).

⁽⁵⁰⁾ Tscholl, P.M., Junge, A., Dvorak, J. και Zubler, V., «Η μαγνητική τομογραφία του καρπού δεν συνιστάται για να προσδιορίζεται η ηλικία των ποδοσφαιριστών στα πρωταθλήματα κάτω των 16/17 ετών», *Scand J Med Sci Sports*, 2015, doi:10.1111/sms.12461.

Την τελευταία περίοδο σημειώθηκαν εξελίξεις στον αυτόματο προσδιορισμό της οστικής ηλικίας. Ο προσδιορισμός αυτός βασίζεται στην ιατρική μηχανική όραση και στη μηχανική μάθηση. Οι εξελίξεις αυτές έχουν διευκολύνει την ταξινόμηση των εικόνων στα διάφορα στάδια και έχουν περιορίσει τις διαφορετικές διαγνώσεις μεταξύ διαφορετικών παρατηρητών και τις διαφορετικές διαγνώσεις του ίδιου παρατηρητή (όπως ορίζεται στο γλωσσάριο του παραρτήματος 1).

Γόνατο: εξετάζεται η σύγκλιση του αυξητικού χόνδρου κατά την ωρίμανση του γονάτου.

Το σταδιοποιημένο σύστημα μαγνητικών τομογραφιών αναπτύχθηκε για το γόνατο (Dedouit, 2012) ⁽⁵¹⁾. Η αξιοπιστία του και η εγκυρότητά του για τον υπολογισμό της ηλικίας έχουν αξιολογηθεί για την ηλικιακή ομάδα 10-30 ετών και βασίζεται σε σύστημα πέντε σταδίων. Η έκθεση αποδεικνύει ότι το σύστημα συσχετίζεται άμεσα με την ηλικία και ότι έχει περιορίσει τις *διαφορετικές διαγνώσεις μεταξύ διαφορετικών παρατηρητών* και τις *διαφορετικές διαγνώσεις του ίδιου παρατηρητή*, αλλά για να επαληθευτεί η προσέγγιση αυτή πρέπει να διενεργηθούν και άλλες μελέτες.

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή

SE — Για τον υπολογισμό της ηλικίας των ασυνόδευτων παιδιών, η Σουηδία χρησιμοποιεί επί του παρόντος τη μαγνητική τομογραφία για τις αρθρώσεις του γονάτου, σε συνδυασμό με τις ακτινογραφίες των φρονιμιτών. Ο υπολογισμός της ηλικίας με ιατρικά μέσα διενεργείται από το Σουηδικό Εθνικό Συμβούλιο Ιατροδικαστικής και περιλαμβάνει δύο διαφορετικές εξετάσεις. Η πρώτη εξέταση συνίσταται στην πανοραμική ακτινογραφία ενός από τους φρονιμίτες και η δεύτερη στη μαγνητική τομογραφία του γονάτου. Και με τις δύο εξετάσεις εξακριβώνεται αν ο αιτών έχει υπερβεί το 18ο έτος της ηλικίας του. Οι εικόνες αναλύονται από δύο ανεξάρτητους οδοντιάτρους ή ακτινολόγους, οι οποίοι πρέπει να συμφωνήσουν για τον βαθμό ωρίμανσης στον αυξητικό χόνδρο, καθώς με βάση την ανάλυση αυτή θα υπολογιστεί η ηλικία του αιτούντος από τον εξετάζοντα ιατρό. Πρόκειται για έναν ολοκληρωμένο μηχανισμό προστασίας, ο οποίος εκφράζει την αρχή του ευεργετήματος της αμφιβολίας.

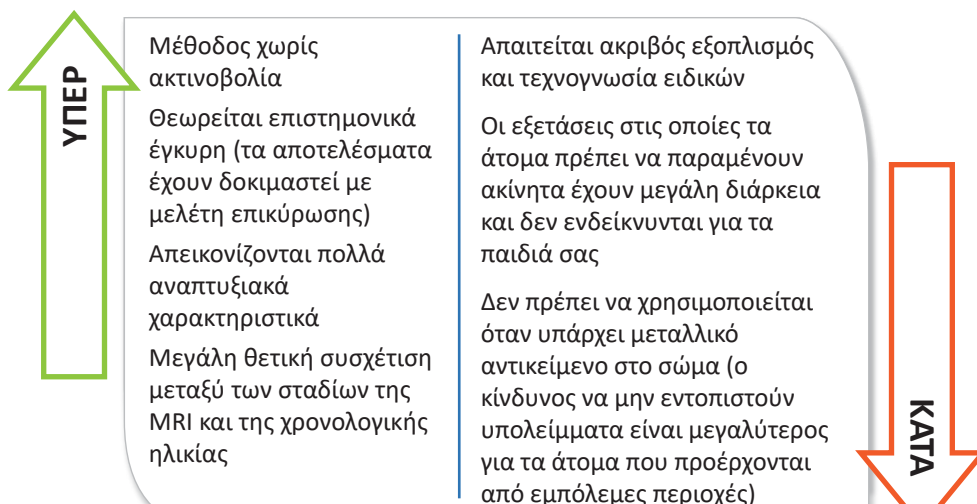
Για να είναι ο αιτών άνω των 18, η οδοντική ρίζα πρέπει έχει φτάσει στο τελευταίο στάδιο της ωρίμανσης, μολονότι το εν λόγω επίπεδο διάπλασης της ρίζας επέρχεται συνήθως 1-2 έτη μετά το όριο των 18 ετών. Το ίδιο επίπεδο ωρίμανσης στον αυξητικό χόνδρο (1-2 έτη μετά το όριο των 18 ετών) μελετάται και στη μαγνητική τομογραφία του γονάτου. Οι διαδικασίες αυτές αποτελούν πρόσθετες εγγυήσεις, οι οποίες έχουν σκοπό να ανταποκριθούν καλύτερα στην ανάγκη για τήρηση του ευεργετήματος της αμφιβολίας, όταν αυτό πρέπει να εφαρμοστεί.

Κλείδες: για τις κλείδες διενεργήθηκαν πειράματα στα οποία χρησιμοποιήθηκε ένα σύστημα διαβάθμισης τεσσάρων σταδίων. Τα πειράματα απέδειξαν ότι ο υπολογισμός της ηλικίας είναι εφικτός αλλά πρέπει να διενεργηθούν και ειδικές μελέτες αναφοράς για τη μαγνητική τομογραφία. Πρόσφατες έρευνες απέδειξαν ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των σταδίων της μαγνητικής τομογραφίας και της χρονολογικής ηλικίας ⁽⁵²⁾. Ωστόσο, στη μέθοδο αυτή οι παρατηρητές πρέπει να είναι περισσότερο έμπειροι, καθώς είναι συχνά δύσκολο να γίνει διάκριση μεταξύ των αρχικών σταδίων και των τελευταίων σταδίων της οστεογένεσης.

⁽⁵¹⁾ Dedouit, F. και Auriol, «Age assessment by magnetic resonance imaging of the knee: a preliminary study», *Forensic Science International*, (2012), σ. 217-232.

⁽⁵²⁾ 1. Hillewig, E., Degroote, J., Van der Paelt, T., Visscher, A., Vandemaele, P., Lutin, B., D'Hooghe, L., Vandriessche, V., Piette, M. και Verstraete, K., «Magnetic resonance imaging of the sternal extremity of the clavicle in forensic age estimation: towards more sound age estimates», *Int J Legal Med.*, (2013), τόμος 127, τεύχος 3, σ. 677-689, doi:10.1007/s00414-012-0798-z.

2. Hillewig, E., De Tobel, J., Cuhe, O., Vandemaele, P., Piette, M. και Verstraete, K., «Magnetic resonance imaging of the medial extremity of the clavicle in forensic bone age determination: a new four-minute approach», *Eur Radiol.*, (2011), τόμος 21, τεύχος 4, σ. 757-767, doi:10.1007/s00330-010-1978-1.

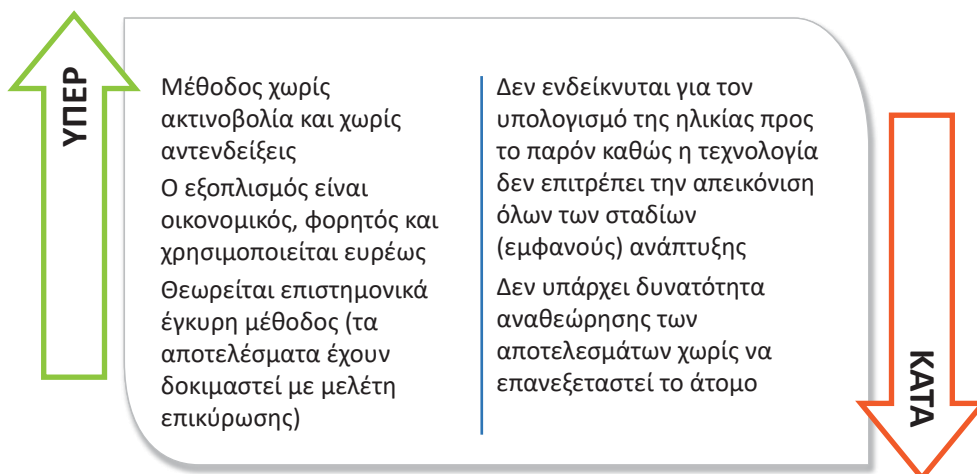

3. Υπέρηχος

Ο ιατρικός υπέρηχος (γνωστός και ως διαγνωστικό ηχογράφημα ή υπερηχογράφημα) συνιστά τεχνική διαγνωστικής απεικόνισης που βασίζεται στη χρήση υπερήχων για την εξέταση εσωτερικών μερών του σώματος όπως π.χ. τένοντες, μύες, αρθρώσεις, αγγεία και εσωτερικά όργανα.

Ο υπέρηχος είναι ηχητικά κύματα με συχνότητες μεγαλύτερες από τις συχνότητες που μπορούν να ακούσουν οι άνθρωποι (> 20 000 Hz). Οι υπερηχητικές εικόνες, γνωστές και ως *υπερηχογραφήματα*, δημιουργούνται με την αποστολή παλμών υπερήχου στον ιστό μέσω ενός καθετήρα. Ο ήχος επιστρέφει από τους ιστούς σε μορφή ηχούς αλλά η ένταση της ηχούς εμφανίζει μεγάλες διαφορές μεταξύ των διαφόρων ιστών. Οι ήχοι αυτοί καταγράφονται και εμφανίζονται ως εικόνα στη συσκευή. Αυτή η μέθοδος, στην οποία δεν χρησιμοποιείται ακτινοβολία, έχει δοκιμαστεί για τον υπολογισμό της ηλικίας στο χέρι και στον καρπό ⁽⁵³⁾, στις κλείδες ⁽⁵⁴⁾ και στη λαγόνια ακρολοφία ⁽⁵⁵⁾.

Στις μελέτες διαπιστώθηκε ότι ο υπολογισμός με υπερήχους **δεν πρέπει ακόμα να θεωρείται έγκυρη μέθοδος αντικατάστασης για τον υπολογισμό της οστικής ηλικίας** καθώς τα στάδια ανάπτυξης δεν απεικονίζονται πάντα.

⁽⁵³⁾ Mentzel, H.J., Vilser, C., Eulenstein, M., Schwartz, T., Vogt, S., Böttcher, J., Yaniv, I., Tsoref, L., Kauf, E. και Kaiser, W.A., «Assessment of skeletal age at the wrist in children with a new ultrasound device», *Pediatr Radiol*, (2005), τόμος 35, τεύχος 4, σ. 429-433· Khan, K.M., Miller, B.S., Hoggard, E., Somani, A. και Sarafoglou, K., «Application of ultrasound for bone age estimation in clinical practice», *J Pediatr*, (2009), τόμος 152, τεύχος 2, σ. 243-247, doi:10.1016/j.jpeds.2008.08.018.

⁽⁵⁴⁾ Quirnbach, F., Ramsthaler, F. και Verhoff, M.A., «Evaluation of the ossification of the medial clavicular epiphysis with a digital ultrasonic system to determine the age threshold of 21 years», *Int J Legal Med.*, (2009), τόμος 123, τεύχος 3, σ. 241-245, doi: 10.1007/s00414-009-0335-x· Schulz, R., Zwiesigk, P., Schiborr, M., Schmidt, S. και Schmeling, A., «Ultrasound studies on the time course of clavicular ossification», *Int J Legal Med.*, (2008), τόμος 122, τεύχος 2, σ. 163-167, doi: 10.1007/s00414-007-0220-4.

⁽⁵⁵⁾ Schmidt, S., Schmeling, A., Zwiesigk, P., Pfeiffer, H. και Schulz, R., «Sonographic evaluation of apophyseal ossification of the iliac crest in forensic age diagnostics in living individuals», *Int J Legal Med.*, (2011), τόμος 125, τεύχος 2, σ. 271-276, doi: 10.1007/s00414-011-0554-9.

Βασικές διαπιστώσεις από την πρακτική εφαρμογή στα κράτη της ΕΕ+

Κανένα κράτος της ΕΕ+ δεν ανέφερε ότι χρησιμοποιεί τον υπέρηχο ή υπερηχογράφημα για τους σκοπούς του υπολογισμού της ηλικίας.

Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο παράρτημα 4 του παρόντος εγγράφου.

4. Εκτίμηση σωματικής ανάπτυξης

Η εκτίμηση σωματικής ανάπτυξης περιλαμβάνει τη σύγκριση του ύψους, του βάρους και του δέρματος μεταξύ διαφορετικών ατόμων ή πληθυσμών με βάση συγκεκριμένες τιμές αναφοράς. Η εκτίμηση της σωματικής ανάπτυξης, η οποία στην πράξη εμφανίζει διαφορές μεταξύ των κρατών της ΕΕ+, περιλαμβάνει συχνά μια γενική σωματική εξέταση κατά την οποία περιγράφονται ενδεχόμενες ενδείξεις παθήσεων που θα μπορούσαν να επηρεάσουν τον ρυθμό ωρίμανσης⁽⁵⁶⁾.

Όταν η μέθοδος περιλαμβάνει τη μέτρηση και εκτίμηση ορατών ενδείξεων σεξουαλικής ωρίμανσης, αποκαλείται και **μακροσκοπική εξέταση της σεξουαλικής ωρίμανσης**.

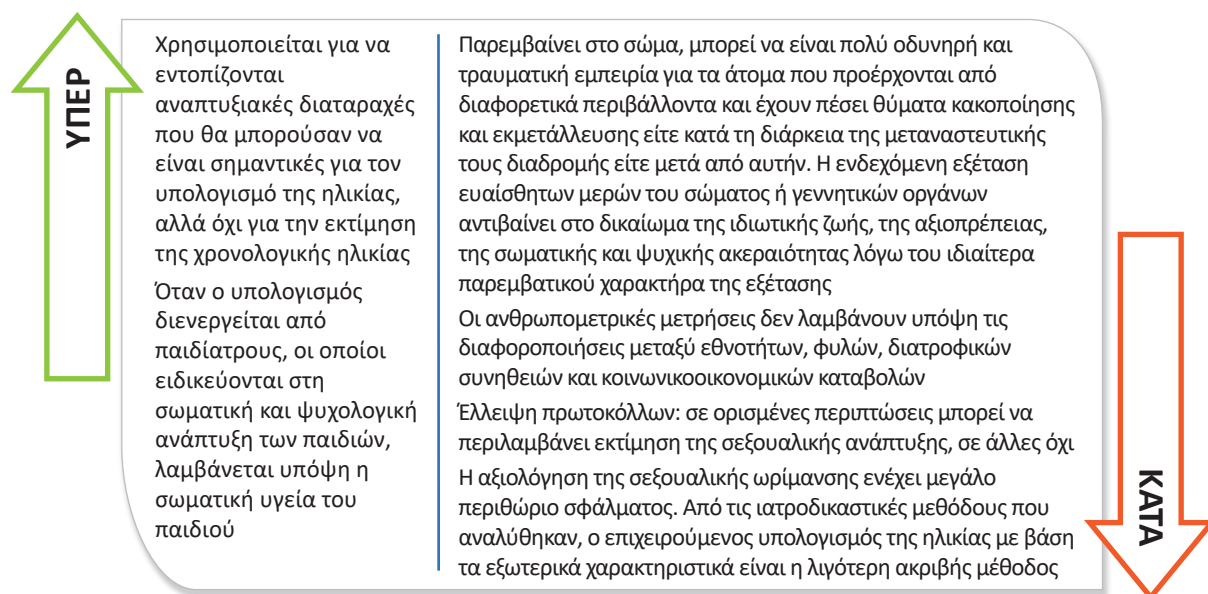
- Όσον αφορά τα αγόρια, η εξέταση επικεντρώνεται στην ανάπτυξη του πέους και των όρχεων, στο ηβικό τρίχωμα, στις τρίχες της μασχάλης, στην ανάπτυξη της γενειάδας και στη λαρυγγική προεξοχή.
- Στα κορίτσια, η εξέταση επικεντρώνεται στην ανάπτυξη του στήθους, στο ηβικό τρίχωμα, στις τρίχες της μασχάλης και στο σχήμα του ισχίου. Κατά μέσο όρο, η σεξουαλική ωρίμανση των κοριτσιών ολοκληρώνεται στην ηλικία των 16 ετών και των αγοριών στην ηλικία των 17 ετών⁽⁵⁷⁾.

Ανάλογα με την πρακτική και τις εξετάσεις που διενεργούνται στα επιμέρους κράτη της ΕΕ+, εκτός των παιδιάτρων, στις διαδικασίες συμμετέχουν συχνά και άλλοι γιατροί, όπως π.χ. γυναικολόγοι.

i Όπως αποτυπώνεται στις τελικές συστάσεις και μέσω των κατευθυντήριων οδηγιών, η EASO θεωρεί ότι δεν πρέπει σε καμία απολύτως περίπτωση να χρησιμοποιούνται μέθοδοι που να περιλαμβάνουν πρακτικές όπως γδύσιμο ή εξέταση των γεννητικών οργάνων στο πλαίσιο της μακροσκοπικής εξέτασης της σεξουαλικής ωρίμανσης.

⁽⁵⁶⁾ Για περισσότερες πληροφορίες: Unicef, *Age assessment practices: a literature review and annotated bibliography* (2011), SCEP, *Position paper on age assessment in the context of separated children in Europe* (2012), Νορβηγικό Κέντρο Υπολογιστικών Επιστημών, *Age estimation in youths and young adults* (2012), καθηγητής Al Aynsley-Green Kt., *The assessment of age in undocumented migrants* (2011).

⁽⁵⁷⁾ Για περισσότερες πληροφορίες: SCEP, *Position paper on age assessment in the context of separated children in Europe* (2012)· Unicef, *Age assessment practices: a literature review and annotated bibliography*· Schmeling κ.ά., «Forensic age estimation in unaccompanied minors and young living adults», *Forensic medicine — From old problems to new challenges* (2011)· Schmeling κ.ά., «Age estimation of unaccompanied minors — Part 1. General considerations» *Forensic Science International*, (2006). Το Βασιλικό Ίδρυμα Παιδιατρικής και Παιδικής Υγείας διαπιστώνει ότι «σε γενικές γραμμές, είναι αδύνατη η πραγματική πρόβλεψη της ηλικίας ενός ατόμου με ανθρωπομετρικές μετρήσεις, και τέτοιες προβλέψεις δεν πρέπει να επιχειρούνται» (The King's Fund and the Royal College of Paediatrics and Child Health, 1999:40).

Βασικές διαπιστώσεις από την πρακτική εφαρμογή στα κράτη της ΕΕ+

11 κράτη της ΕΕ+ επιβεβαίωσαν ότι χρησιμοποιούν την εκτίμηση της σωματικής ανάπτυξης για να υπολογίζουν την ηλικία των αιτούντων.

Επτά κράτη της ΕΕ+ εφαρμόζουν τη μακροσκοπική εξέταση της σεξουαλικής ωρίμανσης για να υπολογίζουν την ηλικία των ατόμων.

Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στο παράρτημα 4 του παρόντος εγγράφου.

Γ. Ιατρικές μέθοδοι (στις οποίες χρησιμοποιείται ακτινοβολία)

1. Ακτινογραφία

Στην ακτινογραφία ή ραδιογραφία εκπέμπεται περιορισμένη ακτινοβολία (τα γνωστά ηλεκτρομαγνητικά κύματα) για να απεικονιστούν εσωτερικά μέρη του σώματος σε διαφορετικές αποχρώσεις του μαύρου και του άσπρου. Οι διαφορετικές αποχρώσεις οφείλονται στις διαφορετικές ποσότητες ραδιενέργειας που απορροφούνται από τους ιστούς. Επειδή το ασβέστιο των οστών απορροφά τις περισσότερες ακτίνες Χ, τα οστά απεικονίζονται άσπρα. Το λίπος και άλλοι μαλακοί ιστοί απορροφούν λιγότερες ακτίνες και απεικονίζονται γκρι. Ο αέρας απορροφά τις λιγότερες ακτίνες Χ και έτσι τα πνευμόνια απεικονίζονται μαύρα.

Η ηλικία του σκελετού καθορίζεται από το στάδιο ανάπτυξης των οστών. Στις εξετάσεις αυτές αξιολογούνται τα στάδια ανάπτυξης με βάση τη σύγκλιση/ωρίμανση συγκεκριμένων οστών. Κατά κύριο λόγο χρησιμοποιούνται οι ακτινογραφίες άκρας χειρός, κλείδας, δοντιών ή ισχίου. Πολλά κράτη της ΕΕ+ χρησιμοποιούν τις μεθόδους αυτές αλλά δεν τις εφαρμόζουν με τον ίδιο τρόπο και χρησιμοποιούν συχνά διαφορετικούς συνδυασμούς και/ή σειρά. Οι πρακτικές διαφέρουν επειδή κυρίως οι διαδικασίες του υπολογισμού της ηλικίας εξακολουθούν να καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό από την εθνική νομοθεσία, με αποτέλεσμα οι διαδικασίες να εξελίσσονται ανάλογα με την εθνική νομολογία.

Ακτινογραφία άκρας χειρός (χειρός/καρπού)

Με τη βοήθεια της ακτινογραφίας χειρός αξιολογείται το σχήμα, το μέγεθος των οστικών στοιχείων και ο βαθμός οστεογένεσης στις επιφύσεις. Οι ακτινογραφίες εξετάζονται με βάση τα εξής πρότυπα.

- (1) Ακτινογραφικός άτλας, ο οποίος αποτελείται από πρότυπες ακτινογραφίες που έχουν ληφθεί από άτομα της αντίστοιχης ηλικίας και του αντίστοιχου φύλου με σκοπό τον προσδιορισμό του σταδίου ανάπτυξης. Όσον αφορά τη συγκεκριμένη προσέγγιση, ο άτλας Greulich και Pyle αποτελεί πλέον το πρότυπο αναφοράς. Η μέθοδος αυτή αποτελεί προϊόν μελέτης του 1935, η οποία είχε επικεντρωθεί

περισσότερο στην εκτίμηση της σκελετικής ωρίμανσης και λιγότερο στην αξιολόγηση της ηλικίας, χωρίς μάλιστα να λαμβάνονται υπόψη διαφυλετικές ή κοινωνικοοικονομικές διαφορές.

- (2) Μεμονωμένα οστά (μέθοδος μεμονωμένων οστών) όπου ο βαθμός ωρίμανσης προσδιορίζεται για τα μεμονωμένα οστά και εξετάζεται συνδυαστικά προκειμένου να υπολογιστεί το συνολικό στάδιο της ωρίμανσης. Όσον αφορά την προσέγγιση αυτή, η μέθοδος Tanner- Whitehouse (υφίσταται σε τρεις εκδόσεις) αποτελεί τη βασική μέθοδο αναφοράς. Η δεύτερη έκδοση βασίζεται στην εκτίμηση της σκελετικής ωρίμανσης και στην πρόβλεψη του ύψους των ενηλίκων. Και τα 20 οστά του χεριού συγκρίνονται μεμονωμένα με διαδοχικές ακτινογραφίες που απεικονίζουν την ανάπτυξη του εκάστοτε οστού. Τα πρότυπα αναφοράς καθιερώθηκαν τη δεκαετία του '50 και του '60. Κατά μέσο όρο, η σκελετική ανάπτυξη των οστών των χεριών ολοκληρώνεται στην ηλικία των 17 ετών στα κορίτσια και στην ηλικία των 18 ετών στα αγόρια⁽⁵⁸⁾.

Ενώ η εθνοτική καταγωγή δεν ασκεί σημαντική επίδραση στον ρυθμό οστεογένεσης, η κοινωνικοοικονομική κατάσταση αποτελεί καίριο παράγοντα που επηρεάζει τον ρυθμό της οστεογένεσης. Η καλή κοινωνικοοικονομική κατάσταση επιταχύνει τον ρυθμό οστεογένεσης ενώ η κακή κοινωνικοοικονομική κατάσταση καθυστερεί την οστεογένεση. Κατά συνέπεια, όταν εφαρμόζονται πρότυπα ακτινογραφιών στα άτομα με κακή κοινωνικοοικονομική κατάσταση, η κατ' εκτίμηση ηλικία του ατόμου είναι μικρότερη από την πραγματική. Η μέθοδος αυτή θεωρείται αποδεκτή καθώς δεν φαίνεται να έχει δυσμενές αντίκτυπο στον εξεταζόμενο⁽⁵⁹⁾.

Ακτινογραφία κλείδας

Με τη μέθοδο αυτή εξετάζεται η σύγκλιση της κλείδας. Αν πρόκειται για ενήλικες, και οι δύο κλείδες πρέπει να έχουν συγκλειστεί. Στα παραδοσιακά συστήματα ταξινόμησης γίνεται διάκριση μεταξύ τεσσάρων σταδίων ανάπτυξης· το τελευταίο στάδιο διακρίνεται πλέον σε δύο επιπλέον στάδια. (Αν η σύγκλιση έχει ολοκληρωθεί και διακρίνεται ουλή, εικάζεται, αν πρόκειται για γυναίκα, ότι το άτομο είναι τουλάχιστον 20 ετών και, αν πρόκειται για άνδρα, ότι το άτομο είναι τουλάχιστον 21 ετών.) Η πλήρης σύγκλιση της κλείδας χωρίς πλέον να διακρίνεται ουλή παρατηρήθηκε πρώτη φορά και στα δύο φύλα το νωρίτερο στην ηλικία των 26 ετών⁽⁶⁰⁾.

Ακτινογραφία δοντιών

Με τη μέθοδο αυτή μελετώνται οι ακτινογραφίες δοντιών, γνωστές και ως πανοραμικές ακτινογραφίες. Για τη μέτρηση της σκελετικής ανάπτυξης, εξετάζονται οι διαδοχικές αλλαγές στην οδοντοφυΐα και δομή των δοντιών κατά τη διάρκεια της παιδικής ηλικίας. Μέχρι την ηλικία των 16-20 ετών, όλα τα δόντια με εξαίρεση τους τρίτους γομφίους (φρονιμίτες) έχουν σχηματιστεί πλήρως. Στο στάδιο αυτό, η μύλη και η ρίζα του τρίτου γομφίου δεν παρουσιάζουν την ίδια διάπλαση σε όλα τα άτομα.

Οι δύο σημαντικότερες μέθοδοι είναι οι εξής:

- (1) Οι Gleiser και Hunt (1955)⁽⁶¹⁾ περιγράφουν τη διάπλαση των δοντιών σε 15 στάδια.
- (2) Ο Demirjian (1973)⁽⁶²⁾ περιγράφει τη διάπλαση των δοντιών σε οκτώ στάδια και κάθε στάδιο της ανάπτυξης αξιολογείται με βάση ένα στατιστικό μοντέλο⁽⁶³⁾.

⁽⁵⁸⁾ Για περισσότερες πληροφορίες: Tanner, J.M. κ.ά., «Reliability and validity of computer-assisted estimates of Tanner-Whitehouse skeletal maturity (CASAS): comparison with the manual method», *Karger*, (1994), τόμος 42, τεύχος 6· Frisch, H. κ.ά., «Computer-aided estimation of skeletal age and comparison with bone age evaluations by the method of Greulich-Pyle and Tanner-Whitehouse», *Pediatric Radiology*, (1996), τόμος 26, τεύχος 3, σ. 226-231· Gertych, A. κ.ά., «Bone age assessment of children using a digital hand atlas», *Computerised Medical Imaging and Graphics*, (2007), τόμος 31, τεύχη 4-5, σ. 322-331

⁽⁵⁹⁾ Schmeling, A., Garamendi, P. M., Prieto, J. L. και Landa, M. I., «Forensic age estimation in unaccompanied minors and young living adults», *Forensic medicine — From old problems to new challenges*, καθηγητής Duarte Nuno Vieira (εκδ.), *InTech*, (2011).

⁽⁶⁰⁾ Για περισσότερες πληροφορίες: Schmeling, A. κ.ά., «Studies on the time-frame for ossification of the medial clavicular epiphyseal cartilage in conventional Radiography», *International Journal of Legal Medicine*, (2004), τόμος 118, τεύχος 1, σ. 5-8.

⁽⁶¹⁾ Gleiser, I. και Hunt, E. E., «The permanent mandibular first molar: its calcification, eruption and decay», *Am. J. Phys. Anthropol.*, (1955), τόμος 13, σ. 253-283, doi:10.1002/39381.

⁽⁶²⁾ Demirjian, A., Goldstein, H. και Tanner, J. M., «A new system of dental age assessment», *Human Biology*, (1973), τόμος 45, τεύχος 2, σ. 211-227.

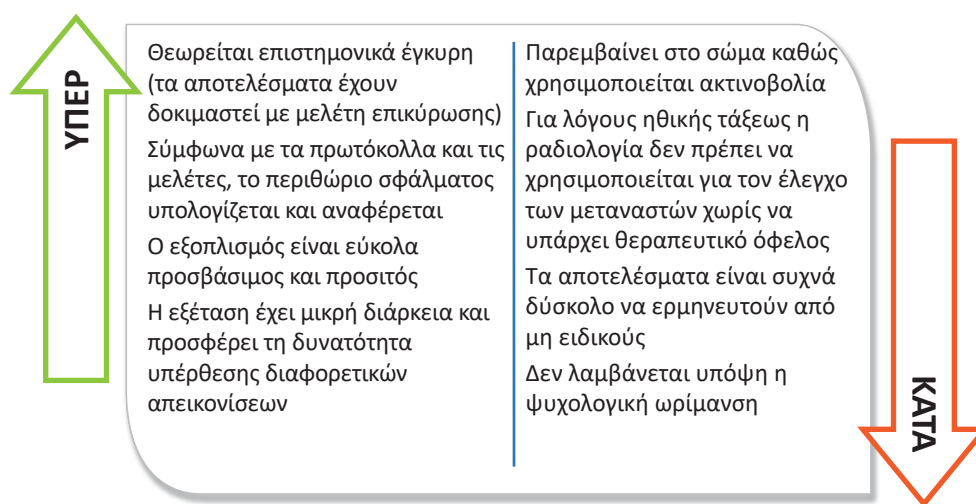
⁽⁶³⁾ Για περισσότερες πληροφορίες: (al n.d.), «Assessment of dental maturity of Brazilian children age 6 to 14 years using Demirjian's method», *Int J Paediatr Dent*, (2002), τόμος 12, τεύχος 6, σ. 423-428· Liversidge, H.M., «The assessment and interpretation of Demirjian, Goldstein and Tanner's dental maturity», *Ann Hum Biol.*, (2012), τόμος 39, τεύχος 5, σ. 412-431, doi:10.3109/03014460.2012.716080.

Όσον αφορά την ανατολή και μεταλλοποίηση των τρίτων γομφίων, έχει επιβεβαιωθεί ότι μελαψοί Αφρικανοί εμφανίζουν ταχύτερη διάπλαση σε σύγκριση με τους Ευρωπαίους· στους Ασιάτες, αντίθετα, καταγράφεται μικρότερη σχετικά διάπλαση. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ειδικές μελέτες αναφοράς για τον εκάστοτε πληθυσμό όταν αξιολογείται η διάπλαση των τρίτων γομφίων με σκοπό τον υπολογισμό της ηλικίας ⁽⁶⁴⁾.

Παρά τη μεγάλη διαφοροποίηση που εμφανίζει ο τρίτος γομφίος, σε διαφορετικές μελέτες έχει υποστηριχθεί ότι μέσω της διάπλασης του τρίτου γομφίου εξακριβώνεται ενδεχομένως με τον πλέον πειστικό τρόπο αν κάποιος είναι ενήλικος ή παιδί, καθώς και ότι η μέθοδος αυτή, μεταξύ άλλων, θα πρέπει να χρησιμοποιείται συχνά στις διαδικασίες του υπολογισμού της ηλικίας για τα άτομα που βρίσκονται στο τέλος της εφηβείας.

Ακτινογραφία πυελικής ζώνης

Δεδομένου ότι η θέση των οστών αλλάζει όσο το άτομο προσεγγίζει το στάδιο της ενηλικίωσης ⁽⁶⁵⁾, η σκελετική ηλικία μπορεί να προσδιοριστεί με βάση την εμφάνιση ορισμένων οστών στην πυελική ζώνη.

Βασικές διαπιστώσεις από την πρακτική εφαρμογή στα κράτη της ΕΕ+

Μεταξύ των ιατρικών εξετάσεων, η ακτινογραφία άκρας χειρός αποτελεί την πλέον διαδεδομένη μέθοδο στα κράτη της ΕΕ+. 23 ερωτώμενοι δήλωσαν ότι τη χρησιμοποιούν στην επικράτειά τους.

Στη δεύτερη θέση βρίσκεται η ακτινογραφία δοντιών, η οποία χρησιμοποιείται επίσης αρκετά από τους ερωτώμενους, καθώς δόθηκαν 19 θετικές απαντήσεις.

Στην τρίτη θέση βρίσκεται η ακτινογραφία κλείδας, η οποία χρησιμοποιείται σε 12 κράτη της ΕΕ+.

Τέλος, τρία κράτη της ΕΕ+ προσέθεσαν την ακτινογραφία πυελικής ζώνης ως εναλλακτική μέθοδο, την οποία χρησιμοποιούν περιστασιακά στο πλαίσιο της διαδικασίας.

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή

FI — Το τμήμα ιατροδικαστικής του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι υπολογίζει την ηλικία των αιτούντων με ιατρικά μέσα για να εξακριβώσει την ηλικία τους μετά από αίτημα των αστυνομικών αρχών, των

⁽⁶⁴⁾ Olze, A., Schmeling, A., Taniguchi, M., Maeda, H., van Niekerk, P., Wernecke, K-D. και Geserick, G., «Forensic age estimation in living subjects: the ethnic factor in wisdom tooth mineralization», *Int J Legal Med*, (2004), τόμος 118, σ. 170-173· Olze, A., van Niekerk, P., Ishikawa, T., Zhu, B.L., Schulz, R., Maeda, H. και Schmeling, A., «Comparative study on the effect of ethnicity on wisdom tooth eruption», *Int J Legal Med*, (2007), τόμος 121, σ. 445-448.

⁽⁶⁵⁾ Για περισσότερες πληροφορίες: Schmeling, A. και ά., «Age estimation of unaccompanied minors — Part 1. General considerations», *Forensic Science International*, (2006)· Schmidt, S. κ.ά., «Sonographic evaluation of apophyseal ossification of the iliac crest in forensic age diagnostics in living individuals», *International Journal of Legal Medicine*, (2011).

υπηρεσιών φύλαξης των συνόρων ή των φινλανδικών μεταναστευτικών αρχών. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται είναι η μακροσκοπική εξέταση των δοντιών, η ακτινογραφία άκρας χειρός και η ακτινογραφία δοντιών. Δύο εμπειρογνώμονες πρέπει να καταλήγουν σε κοινό αποτέλεσμα. Ο ένας τουλάχιστον από τους εμπειρογνώμονες πρέπει να είναι υπάλληλος του τμήματος ιατροδικαστικής του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι. Ένας από τους εμπειρογνώμονες πρέπει να είναι αναγνωρισμένος ιατρός ή αναγνωρισμένος οδοντίατρος με επαρκείς δεξιότητες.

NL — Με τον ιατρικό υπολογισμό της ηλικίας, δεν επιχειρείται να εξακριβωθεί η ηλικία των αιτούντων αλλά σκοπός είναι να εξακριβωθεί αν οι αιτούντες είναι ενήλικοι ή ενδεχομένως ανήλικοι. Στο πλαίσιο αυτό, αναλύονται οι ακτινογραφίες χειρός/καρπού. Αν η σύγκλιση του καρπού δεν έχει ολοκληρωθεί, η εξέταση διακόπτεται και ο αιτών θεωρείται ανήλικος. Αν η σύγκλιση έχει ολοκληρωθεί, πραγματοποιούνται συμπληρωματικές (τρεις) ακτινογραφίες κλείδας. Δύο ανεξάρτητοι ακτινολόγοι πρέπει να καταλήξουν μεμονωμένα στο συμπέρασμα ότι ή σύγκλιση και των δύο κλειδών έχει ολοκληρωθεί. Τρίτος εμπειρογνώμονας (ιατροδικαστής ανθρωπολόγος), αφού εξετάσει τα συμπεράσματα και των δύο ακτινολόγων, θα λάβει την απόφασή του με βάση τα αποτελέσματα αυτά. Αν το συμπέρασμα δεν είναι ασφαλές ή υπάρχει απόκλιση μεταξύ των γνωματεύσεων των ακτινολόγων, ο αιτών θεωρείται ανήλικος. Η απόφαση μπορεί να προσβληθεί.

Ορισμένες πρόσθετες παράμετροι

Η μαγνητική τομογραφία (MRI), η ακτινογραφία και η τομογραφία μέσω υπολογιστή (CT/CAT) είναι διαφορετικές τεχνικές και με τις τεχνικές αυτές απεικονίζεται η ανάπτυξη των οστών. Οι εικόνες που λαμβάνονται με αυτές τις τεχνικές συγκρίνονται με μελέτες αναφοράς προκειμένου να εξακριβωθεί το στάδιο της ανάπτυξης στο οποίο αντιστοιχεί η εκάστοτε εικόνα και να προκύψει έτσι το αντίστοιχο ηλικιακό φάσμα.

MRI ή MR

- Χρησιμοποιείται ισχυρός μαγνήτης σε συνδυασμό με προηγμένο σύστημα υπολογιστή και ραδιοκύματα με σκοπό την ακριβή απεικόνιση των οργάνων, των ιστών, των οστών και άλλων εσωτερικών δομών του σώματος. Για την εγκάρσια απεικόνιση, στη μαγνητική τομογραφία χρησιμοποιούνται μαγνητικά πεδία και ραδιοσυχνότητες.
- Ενδείκνυται για την απεικόνιση οργάνων, μαλακών ιστών και εσωτερικών δομών.
- Χωρίς ακτινοβολία.

X-Ακτινογραφία

- Στην ακτινογραφία χρησιμοποιείται περιορισμένη ποσότητα ραδιενέργειας η οποία διέρχεται από το σώμα με σκοπό την απεικόνιση της ανατομίας του εξεταζομένου.
- Τα πυκνά αντικείμενα όπως π.χ. τα οστά, εγκλωβίζουν τη ραδιενέργεια και απεικονίζονται με λευκό χρώμα στις ακτινογραφίες.
- Χρησιμοποιείται ακτινοβολία.

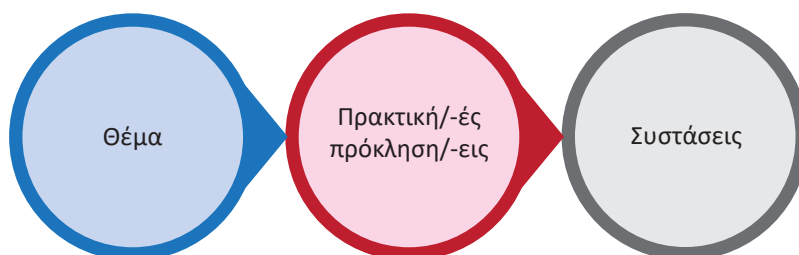
CT/CAT

- Στην εξέταση χρησιμοποιείται η ακτινογραφία σε συνδυασμό με ηλεκτρονικούς υπολογιστές με σκοπό την εγκάρσια απεικόνιση του σώματος (360 μοίρες), καθώς λαμβάνονται πολλές ακτινογραφίες από διαφορετικές οπτικές γωνίες.
- Ενδείκνυται για την παράλληλη απεικόνιση οστών, μαλακών ιστών και αιμοφόρων αγγείων. Αποκαλύπτει στον ακτινολόγο λεπτομέρειες για τις οστέινες κατασκευές ή για τραυματισμούς. Λόγω της έκθεσης στη ραδιενέργεια, η τεχνική CT δεν συνιστάται για τις εγκύους ή τα παιδιά, εκτός και αν θεωρείται απολύτως αναγκαία.

Ένας ακόμα παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι οι εξελίξεις που σημειώθηκαν πρόσφατα ως προς τη χρήση της υποβοηθούμενης με υπολογιστή ερμηνείας των ακτινογραφικών και τομογραφικών απεικονίσεων. Ο σκοπός αυτού του λογισμικού είναι να περιορίζονται οι διαφορετικές διαγνώσεις μεταξύ διαφορετικών παρατηρητών (όταν η ίδια εικόνα αξιολογείται από διαφορετικούς παρατηρητές) και οι διαφορετικές διαγνώσεις του ίδιου παρατηρητή (όταν η ίδια εικόνα αξιολογείται από τον ίδιο παρατηρητή αλλά σε διαφορετικές χρονικές στιγμές) ώστε η εικόνα να ταξινομείται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο.

Κεφάλαιο 5 Τελικές συστάσεις

Με τις τελικές συστάσεις δεν επιχειρείται να συνοψιστούν οι κατευθυντήριες οδηγίες για τις διαδικαστικές εγγυήσεις που περιλαμβάνονται στα κεφάλαια 2 και 3, αλλά σκοπός είναι να δοθούν συγκεκριμένες απαντήσεις στις πρακτικές προκλήσεις που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας. Ως εκ τούτου, οι συστάσεις παρουσιάζονται μαζί με το θέμα και την πρακτική πρόκληση που καλούνται να αντιμετωπίσουν, ως εξής:

Βασικές συστάσεις EASO

A.	Θέμα	Πρακτική εφαρμογή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού
	Πρακτική πρόκληση	Άνιση εφαρμογή της αρχής εντός της επικράτειας της ΕΕ+
	Η EASO συνιστά	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος (ΕΒΣ) θα πρέπει να διενεργείται για να διασφαλίζεται ότι η εκάστοτε διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας επιλέγεται με βάση την επιμέρους κατάσταση των αιτούντων και ότι το αναμενόμενο αποτέλεσμα διευκολύνει τη διαδικασία και δεν είναι επιζήμιο για το παιδί. 2. Με την ΕΒΣ θα πρέπει να επιβεβαιώνεται ότι εφαρμόζονται όλες οι εγγυήσεις και ότι τηρείται η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού (ΒΣΠ): <ul style="list-style-type: none"> ■ έχει οριστεί καταρτισμένος, ανεξάρτητος εκπρόσωπος και/ή επίτροπος που ενεργεί προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και ασκεί δικαιοπρακτική ικανότητα· ■ οι διαδικασίες είναι φιλικές για το παιδί και διενεργούνται από καταρτισμένους επαγγελματίες· ■ σε τακτική βάση και με γνώμονα την ηλικία του παιδιού παρέχονται πληροφορίες για τη διαδικασία, καθώς και για τις επιπτώσεις της διαδικασίας, ενώ εξηγείται με απλά λόγια και με σεβασμό στις πολιτιστικές ευαισθησίες του παιδιού το δικαίωμα της άρνησης —με την κατάλληλη εποπτεία, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και υπηρεσίες πολιτιστικής διαμεσολάβησης· ■ οι απόψεις των αιτούντων καταγράφονται και λαμβάνονται υπόψη ανάλογα με τον βαθμό ωριμότητας των αιτούντων· ■ το ευεργέτημα της αμφιβολίας εφαρμόζεται πριν από τη διαδικασία, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας και μετά τη διαδικασία έως ότου προκύψουν ασφαλή συμπεράσματα· ■ συνειδητή συναίνεση παρέχεται τουλάχιστον για τις ιατρικές εξετάσεις, το δικαίωμα της άρνησης της υποβολής σε ιατρικές εξετάσεις γίνεται σεβαστό και οι λόγοι της άρνησης διερευνώνται —συνιστάται μάλιστα να λαμβάνεται και να τεκμηριώνεται η συναίνεση (εγγράφως και με οποιοδήποτε άλλο αποδεικτικό μέσο) του παιδιού και του επιτρόπου ανάλογα με την περίπτωση· ■ λαμβάνονται υπόψη η εμπιστευτικότητα, η προστασία δεδομένων και η ασφάλεια· ■ επιλέγεται η λιγότερο παρεμβατική μέθοδος ώστε να διασφαλίζεται ότι εφαρμόζεται η λιγότερο παρεμβατική διαδικασία σε πολλά στάδια· ■ επιλέγεται η περισσότερο ακριβής μέθοδος και το περιθώριο σφάλματος τεκμηριώνεται· ■ παρέχεται η δυνατότητα αποτελεσματικής προσφυγής.

B.	Θέμα	Αιτιολόγηση/αναγκαιότητα του υπολογισμού
	Πρακτική πρόκληση	Η ανάγκη για τη διενέργεια του υπολογισμού της ηλικίας θα πρέπει να αιτιολογείται και να τεκμηριώνεται εφόσον υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες
	Η EASO συνιστά	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ο υπολογισμός της ηλικίας δεν θα πρέπει να θεωρείται μια κοινή διαδικασία. Η ανάγκη για τη διενέργεια του εκάστοτε υπολογισμού ηλικίας και τα οφέλη του υπολογισμού πρέπει να αξιολογούνται και να τεκμηριώνονται. 2. Εξαντλούνται όλες οι διαθέσιμες πηγές πληροφόρησης πριν αποφασιστεί διεξαγωγή του υπολογισμού της ηλικίας. 3. Εξετάζονται όλα τα αποδεικτικά στοιχεία σε συνδυασμό με μια σειρά παραγόντων (σωματικοί, ψυχολογικοί, αναπτυξιακοί, περιβαλλοντικοί και πολιτιστικοί παράγοντες, φύλο) προκειμένου να μην χρειαστεί να υπολογιστεί η ηλικία των αιτούντων σε μεταγενέστερο χρόνο. 4. Ο αιτών θεωρείται παιδί (ευεργέτημα της αμφιβολίας) όταν υπάρχουν αμφιβολίες για την ηλικία του. 5. Οι αιτούντες δεν θα πρέπει να επιβαρύνονται με το οικονομικό κόστος του υπολογισμού.
Γ.	Θέμα	Καταρτισμένοι επαγγελματίες
	Πρακτική πρόκληση	Η εξειδίκευση στον υπολογισμό της ηλικίας δεν είναι πάντα δεδομένη
	Η EASO συνιστά	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οι επαγγελματίες θα πρέπει να ειδικεύονται όχι μόνο στον τομέα της μεθόδου που επιλέγεται αλλά και στην εφαρμογή της μεθόδου αυτής για τον σκοπό του υπολογισμού της ηλικίας. Οι επαγγελματίες θα πρέπει να λαμβάνουν συνεχή κατάρτιση για τις σύγχρονες μεθόδους, τα δικαιώματα του παιδιού και τον τρόπο διενέργειας των εξετάσεων με γνώμονα το φύλο και τις πολιτιστικές ευαισθησίες του κάθε παιδιού. 2. Σε αμφιλεγόμενες περιπτώσεις, οι εξεταστές μπορούν να παραπέμπουν την υπόθεση σε επόπτη ή σε συντονιστική και διεπιστημονική επιτροπή. 3. Το προσωπικό που είναι αρμόδιο για τον προσδιορισμό της ηλικίας θα πρέπει να είναι επαρκώς καταρτισμένο για να κατανοεί τα αποτελέσματα και το περιθώριο σφάλματος.
Δ.	Θέμα	Παρεμβατικότητα
	Πρακτική πρόκληση	Διαφωνία σχετικά με την παρεμβατικότητα των διαφορετικών μεθόδων Ορισμένες από τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται είναι παρεμβατικές από σωματική και ψυχολογική άποψη
	Η EASO συνιστά	<ol style="list-style-type: none"> 1. Πρώτον, αναλύονται τα υφιστάμενα αποδεικτικά στοιχεία και στη συνέχεια αποφασίζεται η περαιτέρω εξέταση της υπόθεσης. 2. Εφόσον θεωρηθεί ότι ο υπολογισμός της ηλικίας είναι αναγκαίος, χρησιμοποιούνται καταρχάς μη ιατρικές μέθοδοι· ιατρικές μέθοδοι χρησιμοποιούνται σε μεταγενέστερο στάδιο και μόνο αν υπάρχουν ακόμα αμφιβολίες. Στην περίπτωση αυτή, θα πρέπει καταρχάς να χρησιμοποιούνται οι μέθοδοι στις οποίες δεν χρησιμοποιείται ακτινοβολία· οι άλλες μέθοδοι που περιλαμβάνουν ακτινοβολία εξετάζονται μόνον ως έσχατη επιλογή. 3. Οι μέθοδοι θα πρέπει να επιλέγονται με βάση τα επιμέρους χαρακτηριστικά ή τις ανάγκες της εκάστοτε περίπτωσης (φύλο, εικαζόμενο ηλικιακό φάσμα) και κατά τη διάρκεια της διαδικασίας το εθνοτικό ή πολιτιστικό υπόβαθρο του παιδιού θα πρέπει να γίνεται σεβαστό. 4. Για τους σκοπούς του υπολογισμού της ηλικίας, οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται δεν πρέπει να περιλαμβάνουν πρακτικές όπως γδύσιμο, μακροσκοπική εξέτασή ή μέτρηση γεννητικών οργάνων ή ευαίσθητων περιοχών.

E.	Θέμα	Ακρίβεια των μεθόδων και/ή της διαδικασίας
	Πρακτική πρόκληση	Καμία από τις μεθόδους δεν μπορεί προς το παρόν να αποδώσει με ακρίβεια την ηλικία του ατόμου Τεκμηρίωση και ερμηνεία του περιθωρίου σφάλματος
	Η EASO συνιστά	<ol style="list-style-type: none"> 1. Το ευεργέτημα της αμφιβολίας πρέπει να εφαρμόζεται και ο αιτών πρέπει να θεωρείται παιδί εφόσον εκφραστούν αμφιβολίες για την ηλικία του αιτούντος και έως ότου προκύψουν ασφαλή συμπεράσματα. 2. Στο πλαίσιο της διαδικασίας διερευνώνται διαφορετικές πτυχές, μεταξύ άλλων η ψυχολογική και σωματική ανάπτυξη, προκειμένου να βελτιωθεί η ακρίβεια της διαδικασίας και η απόφαση να βασιστεί σε περισσότερα αποδεικτικά στοιχεία. 3. Καταρτισμένοι και έμπειροι επαγγελματίες θα πρέπει να επιδεικνύουν τακτικά την επαγγελματική τους επάρκεια και να λαμβάνουν ειδική κατάρτιση για την πολιτιστική πολυμορφία και τις ειδικές ανάγκες των παιδιών. 4. Όποτε είναι δυνατό, οι δύσκολες περιπτώσεις πρέπει να παραπέμπονται σε αρμόδιο κέντρο για περαιτέρω διαβούλευση. 5. Η δηλούμενη ηλικία του αιτούντος πρέπει να γίνεται αποδεκτή όταν εμπίπτει στο ηλικιακό φάσμα που προσδιορίζεται από τον υπολογισμό της ηλικίας. Διαφορετικά, ως αποτέλεσμα θα πρέπει να επιλέγεται η μικρότερη ηλικία του ηλικιακού φάσματος. 6. Πρέπει να αναγνωρίζεται το περιθώριο σφάλματος και να εφαρμόζεται το ευεργέτημα της αμφιβολίας. 7. Το περιθώριο σφάλματος θα πρέπει να τεκμηριώνεται και να συμπεριλαμβάνεται στα αποτελέσματα, να κοινοποιείται στην αποφαινόμενη αρχή και να είναι κατανοητό από την αρχή αυτή.
ΣΤ.	Θέμα	Διεπιστημονική και ολιστική προσέγγιση
	Πρακτική πρόκληση	Η διεπιστημονική και ολιστική προσέγγιση δεν χρησιμοποιείται σε πολλές περιπτώσεις
	Η EASO συνιστά	<ol style="list-style-type: none"> 1. Στο πλαίσιο της διεπιστημονικής προσέγγισης, αναλύονται διαφορετικές πτυχές (εξετάζεται τόσο η ψυχολογική όσο και η σωματική ανάπτυξη και δεν χρησιμοποιούνται μόνο ιατρικές μέθοδοι) προκειμένου να βελτιωθεί η ακρίβεια της διαδικασίας και η απόφαση να βασιστεί σε περισσότερα αποδεικτικά στοιχεία. 2. Ζητείται η γνώμη εμπειρογνομόνων για τις διαφορετικές πτυχές της ανάπτυξης και για τις μεθόδους υπολογισμού της ηλικίας που εμπίπτουν στην ειδικότητά τους. 3. Εφόσον εφαρμόστηκαν πολλές μέθοδοι, η απόφαση βασίζεται στο συμπέρασμα της επιτροπής εμπειρογνομόνων που διαθέτει διεπιστημονική ειδίκευση. 4. Δημιουργούνται μηχανισμοί συντονισμού για την πρακτική εφαρμογή της διεπιστημονικής προσέγγισης.
Ζ.	Θέμα	Το ίδιο άτομο υποβάλλεται στις ίδιες εξετάσεις σε διαφορετικά κράτη της ΕΕ+
	Πρακτική πρόκληση	Οι υπολογισμοί της ηλικίας που διενεργούνται σε άλλη κράτη της ΕΕ+ δεν αναγνωρίζονται πάντα
	Η EASO συνιστά	<ol style="list-style-type: none"> 1. Όταν είναι διαθέσιμα, τα αποτελέσματα των διαδικασιών του υπολογισμού της ηλικίας που διενεργούνται από άλλα κράτη της ΕΕ+ θα πρέπει να αναγνωρίζονται προκειμένου να αποφεύγονται περιττές εξετάσεις, κυρίως στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στον κανονισμό του Δουβλίνου. 2. Οι πληροφορίες για τον υπολογισμό της ηλικίας που διαβιβάζονται σε άλλο κράτος της ΕΕ+ θα πρέπει να είναι πλήρεις και να περιλαμβάνουν ειδική αναφορά στις μεθόδους που εφαρμόστηκαν και στο σκεπτικό που οδήγησε στο τελικό αποτέλεσμα.

Η.	Θέμα	Άρνηση υποβολής στον υπολογισμό της ηλικίας
	Πρακτική πρόκληση	Κίνδυνος αυτόματης ταυτοποίησης των αιτούντων ως «ενήλικες»
	Η EASO συνιστά	<ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="501 288 1402 389">1. Οι λόγοι της άρνησης θα πρέπει να διερευνώνται και, αν είναι δυνατό, η εξέταση θα πρέπει να προσαρμόζεται αναλόγως ώστε να καταστεί δυνατή η χορήγηση συναίνεσης. <li data-bbox="501 389 1402 456">2. Η άρνηση δεν θα πρέπει να οδηγεί αυτόματα στο συμπέρασμα ότι ο αιτών είναι ενήλικας.
Θ.	Θέμα	Αποτελεσματική προσφυγή
	Πρακτική πρόκληση	Τα αποτελέσματα των διαδικασιών του υπολογισμού της ηλικίας δεν υπόκεινται πάντα σε διοικητική/δικαστική επανεξέταση
	Η EASO συνιστά	<ol style="list-style-type: none"> <li data-bbox="501 602 1402 725">1. Η απόφαση για τον υπολογισμό της ηλικίας θα πρέπει να εκδίδεται πριν από την απόφαση για την αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας, καθώς η ταυτοποίηση των αιτούντων ως «ενήλικες» ή ως «παιδιά» ενδέχεται να επηρεάσει τη διαδικασία της εξέτασης της αίτησης ασύλου. <li data-bbox="501 725 1402 752">2. Η απόφαση θα πρέπει να υπόκειται σε διοικητική/δικαστική επανεξέταση.

Παράρτημα 1 Γλωσσάριο

Σκοπός του παρόντος παραρτήματος είναι να προσδιοριστούν οι σημαντικότεροι όροι που χρησιμοποιούνται στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας και/ή να καθιερωθεί μια κοινή έννοια για τους όρους αυτούς. Επιπροσθέτως, το παράρτημα περιλαμβάνει όρους που αναφέρονται στις αναλυτικές επεξηγήσεις του οδηγού, μολονότι οι όροι αυτοί δεν αναλύονται περαιτέρω στο έγγραφο (όπως π.χ. ο προσδιορισμός βέλτιστου συμφέροντος, το βάρος της απόδειξης κ.λπ.). Οι ορισμοί παρατίθενται στο γλωσσάριο προκειμένου να χρησιμεύσουν ως πηγή αναφοράς για τους εμπλεκόμενους στον υπολογισμό της ηλικίας, όπως π.χ. για τους φορείς χάραξης πολιτικής των κρατών της ΕΕ+, τους εμπειρογνώμονες που διενεργούν τις εξετάσεις, τους υπαλλήλους και την επιτροπή εμπειρογνωμόνων που αξιολογούν τα αποτελέσματα ή τους γιατρούς γενικότερα.

Όρος	Ορισμός	Source
Ακρίβεια	<p>Η ιδιότητα ή η κατάσταση του σωστού ή συγκεκριμένου</p> <p>Ο βαθμός στον οποίο μια μέτρηση ή μια εκτίμηση που βασίζεται σε μετρήσεις αντιπροσωπεύει την πραγματική αξία του χαρακτηριστικού που μετράται.</p> <p>Πρόσθετες πληροφορίες</p> <p>Καμία μέθοδος υπολογισμού της ηλικίας δεν μπορεί να αποδώσει με ακρίβεια τη χρονολογική ηλικία του ατόμου. Για τον λόγο αυτό, αντί του όρου «προσδιορισμός της ηλικίας», πρέπει να προτιμάται ο όρος «υπολογισμός της ηλικίας».</p> <p>Στο πλαίσιο των ιατρικών εξετάσεων που χρησιμοποιούνται ως μέθοδοι υπολογισμού της ηλικίας, για να θεωρούνται ακριβείς οι μελέτες αναφοράς θα πρέπει να εκπληρώνουν ορισμένες απαιτήσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> — επαρκές δείγμα μεγέθους, — εξακριβωμένες ηλικίες εξεταζομένων, — ομοιόμορφη κατανομή ηλικιών, — διαχωρισμός ανά φύλο, — λεπτομέρειες ημερομηνίας εξέτασης, — σαφής καθορισμός των χαρακτηριστικών που μελετώνται, — ακριβής περιγραφή μεθοδολογίας, — λεπτομέρειες για τον πληθυσμό αναφοράς και τη γενετική – γεωγραφική του προέλευση, — κοινωνικοοικονομική κατάσταση, κατάσταση υγείας, — λεπτομέρειες για το μέγεθος της ομάδας, μέση ή διάμεση τιμή και μέτρο μεταβλητότητας για κάθε — εξεταζόμενο χαρακτηριστικό. 	<p>Oxford online dictionary</p> <p>Medical online dictionary</p> <p>Schmeling κ.ά., 2011.</p>

Όρος	Ορισμός	Source
Ηλικία	<p>Η διάρκεια ζωής ενός ατόμου ή ύπαρξης ενός πράγματος.</p> <p>Πρόσθετες πληροφορίες: για τον σκοπό του παρόντος εργαλείου, η ηλικία αποτελεί καθοριστικό στοιχείο της ταυτότητας ενός παιδιού, καθώς στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού η έννοια «παιδί» ορίζεται με βάση την ηλικία.</p> <p>Η χρονολογική ηλικία υπολογίζεται με βάση τα έτη, τους μήνες και τις ημέρες που έχουν παρέλθει από τη γέννηση του ατόμου.</p> <p>Ως βιολογική ηλικία ορίζεται η τρέχουσα θέση ενός ατόμου όσον αφορά την πιθανή διάρκεια ζωής του· δηλαδή, ένα άτομο ενδέχεται να είναι νεότερο ή γηραιότερο σε σχέση με τη χρονολογική του ηλικία.</p> <p>Η κοινωνική ηλικία ορίζεται με βάση τους ρόλους, τις ευθύνες και τις συνήθειες του ατόμου σε σχέση με τα άλλα μέλη της κοινωνίας στην οποία ανήκει το άτομο. Ως εκ τούτου, το άτομο ενδέχεται να είναι ηλικιακά μεγαλύτερο ή μικρότερο ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο η συμπεριφορά που επιδεικνύει θεωρείται για το κοινωνικό σύνολο και τον πολιτισμό στον οποίο ανήκει κανονική με βάση την ηλικία του.</p> <p>Η ψυχολογική ηλικία ορίζεται με βάση τη συμπεριφορά των ατόμων και την ικανότητά τους να προσαρμόζονται στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις ενώ περιλαμβάνει τη χρήση προσαρμοστικών ικανοτήτων όσον αφορά τη μνημόνευση, τη μάθηση, την ευφυΐα, τις δεξιότητες, τα αισθήματα, τα κίνητρα και τα συναισθήματα με σκοπό τον έλεγχο της συμπεριφοράς και τον αυτοέλεγχο.</p>	<p>Oxford online dictionary/age</p> <p>Settersen κ.ά., 1997:240</p> <p>Smith, T. και Brownlees, L., Unicef, 2011, σ. 7-8.</p>
Υπολογισμός της ηλικίας	<p>Η διαδικασία με την οποία οι αρχές επιδιώκουν να εκτιμήσουν τη χρονολογική ηλικία ή το ηλικιακό φάσμα ενός ατόμου προκειμένου να εξακριβώσουν εάν το άτομο είναι ενήλικας ή παιδί.</p>	<p>Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ, Γενική Παρατήρηση 6</p> <p>Γλωσσάριο ΕΔΜ</p>
(Ελάχιστη) Ηλικία ποινικής ευθύνης	<p>Η ελάχιστη ηλικία κάτω από την οποία τα παιδιά θεωρείται ότι δεν έχουν την ικανότητα παράβασης του ποινικού δικαίου.</p>	<p>Άρθρο 40 παράγραφος 3 της ΣΔΠ</p>
Ευεργέτημα της αμφιβολίας	<p>Νομική αρχή που επιτρέπει στις αρχές να αποδέχονται/θεωρούν τις δηλώσεις των αιτούντων ως πραγματικά περιστατικά σε περίπτωση αβεβαιότητας, εκτός αν αποδειχθεί το αντίθετο.</p> <p>Αν υπάρχουν πιθανότητες το άτομο να είναι παιδί, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως τέτοιο.</p> <p>Εάν, μετά τη διενέργεια του υπολογισμού της ηλικίας, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να έχουν αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία του αιτούντος, πρέπει να θεωρούν ότι ο αιτών είναι ανήλικος.</p>	<p>Ορισμός της EASO</p> <p>Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ, Γενική Παρατήρηση 6</p> <p>Άρθρο 25 παράγραφος 5 της ΟΔΑ</p>

Όρος	Ορισμός	Source
Εκτίμηση βέλτιστου συμφέροντος (EMZ)	<p>α) Μοναδική δραστηριότητα που θα πρέπει να διενεργείται σε κάθε μεμονωμένη περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση του εκάστοτε παιδιού ή της εκάστοτε ομάδας παιδιών ή των παιδιών γενικότερα. Η κατάσταση αυτή αφορά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του εκάστοτε παιδιού ή των εκάστοτε παιδιών.</p> <p>β) Συνίσταται στην αξιολόγηση και στάθμιση όλων των αναγκαίων στοιχείων για τη λήψη απόφασης σε συγκεκριμένη κατάσταση για συγκεκριμένο παιδί ή συγκεκριμένη ομάδα παιδιών.</p> <p>γ) Συνεχιζόμενη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με τις άμεσες ενέργειες που αποβαίνουν προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, όπως π.χ. παρεμβάσεις για την προστασία και τη φροντίδα τους. Οι παρεμβάσεις είναι ολιστικές και πραγματοποιούνται από υπαλλήλους με σχετικές επαγγελματικές γνώσεις.</p> <p>Πρόσθετες πληροφορίες</p> <p>Σύμφωνα με το κεκτημένο της ΕΕ για το άσυλο, κατά την εκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, τα κράτη μέλη λαμβάνουν κυρίως δεόντως υπόψη τα εξής:</p> <p>α) τις δυνατότητες επανένωσης της οικογένειας·</p> <p>β) την ποιότητα ζωής και την κοινωνική ανάπτυξη του ανηλίκου, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη το ιστορικό του ανηλίκου·</p> <p>γ) ζητήματα ασφάλειας και προστασίας, εάν μάλιστα υπάρχει κίνδυνος να καταστεί ο ανήλικος θύμα εμπορίας ανθρώπων·</p> <p>δ) τις απόψεις του ανηλίκου ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.</p> <p>Οι έννοιες της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος (ΕΒΣ) και του προσδιορισμού του βέλτιστου συμφέροντος (ΠΒΣ) νοούνται ως μέρη της ίδιας διαδικασίας, η οποία καταρχήν δρομολογείται μόλις εντοπιστεί ένα ασυνόδευτο παιδί ή ένα παιδί που έχει αποχωριστεί από την οικογένειά του και ολοκληρώνεται μόλις βρεθεί βιώσιμη λύση όσον αφορά τον αποχωρισμό ή την εκτόπισή του από τη χώρα καταγωγής ή τον τόπο της συνήθους διαμονής του.</p>	<p>α) και β) ΣΔΠ, Γενική Παρατήρηση 14, 2013</p> <p>γ) UNHCR, Safe and Sound</p> <p>ΣΔΠ, Γενική Παρατήρηση 6, παράγραφος 31</p> <p>Άρθρο 3 και άρθρο 3 παράγραφος 1 της ΣΔΠ</p> <p>Αιτιολογικές σκέψεις 9 και 22, άρθρο 2 στοιχείο ι) και άρθρο 23 παράγραφος 2 της ΟΣΥ</p> <p>Αιτιολογική σκέψη 33 και άρθρο 25 παράγραφος 6 της ΟΔΑ</p> <p>Αιτιολογικές σκέψεις 18, 19 και 38, άρθρο 20 παράγραφος 5 και άρθρο 31 της ΟΕΑΑ,</p> <p>Αιτιολογική σκέψη 35 του κανονισμού Eurodac</p> <p>Αιτιολογική σκέψη 13 και άρθρο 6 του κανονισμού του Δουβλίνου</p> <p>Άρθρο 24, Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ</p>
Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	<p>α) πρόκειται για τρίπτυχη έννοια: ουσιώδες δικαίωμα, θεμελιώδης και ερμηνευτική νομική αρχή και κανόνας μιας διαδικασίας που έχει ως σκοπό να διασφαλίζει την πλήρη και αποτελεσματική άσκηση όλων των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καθώς και την ολιστική ανάπτυξη του παιδιού·</p> <p>β) πρόκειται για την ευημερία του παιδιού: με την ευρύτερη έννοια, ο όρος καλύπτει τις βασικές υλικές, σωματικές, εκπαιδευτικές και συναισθηματικές ανάγκες, όπως επίσης και τις ανάγκες για στοργή και ασφάλεια.</p>	<p>α) ΣΔΠ, Γενική Παρατήρηση 14, 2013</p> <p>β) UNHCR, Guidelines on Determining the Best Interests of the Child</p>

Όρος	Ορισμός	Source
Προσδιορισμός βέλτιστου συμφέροντος (ΠΜΖ)	Η επίσημη διαδικασία που περιλαμβάνει αυστηρές διαδικαστικές εγγυήσεις και αποσκοπεί στον προσδιορισμό του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού σε ιδιαίτερα σημαντικές αποφάσεις, οι οποίες αφορούν το παιδί και θα έχουν θεμελιώδη αντίκτυπο στο μέλλον του παιδιού οδηγώντας, μεταξύ άλλων, σε βιώσιμες λύσεις. Λόγω της σημασίας της απόφασης, κατά τον ΠΒΣ πρέπει να εξετάζονται διεξοδικά οι πληροφορίες που έχουν συσσωρευτεί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας για το βέλτιστο συμφέρον σχετικά με το παιδί.	ΣΔΠ, Γενική Παρατήρηση 14 , 2013 UNHCR, Safe and Sound
Βάρος της απόδειξης ή υποχρέωση τεκμηρίωσης	Στο πλαίσιο της διεθνούς προστασίας, το βάρος της απόδειξης είναι η έννοια που περιλαμβάνει, αφενός, το καθήκον των αιτούντων να τεκμηριώνουν την αίτησή τους και, αφετέρου, το καθήκον έρευνας με το οποίο επιφορτίζεται η αρμόδια για το άσυλο αρχή. Υπό την έννοια αυτή, το βάρος της απόδειξης επιμερίζεται και η αρχή της συνεργασίας αποτελεί τη βάση και των δύο στοιχείων. Ανάλογα με τις ατομικές περιστάσεις και το πλαίσιο, οι αρχές μπορούν να αναλαμβάνουν περισσότερα ερευνητικά καθήκοντα. Πρόσθετες πληροφορίες Μολονότι το βάρος της απόδειξης επιμερίζεται συνήθως μεταξύ του εξεταστή και του αιτούντος όταν ο αιτών ισχυρίζεται ότι είναι ενήλικος, ο εξεταστής πρέπει ενδεχομένως να αναλάβει μεγαλύτερο μερίδιο από το βάρος της απόδειξης όταν ο αιτών ισχυρίζεται ότι είναι παιδί, και πολύ περισσότερο, ασυνόδευτο παιδί. Αν τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης είναι αδύνατο να εξακριβωθούν και/ή το παιδί δεν έχει τη δυνατότητα να διατυπώσει πλήρως το αίτημά του, ο εξεταστής πρέπει να λάβει απόφαση με βάση το σύνολο των γνωστών περιστατικών, τα οποία ενδέχεται να καθιστούν επιβεβλημένη την φιλελεύθερη εφαρμογή του ευεργετήματος της αμφιβολίας. Ομοίως, θα πρέπει να αναγνωρίζεται στον αιτούντα το ευεργέτημα της αμφιβολίας όταν εκφράζονται ανησυχίες σχετικά με την αξιοπιστία ορισμένων ισχυρισμών του.	Θεματική ενότητα της EASO για την εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων Αιτιολογική σκέψη 25, άρθρο 12 στοιχείο α), άρθρο 13 στοιχείο α) και άρθρο 25 παράγραφος 5 της ΟΔΑ, άρθρο 4 παράγραφος 1 της ΟΕΑΑ
Παιδί/ανήλικος	Κάθε ανθρώπινη ύπαρξη ηλικίας κάτω των 18 ετών	άρθρο 2 παράγραφος 6 της ΟΚΕΑ, άρθρο 2 στοιχείο δ) της ΟΣΥ, άρθρο 2 στοιχείο ιβ) της ΟΔΑ, άρθρο 2 στοιχείο ια) της ΟΕΑΑ άρθρο 2 στοιχείο θ) του κανονισμού Δουβλίνο III, άρθρο 2 στοιχείο στ) της οδηγίας για την οικογενειακή επανένωση Βασίζεται στο άρθρο 1 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ (ΣΔΠ), 1989

Όρος	Ορισμός	Source
Πληροφορίες για τις χώρες καταγωγής (ΠΧΚ)	Πληροφορίες που χρησιμοποιούνται από τις αρχές των κρατών μελών για να αναλυθεί η κοινωνικοπολιτική κατάσταση στις χώρες καταγωγής των αιτούντων διεθνή προστασία (και, όπου είναι αναγκαίο, στις χώρες από τις οποίες έχουν διέλθει οι αιτούντες) στο πλαίσιο της εξέτασης των αιτημάτων παροχής διεθνούς προστασίας, η οποία διενεργείται μεμονωμένα για κάθε αιτούντα.	Πύλη της EASO για τις ΠΧΚ Γλωσσάριο μεθοδολογίας ΕΔΜ
Αξονική τομογραφία μέσω υπολογιστή (CT/CTA)	Διαδικασία απεικόνισης στην οποία χρησιμοποιείται ειδικός ακτινογραφικός εξοπλισμός για την αναλυτική απεικόνιση ή σάρωση εσωτερικών μερών του σώματος.	Radiology Info https://www.radiologyinfo.org , μέσο πληροφόρησης για το κοινό, το οποίο έχει αναπτυχθεί από γιατρούς της Ακτινολογικής Εταιρείας της Βόρειας Αμερικής (RSNA) και του Αμερικανικού Ιδρύματος Ακτινολογίας (ACR)
Συναίνεση	Συνειδητή, ελεύθερη και οικειοθελής συμφωνία. Η συναίνεση του παιδιού και του εκπροσώπου ή επιτρόπου του, αν πρόκειται για ασυνόδευτα παιδιά ή για παιδιά που έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους, είναι υποχρεωτική για τη διενέργεια ιατρικών εξετάσεων με σκοπό τον υπολογισμό της ηλικίας.	Άρθρο 25 παράγραφος 5 της ΟΔΑ Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), <i>Field Handbook for the Implementation of UNHCR BID Guidelines</i> , Νοέμβριος 2011
Πολιτιστικοί δι-αμεσολαβητές	Επαγγελματίες που διαθέτουν εκτενείς γνώσεις για τις παραδόσεις των κοινοτήτων και προσαρμόζουν τις παρεμβάσεις στις πολιτιστικές ευαισθησίες των αιτούντων, γεφυρώνοντας το χάσμα μεταξύ των πολιτιστικών και των επαγγελματικών πρακτικών.	Με βάση το σχετικό έγγραφο των Al-Krenawi, A. και Graham J. R., 2001.
Επίτροπος	α) Ως επιτροπεία νοείται η ανάθεση της ευθύνης σε ενήλικα ή οργανισμό προκειμένου να διασφαλίζεται η πλήρης εκπροσώπηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. β) Ο επίτροπος θεωρείται ότι είναι ανεξάρτητο πρόσωπο που διασφαλίζει το υπέρτατο συμφέρον και τη συνολική ευημερία του παιδιού, και προς τούτο συμπληρώνει την περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα του παιδιού, όπου αυτό είναι αναγκαίο, κατά τον ίδιο τρόπο με τους γονείς (ορισμός FRA). Πρόσθετες πληροφορίες Ο επίτροπος εντάσσεται στο πλαίσιο των βασικών διαδικαστικών εγγυήσεων και διασφαλίζει τον σεβασμό προς το βέλτιστο συμφέρον των ασυνόδευτων ή χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών.	α) Διυπηρεσιακή Ομάδα Εργασίας για τα ασυνόδευτα και τα χωρισμένα από τις οικογένειές τους παιδιά, <i>Inter-agency guiding principles on unaccompanied and separated children</i> , 2004 β) ΣΔΠ, Γενική Παρατήρηση 6, 2005 γ) FRA, <i>Επιτροπεία για παιδιά τα οποία στερούνται τη γονική φροντίδα</i> , 2014
Αναπαραγωγι-μότητα μεταξύ διαφορετικών παρατηρητών	Στατιστικές μετρήσεις που καθορίζουν τον βαθμό ομοιότητας των δεδομένων που συλλέγονται από διαφορετικούς παρατηρητές. Πρόσθετες πληροφορίες Είναι σημαντικό οι παρατηρητές να καταλήγουν στις ίδιες παρατηρήσεις στο μέτρο του δυνατού —με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η εγκυρότητα του πειράματος. Αν οι διαγνώσεις των εκτιμητών εμφανίζουν μεγάλες διαφορές, τότε οι μετρήσεις ή η μεθοδολογία δεν είναι σωστές και πρέπει να επέλθουν βελτιώσεις.	Με βάση το βιβλίο του Russell K. Schutt, <i>Investigating the social world: the process and practice of research</i> , Πανεπιστήμιο Μασαχουσέτης, Βοστόνη, όγδοη έκδοση, 2015.

Όρος	Ορισμός	Source
Αναπαραγωγιμότητα από τον ίδιο παρατηρητή	<p>Η ικανότητα του ίδιου παρατηρητή να καταλήγει στα ίδια συμπεράσματα σε διαφορετικές χρονικές περιόδους.</p> <p>Πρόσθετες πληροφορίες</p> <p>Παραδείγματος χάρη, ένας γιατρός με καλές δεξιότητες όσον αφορά την αναπαραγωγιμότητα θα διαβάσει την ακτινογραφία ή την ιατρική διάγνωση ενός ασθενή με τον ίδιο τρόπο όταν χρειαστεί να την συμβουλευτεί εκ νέου αρκετές εβδομάδες αργότερα.</p> <p>Η αναπαραγωγιμότητα από τον ίδιο παρατηρητή αποκαλείται και αναπαραγωγιμότητα από τον ίδιο εκτιμητή.</p>	<p>Με βάση το βιβλίο του Russell K. Schutt, <i>Investigating the social world: the process and practice of research</i>, Πανεπιστήμιο Μασαχουσέτης, Βοστόνη, όγδοη έκδοση, 2015.</p>
Επεμβατικός/ παρεμβατικός	<p>Ο όρος «επεμβατικός» χρησιμοποιείται κατά κανόνα στις ιατρικές διαδικασίες για να υποδηλώσει την εισαγωγή εργαλείων ή άλλων αντικειμένων στο σώμα ή σε σωματικές κοιλότητες, καλύπτοντας ακόμα και την κοπή ιστών.</p> <p>Ως παρεμβατικότητα νοείται η παρεμβατική συμπεριφορά, πράξη, κατάσταση ή τάση που προκαλεί ενόχληση, δυσφορία και αναστάτωση σε τρίτους λόγω της εισβολής στον προσωπικό τους χώρο και της ανάμιξης στην ιδιωτική τους ζωή.</p> <p>Πρόσθετες πληροφορίες</p> <p>Ο όρος επεμβατικότητα μπορεί να χρησιμοποιείται αντί του όρου «παρεμβατικότητα»· ως εκ τούτου, οι δύο όροι μπορούν να εναλλάσσονται στην προκειμένη περίπτωση.</p> <p>Δεδομένου ότι οι αρνητικές επιπτώσεις των μεθόδων του υπολογισμού της ηλικίας δεν αφορούν πάντα τις προαναφερθείσες σωματικές επιπτώσεις που συνδέονται με την επεμβατικότητα (εισαγωγή εργαλείων ή άλλων αντικειμένων στο σώμα ή σε σωματικές κοιλότητες, καλύπτοντας ακόμα και την κοπή ιστών) αλλά μπορούν να αφορούν την παρέμβαση στην ιδιωτική ζωή τρίτων, ο όρος που προτιμάται στο παρόν έγγραφο είναι η παρεμβατικότητα λόγω του ευρύτερου φάσματος που καλύπτεται.</p>	<p>Ορισμός του διαδικτυακού λεξικού της Οξφόρδης</p>
Ιατρικές εξετάσεις	<p>Για τον σκοπό του παρόντος μέσου, ιατρικές εξετάσεις είναι οι εξετάσεις, οι περιοδικοί έλεγχοι (check-up) ή οι εκτιμήσεις που διενεργούνται από επαγγελματίες του ιατρικού κλάδου (γιατροί, ακτινολόγοι, γενικοί γιατροί ή παιδίατροι κ.λπ.).</p>	<p>Ορισμός της EASO</p>

Όρος	Ορισμός	Source
Εκπρόσωπος	<p>Άτομο ή οργάνωση που παρέχει συνδρομή και εκπροσωπεί το ασυνόδευτο παιδί στη διαδικασία ασύλου μεριμνώντας για το συμφέρον του παιδιού και ασκώντας τη δικαιοπρακτική ικανότητα εξ ονόματος του παιδιού, όπου απαιτείται.</p> <p>Πρόσθετες πληροφορίες</p> <p>Οι εκπρόσωποι ή οι νόμιμοι εκπρόσωποι διαφέρουν από τους δικηγόρους με άδεια δικηγορίας ή άλλους επαγγελματίες νομικούς που παρέχουν νομική συνδρομή, μιλούν εξ ονόματος του παιδιού και το εκπροσωπούν νόμιμα τόσο με γραπτές δηλώσεις όσο και αυτοπροσώπως ενώπιον των διοικητικών και δικαστικών αρχικών σε ποινικές διαδικασίες, διαδικασίες ασύλου ή άλλες νομικές διαδικασίες, όπως ορίζεται στην εθνική νομοθεσία.</p>	<p>Βάσει του άρθρου 24 παράγραφος 1 της οδηγίας σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση) και του άρθρου 25 παράγραφος 1 της οδηγίας σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση).</p> <p>FRA, Επιτροπεία για παιδιά τα οποία στερούνται τη γονική φροντίδα, 2014.</p>
Ασυνόδευτο παιδί ή ανήλικος	<p>Το παιδί/ο ανήλικος που φτάνει στο έδαφος των κρατών μελών χωρίς να συνοδεύεται από κάποιον ενήλικα που να έχει την ευθύνη του σύμφωνα με τον νόμο ή την πρακτική του οικείου κράτους μέλους και εφόσον κανένας ενήλικας δεν ασκεί στην πράξη την επιμέλειά του.</p> <p>Ο ορισμός καλύπτει και τον ανήλικο που παύει να συνοδεύεται μετά την είσοδό του στο έδαφος των κρατών μελών.</p>	<p>Άρθρο 2 στοιχείο ε) της ΟΣΥ, άρθρο 2 στοιχείο ιγ) της ΟΔΑ, άρθρο 2 στοιχείο ιβ) της ΟΕΑΑ</p> <p>άρθρο 2 στοιχείο ι) του κανονισμού του Δουβλίνου III,</p> <p>άρθρο 2 στοιχείο στ) της οδηγίας για την οικογενειακή επανένωση</p> <p>ΣΔΠ, Γενική Παρατήρηση 6, 2005</p> <p>UNHCR, Safe and Sound, σ. 22</p>
Μελέτη επικύρωσης	<p>Ερευνητικό έργο με το οποίο εξακριβώνεται η αξιοπιστία και συνάφεια μιας διαδικασίας για συγκεκριμένο σκοπό.</p>	<p>Εγκυκλοπαίδεια ιατρικών όρων</p>
Παιδιά χωρισμένα από τις οικογένειές τους	<p>Τα παιδιά που έχουν χωριστεί από αμφοτέρους τους γονείς τους ή τους μέχρι πρότινος νόμιμους ή εθιμικούς πρωτοβάθμιους φροντιστές τους, όχι όμως κατ' ανάγκη και από τους λοιπούς συγγενείς. Επομένως, στην κατηγορία των «χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών» μπορούν να περιλαμβάνονται τα παιδιά που συνοδεύονται από άλλα ενήλικα μέλη της οικογένειάς τους.</p>	<p>ΣΔΠ, Γενική Παρατήρηση 6, 2005</p> <p>UNHCR, Safe and Sound, σ. 22</p>

Όρος	Ορισμός	Source
Εμπορία παιδιών	<p>Η εμπορία παιδιών είναι η κράτηση, μεταφορά, διακίνηση, στέγαση ή υποδοχή παιδιών, συμπεριλαμβανομένης και της ανταλλαγής ή της μεταβίβασης εξουσίας επί των παιδιών, με σκοπό την εκμετάλλευση.</p> <p>Σε αντίθεση με την εκμετάλλευση των ενηλίκων, όταν τα υποκείμενα της εκμετάλλευσης είναι παιδιά, η πράξη αυτή θεωρείται ποινικά κολάσιμη ακόμα και χωρίς την απειλή χρήσης ή τη χρήση εξαναγκασμού, απαγωγής, απάτης, παραπλάνησης, την κατάχρηση εξουσίας, την εκμετάλλευση ευάλωτης θέσης ή πληρωμή ή άλλες απολαβές για να αποσπαστεί η συναίνεση του προσώπου.</p> <p>Πρόσθετες πληροφορίες</p> <p>Μολονότι η παράνομη διακίνηση παιδιών έχει ομοιότητες με την εμπορία παιδιών, αυτά τα δύο είδη εγκληματικής δραστηριότητας δεν θα πρέπει να συγχέονται.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η παράνομη διακίνηση παιδιών είναι η ποινικά κολάσιμη δραστηριότητα της διευκόλυνσης της παράνομης εισόδου σε άλλη χώρα (συχνά με την καταβολή χρημάτων). Ο σκοπός της εμπορίας είναι η εκμετάλλευση του παιδιού και η πράξη αυτή αποτελεί έγκλημα κατά της ανθρωπίνης ύπαρξης. • Σε αντίθεση με την παράνομη διακίνηση, για την εμπορία χρησιμοποιείται συχνά εξαναγκασμός και/ή παραπλάνηση κ.λπ. • Η εμπορία πραγματοποιείται με την πρόθεση εκμετάλλευσης του παιδιού μετά την άφιξή του στο κράτος. Αντίθετα, η δράση του διακινητή ολοκληρώνεται συνήθως με την άφιξη του παιδιού στη χώρα προορισμού. • Το έγκλημα της εμπορίας μπορεί να τελεστεί τόσο εντός όσο και εκτός των εθνικών συνόρων, ενώ η παράνομη διακίνηση προϋποθέτει τη διέλευση συνόρων. • Στο πλαίσιο της εμπορίας η είσοδος του παιδιού στο κράτος μπορεί να είναι νομότυπη ή παράτυπη. Αντίθετα, στο πλαίσιο της παράνομης διακίνησης, η είσοδος στο κράτος είναι κατά κανόνα παράτυπη. <p>Η εμπορία δεν αποτελεί μόνο διασυνοριακό έγκλημα· δεδομένου ότι ο σκοπός της εγκληματικής δραστηριότητας είναι η εκμετάλλευση των παιδιών, τα παιδιά μπορούν να πέσουν θύμα εμπορίας και εντός των εθνικών συνόρων.</p>	<p>Άρθρο 2 παράγραφος 5 της ΟΚΕΑ</p> <p>Frontex, VEGA Handbook: Children at Airports, 2015</p>

Παράρτημα 2 Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και ο υπολογισμός της ηλικίας: πρακτικά εργαλεία

Δεδομένου ότι το παρόν έγγραφο επικεντρώνεται κυρίως στην πρωταρχική σημασία που πρέπει να δίνεται στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού όταν λαμβάνεται απόφαση για διενέργεια του υπολογισμού της ηλικίας, καθώς επίσης και στις μεθόδους που χρησιμοποιούνται με σκοπό την ασφάλεια της διαδικασίας όταν αυτή κρίνεται αναγκαία, η EASO έχει αναπτύξει τα ακόλουθα πρακτικά εργαλεία, τα οποία βοηθούν τους εμπλεκόμενους στη διαδικασία να εξακριβώσουν αν η διαδικασία διασφαλίζει το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

1. Με το **έντυπο της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος (έντυπο ΕΒΣ)** διασφαλίζεται ότι οι αρμόδιες αρχές ή το μέρος που έχει εξουσιοδοτηθεί από τις αρχές ολοκληρώνουν όλα τα αναγκαία στάδια και λαμβάνουν επαρκώς υπόψη όλες τις παραμέτρους όταν εξετάζουν αν πρέπει να διενεργηθεί ο υπολογισμός της ηλικίας. Υπό την έννοια αυτή, το έντυπο ΕΒΣ αποτελεί ουσιαστικά ένα βοηθητικό έγγραφο, με το οποίο επαληθεύεται ότι, πριν ληφθεί οποιαδήποτε απόφαση για τη διενέργεια του υπολογισμού της ηλικίας, έχουν εξεταστεί οι σχετικές πληροφορίες και εγγυήσεις.

Το **έντυπο ΕΒΣ** διαρθρώνεται ως εξής.

- Συλλεγόμενες πληροφορίες.
 - Προϋποθέσεις της διαδικασίας.
 - Διάφοροι παράγοντες στους οποίους πρέπει να δίνεται η πρέπουσα σημασία όταν εξετάζεται η καταλληλότητα της διαδικασίας για το εκάστοτε παιδί ή όταν καθορίζονται οι προσαρμογές που πρέπει να επέλθουν.
 - Έκβαση της ΕΒΣ: αποτέλεσμα της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος στο πλαίσιο της ενδεχόμενης διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας (πρέπει να γίνει/δεν πρέπει να γίνει/προσωρινά αναστέλλεται ο υπολογισμός της ηλικίας).
2. Ένα ακόμα εργαλείο αποτελεί το **βέλτιστο συμφέρον του παιδιού κατά τον υπολογισμό της ηλικίας (κατάλογος σημείων ελέγχου για το ΒΣΠ)**, το οποίο διασφαλίζει τον σεβασμό και την εφαρμογή των διαδικαστικών εγγυήσεων σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας. Ως εκ τούτου, ο δεύτερος κατάλογος των σημείων ελέγχου πρέπει να χρησιμοποιείται σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας.
 - Ο **κατάλογος των σημείων ελέγχου για το ΒΣΠ** περιλαμβάνει διάφορες εγγυήσεις και τις σχετικές πτυχές που διασφαλίζουν τον σεβασμό του βέλτιστου συμφέροντος και των άλλων δικαιωμάτων του παιδιού όταν υπολογίζεται η ηλικία του.

Τα εργαλεία σχεδιάστηκαν με το σκεπτικό ότι οι εξετάσεις διενεργούνται από υπαλλήλους οι οποίοι ειδικεύονται σε ζητήματα ασύλου και διαθέτουν ειδικές γνώσεις και εμπειρία σε θέματα που αφορούν τα παιδιά, ή από άλλα καταρτισμένα μέρη που ορίζονται από την αποφαινόμενη ή άλλη αρχή, και ότι τα εργαλεία θα χρησιμοποιούνται και θα εξετάζονται σε συνδυασμό με την ενωσιακή, διεθνή και εθνική νομοθεσία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι κατευθυντήριες οδηγίες και τα εργαλεία του ΒΣΠ που παρέχονται στο παρόν έγγραφο επικεντρώνονται αποκλειστικά και μόνο στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας· ωστόσο η ΕΒΣ πρέπει να συνεχίζεται και μετά τη διαδικασία του υπολογισμού έως ότου βρεθεί βιώσιμη λύση για το παιδί. Ως εκ τούτου, σκοπός της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος δεν είναι να αντικαταστήσει τον προσδιορισμό του βέλτιστου συμφέροντος (ΠΒΣ), ο οποίος πρέπει να διενεργείται όταν εξετάζονται βιώσιμες λύσεις για το παιδί.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΒΣΠ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΟΥ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να ακούγονται σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τη ζωή τους. Είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις, τα συναισθήματα και οι σκέψεις του παιδιού όταν διενεργείται ΕΒΣ. Ο επίτροπος/εκπρόσωπος διαδραματίζει καίριο ρόλο καθώς διασφαλίζει την επαρκή ενημέρωση του παιδιού και την κατανόηση των διαδικασιών και των πιθανών αποτελεσμάτων. Ακολουθούν ορισμένες σημαντικές πτυχές που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη.

- Οι πληροφορίες πρέπει να δίνονται με απλό, άμεσο και σαφή τρόπο. Πρέπει να ελέγχεται αν το παιδί κατανοεί τις πληροφορίες, καθώς ορισμένα παιδιά μπορεί να φοβούνται τους εκπροσώπους των αρχών και να μην έχουν το θάρρος να υποβάλουν ερωτήσεις ή να μην κατανοούν τις πληροφορίες λόγω της ηλικίας τους, του πολιτιστικού τους περιβάλλοντος ή της ψυχολογικής τους κατάστασης.
- Οι εξεταστές θα πρέπει να **κινητοποιούνται και να λαμβάνουν πληροφορίες** από σχετικές πηγές για τον σκοπό του υπολογισμού, και κυρίως από πηγές που γνωρίζουν την κατάσταση του παιδιού (όπως π.χ. ο επίτροπος/εκπρόσωπος, ο τρέχων φροντιστής, οι κοινωνικοί λειτουργοί των κέντρων υποδοχής, ο εκπρόσωπος, μέλη της οικογένειας κ.λπ.)· ως εκ τούτου, τα στοιχεία επικοινωνίας των άμεσα εμπλεκόμενων θα πρέπει να αναζητούνται, όπως προβλέπεται, πριν από την ΕΒΣ.
- Κατά την ΕΒΣ θα πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη οποιοδήποτε έγγραφο υπάρχει και αφορά το παιδί, όπως π.χ. ιατρικές γνωματεύσεις, εκτιμήσεις της ευάλωτης κατάστασης ή άλλα έγγραφα που διατίθενται σε οποιοδήποτε σημείο της διαδικασίας, πριν από την ΕΒΣ.
- Η ΕΒΣ είναι εξατομικευμένη εκτίμηση και θα πρέπει να διενεργείται χωριστά για κάθε παιδί. Θα πρέπει να διενεργείται σε **εμπιστευτικό και φιλικό για το παιδί περιβάλλον** που συμβάλλει στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης με το παιδί. Οι υπάλληλοι και διερμηνείς δεσμεύονται από κανόνες εμπιστευτικότητας, έννοια που πρέπει επίσης να εξηγείται στο παιδί ώστε να είναι κατανοητή.
- Το παιδί θα πρέπει να νιώθει άνετα. Ο αρμόδιος υπάλληλος και διερμηνέας θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο φιλικό και **συμπονετικό**.
- Αν το παιδί έχει εκφράσει σχετική επιθυμία, και εφόσον αυτό είναι δυνατό, το **φύλο** του υπαλλήλου και του διερμηνέα που παίρνει τη συνέντευξη από το παιδί για την ΕΒΣ μπορεί να **επιλέγεται** από το παιδί.
- Αν το παιδί έχει βιώσει τραυματική εμπειρία, ενδέχεται να μην θέλει να εκφράσει τα συναισθήματα ή τις απόψεις του. Θα πρέπει να ζητείται η συνδρομή ειδικών στις συνεντεύξεις, οι οποίοι γνωρίζουν **εναλλακτικές μεθόδους συνέντευξης** και παρέχουν συμβουλές.
- Είναι σημαντικό να εξηγηθεί στο παιδί ότι μπορεί να μην εκπληρωθούν όλες οι επιθυμίες του αλλά ότι η διαδικασία θα καθοδηγείται από το ίδιο ενώ η τελική απόφαση θα εξαρτηθεί από τα χαρακτηριστικά της υπόθεσης.

A. Το έντυπο της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος

Έντυπο ΕΒΣ	
ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ	
Αριθμός υπόθεσης/φακέλου	
Αιτών	
Επίτροπος/εκπρόσωπος	
Εξεταστής	
Διερμηνέας	
Ημερομηνία	
ΣΥΛΛΕΓΟΜΕΝΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
Προσωπικά δεδομένα (εθνικότητα, εθνότητα, εκπαίδευση, γλώσσα, υγεία, οικογενειακό ιστορικό)	☐
Πληροφορίες για την ηλικία που έχουν αντληθεί από άλλα μέλη της οικογένειας ή άλλες πηγές	☐
Έγγραφα εμπειρογνομόνων (ιατρικές γνωματεύσεις, διοικητικές εκθέσεις κ.λπ.)	☐
Αν δεν είναι διαθέσιμη ή δεν έχει συλλεγεί καμία από τις προαναφερθείσες πληροφορίες, εξηγήστε τον λόγο:	
Πρόσθετες ή νέες πληροφορίες:	
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ	
Το άτομο έχει υποβάλει αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας.	☐
Η ηλικία του αιτούντος δεν έχει εξακριβωθεί.	☐
Όλα τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία έχουν συλλεγεί και ληφθεί υπόψη, μεταξύ άλλων τα αποτελέσματα της ταυτοποίησης και, αν κρίνεται αναγκαίο, της εκτίμησης της ευάλωτης κατάστασης, προβλήματα υγείας, η επίδραση στον υπολογισμό της ηλικίας, η νοητική/δικαιοπρακτική ικανότητα και αν ο αιτών κρίνεται κατάλληλος για να υποβληθεί σε υπολογισμό της ηλικίας.	☐
Έχει χορηγηθεί περίοδος ανάπαυσης και ανάκαμψης, όταν κυρίως ο αιτών εμφανίζει σημάδια ψυχικού τραύματος ή κακοποίησης.	☐
Εφαρμόζεται το ευεργέτημα της αμφιβολίας.	☐
Υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες για τη δηλούμενη ηλικία του αιτούντος.	☐
Διευκρινίστε:	
Ειδικευμένος, ανεξάρτητος εκπρόσωπος και/ή επίτροπος έχει οριστεί και συμμετέχει στη διαδικασία.	☐
Σε τακτική βάση και με γνώμονα την ηλικία του παιδιού παρέχονται πληροφορίες για τη διαδικασία, καθώς και για τις επιπτώσεις της διαδικασίας, ενώ εξηγείται με απλά λόγια και με σεβασμό στις πολιτιστικές ευαισθησίες του παιδιού το δικαίωμα της άρνησης.	☐
Οι απόψεις των αιτούντων καταγράφονται και λαμβάνονται υπόψη ανάλογα με τον βαθμό ωριμότητας που επιδεικνύουν.	☐
Παρέχεται διερμηνεία σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.	☐
Αν δεν εκπληρώνεται κάποια από τις προϋποθέσεις, εξηγήστε τον λόγο:	
Ενέργειες παρακολούθησης, αν κρίνεται απαραίτητο:	
ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΥΠΟΨΗ ΟΤΑΝ ΕΞΕΤΑΖΕΤΑΙ ΑΝ Ο ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΕΙΖΟΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	
Ο καθιερωμένος υπολογισμός της ηλικίας βασίζεται στην ολιστική και διεπιστημονική προσέγγιση, η οποία διασφαλίζει την προσαρμογή της διαδικασίας στις ανάγκες των αιτούντων, στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, στο φύλο τους, στο πολιτιστικό τους περιβάλλον και σε άλλα ευάλωτα χαρακτηριστικά τους.	☐
Τουλάχιστον για τις ιατρικές εξετάσεις παρέχεται συνειδητή συναίνεση, η οποία τεκμηριώνεται (εγγράφως και με οποιοδήποτε άλλο αποδεικτικό μέσο από το παιδί και από τον επίτροπο κατά περίπτωση)- ή το δικαίωμα της άρνησης υποβολής σε ιατρικές εξετάσεις γίνεται σεβαστό και διερευνώνται οι λόγοι της άρνησης.	☐
Ακολουθείται η λιγότερο παρεμβατική διαδικασία, η οποία εφαρμόζεται σταδιακά.	☐
Λαμβάνονται υπόψη η εμπιστευτικότητα, η προστασία δεδομένων και η ασφάλεια.	☐
Οι υπάλληλοι και οι εμπειρογνώμονες έχουν πείρα στη συναναστροφή με τα παιδιά και είναι επαρκώς καταρτισμένοι.	☐
Επιλέγεται η λιγότερο παρεμβατική μέθοδος.	☐
Επιλέγεται η πιο ακριβής μέθοδος και το περιθώριο σφάλματος είναι αποδεκτό για τον αιτούντα (ηλικιακό φάσμα, φύλο κ.λπ.).	☐

Το αναμενόμενο αποτέλεσμα διευκολύνει τη διαδικασία και δεν είναι επιζήμιο για το παιδί.		☐
Παρέχεται η δυνατότητα αποτελεσματικής προσφυγής.		☐
ΕΠΙΛΟΓΗ 1 ☐	Ο υπολογισμός της ηλικίας του αιτούντος εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του Λεπτομέρειες: (εξηγήστε τους λόγους της σύστασης)	
ΕΠΙΛΟΓΗ 2 ☐	Η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας δεν εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του αιτούντος Λεπτομέρειες: (εξηγήστε τους λόγους της σύστασης)	
ΕΠΙΛΟΓΗ 3 ☐	Ο υπολογισμός της ηλικίας του αιτούντος θα πρέπει να ανασταλεί λόγω: Λεπτομέρειες: (εξηγήστε τους λόγους της σύστασης)	
Όνομα		
Οργάνωση		
Ημερομηνία		
Υπογραφή		
Η ΕΞΕΤΑΣΗ ΕΓΚΡΙΘΗΚΕ ΑΠΟ		
Όνομα		
Οργάνωση		
<p>Με βάση το αποτέλεσμα της εξέτασης (επιλογή 1, 2 ή 3) θα ληφθεί απόφαση για τη διενέργεια ή μη του υπολογισμού της ηλικίας και η απόφαση αυτή θα καταχωριστεί στον φάκελο. Εφόσον κριθεί αναγκαίος (μετά την αξιολόγηση της αμφιβολίας), ο υπολογισμός της ηλικίας πρέπει να διενεργείται σύμφωνα με τις ισχύουσες εγγυήσεις και με βάση τα μεμονωμένα χαρακτηριστικά του αιτούντος και τις συστάσεις της EASO.</p>		

B. Ο κατάλογος των σημείων ελέγχου του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού για τον σκοπό του υπολογισμού της ηλικίας

Κατάλογος σημείων ελέγχου ΕΒΣ	
<p>Η διενέργεια του υπολογισμού της ηλικίας εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού (επιλογή 1 σύμφωνα με το προηγούμενο έντυπο ΕΒΣ).</p>	
<p>ΕΥΕΡΓΕΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΜΦΙΒΟΛΙΑΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Από τη στιγμή που υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να πιστεύεται ότι το άτομο είναι παιδί, ο αιτών αντιμετωπίζεται ως παιδί σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης αιτήσεων ασύλου και του υπολογισμού της ηλικίας. ☐ ■ Όταν τα αποτελέσματα της εξέτασης δεν είναι ασφαλή, ο αιτών θεωρείται παιδί. ☐ 	
<p>ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ/ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Πριν από τον υπολογισμό της ηλικίας, διορίζεται ειδικευμένος και ανεξάρτητος εκπρόσωπος ή επίτροπος, ο οποίος παρευρίσκεται και συμμετέχει στη διαδικασία με τη σύμφωνη γνώμη του αιτούντος. ☐ ■ Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες (με τις οποίες διασφαλίζεται το «βέλτιστο συμφέρον του αιτούντος» και ασκείται δικαιοπρακτική ικανότητα) επεξηγούνται και είναι κατανοητές από τον εκπρόσωπο/επίτροπο και τον αιτούντα. ☐ ■ Ο εκπρόσωπος/επίτροπος παρευρίσκεται στη συνέντευξη της ΕΒΣ με βάση την επιθυμία του αιτούντος. ☐ ■ Ο εκπρόσωπος/επίτροπος ενημερώνεται δεόντως, κατανοεί επαρκώς τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας και οι απορίες του αποσαφηνίζονται. ☐ ■ Ο εκπρόσωπος/επίτροπος μπορεί να διακόψει τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας αν θεωρήσει ότι η διαδικασία είναι ακατάλληλη ή αποβαίνει σε βάρος του βέλτιστου συμφέροντος του αιτούντος. ☐ ■ Ο εκπρόσωπος/επίτροπος ενημερώνεται για τα αποτελέσματα και κατανοεί τον τρόπο με τον οποίο μπορούν αυτά να προσβληθούν. ☐ 	
<p>ΑΝ Ο ΑΙΤΩΝ ΕΜΦΑΝΙΖΕΙ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΨΥΧΙΚΟΥ ΤΡΑΥΜΑΤΟΣ Η ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Μετά την εξέταση της ψυχολογικής και σωματικής του κατάστασης, ο αιτών θεωρείται ότι μπορεί να υποβληθεί στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας εφόσον υπάρχουν οι αναγκαίες προσαρμογές. ☐ ■ Κατά την κατάρτιση της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας, λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθες πτυχές. ☐ <ul style="list-style-type: none"> • Απαγορεύεται απολύτως οποιαδήποτε εξέταση περιλαμβάνει την έκθεση, μακροσκοπική εξέταση ή μέτρηση ευαίσθητων μερών του σώματος. • Η καταγραφή παρελθόντων γεγονότων ή η μελέτη της βιογραφίας του αιτούντος ενδέχεται να είναι αδύνατη λόγω των κενών μνήμης και μπορεί να είναι πολύ οδυνηρή για τον αιτούντα. • Οι μέθοδοι του υπολογισμού της ηλικίας με τις οποίες εξετάζεται η ψυχολογική ανάπτυξη ενδέχεται να μην ενδείκνυνται αν δεν διενεργούνται από καταρτισμένο και έμπειρο ειδικό. • Οι μέθοδοι του υπολογισμού της ηλικίας με τις οποίες εξετάζεται η σωματική ανάπτυξη ενδέχεται να είναι δυσάρεστες ή ιδιαίτερα παρεμβατικές για τα θύματα κακοποίησης. ■ Παρέχονται εναλλακτικές μέθοδοι ή τεχνικές ειδικά προσαρμοσμένες στις ανάγκες του αιτούντος. ☐ ■ Το ευεργέτημα της αμφιβολίας εφαρμόζεται στις περισσότερες περιπτώσεις. ☐ ■ Παρέχεται πάντα —και παρατείνεται αν κρίνεται αναγκαίο— περίοδος ανάπαυσης και αποκατάστασης. ☐ ■ Έμπιστο άτομο επιτρέπεται να παρακολουθεί τη διαδικασία με τον αιτούντα, πριν εξακριβωθεί η καταλληλότητα του ατόμου. ☐ ■ Οι υπάλληλοι και εμπειρογνώμονες που επιλέγονται έχουν λάβει ειδική κατάρτιση για να συναναστρέφονται με ιδιαίτερα ευάλωτα άτομα. ☐ 	

Κατάλογος των σημείων ελέγχου του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού για τον σκοπό του υπολογισμού της ηλικίας (σελίδα 2/4)	
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	
<p>Ο αιτών και εκπρόσωπος/επίτροπος ενημερώνονται για τα εξής.</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Διατύπωση αμφιβολιών και λόγοι για τους οποίους διατυπώνονται αμφιβολίες, καθώς επίσης και ποιος είναι υπεύθυνος για την παροχή των πληροφοριών με φιλικό για το παιδί τρόπο και εγγράφως σε κατανοητή γλώσσα. ■ Η ηλικία είναι πιθανό να υπολογιστεί με τη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας (και τι σημαίνει αυτό στην πράξη, περιλαμβάνεται επίσης περιγραφή των διαφορετικών —ιατρικών ή μη— εξετάσεων). ■ Ενημέρωση σχετικά με τη μέθοδο και τη διαδικασία (ποιες μέθοδοι χρησιμοποιούνται, γιατί προτιμώνται οι εκάστοτε μέθοδοι, η ακρίβεια και η παρεμβατικότητα της μεθόδου, ο αντίκτυπος και οι δυνητικοί κίνδυνοι της συγκεκριμένης μεθόδου για την υγεία και οι αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων επαγγελματιών). ■ Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τη διαδικασία, και κυρίως οι εξής πτυχές. <ul style="list-style-type: none"> • Το δικαίωμα της άρνησης της υποβολής σε ιατρική εξέταση και οι συνέπειες της άρνησης. • Η δυνατότητα προσβολής των αποτελεσμάτων του υπολογισμού της ηλικίας και τα επόμενα βήματα. • Πιθανές συνέπειες του αποτελέσματος της εξέτασης για τη διαδικασία της εξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας. <p>Οι πληροφορίες που παρέχονται είναι κατανοητές από τον αιτούντα και τον επίτροπο/εκπρόσωπο ενώ η παροχή της εν λόγω ενημέρωσης τεκμηριώνεται στον φάκελο.</p>	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ ΑΚΟΥΓΟΝΤΑΙ	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Αφού εξηγηθούν με εποικοδομητικό τρόπο και κατανόηση οι λόγοι για τους οποίους η δηλούμενη ηλικία αμφισβητείται: <ul style="list-style-type: none"> • διαπιστώνονται πιθανές αναντιστοιχίες στα στοιχεία που αφορούν την ηλικία· • προσκομίζονται νέα έγγραφα ή αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας· • ο αιτών αρνείται να υποβληθεί σε ιατρική εξέταση· • ο υπολογισμός της ηλικίας ολοκληρώνεται και τα αποτελέσματα διαφέρουν από τη δηλούμενη ηλικία· ■ ο αιτών έχει την ευκαιρία και τα μέσα να προσβάλει την απόφαση και, κατ' επέκταση, να ακουστεί. 	☐ ☐
ΣΥΝΕΙΔΗΤΗ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ — αιτών και/ή επίτροπος/εκπρόσωπος	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Λαμβάνοντας υπόψη την υγεία/εκπαίδευση/ωρίμανση, ο αιτών είναι σε θέση να χορηγήσει συνειδητή συναίνεση. ■ Ο αιτών συμμετέχει στην απόφαση για τη διενέργεια του υπολογισμού της ηλικίας ανάλογα με την ωριμότητά του και, μεταξύ άλλων, λαμβάνονται υπόψη η άποψή του και η άποψη του επιτρόπου ή εκπροσώπου του. ■ Χορηγείται συναίνεση για τη διενέργεια της ιατρικής εξέτασης όταν η ιατρική εξέταση αποτελεί μέρος του υπολογισμού της ηλικίας. ■ Προβλέπεται η δυνατότητα της μη συναίνεσης όταν θεωρείται ότι η διαδικασία αντίκειται στο βέλτιστο συμφέρον του αιτούντος. 	☐ ☐ ☐
ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΡΝΗΣΗΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ο αιτών έχει τη δυνατότητα να αρνηθεί να υποβληθεί στη διαδικασία και οι λόγοι της άρνησης διερευνώνται. ■ Η άρνηση υποστηρίζεται από τον επίτροπο/νόμιμο εκπρόσωπο. ■ Έχει οριστεί με σαφήνεια ότι η απόφαση για απόρριψη της αίτησης χορήγησης ασύλου/διεθνούς προστασίας δεν βασίζεται αποκλειστικά και μόνο στην άρνηση του αιτούντος να υποβληθεί στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας. ■ Σε περίπτωση άρνησης, δεν συνάγεται αυτόματα το συμπέρασμα ότι ο αιτών είναι ενήλικος. 	☐ ☐ ☐ ☐

Ο κατάλογος των σημείων ελέγχου του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού για τον σκοπό του υπολογισμού της ηλικίας (σελίδα 3/4)	
<p>ΟΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Στη διαδικασία λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αιτούντος και η διαδικασία προσαρμόζεται όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο (ανάλογα με το ηλικιακό φάσμα, το φύλο, την εθνότητα, το πολιτιστικό υπόβαθρο του ατόμου, την ευάλωτη κατάστασή του και άλλες ανάγκες). ■ Στη διαδικασία αποφεύγονται περιττές εξετάσεις. Αν εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες, χρησιμοποιούνται ιατρικές μέθοδοι αφού εξαντληθούν άλλες μη ιατρικές εναλλακτικές μέθοδοι. ■ Αν ο υπολογισμός της ηλικίας είναι αναγκαίος, στη διαδικασία συνδυάζονται μέθοδοι εξέτασης των διαφορετικών μορφών ανάπτυξης (ωρίμανση, ψυχολογική και σωματική ανάπτυξη, συμπεριφορά κ.λπ.). ■ Αν κρίνεται αναγκαίο, η εξέταση διενεργείται από εμπειρογνώμονες διαφόρων κλάδων ανάλογα με τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται ενώ συλλέγονται πληροφορίες από τα άτομα που συναναστρέφονται με τον αιτούντα. 	☐ ☐ ☐ ☐
<p>ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΚΡΙΒΗΣ ΜΕΘΟΔΟΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Εντοπίζονται οι λιγότερο παρεμβατικές και περισσότερο ακριβείς μέθοδοι με βάση το ηλικιακό φάσμα που εξετάζεται, το φύλο, την εθνότητα, το πολιτιστικό υπόβαθρο, τις ειδικές ανάγκες και τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε περίπτωσης. ■ Οι εμπλεκόμενοι στην εξέταση σέβονται τη σωματική ακεραιότητα και αξιοπρέπεια του αιτούντος. ■ Γνωρίζουν για τον πολιτισμό και την εθνότητα του αιτούντος και μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις αυτές στο πλαίσιο του υπολογισμού της ηλικίας. ■ Οι εξετάσεις που περιλαμβάνουν πρακτικές όπως γδύσιμο και εξέταση της ανάπτυξης των γεννητικών οργάνων και του στήθους απαγορεύονται. ■ Οι μέθοδοι στις οποίες χρησιμοποιείται ακτινοβολία χρησιμοποιούνται ως ύστατη επιλογή και αιτιολογούνται δεόντως ανά περίπτωση. ■ Το περιθώριο σφάλματος τεκμηριώνεται και είναι κατανοητό από τον εμπειρογνώμονα ή την επιτροπή εμπειρογνομόνων που λαμβάνει την απόφαση για τα τελικά αποτελέσματα. ■ Η ιδιωτική ζωή και εμπιστευτικότητα του αιτούντος προστατεύονται κατά τη διάρκεια της εξέτασης. 	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
<p>ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Για τους σκοπούς του υπολογισμού της ηλικίας, οι πληροφορίες που αφορούν την αίτηση ασύλου του αιτούντος, ή το γεγονός ότι έχει υποβληθεί αίτηση, δεν κοινοποιούνται στα πρόσωπα που εικάζεται ότι ευθύνονται για τη δίωξη των αιτούντων ή στις αρχές της χώρας καταγωγής, σε κρατικούς λειτουργούς ή υπαλλήλους (όταν π.χ. ζητούνται πιστοποιητικά γέννησης ή άλλα έγγραφα ταυτότητας που επιβεβαιώνουν την ηλικία του αιτούντος). ■ Οι πληροφορίες συλλέγονται με γνώμονα τη δικαιοσύνη και τη νομιμότητα και για τον ειδικό σκοπό του υπολογισμού της ηλικίας. ■ Η καταγραφή και κοινοποίηση πληροφοριών και αποδεικτικών στοιχείων για οποιαδήποτε διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας συμμορφώνονται με τον κανονισμό για την προστασία δεδομένων. 	☐ ☐ ☐
<p>ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΕΝΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Οι επαγγελματίες που συμμετέχουν στη διαδικασία λαμβάνουν κατάλληλη κατάρτιση σχετικά με τα δικαιώματα και τις ανάγκες των παιδιών, μεταξύ άλλων για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και την ανάπτυξη του παιδιού. ■ Δεν προκύπτει σύγκρουση συμφερόντων για τους εμπλεκόμενους στη διαδικασία, μεταξύ άλλων για τους ειδικούς που διενεργούν τον υπολογισμό της ηλικίας και για τον επίτροπο/εκπρόσωπο. ■ Η αναγκαία εμπειρογνομοσύνη των ειδικών που συναναστρέφονται με τον αιτούντα (διερμηνείς, ο εκπρόσωπος, τα άτομα που διενεργούν τον υπολογισμό της ηλικίας) επαληθεύεται. ■ Ο αιτών καλείται να κοινοποιήσει τις προτιμήσεις του όσον αφορά το φύλο και το υπόβαθρο των ειδικών που διενεργούν τον υπολογισμό και οι προτιμήσεις αυτές γίνονται σεβαστές. ■ Αν διενεργείται μία μόνο εξέταση, τα αποτελέσματα πρέπει να εγκριθούν από δύο εμπειρογνώμονες. ■ Όταν κρίνεται ότι πρέπει να διενεργηθούν διαφορετικές εξετάσεις, η επιτροπή εμπειρογνομόνων που είναι υπεύθυνη για την ερμηνεία των διαφορετικών αποτελεσμάτων πρέπει να είναι διεπιστημονική. 	☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Ο κατάλογος των σημείων ελέγχου του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού για τον σκοπό του υπολογισμού της ηλικίας (σελίδα 4/4)	
ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΥΠΑΓΟΝΤΑΙ ΣΤΟΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΔΟΥΒΛΙΝΟΥ	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Όταν διατυπώνονται αμφιβολίες για την ηλικία των αιτούντων που υπόκεινται στον κανονισμό του Δουβλίνου, εφαρμόζεται το ευεργέτημα της αμφιβολίας. ☐ ■ Όταν οι αιτούντες μεταφέρονται σε άλλο κράτος, οι πληροφορίες και τα αποδεικτικά στοιχεία, περιλαμβανομένων των μεθόδων που έχουν χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό της ηλικίας, διαβιβάζονται στο υπεύθυνο κράτος σύμφωνα με τον κανονισμό περί προστασίας δεδομένων. ☐ ■ Όταν τα κράτη καταλήγουν σε διαφορετικά συμπεράσματα σχετικά με την ηλικία, λαμβάνονται υπόψη όλα τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία πριν ληφθεί οριστική απόφαση. ☐ ■ Η μικρότερη ηλικία που καθορίζεται από τις διαφορετικές εξετάσεις στα διαφορετικά κράτη μέλη θεωρείται ότι είναι και η ηλικία του ατόμου σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ. ☐ ■ Το υπεύθυνο κράτος, για να καταλήξει σε οριστική απόφαση όταν εξετάζει τα αποδεικτικά στοιχεία, λαμβάνει υπόψη: <ul style="list-style-type: none"> — τα μέσα και τις μεθόδους που έχουν χρησιμοποιηθεί για τον καθορισμό της ηλικίας, — την αξιοπιστία και/ή οποιοδήποτε αναφερόμενο περιθώριο σφάλματος, — τα προσόντα των υπεύθυνων για την εξέταση ή τον υπολογισμό της ηλικίας, — πρόσθετες πληροφορίες που παρέχονται ενδεχομένως σχετικά με την ηλικία, — λόγους και/ή διευκρινίσεις που δίνονται ενδεχομένως σε σχέση με τις διαφορετικές διαπιστώσεις όσον αφορά την ηλικία, — τις απόψεις του αιτούντος, αν μάλιστα οι εν λόγω διαφορετικές διαπιστώσεις προκύπτουν επειδή ακριβώς οι αιτούντες δηλώνουν διαφορετική ηλικία. 	
<p>Αν μετά τον έλεγχο αυτό εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες, ο αιτών αντιμετωπίζεται ως παιδί με βάση την αρχή του ευεργετήματος της αμφιβολίας.</p>	
ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ	
<ul style="list-style-type: none"> ■ Η απόφαση για τον υπολογισμό της ηλικίας ανακοινώνεται εγγράφως και επεξηγείται προφορικά στον αιτούντα. ☐ ■ Τα αποτελέσματα και η υπολογισθείσα ηλικία μπορούν να επανεξεταστούν αν προκύψουν νέα αποδεικτικά στοιχεία. ☐ ■ Οι αιτούντες έχουν τη δυνατότητα προσφυγής/επανεξέτασης της απόφασης για τον υπολογισμό της ηλικίας και οι αιτούντες και ο εκπρόσωπος/επίτροπος λαμβάνουν τη σχετική ενημέρωση. ☐ ■ Όταν η απόφαση δεν επιβεβαιώνει τη δηλούμενη ηλικία, η απόφαση τεκμηριώνεται στον αιτούντα και στον εκπρόσωπο/επίτροπο. ☐ ■ Αν η απόφαση είναι αρνητική, εκτίθενται αναλυτικά οι επιλογές για την προσβολή της απόφασης. ☐ ■ Σε περίπτωση προσβολής ή προσφυγής, ο αιτών έχει την ευκαιρία να εκφράσει την άποψή του και να ακουστεί. ☐ ■ Ο αιτών υποστηρίζεται από εκπρόσωπο στη διαδικασία προσφυγής. ☐ 	
<p>Αν δεν παρέχεται καμία από τις ανωτέρω εγγυήσεις, θα πρέπει να συμπεριληφθούν περισσότερες πληροφορίες στην έκθεση της ΕΒΣ, η οποία θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει:</p> <ul style="list-style-type: none"> — τις απαιτούμενες ενέργειες παρακολούθησης (αν υπάρχουν), — παρατηρήσεις ή ανησυχίες που διατυπώνονται από τους εξεταστές ή την επιτροπή των εμπειρογνομόνων όταν αξιολογούνται τα αποτελέσματα των εξετάσεων, — κάθε άλλη ανησυχία ή άλλο ζήτημα που αφορά την ευημερία του παιδιού, — πρόσθετες ή νέες πληροφορίες. 	

Παράρτημα 3 Νομικό πλαίσιο και πλαίσιο πολιτικών

Στο παρόν παράρτημα είναι συγκεντρωμένες οι σημαντικότερες διατάξεις που αφορούν το παιδί, όπως προβλέπονται σε διεθνή και ευρωπαϊκά νομικά μέσα, καθώς επίσης και στο εθνικό νομικό πλαίσιο και στη νομολογία που επικαλέστηκαν οι εθνικές αρχές στην έρευνα που διενεργήθηκε το 2016· ωστόσο, το περιεχόμενο δεν θα πρέπει να θεωρείται εξαντλητικό. Άλλωστε, περιλαμβάνονται παραπομπές και σε μη δεσμευτικούς κανόνες δικαίου και σε υλικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό της ηλικίας, καθώς επίσης και υπερσύνδεσμοι —όταν υπάρχουν— που βοηθούν τους χρήστες να συμβουλευτούν το υλικό αυτό. Τέλος, το παράρτημα περιλαμβάνει ένα κενό τμήμα που πρέπει να συμπληρωθεί από τους χρήστες του παρόντος εργαλείου με τις αντίστοιχες διατάξεις και τα μέσα που έχουν αναπτυχθεί σε εθνικό επίπεδο.

1. Διεθνής νομοθεσία

Νομικά μέσα	Δικαιώματα και εγγυήσεις	Σχετικό άρθρο
Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ της 20ής Νοεμβρίου 1989 (ΣΔΠ)	Οικογένεια	Προοίμιο
	Ορισμός του παιδιού	Άρθρο 1
	Αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων	Άρθρο 2
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Άρθρο 3 παράγραφος 1, άρθρο 9 παράγραφος 3, άρθρο 18 παράγραφος 1, άρθρο 20
	Δικαίωμα στη ζωή, στην επιβίωση και στην ανάπτυξη	Άρθρο 6
	Εγγραφή στο ληξιαρχείο, όνομα, ιθαγένεια και γονική μέριμνα	Άρθρο 7
	Διατήρηση της ταυτότητας και οικογενειακές σχέσεις	Άρθρο 8
	Δικαίωμα διατήρησης προσωπικών σχέσεων και επαφών	Άρθρο 9
	Αποκατάσταση οικογενειακών δεσμών	Άρθρο 10, άρθρο 22 παράγραφος 2
	Σεβασμός των απόψεων του παιδιού: δικαίωμα ακρόασης	Άρθρο 12
	Προστασία από όλες τις μορφές βίας	Άρθρο 19
	Φροντίδα και παροχή καταλύματος	Άρθρο 20
	Παιδιά-πρόσφυγες και αναζήτηση της οικογένειας	Άρθρο 22
	Δικαίωμα εκπαίδευσης	Άρθρο 28
	Προστασία από την παιδική εργασία	Άρθρο 32
	Απαγόρευση των βασανιστηρίων, κράτηση ως ύστατη επιλογή	Άρθρο 37
	Πόλεμος και ένοπλες συγκρούσεις	Άρθρο 38
Δικαιοσύνη ανηλίκων	Άρθρο 40	
Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1951 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων και το Πρωτόκολλο του 1967 εν σχέσει προς την νομική κατάσταση των προσφύγων	Ασυνόδευτα παιδιά-πρόσφυγες	Επιστολή Β (2) της Τελικής Πράξης αριθ. 2545 της Συνδιάσκεψης των Πληρεξουσίων των Ηνωμένων Εθνών για το καθεστώς των προσφύγων και των ανιθαγενών.

2. Κεκτημένο της ΕΕ

Νομικά μέσα	Δικαιώματα και εγγυήσεις	Σχετικό άρθρο
Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση	Δικαιώματα του παιδιού	Άρθρο 3 παράγραφος 5
Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Δικαίωμα ασύλου	Άρθρο 18
Κώδικας για τα σύνορα Σένγκεν [κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 562/2006]	Δικαιώματα του παιδιού	Άρθρο 24
Οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής (Οδηγία 2013/33/ΕΕ) (αναδιατύπωση)	Διαδικαστικά μέτρα για ανηλίκους με γνώμονα τις ευαισθησίες των παιδιών	Άρθρο 19 παράγραφος 1 στοιχείο στ) παράρτημα VII
	Ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο δ)
	Ασυνόδευτος ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο ε)
	Μέλη της οικογένειας	Άρθρο 2 στοιχείο γ)
	Εκπρόσωπος	Άρθρο 2 στοιχείο ι)
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και ενότητα της οικογένειας	Αιτιολογική σκέψη 9
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Αιτιολογική σκέψη 22, άρθρο 22 στοιχείο ι), άρθρο 11 παράγραφος 2, άρθρο 23, άρθρο 24
	Ευάλωτα άτομα	Άρθρο 21, άρθρο 22
	Εγγραφή σε ληξιαρχείο και επίσημα έγγραφα	Άρθρο 6
	Αναζήτηση της οικογένειας	Άρθρο 24 παράγραφος 3
Οδηγία για τις διαδικασίες ασύλου (Οδηγία 2013/32/ΕΕ) αναδιατύπωση	Ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο ιβ)
	Ασυνόδευτος ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο ιγ)
	Εκπρόσωπος	Άρθρο 2 στοιχείο ιδ) και άρθρο 25
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Αιτιολογική σκέψη 33, άρθρο 22 στοιχείο ιδ), άρθρο 25 παράγραφος 1 στοιχείο α), άρθρο 25 παράγραφος 6
Οδηγία για την αναγνώριση (Οδηγία 2011/95/ΕΕ) αναδιατύπωση	Δικαίωμα στην πληροφόρηση	Άρθρο 254
	Υπολογισμός της ηλικίας	Άρθρο 25 παράγραφος 5
	Ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο ια)
	Μέλη της οικογένειας	Άρθρο 2 στοιχείο ι)
	Ασυνόδευτος ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο ιβ)
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και ενότητα της οικογένειας	Αιτιολογική σκέψη 18
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Αιτιολογική σκέψη 19, 27, 38, άρθρο 20 παράγραφος 5, Άρθρο 31 παράγραφοι 4-5
	Δικαίωμα ακρόασης/δικαίωμα συμμετοχής, δικαίωμα πληροφόρησης	Άρθρο 22, άρθρο 31
	Διατήρηση της οικογενειακής ενότητας	Άρθρο 23
	Αναζήτηση της οικογένειας	Άρθρο 31 παράγραφος 5

Κανονισμός του Δουβλίνου [Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 604/2013] αναδιατύπωση	Ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο θ)	
	Ασυνόδευτος ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο ι)	
	Μέλη της οικογένειας	Άρθρο 2 στοιχείο ζ)	
	Συγγενής	Άρθρο 2 στοιχείο η)	
	Εκπρόσωπος	Άρθρο 2 στοιχείο ια)	
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και ενότητα της οικογένειας	Αιτιολογική σκέψη 16	
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Αιτιολογική σκέψη 13, 24, 35, άρθρο 2 στοιχείο ια), Άρθρο 6, άρθρο 8, άρθρο 20 παράγραφος 3	
	Δικαίωμα στην πληροφόρηση	Αιτιολογική σκέψη 4 και παράρτημα XI του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 118/2004	
	Εντοπισμός μελών της οικογένειας και συγγενών	Αιτιολογική σκέψη 35	
	Αναζήτηση της οικογένειας, εντοπισμός των	Άρθρο 6 παράγραφος 4, άρθρο 8 μελών της οικογένειας και συγγενών	
Αναλλαγή πληροφοριών σχετικά με το παιδί	Παράρτημα VII του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 118/2004		
Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 118/2014	Αναζήτηση της οικογένειας, εντοπισμός μελών της οικογένειας και συγγενών	Άρθρο 1 παράγραφος 7 παράρτημα II ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Α(Ι), ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Β(Ι)	
	Αναλλαγή πληροφοριών σχετικά με το παιδί	Παράρτημα VII	
	Πληροφορίες για ασυνόδευτα παιδιά σχετικά με τη διαδικασία του Δουβλίνου	Παράρτημα XI	
Κανονισμός Eurodac Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 603/2013 (αναδιατύπωση) Οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (Οδηγία 2011/36/ΕΕ)	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Αιτιολογική σκέψη 35	
	Εντοπισμός των παιδιών που πέφτουν θύματα εμπορίας ανθρώπων και Μέτρα προστασίας	Αιτιολογική σκέψη 23	
	Παιδί	Άρθρο 2 παράγραφος 6	
	Ευάλωτη κατάσταση	Άρθρο 2 παράγραφος 2	
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Αιτιολογική σκέψη 8, 22, 23, άρθρο 13, άρθρο 16 παράγραφος 2	
	Διαδικαστικές εγγυήσεις στις ποινικές έρευνες	Άρθρο 15	
	Προστασία ασυνόδευτων παιδιών που πέφτουν θύματα εμπορίας ανθρώπων	Άρθρο 16	
	Οδηγία για τις άδειες διανομής των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων (οδηγία 2004/81/ΕΚ)	Ασυνόδευτος ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο στ)
		Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Άρθρο 10 στοιχείο α)
		Εντοπισμός ασυνόδευτου παιδιού	Άρθρο 10 στοιχείο γ)
Αναζήτηση της οικογένειας		Άρθρο 10 στοιχείο γ)	

Ασυνόδευτος ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο στ)	Οδηγία για την οικογενειακή επανένωση (2003/86/ΕΚ)
	Οικογενειακή επανένωση	Άρθρο 2 στοιχείο δ)
	Μέλη της οικογένειας	Άρθρο 4
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Άρθρο
	Αποκατάσταση οικογενειακών δεσμών	Άρθρο 4 και 10
	Ευάλωτα άτομα/ευάλωτη κατάσταση	Άρθρο 3 παράγραφος 9
Οδηγία 2011/92/ΕΕ, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ	Ηλικία σεξουαλικής συναίνεσης	Αιτιολογική σκέψη 8 Άρθρο 2 στοιχείο β) και άρθρο 3 παράγραφος 2

3. Εθνική νομοθεσία και νομολογία

Χώρα	Εθνική νομοθεσία και νομολογία	Σχετική νομολογία
<p>Αυστρία</p>	<p>Σύμφωνα με το άρθρο 13/3 του ομοσπονδιακού νόμου για τον γενικό εσωτερικό κανονισμό της ομοσπονδιακής υπηρεσίας μετανάστευσης και άσυλου, η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Μετανάστευσης και Άσυλου ή το Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο μπορεί επίσης να ζητήσει, στο πλαίσιο της μεθόδου πολλαπλών εξετάσεων (άρθρο 2/1/25 του αυστριακού νόμου για το άσυλο του 2005) ακτινολογικές εξετάσεις, μεταξύ άλλων ακτινογραφικές εξετάσεις για τον προσδιορισμό της ηλικίας, αν ο αλλοδαπός δεν κατορθώσει να αποδείξει με βάση τα αποτελέσματα των προκαταρκτικών διαδικασιών ότι είναι ανήλικος, προσκομίζοντας άρτια από νομική άποψη έγγραφα ή άλλα κατάλληλα και ισοδύναμα αποδεικτικά στοιχεία. Οποιαδήποτε μέθοδος εξέτασης πρέπει να διεκπεραιώνεται με τον ελάχιστο δυνατό βαθμό παρέμβασης. Η συνεργασία του αλλοδαπού για την ακτινολογική εξέταση δεν μπορεί να αποτελεί προίον εξαναγκασμού. Σε περίπτωση που εξακολουθούν να υπάρχουν βασίμενες αμφιβολίες μετά τις εξετάσεις για τον προσδιορισμό της ηλικίας, καθιερώνεται τεκμήριο υπέρ του ανήλικου αλλοδαπού. Η νομική διάταξη θεσπίστηκε αρχικά το 2009 στο πρώην άρθρο 15/1/6 του αυστριακού νόμου για το άσυλο το 2005. Από το 2014 έχει ενσωματωθεί στον ομοσπονδιακό νόμο για τον γενικό εσωτερικό κανονισμό της ομοσπονδιακής υπηρεσίας μετανάστευσης και άσυλου.</p> <p>Στο άρθρο 2/1/25 του αυστριακού νόμου για το άσυλο του 2005 ορίζεται η μέθοδος πολλαπλών εξετάσεων ως εξελιγμένο πρότυπο προσδιορισμού της ηλικίας που βασίζεται σε τρεις χωριστές ιατρικές εξετάσεις (σωματική, οδοντική και ακτινολογική εξέταση). Αυτή η νομική διάταξη θεσπίστηκε το 2009.</p> <p>Στο άρθρο 29/6/2 του αυστριακού νόμου για το άσυλο του 2005 ορίζεται ότι αν κρίνεται αναγκαίο, η μέθοδος πολλαπλών εξετάσεων για τον προσδιορισμό της ηλικίας (άρθρο 2/1/25 του αυστριακού νόμου για το άσυλο του 2005, άρθρο 13/3 του ομοσπονδιακού νόμου για τους γενικούς διαδικαστικούς κανόνες της ομοσπονδιακής υπηρεσίας μετανάστευσης και άσυλου) πρέπει να διεκπεραιώνεται χωρίς περιττές καθυστερήσεις κατά την έναρξη της διαδικασίας εισόδου. Η νομική διάταξη θεσπίστηκε το 2015.</p>	<p>Σχετική νομολογία</p> <p>Το Αυστριακό Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο έκρινε ότι, όταν είναι αδύνατο να αποδειχθεί ότι ο αιτών είναι ανήλικος λόγω ανεπαρκών αποδεικτικών στοιχείων, το πρωτοβάθμιο όργανο πρέπει να εξουσιοδοτήσει τις αρχές για τον υπολογισμό της ηλικία του αιτούντος. Όσον αφορά τους νομικούς υπαλλήλους, η ηλικία δεν πρέπει να τεκμαίρεται αποκλειστικά και μόνο από την εμφάνιση του αιτούντος (VwGH 16.4.2007, Ra 2005/01/0463).</p> <p>Το Αυστριακό Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, αν τα αποτελέσματα της ερευνητικής διαδικασίας οδηγούν εξ αρχής στο συμπέρασμα ότι ο αιτών είναι ενήλικος, η ομοσπονδιακή υπηρεσία μετανάστευσης και άσυλου δεν είναι υποχρεωμένη να ζητήσει τη μέθοδο πολλαπλών εξετάσεων για να προσδιορίσει την ηλικία του αιτούντος, ούτε μπορεί να εφαρμόσει την αρχή του ευεργετήματος της αμφιβολίας σε αυτές τις περιπτώσεις. (VwGH 25.2.2015, Ra 2014/20/0045)</p> <p>Το Αυστριακό Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το αποτέλεσμα της μεθόδου πολλαπλών εξετάσεων για τον προσδιορισμό της ηλικίας του αιτούντος εντάσσεται στο πλαίσιο της συνολικής διαδικασίας εξακρίβωσης των χαρακτηριστικών της υπόθεσης για τη λήψη της απόφασης. Αν δεν διενεργηθεί επαρκής έρευνα ή αν το σκεπτικό της απόφασης για τον υπολογισμό της ηλικίας είναι διάτρητο, η απόφαση δεν είναι σύννομη. (VwGH 25.2.2016, Ra 2016/19/0007)</p>

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
Βέλγιο	<p>Νόμος περί επιτροπείας της 24ης Δεκεμβρίου 2002: δημιουργία της υπηρεσίας επιτροπείας, η οποία είναι αρμόνια να φροντίζει ασυνόδευτους ανηλίκους και να ορίζει επιτρόπους.</p> <p>Το άρθρο 7 του νόμου για την επιτροπεία ορίζει:</p> <p>§ 1. Όταν η υπηρεσία επιτροπείας ή οι αρχές που είναι αρμόδιες για το άσυλο, την πρόσβαση στην επικράτεια, τη διαμονή και την απέλαση έχουν εύλογες αμφιβολίες για την ηλικία του εκάστοτε ατόμου, η υπηρεσία επιτροπείας ζητεί άμεσα τη διενέργεια ιατρικής εξέτασης από γιατρό προκειμένου να εξακριβωθεί αν η ηλικία του ατόμου δεν υπερβαίνει τα 18 έτη.</p> <p>Η ιατρική εξέταση πρέπει να διενεργείται υπό την εποπτεία της υπηρεσίας επιτροπείας.</p> <p>Το κόστος της ιατρικής εξέτασης βαρύνει την αιτούσα αρχή. Αν η υπηρεσία επιτροπείας ζητήσει τη διενέργεια εξέτασης με δική της πρωτοβουλία, το κόστος βαρύνει την εν λόγω υπηρεσία.</p> <p>§ 2. Αν η ιατρική εξέταση αποδείξει ότι ο εξεταζόμενος είναι κάτω των 18, εφαρμόζεται το άρθρο 8. Αν η ιατρική εξέταση αποδείξει ότι ο εξεταζόμενος είναι άνω των 18, η επιμέλεια της υπηρεσίας επιτροπείας λήγει αυτοδικαίως. Η υπηρεσία ενημερώνει αμέσως τον ενδιαφερόμενο και τις αρχές που είναι αρμόδιες για το άσυλο, την πρόσβαση στην επικράτεια, τη διαμονή και την απέλαση, όπως επίσης και οποιαδήποτε άλλη ενδιαφερόμενη αρχή.</p> <p>§ 3. Σε περίπτωση που υπάρχουν αμφιβολίες για το αποτέλεσμα της ιατρικής εξέτασης, λαμβάνεται υπόψη η μικρότερη δυνατή ηλικία.</p>
Βουλγαρία	<p>ΝΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ <i>ισχύει από την 1.12.2002</i></p> <p>Άρθρο 61(3) (όπως συμπληρώθηκε — SG 101/ 2015) Όταν προκύπτει οποιαδήποτε εύλογη αμφιβολία και θεωρείται ότι ο αλλοδαπός δεν είναι ανήλικος ή ότι δεν έχει υπερβεί τα νόμιμα όρια ηλικίας, η αρχή που είναι αρμόδια για τη συνέντευξη ζητεί τη γνώμη ειδικών για να εξακριβωθεί η ηλικία του αλλοδαπού.</p>
Κροατία	<p>Νόμος περί διεθνούς και προσωπικής προστασίας (Εφημερίδα της κυβέρνησης αριθ. 70/2015)</p>
	<p>Αξιζει να σημειωθεί ότι στις 18 Ιουλίου 2013, το Συνταγματικό Δικαστήριο διευκρίνισε ότι ο προσδιορισμός της ηλικίας με σκοπό τον πιθανό ορισμό επιτρόπου συνιστά επιταγή του νόμου για την αστυνομία και στην ασφάλεια. Η υπηρεσία επιτροπείας δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να προσδιορίσει την ατομική κατάσταση του ανηλίκου, ούτε να επιλύσει διαφωνία σχετικά με ατομικό δικαίωμα. Δυναμίει το άρθρο 144 του Συντάγματος, τα δικαστήρια έχουν την αποκλειστική αρμοδιότητα για τις εν λόγω νομικές ενέργειες. Κατά συνέπεια, αν ο νέος επιθυμεί την έγκυρη επιβεβαίωση του ονόματός του και της ημερομηνίας της γέννησής του (από την υπηρεσία επιτροπείας και τις μεταναστευτικές αρχές), πρέπει να καταθέσει προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου, δυναμίει το άρθρο 46 του αστικού κώδικα και/ή του άρθρου 27 του βελγικού κώδικα ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.</p>
	<p>Δεν έχουν εκδοθεί ανάλογες δικαστικές αποφάσεις.</p>
	<p>Δ/Υ</p>

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
Κύπρος	<p>Η ενεργοποίηση της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας εδράζεται στις ακόλουθες νομικές διατάξεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Σύμφωνα με το άρθρο 10(1Ζ) του κυπριακού περί προσφύγων νόμου, η Υπηρεσία Ασύλου δύναται να χρησιμοποεί ιατρικές εξετάσεις για τον προσδιορισμό της ηλικίας ασυνόδευτου ανήλικου, στο πλαίσιο της εξέτασης της αίτησής του για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας. — Το άρθρο 4 παράγραφος 3 στοιχεία α) και β) του ψηφίσματος του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2017 ορίζει σε σχέση με τους ασυνόδευτους ανήλικους τρίτων χωρών ότι οι «α) Καταρχήν, οι ασυνόδευτοι αιτούντες άσυλο που ισχυρίζονται ότι είναι ανήλικοι πρέπει και να αποδείξουν την ηλικία τους, β) Εάν δεν υπάρχει παράμοια απόδειξη ή εάν εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες, τα κράτη μέλη δύνανται να προσδιορίζουν την ηλικία των αιτούντων άσυλο κατ' εκτίμηση και με αντικειμενικό τρόπο. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη δύνανται να υποβάλλουν τον ανήλικο, τη συναινέσει του ίδιου, ειδικά διορισμένου ενήλικου εκπροσώπου ή φορέα, σε ιατρικό τεστ προσδιορισμού της ηλικίας, διενεργούμενο από ειδικευμένο ιατρικό προσωπικό.».
Τσεχία	<p>325/1999 άρθρο 89 326/1999 άρθρο 124 109/2002 άρθρο 23</p> <p>Οι δικαστικές αποφάσεις αφορούν ειδικές περιπτώσεις</p>
Δανία	<p>Σύμφωνα με τον δανικό νόμο περί αλλοδαπών 40 γ (2), η δανική εθνική αστυνομία και η δανική υπηρεσία μετανάστευσης μπορούν να ζητήσουν την υποβολή ασυνόδευτου ανήλικου που δηλώνει ανήλικος σε ιατρική εξέταση προκειμένου να προσδιοριστεί η ηλικία του αλλοδαπού.</p> <p>Δ/Υ</p>
Εσθονία	<p>Ο νόμος για την ιατροδικαστική εξέταση θεσπίστηκε την 1η Ιανουαρίου 2002.</p> <p>Ο νόμος για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας σε αλλοδαπούς θεσπίστηκε την 1η Ιουλίου 2006.</p> <p>Δεν έχουν εκδοθεί ακόμα δικαστικές αποφάσεις που περιλαμβάνουν πτυχές για τον υπολογισμό της ηλικίας</p>

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
Φινλανδία	<p>Ο υπολογισμός της ηλικίας με ιατρικά μέσα προβλέπεται στον φινλανδικό νόμο περί αλλοδαπών από το 2010. Το άρθρο 6α ορίζει ότι: Υπολογισμός της ηλικίας με ιατρικά μέσα μπορεί να διενεργείται για την εξακρίβωση της ηλικίας του αναδόχου ή του αλλοδαπού που υποβάλλει αίτηση για άδεια διαμονής, αν υπάρχουν βάσιμες υποψίες για την αναξιοπιστία των πληροφοριών που έχει δώσει το άτομο σχετικά με την ηλικία του.</p> <p>— Δεν υπάρχουν νομοθετικές αλλαγές σε εξέλιξη σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας στη Φινλανδία.</p>
Γαλλία	<p>Νόμος της 14ης Μαρτίου 2016 σχετικά με την προστασία του παιδιού. Η χρήση της ακτινογραφίας υπάκειται πλέον σε περιορισμούς και η μακροσκοπική εξέταση της σεξουαλικής ωρίμανσης δεν είναι πλέον νόμιμη για τον υπολογισμό της ηλικίας των ατόμων που δηλώνουν κάτω των 18.</p> <p>— Παρουσίαση της κατάστασης: Ο ενδιαφερόμενος δήλωσε ότι έχει γεννηθεί στις 26 Οκτωβρίου 1996 στην Κινάσα· είναι επομένως ανήλικος. Για να τεκμηριωθεί η ταυτότητά του, στις 9 Αυγούστου 2012 προσκομίστηκε πιστοποιητικό γέννησης από τον δήμαρχο της δημοτικής αρχής Bumbui (Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό). Η διαδικασία ανάθεσης της επιτροπείας δρομολογήθηκε και ο πρόεδρος του γενικού συμβουλίου (τμήμα) κατέθεσε πρόταση για την παύση της εποπτείας.</p> <p>— Κατά την ανάλυση των εγγράφων διαπιστώθηκε η γνησιότητα των εγγράφων, μολοντι υπενθυμίστηκε ότι το πιστοποιητικό γέννησης βασίστηκε σε απλή προφορική δήλωση των γονέων, με αποτέλεσμα να μην έχει καμία νομική αξία. Επίσης, το έγγραφο δεν αποτέλεσε επαρκές τεκμήριο για να προσδιοριστεί η ηλικία του αλλοδαπού, λόγω της ελλιπούς αποδεικτικής του ισχύος, και για να αποδειχθεί η ηλικία της συναίνεσης του αλλοδαπού. Ωστόσο, με τη βοήθεια των ακτινογραφιών (καρπός και αριστερό χέρι), των κλινικών εξετάσεων και της ανάλυσης του αυξητικού χρόνου κατέστη δυνατό να υπολογιστεί η ηλικία του.</p> <p>Ο νόμος της 14ης Μαρτίου 2016 συμπλήρωσε το άρθρο 388 του αστικού κώδικα. Δεν έχει κατατεθεί καμία σχετική προσφυγή μετά τη θέσπιση του νέου νόμου.</p> <p>Η τελευταία απόφαση για το θέμα αυτό είναι η απόφαση του Εφετείου της Rennes, της 13ης Ιανουαρίου 2015 (https://www.legifrance.gouv.fr/affichJurisJudi.do?oldAction=rechJurisJudi&idTexte=JURITEXTO000030123464&fastReqId=1477313596&fastPos=2)</p>

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
<ul style="list-style-type: none"> — Σε όλες τις προσφυγές γίνεται αναφορά στην έκθεση της 16ης Ιανουαρίου 2007 της Εθνικής Ιατρικής Ακαδημίας, στην οποία αναφέρεται ότι «η εξέταση της οστικής ηλικίας χάρη στην ακτινογραφία του καρπού και της αριστερής χειρός —με βάση τη μέθοδο Greulich- Pyle— αποτελεί την πιο απλή και αξιόπιστη μέθοδο». Η μέθοδος χρησιμοποιείται από όλους. Μάλιστα, μέχρι σήμερα δεν έχει αποδειχθεί καμία φυλετική διαφορά. Η Ακαδημία ανέφερε ότι «είναι πολύ σπάνιο να προκύψει αναντιστοιχία μεταξύ της οστικής ανάπτυξης και της πραγματικής ηλικίας: ωστόσο, αν συμβαίνει κάτι τέτοιο, στις περισσότερες περιπτώσεις η κατ' εκτίμηση ηλικία είναι μικρότερη από την πραγματική ηλικία». — Όλα τα στοιχεία που προσκομίστηκαν στο δικαστήριο για να εξεταστούν αποδεικνύουν με βεβαιότητα την ηλικία χορήγησης της συναινεσης του αιτούντος. <p>Άλλες αποφάσεις με το ίδιο σκεπτικό: Εφετείο Rennes — 28 Οκτωβρίου 2014 https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?oldAction=rechJuriJudi&idTexte=JURITEXT000029685707&fastReqId=698863264&fastPos=3.</p> <p>Εφετείο Rennes — 28 Οκτωβρίου 2014 https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?oldAction=rechJuriJudi&idTexte=JURITEXT000029685066&fastReq%20Id=1179022326&fastPos=4.</p> <p>Εφετείο Limoges — 3 Μαρτίου 2014 https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?idTexte=JURITEXT000028708810.</p> <p>Αξίζει να σημειωθεί ότι ο νόμος της 14ης Μαρτίου 2016 απαντά στις ακόλουθες ερωτήσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Οι ακτινογραφίες χρησιμοποιούνται ως εναλλακτικό μέσο, όταν δεν προσκομίζεται έγκυρο έγγραφο ταυτότητας και όταν υπάρχουν αμφιβολίες για την εικαζόμενη ηλικία — Η διαδικασία παρακολουθείται από δικαστικές αρχές και με τη συμφωνία του ατόμου — Η εξέταση θα πρέπει να χρησιμοποιείται προσεκτικά (οποιαδήποτε αμφιβολία θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως τεκμήριο υπέρ του ατόμου, εφόσον λαμβάνονται υπόψη άλλα ιατρικά και κοινωνικά δεδομένα) 	

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
<p>Γερμανία</p> <p>Στο άρθρο 42στ του κώδικα κοινωνικών ασφαλίσεων VIII περιγράφονται οι κανόνες για τον προσδιορισμό της ηλικίας στο πλαίσιο της διαδικασίας ανάθεσης της επιμέλειας στις υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας ανηλίκων (θεσπίστηκαν την 1η Νοεμβρίου 2016)</p>	<p>α) Oberlandesgericht (Ανώτατο Περιφερειακό Δικαστήριο) Καρλσρούη, απόφαση της 26ης Αυγούστου 2015 — 18 UF 92/15</p> <p>Υποσημείωση</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η διενέργεια περαιτέρω διερεύνησης που προκύπτει από την υποχρέωση αυτεπάγγελτης έρευνας εξαρτάται από τις αμφιβολίες για την ηλικία του ενδιαφερομένου. Αν ο ισχυρισμός του ενδιαφερομένου ότι είναι ανήλικος είναι προδήλως ανυπόστατος ή αν ο ενδιαφερόμενος δεν εξηγήσει με αρκούντως λογικά στοιχεία τις περιστάσεις που φέρονται να αποδεικνύουν ότι είναι ανήλικος, η υποχρέωση για τη διενέργεια αυτεπάγγελτης έρευνας δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι οι έρευνες δεν θα πρέπει να είναι στοχευμένες. (Ήσσονος σημασίας σημείωση 25) 2. Μολονότι υπάρχει το ευεργέτημα της αμφιβολίας, το οποίο σημαίνει ότι ο αιτών θεωρείται ανήλικος αν οι αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία του είναι αδύνατο να αρθούν πλήρως, η αρχή αυτή ισχύει, ωστόσο, μόνο αν το δικαστήριο δεν μπορεί να εξακριβώσει με βεβαιότητα την πραγματική ηλικία του ατόμου αφού έχει εξαντλήσει όλες τις διαδικαστικά δυνατές και αποδεκτές διερευνητικές επιλογές, όπως υποδεικνύονται από τις περιστάσεις. (Ήσσονος σημασίας σημείωση 33) 3. Περί του εύρους της υποχρέωσης της συνεργασίας του ενδιαφερομένου για τον προσδιορισμό της ηλικίας του, δυνάμει του άρθρου 27 του νόμου περί της διαδικασίας σε οικογενειακές υποθέσεις και υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας. (Ήσσονος σημασίας σημείωση 24) 4. Περί της σημασίας και της εγκυρότητας της ακτινογραφικής εξέτασης του σκελετού της χειρός. (Ήσσονος σημασίας σημείωση 31) (Ήσσονος σημασίας σημείωση 32) <p>Άλλα βασικά σημεία</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Η υποχρέωση της συνεργασίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 27 του νόμου για τις διαδικασίες σε οικογενειακές υποθέσεις και υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας περιλαμβάνει κατά τα κανόνα την υποβολή του ενδιαφερομένου σε ιατρική εξέταση προκειμένου να εξακριβωθεί η δηλούμενη ηλικία του, στον βαθμό που αυτή δεν είναι ταπεινωτική και δικαιολογείται (Σύμφωνα με το δικαστήριο OLG Hamm, 25 Φεβρουαρίου 2014, 1 UF 213/13. (Ήσσονος σημασίας σημείωση 24) 2. Η ιατρική εξέταση που απαιτείται για να εξακριβωθεί αν ο ενδιαφερόμενος είναι ανήλικος ως προσαπαιτούμενο της ανάθεσής του στις υπηρεσίες επιμέλειας βάσει του άρθρου 42 του κώδικα κοινωνικών ασφαλίσεων VI (άρθρο 62(1) του κώδικα κοινωνικών ασφαλίσεων I) συνίσταται συχνά σε ακτινογραφική εξέταση. Παραδεκτή πρακτική αποτελεί επίσης η εξέταση προηγούμενης ακτινογραφίας του ενδιαφερομένου για τον προσδιορισμό της ηλικίας του (Σύμφωνα με το δικαστήριο OVG Hamburg, 9 Φεβρουαρίου 2011, 4 Bs 9/11Amt 2011, 472). (Ήσσονος σημασίας σημείωση 32) 3. Είναι αδύνατο να εξακριβωθεί με βεβαιότητα αν το άτομο έχει ενηλικιωθεί όταν εξετάζεται αποκλειστικά και μόνο η ακτινογραφία άκρας χειρός. (Ήσσονος σημασίας σημείωση 31)

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
<p>B) Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, Βρέμη, Απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2016 — 1B 303/15</p>	<p>Βασικά σημεία που συνδέονται με το παρόν ερωτηματολόγιο</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η ανηλικότητα ορίστηκε ρητά με νόμο όταν το άρθρο 42στ του κώδικα κοινωνικών ασφαλίσεων VIII τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 2015. • Η ανηλικότητα πρέπει να εξακριβώνεται μέσω της εξέτασης των εγγράφων ταυτοποίησης (μεταξύ άλλων, η φωτογραφία πρέπει να αποδεικνύει την ταυτότητα με εύλογη αξιολογία). Αν δεν υπάρχουν έγγραφα ταυτοποίησης, λαμβάνονται υπόψη οι πληροφορίες που παρέχονται από τον ενδιαφερόμενο. Αν υπάρχουν αμφιβολίες για τις πληροφορίες αυτές, πρέπει να διενεργείται ειδική μακροσκοπική εξέταση για να υπολογιστεί και να προσδιοριστεί η ηλικία (εξωτερική εμφάνιση, συνέντευξη με παρουσία διερμηνέα, εξέταση άλλων εγγράφων, αν διατίθενται). Ισχύει πάντα η αρχή των τεσσάρων ματιών δύο εμπειρών μελών του προσωπικού της υπηρεσίας κοινωνικής πρόνοιας ανηλίκων. Αν εξακολουθούν να υπάρχουν αμφιβολίες για τις πληροφορίες που παρέχει ο ενδιαφερόμενος μετά τη μακροσκοπική εξέταση, αλλά μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι ο ενδιαφερόμενος είναι ανήλικος, πληρούνται οι απαιτήσεις για την εφαρμογή του νόμου που διέπει τους ανηλίκους. • Από το αποτέλεσμα της ειδικής μακροσκοπικής εξέτασης μπορεί να προκύψει ότι ο ενδιαφερόμενος είναι ενήλικας επειδή τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του ατόμου αποδεικνύουν αναμφίβολα ότι το άτομο έχει ενηλικιωθεί. Ομοίως, η εξέταση των πληροφοριών που λαμβάνονται κατά τη διάρκεια της συνέντευξης μπορεί να οδηγήσει σε αυτό το αποτέλεσμα, αν οι δηλώσεις του ενδιαφερομένου δεν μπορούν να αποτελέσουν ασφαλή και αξιόπιστα στοιχεία που αποδεικνύουν τη διαδικασία της ανάπτυξης. Οι γενικόλογοι ισχυρισμοί και οι ανακολουθίες σε συνδυασμό με την εξωτερική εμφάνιση μπορούν να οδηγήσουν στο ίδιο αποτέλεσμα (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο Βρέμης), απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 2015 — 2 B 221/15). • Η ειδική μακροσκοπική εξέταση κατά την οποία δεν λαμβάνεται μόνο υπόψη η εξωτερική εμφάνιση μπορεί πάντως να αποτελέσει την ενδεδειγμένη μέθοδο για τον υπολογισμό και τον προσδιορισμό της ηλικίας του ατόμου (Διοικητικό δικαστήριο Μονάχου, απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 2014 — 12 CE 14.1833). • Αν από την ειδική μακροσκοπική εξέταση δεν προκύψει αρκετά αξιόπιστο αποτέλεσμα, πρέπει να διαταχθεί ιατρική εξέταση. Στην αιτιολογική έκθεση του άρθρου 42στ του κώδικα κοινωνικών ασφαλίσεων VIII (έντυπο υλικό του γερμανικού κοινοβουλίου 18/6392) παρουσιάζονται αναλυτικά τα κριτήρια της εν λόγω έκθεσης τα οποία υποδηλώνουν ότι πρέπει να επιλέγεται η ρητότερη και — στο μέτρο του δυνατού — η πιο αξιόπιστη μέθοδος. • Η διαδικασία αυτή που αποτελείται από πολλά στάδια ανταποκρίνεται στο σχετικό τεχνικό πρότυπο (συστάσεις της ομάδας εργασίας των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας ανηλίκων) στο οποίο γίνεται αναφορά στην αιτιολογική έκθεση της § 42 του κώδικα κοινωνικών ασφαλίσεων.

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
Ελλάδα	Καμία
Ουγγαρία	AM κατά του αρμόδιου για τις αιτήσεις ασύλου αστυνομικού επιτρόπου <i>Αιτών/Ενάγων</i> : Α.Μ. Κατηγορούμενος/Εναγόμενος: Ο αρμόδιος για τις αιτήσεις ασύλου αστυνομικός επιτροπος Πηγή/-ές [2005] IEHC 317
Ιρλανδία	<p>Ο αιτών ασύλο ισχυρίζεται ότι ήταν ανήλικος όταν υπέβαλε την αίτηση χορήγησης ασύλου. Ο αρμόδιος για τις αιτήσεις ασύλου αστυνομικός επιτροπος του πήρε συνέντευξη για να υπολογίσει την ηλικία του και εκτίμησε ότι ο αιτών δεν ήταν κάτω των 18. Στη συνέχεια, ο αιτών ταυτοποιήθηκε από τον αστυνομικό επιτροπο ως ενήλικας με αποτέλεσμα έτσι να απορριφθεί η αίτησή του για τη χορήγηση ασύλου. Ο αιτών προσέβαλε τόσο τον υπολογισμό της ηλικίας όσο και την απόφασή για το καθεστώς του ως πρόσφυγα.</p> <p>Το Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση για τον υπολογισμό της ηλικίας του αιτούντος κρίνοντας ότι οι ελάχιστες απαιτήσεις της διαδικασίας αυτής είναι οι εξής:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ο αιτών πρέπει να ενημερωθεί για τον σκοπό της συνέντευξης με απλά λόγια· 2. ο αιτών πρέπει να ενημερωθεί με απλά λόγια για το σκεπτικό και τους λόγους για τους οποίους ο υπεύθυνος της συνέντευξης θεωρεί εσφαλμένο τον ισχυρισμό του αιτούντος ενώ πρέπει να του δοθεί η ευκαιρία να προσκομίσει και άλλα αποδεικτικά στοιχεία· 3. ο αιτών πρέπει να ενημερωθεί για τις όποιες επιφυλάξεις διατηρεί ο υπεύθυνος της συνέντευξης σχετικά με τα έγγραφα ταυτότητας ενώ πρέπει να του δοθεί η ευκαιρία να προσκομίσει και άλλα αποδεικτικά στοιχεία· 4. αν η απόφαση είναι αρνητική για τον αιτούντα, ο αιτών πρέπει να ενημερωθεί με σαφήνεια και άμεσα για την απόφαση και τους λόγους της· και 5. η δυνατότητα και διαδικασία επανεξέτασης κοινοποιείται προφορικά και εγγράφως.
<p>άρθρο 13 παράγραφοι 4, 5, 6, 7</p> <p>Νόμος LXXX του 2007 σχετικά με το άσυλο, κυβερνητικό διάταγμα 301/2007. (XI. 9.) για την εκτέλεση του νόμου LXXX του 2007 σχετικά με το άσυλο.</p> <p>Νόμος XXIX του 2016 σχετικά με τους πραγματογνώμονες.</p> <p>Νόμος περί προσφύγων του 1996</p> <p>Το άρθρο 8(5)(α) του νόμου περί προσφύγων ορίζει ότι, όταν εξουσιοδοτημένος υπάλληλος της ιρλανδικής αστυνομίας ή υπάλληλος της μεταναστευτικής αρχής θεωρεί ότι το άτομο που έφτασε στο κράτος είναι κάτω των 18 ετών, το παιδί αυτό πρέπει να παραπέμπεται στον οργανισμό παιδικής μέριμνας (TUSLA), ο οποίος και θα αποφασίσει αν θα υποβάλει αίτηση χορήγησης ασύλου για λογαριασμό του. Σε περίπτωση που υποβληθεί αίτηση, ο οργανισμός παιδικής μέριμνας (TUSLA) και ο νόμιμος εκπρόσωπος της νομικής υπηρεσίας προσφύγων συνδράμουν τον ανήλικο σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης αιτήσεων ασύλου, συνοδεύοντας μεταξύ άλλων τον ανήλικο στη συνέντευξη.</p> <p>Νόμος περί διεθνούς προστασίας του 2015 (δεν έχει τεθεί ακόμα σε ισχύ).</p> <p>Το άρθρο 14 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι όταν ο υπάλληλος που αναφέρεται στο άρθρο 13 θεωρεί ότι το άτομο που υποβάλλει αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας ή που υποβάλλεται σε προκαταρκτική συνέντευξη δεν έχει συμπληρώσει την ηλικία των 18 ετών και δεν συνοδεύεται από ενήλικα που να έχει την ευθύνη για τη φροντίδα και την προστασία του ατόμου, ο υπάλληλος πρέπει, το συντομότερο δυνατό, να κοινοποιεί το γεγονός αυτό στον Οργανισμό Παιδικής Μέριμνας.</p> <p>Το άρθρο 15(4) ορίζει ότι, όταν ο Οργανισμός Παιδικής Μέριμνας θεωρεί, με βάση τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή του — στις οποίες περιλαμβάνονται και νομικές συμβουλές— ότι πρέπει να υποβληθεί αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας για λογαριασμό ατόμου που δεν έχει ακόμα ενηλικωθεί (στο παρόν εδάφιο αναφέρεται ως «παιδί») και για το οποίο ο Οργανισμός παρέχει υπηρεσίες φροντίδας και προστασίας, ο Οργανισμός πρέπει να μεριμνά για τον διορισμό υπαλλήλου του Οργανισμού ή άλλου ενδεχομένως αρμοδίου, ο οποίος θα υποβάλει την αίτηση αυτή για λογαριασμό του παιδιού και θα εκπροσωπεί και θα συνδράμει το παιδί κατά την εξέταση της αίτησης.</p> <p>Το άρθρο 24(1) ορίζει ότι ο Υπουργός, ή ο υπάλληλος που είναι αρμόδιος για την εξέταση των αιτημάτων διεθνούς προστασίας, εφόσον έχει βάσιμους λόγους να πιστεύει ότι είναι αναγκαίο να δρομολογηθεί η διαδικασία αυτή προκειμένου να εξακριβωθεί αν ο αιτών που αναφέρεται στο άρθρο 15(4) δεν έχει ενηλικωθεί, δύναται, συνάμει του παρόντος άρθρου της νομοθεσίας, να μεριμνήσει για τη διενέργεια εξέτασης προκειμένου να προσδιοριστεί η ηλικία του αιτούντος.</p>	<p>AM κατά του αρμόδιου για τις αιτήσεις ασύλου αστυνομικού επιτρόπου <i>Αιτών/Ενάγων</i>: Α.Μ. Κατηγορούμενος/Εναγόμενος: Ο αρμόδιος για τις αιτήσεις ασύλου αστυνομικός επιτροπος Πηγή/-ές [2005] IEHC 317</p> <p>Ο αιτών ασύλο ισχυρίζεται ότι ήταν ανήλικος όταν υπέβαλε την αίτηση χορήγησης ασύλου. Ο αρμόδιος για τις αιτήσεις ασύλου αστυνομικός επιτροπος του πήρε συνέντευξη για να υπολογίσει την ηλικία του και εκτίμησε ότι ο αιτών δεν ήταν κάτω των 18. Στη συνέχεια, ο αιτών ταυτοποιήθηκε από τον αστυνομικό επιτροπο ως ενήλικας με αποτέλεσμα έτσι να απορριφθεί η αίτησή του για τη χορήγηση ασύλου. Ο αιτών προσέβαλε τόσο τον υπολογισμό της ηλικίας όσο και την απόφασή για το καθεστώς του ως πρόσφυγα.</p> <p>Το Δικαστήριο αναίρεσε την απόφαση για τον υπολογισμό της ηλικίας του αιτούντος κρίνοντας ότι οι ελάχιστες απαιτήσεις της διαδικασίας αυτής είναι οι εξής:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ο αιτών πρέπει να ενημερωθεί για τον σκοπό της συνέντευξης με απλά λόγια· 2. ο αιτών πρέπει να ενημερωθεί με απλά λόγια για το σκεπτικό και τους λόγους για τους οποίους ο υπεύθυνος της συνέντευξης θεωρεί εσφαλμένο τον ισχυρισμό του αιτούντος ενώ πρέπει να του δοθεί η ευκαιρία να προσκομίσει και άλλα αποδεικτικά στοιχεία· 3. ο αιτών πρέπει να ενημερωθεί για τις όποιες επιφυλάξεις διατηρεί ο υπεύθυνος της συνέντευξης σχετικά με τα έγγραφα ταυτότητας ενώ πρέπει να του δοθεί η ευκαιρία να προσκομίσει και άλλα αποδεικτικά στοιχεία· 4. αν η απόφαση είναι αρνητική για τον αιτούντα, ο αιτών πρέπει να ενημερωθεί με σαφήνεια και άμεσα για την απόφαση και τους λόγους της· και 5. η δυνατότητα και διαδικασία επανεξέτασης κοινοποιείται προφορικά και εγγράφως.

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
<p>Το άρθρο 24(2) ορίζει ότι «η εξέταση που ορίζεται στο εδάφιο (1) πρέπει να:</p> <p>(α) διενεργείται με πλήρη σεβασμό στην αξιοπρέπεια του αιτούντος,</p> <p>(1) 2(b) με γνώμονα την ανάγκη επίτευξης ασφαλούς αποτελέσματος. Διενεργείται η λιγότερο δυνατή παρεμβατική εξέταση, και</p> <p>(2) 3(c) αν η εξέταση είναι ιατρική εξέταση, διενεργείται από πρόσωπο εξουσιοδοτημένο να ασκεί ιατρικό επάγγελμα ή άλλο άρτια καταρτισμένο επαγγελματία του τομέα της υγείας, όπως ενδεχομένως προβλέπεται.».</p> <p>Το άρθρο 24(7) ορίζει ότι από τις «γενικές δηλώσεις ή άλλες σχετικές ενδείξεις, μπορεί να προκύψουν βάσιμοι λόγοι που να δημιουργούν αμφιβολίες σε σχέση με την ηλικία του αιτούντος».</p> <p>Το άρθρο 24(3) ορίζει ότι η συναίνεση για την ιατρική εξέταση πρέπει να λαμβάνεται α) από τον αιτούντα ή β) τον ενήλικα που έχει την ευθύνη για τη φροντίδα και την προστασία του αιτούντος ή γ) τον υπάλληλο ή άλλο άτομο που διορίζει ο Οργανισμός Παιδικής Μέριμνας για να υποβάλει αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας για λογαριασμό του παιδιού.</p> <p>Το άρθρο 24(4) ορίζει ότι το παιδί πρέπει να ενημερώνεται, σε γλώσσα την οποία</p> <p>ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί, για τα εξής:</p> <p>(α) την πιθανότητα προσδιορισμού της ηλικίας του με εξέταση,</p> <p>(β) τη μέθοδο ή τις μεθόδους της εξέτασης,</p> <p>1. (c) τις πιθανές συνέπειες του αποτελέσματος της εξέτασης για την αίτηση διεθνούς προστασίας, και</p> <p>2. (d) τις συνέπειες της άρνησης του παιδιού να υποβληθεί στην εξέταση.</p> <p>Οι συνέπειες της άρνησης υποβολής στην εξέταση προσδιορίζονται στο άρθρο 24(5), και πιο συγκεκριμένα, ορίζεται ότι ο Υπουργός ή ο αρμόδιος για τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας αστυνομικός υπάλληλος μπορεί να παρέμβει για να εξακριβώσει αν ο αιτών έχει συμπληρώσει την ηλικία των 18 ετών.</p> <p>Ειδικές διατάξεις σχετικά με την ιατρική εξέταση των ατόμων των οποίων η ηλικία αμφισβητείται στο πλαίσιο της κράτησης περιλαμβάνονται στο άρθρο 25, με διατύπωση αντίστοιχη του άρθρου 24.</p> <p>Το άρθρο 25 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι για τους σκοπούς της παραγράφου β) του άρθρου 20(7), ο Υπουργός μπορεί να μεριμνά για τη διενέργεια της εξέτασης προκειμένου να προσδιοριστεί η ηλικία του ατόμου.</p>	<p>Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι απαιτήσεις αυτές δεν εκπληρώνονται στην προκειμένη περίπτωση.</p> <p>Αρχές: Ελάχιστες διαδικαστικές απαιτήσεις για τον υπολογισμό της ηλικίας των ανηλικών στη διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων ασύλου: i) ο αιτών πρέπει να ενημερώνεται για τον σκοπό της συνέντευξης με απλά λόγια, ii) ο αιτών πρέπει να ενημερώνεται με απλά λόγια για το σκοπικό και τους λόγους για τους οποίους ο υπεύθυνος της συνέντευξης θεωρεί ανυπόστατο τον ισχυρισμό του αιτούντος ενώ πρέπει να του δίνεται η ευκαιρία να προσκομίσει περισσότερο αποδεικτικά στοιχεία, iii) ο αιτών πρέπει να ενημερώνεται για τις όποιες επιφυλάξεις διατηρεί ο υπεύθυνος της συνέντευξης σχετικά με τα έγγραφα ταυτότητας ενώ πρέπει να του δίνεται η ευκαιρία να προσκομίσει περισσότερο αποδεικτικά στοιχεία, iv) αν η απόφαση είναι αρνητική για τον αιτούντα, ο αιτών πρέπει να ενημερώνεται με σαφήνεια και άμεσα για την απόφαση και τους λόγους της και v) η δυνατότητα και διαδικασία επανεξέτασης κοινοποιείται προφορικά και εγγράφως.</p>

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
Ιταλία	<p>Νομοθετικό διάταγμα αριθ. 142/2015, άρθρα 17-18-19 (για την εφαρμογή του κανονισμού της ΕΕ 2013/33)</p> <p>Διάταγμα (υπό εξέταση από το Υπουργικό Συμβούλιο): «regolamento recante definizione dei meccanismi per la determinazione dell'età dei minori stranieri non accompagnati vittime di tratta, in attuazione dell'art. 4, comma 2, del decreto legislativo 4 marzo 2014, n. 24».</p> <p>Art. 8, DPR 22.9.1988, n. 448 (nei processi penali, in caso di incertezza sulla minore età il giudice dispone, anche d'ufficio, una perizia) Art. 28, co. 3, D.Lgs. 286/98 (BIC) Art. 19, co. 2, lett. a), D.Lgs. 286/98 (divieto espulsione minori stranieri) Art. 19, D.Lgs. 25/2008 για την εφαρμογή της οδηγίας 2005/85 της ΕΕ (υπολογισμός της ηλικίας μπορεί να διενεργείται σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας). L'art. 4, co. 2, D.Lgs. 4.3.2014, αριθ. 24, για την εφαρμογή της οδηγίας 2011/36 της ΕΕ (ορίζεται η ολιστική διαδικασία για τον υπολογισμό της ηλικίας, σε περίπτωση αμφιβολίας καθιερώνεται τεκμήριο ανηλικότητας).</p> <p>Το 2017 εγκρίθηκε νέο διάταγμα για τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται όταν υπολογίζεται η ηλικία ασυνόδευτων ανηλίκων για τους οποίους υπάρχουν υποψίες ότι έχουν πέσει θύματα εμπορίας. https://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2016/12/22/16G00248/sg.</p>
	<p>27.1.2014 Tribunale di Torino: στην ακτινολογική εξέταση δεν αποκλείεται — σε μεμονωμένες περιπτώσεις— η εμφάνιση περιθωρίου σφάλματος κατά τον υπολογισμό της ηλικίας. Σε περίπτωση που υπάρχουν αμφιβολίες, θεωρείται ότι ο αιτών είναι ενήλικας http://www.questionegiustizia.it/articolo/i-metodi-di-accertamento-dell-eta-cronologica-dei-05-03-2015.php.</p>

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
<p>Λετονία</p> <p>Στις 19 Ιανουαρίου 2016 τέθηκε σε ισχύ στην Λετονία ο νέος νόμος περί ασύλου. Σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί ασύλου, η κρατική υπηρεσία συνοριοφυλακής της Λετονίας είναι υπεύθυνη για την αποδοχή των αιτήσεων ασύλου και τη διεκπεραίωση των σχετικών εισαγωγικών δραστηριοτήτων, μεταξύ άλλων, για τον προσδιορισμό της ταυτότητας των αιτούντων ασύλου.</p> <p>Το μέρος 2 του άρθρου 7 του νόμου περί ασύλου ορίζει ότι για την ταυτοποίηση των αιτούντων άσυλο και την εξακρίβωση της ταυτότητάς τους, η κρατική υπηρεσία συνοριοφυλακής έχει το δικαίωμα να εξετάζει τον αιτούντα άσυλο και τα υπάρχοντά του, καθώς επίσης και να κατάσχει αντικείμενα και έγγραφα, εφόσον αυτά έχουν σημασία για την εξέταση της αίτησης ή μπορεί να συνιστούν απειλή για τον αιτούντα άσυλο ή για τα άτομα που τον περιβάλλουν.</p> <p>Όταν εξετάζεται το ενδεχόμενο διενέργειας ειδικής ιατρικής εξέτασης, η κρατική υπηρεσία συνοριοφυλακής ενημερώνει τον ασυνόδευτο ανήλικο, χωρίς καθυστέρηση και με την παρουσία διερμηνέα, σε γλώσσα που ο ανήλικος κατανοεί ή που ευλόγως θεωρείται ότι κατανοεί, σχετικά με τη πιθανότητα προσδιορισμού της ηλικίας του με τη διενέργεια ειδικής ιατρικής εξέτασης, σχετικά με την πορεία της ειδικής ιατρικής εξέτασης και τον ενδεχόμενο αντίκτυπο των αποτελεσμάτων της ειδικής ιατρικής εξέτασης στην εξέταση της αίτησης, καθώς επίσης και σχετικά με τις συνέπειες που ενδέχεται να προκύψουν αν ο εκπρόσωπος του ασυνόδευτου ανήλικου αρνηθεί να υποβληθεί στην ειδική ιατρική εξέταση.</p> <p>Αν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας, η ηλικία του εξεταζομένου προσδιοριστεί αλλά υπάρχουν αμφιβολίες, το αποτέλεσμα ερμηνεύεται υπέρ του εξεταζομένου και, ως εκ τούτου, το άτομο θεωρείται ανήλικος.</p>	<p>Σύμφωνα με το άρθρο 182 της «αξιολόγησης της γνώμης των ειδικών» του διοικητικού δικονομικού δικαίου, το δικαστήριο οφείλει να εξετάζει τη γνώμη των ειδικών σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 154 «Εξέταση αποδεικτικών στοιχείων» του παρόντος νόμου. Το άρθρο 154 ορίζει ότι το δικαστήριο πρέπει να αξιολογεί τα αποδεικτικά στοιχεία σύμφωνα με τις πεποιθήσεις του, οι οποίες πρέπει να βασίζονται σε ολοκληρωμένα, πλήρη και αντικειμενικά αποδεικτικά στοιχεία, καθώς και σύμφωνα με τη δικαστική του συνείδηση που βασίζεται στους κανόνες της λογικής, σε επιστημονικά ευρήματα και στις αρχές της δικαιοσύνης. Κανένα αποδεικτικό στοιχείο δεν επιφέρει προκαθορισμένο αποτέλεσμα που να δεσμεύει το δικαστήριο· στη δικαστική απόφαση πρέπει να αναφέρεται για ποιον λόγο έχει δοθεί προτεραιότητα σε συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία έναντι άλλων στοιχείων, καθώς και για ποιον λόγο θεωρείται ότι ορισμένα γεγονότα έχουν αποδειχθεί και άλλα όχι.</p> <p>Αν η γνώμη του ειδικού δεν είναι αρκετά σαφής ή είναι ελλιπής, το δικαστήριο μπορεί να ζητήσει συμπληρωματική ειδική εξέταση, αναθέτοντας τη διεξαγωγή της εξέτασης στον ίδιο ειδικό.</p> <p>Αν η γνώμη του ειδικού δεν είναι στοιχειοθετημένη ή τεκμηριωμένη, ή αν οι γνώμες διαφόρων ειδικών δεν ταυτίζονται, το δικαστήριο μπορεί να ζητήσει επαναληπτική ειδική εξέταση, αναθέτοντας τη διεξαγωγή της εξέτασης σε άλλον ειδικό ή σε πολλούς ειδικούς.</p>

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
Λιθουανία	<p>Το γεγονός ότι ο εκπρόσωπος του συνόδευτου ανηλίκου αρνείται τη διενέργεια της ειδικής ιατρικής εξέτασης για τον προσδιορισμό της ηλικίας του ατόμου δεν μπορεί να αποτελέσει τον μοναδικό λόγο για τον οποίο λαμβάνεται η απόφαση να μην εξεταστεί η αίτηση του συνόδευτου ανηλίκου ή η απόφαση για τη μη χορήγηση του καθεστώτος του πρόσφυγα ή εναλλακτικού καθεστώτος. Σύμφωνα με το άρθρο 3 των κανονισμών αριθ. 776 του Υπουργικού Συμβουλίου της Λετονίας της 7ης Σεπτεμβρίου 2004 «Ρύθμιση του κρατικού κέντρου ιατροδικαστικών ερευνών, η κρατική υπηρεσία συνοριακής φύλαξης αποστέλλει αίτημα για διενέργεια ιατροδικαστικής εξέτασης, προκειμένου να προσδιοριστεί την ηλικία του ατόμου, στο κρατικό κέντρο ιατροδικαστικών ερευνών, το οποίο προβαίνει σε υπολογισμό της ηλικίας, χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία που προβλέπεται σε νόμους και κανονισμούς («Μεθοδολογία υπολογισμού της ηλικίας» αριθ. 2-20/VTMEC-1/336, όπως θεσπίστηκε στις 7.2.2013).</p> <p>Το άρθρο 11 του εσωτερικού κανονισμού της κρατικής υπηρεσίας συνοριοφυλακής αριθ. 1 της 16.1.2015 «Ρύθμιση των δραστηριοτήτων των υπαλλήλων της κρατικής υπηρεσίας συνοριακής φύλαξης στις περιπτώσεις στις οποίες αλλοδαποί ζητούν άσυλο» ορίζει ότι όταν ο αιτών άσυλο υπόκειται σε εξέταση υπολογισμού της ηλικίας, τότε η γνώμη του ειδικού πρέπει να αποστέλλεται στο δικαστήριο ώστε να εξετάζεται σύμφωνα με το άρθρο 182 του διοικητικού δικονομικού δικαίου.</p> <p>Νόμος για το νομικό καθεστώς των αλλοδαπών, άρθρο 123 και το διάταγμα του Υπουργού Εσωτερικών Υποθέσεων της Δημοκρατίας της Λιθουανίας για τη χορήγηση και την αφαίρεση του δικαιώματος ασύλου στη Δημοκρατία της Λιθουανίας, άρθρο . 2 (παραγράφοι 104-114)</p>
	<p>Δεν έχουν εκδοθεί αποφάσεις από τα εθνικά δικαστήρια σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας.</p>

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
Λουξεμβούργο	<p>Σύμφωνα με το άρθρο 12(3) του αναθεωρημένου νόμου για το άσυλο και άλλες μορφές προστασίας, της 5ης Μαΐου 2006, ο Υπουργός μπορεί να ζητήσει τη διενέργεια ιατρικής εξέτασης για να προσδιοριστεί η ηλικία των αιτούντων άσυλο. Πρέπει να ειπωθεί ότι η προσδιορισμός της ηλικίας επηρεάζει τη διαδικασία χορήγησης διεθνούς προστασίας. Στο πλαίσιο αυτό, αναφέρουμε το άρθρο 9(2) του προαναφερθέντος νόμου, το οποίο ορίζει ότι κάθε αιτών είναι υποχρεωμένος να κοινοποιεί όλες τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για να εξακριβώνεται αν η αίτηση είναι σύννομη, περιλαμβανομένης της ηλικίας. Αν ο αιτών αρνηθεί την ιατρική εξέταση, δεν εμφανιστεί ή αποδειχθεί ότι είναι ενήλικας, ο αιτών θα ενημερωθεί για την αρνητική επίπτωση που θα έχουν οι περιστάσεις αυτές στην απόφαση για την αίτηση διεθνούς προστασίας. Στην περίπτωση αυτή, η αίτηση για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας, ενδέχεται να εξεταστεί μέσω της εσπευσμένης διαδικασίας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 20 του προαναφερθέντος νόμου. Εφεξής ο αιτών θα θεωρείται ότι είναι ενήλικας όσον αφορά την αίτηση. Το γεγονός ότι δεν παρέχεται συναίνεση για τη συγκεκριμένη ιατρική εξέταση δεν θα αποτρέψει τον Υπουργό από την έκδοση απόφασης σχετικά με την αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας. Ωστόσο, η απόφαση αυτή δεν θα βασίζεται αποκλειστικά και μόνο στην εν λόγω άρνηση.</p>
Μάλτα	<p>Κανονιστική απόφαση 243 του 2008 Κανονιστική απόφαση 320 του 2005, άρθρο 14</p>
Κάτω Χώρες	<p>Οι διατάξεις προβλέπονται στο διάταγμα για τους αλλοδαπούς («vreemdelingenbesluit») Άρθρο 3.109δ, το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις 20 Ιουλίου 2015.</p>
	<p>Δ/Υ</p> <p>23 Οκτ. 2003, ABRS 200304904/1 Ο υπουργός πρέπει να διασφαλίζει ότι ο υπολογισμός διενεργείται με ακρίβεια και προσοχή ώστε να εξαχθούν ορθά συμπεράσματα. Ο υπουργός είναι υποχρεωμένος να ορίσει εμπειρογνώμονα με τις απαιτούμενες γνώσεις. Για να διασφαλιστεί ότι η εξέταση έχει διενεργηθεί με ακρίβεια και προσοχή, ο υπουργός πρέπει να λάβει ολοκληρωμένη έκθεση για την οποία ο εμπειρογνώμονας αναλαμβάνει την ευθύνη, ακόμα και αν ο εμπειρογνώμονας δεν επιθυμεί να αποκαλύψει το όνομά του. 3 Μαρ. 2004, ABRS 200307415/1 Η έκθεση του υπολογισμού της ηλικίας θεωρείται συμβουλή εμπειρογνώμονα. Το επιχείρημα ότι δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται συμβατικές ακτινογραφίες για την απεικόνιση της κλείδας απορρίπτεται. Η ερευνητική μέθοδος που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό είναι αξιόπιστη.</p>

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
Νορβηγία	<p>Νόμος περί μετανάστευσης, άρθρο 88 εξέταση ηλικίας</p> <p>Αν, σε υπόθεση που αφορά τη χορήγηση ασύλου ή σε υπόθεση που αφορά τη χορήγηση άδειας διαμονής για μέλος της οικογένειας, είναι αδύνατο να εξακριβωθεί με εύλογη βεβαιότητα αν ο αλλοδαπός είναι άνω ή κάτω των 18 ετών, μπορεί να ζητηθεί από τον αλλοδαπό να εξεταστεί προκειμένου να προσδιοριστεί η ηλικία του. Το αποτέλεσμα της εξέτασης αξιολογείται σε συνδυασμό με άλλα στοιχεία της υπόθεσης.</p> <p>Αν ο αλλοδαπός αρνηθεί να εξεταστεί, ενημερώνεται ότι η άρνηση αυτή ενδέχεται να επηρεάσει την εξέταση της υπόθεσης.</p> <p>Ο βασιλικός δύνναται, μέσω κανονισμών, να προβλέψει και άλλες διατάξεις όσον αφορά την υλοποίηση των ηλικιακών εξετάσεων.</p>
Πολωνία	<p>Νόμος της 13ης Ιουνίου 2003 σχετικά με τη χορήγηση προστασίας σε αλλοδαπούς αλλοδαπούς που βρίσκονται εντός της επικράτειας της Δημοκρατίας της Πολωνίας.</p> <p>Δεν υπάρχουν νομοθετικές αλλαγές σε εξέλιξη σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας.</p>
Πορτογαλία	<p>Νόμος Ν27/2008 της 30.6 Νόμος περί ασύλου — άρθρο 28 n.3 Νόμος Ν67/98 της 26.10 Νόμος για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα</p> <p>Ο νόμος Ν45 /2004 της 19ης Αυγούστου ορίζει το νομικό καθεστώς της ιατροδικαστικής</p>
	<p>Δ/Υ</p> <p>Νόμος της 13ης Ιουνίου 2003 σχετικά με τη χορήγηση προστασίας σε αλλοδαπούς που βρίσκονται εντός της επικράτειας της Δημοκρατίας της Πολωνίας.</p> <p>Δεν υπάρχουν νομοθετικές αλλαγές σε εξέλιξη σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας.</p> <p>Δ/Υ</p>

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
Ρουμανία	<p>Ο νόμος 122/2006 περί ασύλου στη Ρουμανία (δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα αριθ. 428/18.5.2006 και τέθηκε σε ισχύ στις 16 Αυγούστου 2006) ορίζει τα εξής:</p> <p>Άρθρο 16 «Εγγυήσεις σχετικά με τους ασυνόδευτους ανηλίκους που ζητούν άσυλο»</p> <p>(1) Οι αιτήσεις χορήγησης ασύλου των ασυνόδευτων ανηλίκων πρέπει να εξετάζονται κατά προτεραιότητα.</p> <p>(2) Η Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης λαμβάνει μέτρα για τον όσο το δυνατό συντομότερο διορισμό νόμιμου εκπροσώπου, ο οποίος συνδράμει τον ασυνόδευτο ανήλικο που ζητεί άσυλο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης ασύλου, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη διαδικασία της πρώτης χώρας ασύλου, τη διαδικασία της ασφαλούς τρίτης χώρας, τη διαδικασία της ασφαλούς ευρωπαϊκής τρίτης χώρας ή τη διαδικασία του καθορισμού του υπεύθυνου κράτους μέλους, ανάλογα με την περίπτωση.</p> <p>(2^α) Ο ασυνόδευτος ανήλικος ενημερώνεται άμεσα σε σχέση με τον ορισμό του νόμιμου επιτρόπου. Ο νόμιμος επίτροπος εκπληρώνει τα καθήκοντά του σύμφωνα με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και διαθέτει τις αναγκαίες ειδικές γνώσεις για τον σκοπό αυτό.</p> <p>(3) Δεν είναι αναγκαίο να ορίζεται νόμιμος εκπρόσωπος για τον ασυνόδευτο ανήλικο που ζητεί άσυλο αν αυτός ή αυτή ενηλικιωθεί 15 ημέρες μετά την κατάθεση της αίτησής του/της.</p> <p>(4) Η Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης:</p> <p>(1) μεριμνά ώστε να παρέχεται η ευκαιρία στον νόμιμο εκπρόσωπο να ενημερώνει τον ασυνόδευτο ανήλικο σχετικά με το νόημα και τις πιθανές συνέπειες της προσωπικής συνέντευξης και σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να προετοιμασθεί για την προσωπική συνέντευξη.</p>

Εθνική νομοθεσία και νομολογία

- (2) παρέχει τις νομικές διαδικασίες ενημέρωσης που αναφέρονται στο άρθρο 17 (δικαιώματα των αιτούντων άσυλο) και πληροφορίες για τις διαδικασίες σε περίπτωση ανάκλησης της διεθνούς προστασίας τόσο στον ανήλικο όσο και στον νόμιμο εκπρόσωπό του.
- (3) ενημερώνει τον νόμιμο εκπρόσωπο και τον συνδόνευτο ανήλικο που ζητεί άσυλο, σε γλώσσα την οποία ο ανήλικος κατανοεί ή μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι κατανοεί, σχετικά με την πιθανότητα διενέργειας ειδικής ιατροδικαστικής εξέτασης για την αξιολόγηση της ηλικίας. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να περιέχουν αναφορές για τις μεθόδους ιατρικών εξετάσεων, τις πιθανές συνέπειες του αποτελέσματος της εξέτασης και τις επιπτώσεις της ενδεχόμενης άρνησης υποβολής σε ιατροδικαστική εξέταση.
- (4) Η ιατροδικαστική εξέταση της αξιολόγησης της ηλικίας διενεργείται με πλήρη σέβασμό στην ατομική αξιοπρέπεια του ανήλικου και με τις λιγότερο παρεμβατικές μεθόδους, οι οποίες καταλήγουν σε όσο το δυνατόν περισσότερο αξιόπιστα αποτελέσματα.
- (5) Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης συνεργάζεται με τους οργανισμούς των τοπικών αρχών της δημόσιας διοίκησης που έχουν καθήκον να προάγουν και να προστατεύουν τα δικαιώματα των παιδιών, καθώς και με τα τακτικά δικαστήρια, προκειμένου να αποσαφηνίζεται το νομικό καθεστώς των ανηλικών ή εφόσον οι ανήλικοι έχουν υπαχθεί σε ειδικά μέτρα προστασίας.
- Άρθρο 42 «Εξακρίβωση της ηλικίας του αλλοδαπού ανήλικου που ζητεί άσυλο»
- (1) Όταν ο αιτών άσυλο δηλώνει ότι είναι ανήλικος και δεν υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία του, θεωρείται ανήλικος.
- (2) Αν ο συνδόνευτος ανήλικος/παιδί δεν μπορεί να αποδείξει την ηλικία του και υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με την ανηλικότητά του, ο οργανισμός της Γενικής Διεύθυνσης Μετανάστευσης που ειδικεύεται σε ζητήματα ασύλου ζητεί, πριν από την εξέταση της αίτησης ασύλου στο διοικητικό στάδιο, τη διενέργεια ιατροδικαστικής εξέτασης για την αξιολόγηση της ηλικίας του αιτούντος, με την έγγραφη συναίνεση του ανηλικού και του νόμιμου εκπροσώπου του.
- (3) Όταν ο αιτών άσυλο και/ή ο νόμιμος εκπρόσωπος αρνείται να υποβληθεί στην ιατροδικαστική ειδική εξέταση προκειμένου να αξιολογηθεί η ηλικία του και δεν προσκομίζονται επαρκή πειστήρια σχετικά με την ηλικία του, ο αιτών θεωρείται ενηλικός.
- (4) Στην περίπτωση που προβλέπεται στην παράγραφο (3), θεωρείται ότι ο ενδιαφερόμενος συμπληρώνει την ηλικία των 18 ετών την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης χορήγησης ασύλου.

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
<p>(5) Οι διατάξεις της παραγράφου (3) δεν ισχύουν στις περιπτώσεις στις οποίες, εφόσον το άτομο αρνείται να υποβληθεί στην ιατροδικαστική εξέταση για τον προσδιορισμό της ηλικίας τους, υπάρχουν βάσιμοι λόγοι, οι οποίοι ανακαλύπτονται μετά την εξέταση από τον ψυχολόγο εντός της Γενικής Διεύθυνσης Μετανάστευσης.</p> <p>(6) Η ερμηνεία του αποτελέσματος της ιατροδικαστικής εξέτασης για την αξιολόγηση της ηλικίας του αιτούντος πραγματοποιείται με βάση την αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.</p> <p>(7) Η άρνηση του συννόμενου ανηλίκου/αιτούντος να υποβληθεί στην ιατροδικαστική εξέταση για την αξιολόγηση της ηλικίας του δεν πρέπει να αποτελεί τον μοναδικό λόγο απόρριψης της αίτησης ασύλου και δεν αποτρέπει τις αρμόδιες αρχές από το να εκδώσουν απόφαση σχετικά με την αίτηση διεθνούς προστασίας.</p> <p>Άρθρο 49 «ιατροδικαστική εξέταση»</p> <p>(1) Όταν θεωρείται σημαντικό για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας και αν η συναίνεση του αιτούντος υφίσταται, ο αιτών υποβάλλεται σε ιατροδικαστική εξέταση για τις ενδείξεις που υποδηλώνουν ότι στο παρελθόν ο αιτών εκτέθηκε σε διώξεις ή σε σοβαρό κίνδυνο.</p> <p>(2) Η άρνηση του αιτούντος να υποβληθεί σε ιατροδικαστική εξέταση που προβλέπεται στην παράγραφο (1) δεν αποτρέπει τη Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης από το να λάβει απόφαση σχετικά με την αίτηση χορήγησης ασύλου.</p> <p>(3) Οι ιατροδικαστικές εξετάσεις που ορίζονται στην παράγραφο (1) διενεργούνται από τα ιατροδικαστικά ιδρύματα και το αποτέλεσμά τους διαβιβάζεται αμέσως στη Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης. Η έκπτωση των δαπανών διασφαλίζεται από το Υπουργείο Εσωτερικών, το οποίο χορηγεί ειδικό κονδύλι στη Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης για τον σκοπό αυτό.</p> <p>(4) Όταν η ιατροδικαστική εξέταση δεν διενεργείται σύμφωνα με την παράγραφο (1), η Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης ενημερώνει τον αιτούντα εγγράφως ότι μπορεί να υποβληθεί σε ιατροδικαστική εξέταση με δική του επιβάρυνση προκειμένου να διευρευνηθούν ενδείξεις που υποδηλώνουν ότι στο παρελθόν ο αιτών εκτέθηκε σε διώξεις ή σε σοβαρό κίνδυνο.</p> <p>(5) Τα αποτελέσματα των ιατροδικαστικών εξετάσεων που ορίζονται στις παραγράφους (1) και (4) λαμβάνονται υπόψη από τη Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης σε συνδυασμό με άλλα στοιχεία της αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας με σκοπό τη λήψη απόφασης.</p> <p>Δεν υπάρχουν νομοθετικές αλλαγές σε εξέλιξη σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας.</p>	

Σλοβακία	Εθνική νομοθεσία και νομολογία	Δ/Υ
	<p>Νόμος περί ασύλου 480/2002 όπως τροποποιήθηκε — άρθρο 23/7</p> <p>Αν το Υπουργείο έχει αμφιβολίες σχετικά με την ηλικία του αιτούντος, ο αιτών είναι υποχρεωμένος να υποβληθεί σε ιατρική εξέταση· δυνάμει του άρθρου 16 παράγραφος 2 είναι αναγκαίο να ληφθεί η συναινέση του νόμιμου εκπροσώπου ή του επιτρόπου του. Αν από την ιατρική εξέταση προκύψει ότι ο αιτών είναι ενήλικας, το Υπουργείο τον αντιμετωπίζει ως ενήλικα και ενημερώνει χωρίς καθυστέρηση τον νόμιμο εκπρόσωπο ή επίτροπο του και το αρμόδιο δικαστήριο για το αποτέλεσμα της ιατρικής εξέτασης. Αν ο αλλοδαπός αρνηθεί να υποβληθεί σε ιατρική εξέταση ή αν ο νόμιμος εκπρόσωπός του δεν συμφωνεί με την εξέταση του σύμφωνα με τον παρόντα νόμο, ο αλλοδαπός θεωρείται ενήλικος για τον σκοπό της διαδικασίας. Αν κατά την ιατρική εξέταση είναι αδύνατο να προσδιοριστεί αν ο εξεταζόμενος είναι ανήλικος ή ενήλικος, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο ο εξεταζόμενος θεωρείται ανήλικος για τον σκοπό της διαδικασίας και ο νόμιμος εκπρόσωπος και επίτροπος ενημερώνει τον αιτούντα χωρίς καθυστέρηση. Στο πλαίσιο της ενημέρωσης που παρέχεται δυνάμει του άρθρου 4 παράγραφος 2, το Υπουργείο ενημερώνει τον αιτούντα για τη δυνατότητα διενέργειας ιατρικής εξέτασης προκειμένου να προσδιοριστεί η ηλικία του, τον τρόπο διενέργειας της διαδικασίας, καθώς και για τις συνέπειες της εξέτασης όσον αφορά την αξιολόγηση της αίτησης χορήγησης ασύλου, όπως επίσης και για τις συνέπειες της άρνησης της υποβολής σε εξέταση.</p> <p>*άρθρο 4/2 Πριν από τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, αλλά εντός 15 ημερών από την έναρξη της διαδικασίας, ο εξουσιοδοτημένος υπάλληλος του Υπουργείου ενημερώνει τον αιτούντα για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης αιτήσεων ασύλου, για τις πιθανές συνέπειες της αθέτησης ή παραβίασης των υποχρεώσεων του δυνάμει του παρόντος νόμου, για τη δυνατότητα εκπροσώπησης του στη διαδικασία δυνάμει του παρόντος νόμου και για την πρόσβαση σε νομική συνδρομή. Το Υπουργείο κοινοποιεί επίσης στον αιτούντα πληροφορίες σχετικά με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που επικεντρώνονται στην περιθαλψη των αιτούντων και των ατόμων στους οποίους χορηγήθηκε άσυλο· αν είναι εφικτό, οι πληροφορίες παρέχονται σε έγγραφη μορφή και σε γλώσσα που εικάζεται ότι είναι κατανοητή για τον αιτούντα.</p> <p>*άρθρο 16/2 Οι δικαιопραξίες για λογαριασμό αλλοδαπών που δεν έχουν ενηλικιωθεί πραγματοποιούνται από τον νόμιμο εκπρόσωπό τους. Αν οι αλλοδαποί βρίσκονται στην επικράτεια της Σλοβακικής Δημοκρατίας χωρίς νόμιμο εκπρόσωπο, το δικαστήριο ορίζει επίτροπο για τους αλλοδαπούς.</p>	Δ/Υ

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
Σλοβενία	Δ/Υ
Ισπανία	<p>Νόμος περί διεθνούς προστασίας (ZMZ-1) — θεσπίστηκε το 2016</p> <p>Ισπανικό σύνταγμα 1978</p> <p>Ισπανικός νόμος 2/2009, 11 Δεκεμβρίου, για την τροποποίηση του οργανικού νόμου 4/2000 σχετικά με τα δικαιώματα και τα καθήκοντα των αλλοδαπών στην Ισπανία και την κοινωνική τους ενσωμάτωση.</p> <p>Βασιλικό διάταγμα 557/2011, 20 Απριλίου για την έγκριση του κανονισμού αναθεώρησης του οργανικού νόμου 4/2000 σχετικά με τα δικαιώματα και τα καθήκοντα των αλλοδαπών στην Ισπανία και την κοινωνική τους ενσωμάτωση μετά την τροποποίησή του δυνάμει του οργανικού νόμου 2/2009.</p> <p>Ισπανικός νόμος για τη δικαστική προστασία ανηλίκων 1/1996 15 Ιανουαρίου, με τον οποίο τροποποιούνται μερικώς οι κανόνες αστικού δικαίου και πολιτικής δικονομίας.</p> <p>Αστικός κώδικας</p>
Σουηδία	<p>Οι αιτήσεις ασύλου εξετάζονται με βάση τον νόμο περί αλλοδαπών του 2005 (SFS 2005:716). Στον νόμο γίνεται διάκριση μεταξύ της διαδικασίας για τους ανηλίκους και της διαδικασίας για τα παιδιά, ενώ πολλές ρυθμίσεις είναι περισσότερο ευνοϊκές για τα παιδιά. Ως εκ τούτου, ο υπολογισμός της ηλικίας είναι αναγκαίος και αποτελεί σημαντική πτυχή της εξέτασης των αιτήσεων ασύλου δυνάμει του νόμου.</p> <p>Στις 20 Ιουλίου 2016 τέθηκε σε ισχύ προσωρινός νόμος ο οποίος αντικαθιστά ορισμένες διατάξεις του νόμου περί αλλοδαπών για περίοδο 3 ετών, και πιο συγκεκριμένα έως τις 19 Ιουλίου 2019. Σκοπός του προσωρινού νόμου είναι να περιοριστεί η δυνατότητα χορήγησης άδειας διαμονής στη Σουηδία. Ο νόμος ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι στους πρόσφυγες και στους χρήζοντες επικουρική προστασία χορηγούνται μόνο προσωρινές άδειες διαμονής. Οι ανήλικοι και οι οικογένειες με παιδιά που υπέβαλαν αίτηση για άσυλο πριν από τις 24 Νοεμβρίου 2015 εξαιρούνται από τον νόμο.</p>
	<p>Δικαστική εντολή του Audiencia Provincial de Madrid (Τμήμα 22) της 2/2/2012 σχετικά με τα κριτήρια υπολογισμού της ηλικίας. Στην εντολή υποστηρίζεται ότι η Επιτροπή Επιτροπείας Ανηλίκων της περιφερειακής κυβέρνησης της Μαδρίτης έλαβε υπόψη ως μοναδικό αποδεικτικό στοιχείο την ιατρική αξιολόγηση της ηλικίας και ότι η αξιολόγηση αυτή δεν καταλήγει ποτέ σε ακριβή συμπεράσματα. Ως εκ τούτου, πρέπει να προσκομιστούν περισσότερα αποδεικτικά στοιχεία για την ηλικία του ανηλίκου.</p> <p>Η πιο πρόσφατη και σημαντική προηγούμενη απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου Μετανάστευσης για το θέμα του υπολογισμού της ηλικίας είναι η απόφαση της 11ης Φεβρουαρίου 2014 (MIG 2014:1) στην οποία το δικαστήριο υπογραμμίζει, μεταξύ άλλων, ότι ο αιτών είναι αυτός που φέρει το βάρος της απόδειξης για τη δηλούμενη ηλικία του και ότι ο Οργανισμός Μετανάστευσης δεν είναι υποχρεωμένος να προσφέρει ιατρική εξέταση -έχει μόνο την υποχρέωση να ενημερώσει σχετικά με τη δυνατότητα υποβολής στην εξέταση αυτή.</p> <p>Δεν εντοπίστηκε ο διαδικτυακός σύνδεσμος που παραπέμπει στην απόφαση αυτή. Ωστόσο, η απόφαση παρουσιάζεται στον διοικητικό ιστότοπο του δικαστηρίου (μόνο στα σουηδικά) http://www.rattsinfosok.dom.se/lagrummet/index.jsp</p>

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
Ελβετία	<p>Την 1η Μαΐου 2017 τέθηκαν σε ισχύ οι αλλαγές του νόμου περί αλλοδαπών και του διατάγματος περί αλλοδαπών, οι οποίες ρυθμίζουν τον υπολογισμό της ηλικίας στις περιπτώσεις στις οποίες το άτομο υπέβαλε αίτηση ασύλου μετά την 1η Φεβρουαρίου 2017. Οι νέες διατάξεις ορίζουν ότι ο Σουηδικός Οργανισμός Μετανάστευσης προβαίνει σε υπολογισμό της ηλικίας στις περιπτώσεις στις οποίες το άτομο δηλώνει ότι είναι 18 ετών και υπάρχει λόγος να αμφισβητηθεί η δήλωση αυτή. Ο εν λόγω υπολογισμός της ηλικίας διενεργείται στα πρώτα στάδια της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης ασύλου. Ο οργανισμός λαμβάνει προσωρινή απόφαση για την ηλικία, η οποία μπορεί να προσβληθεί, και η απόφαση διαχωρίζεται από την τελική απόφαση για την άδεια διαμονής. Επίσης, ο νόμος προβλέπει πλέον ότι οι αιτούντες που έχουν υποβάλει επαρκή στοιχεία τα οποία αποδεικνύουν ότι είναι ανήλικες, θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να υποβάλλονται σε ιατρική εξέταση για τον υπολογισμό της ηλικίας τους. Η εξέταση αυτή διενεργείται μόνο αν ο αιτών έχει χορηγήσει εγγράφως τη συναίνεσή του. Η ιατρική εξέταση για τον υπολογισμό της ηλικίας διενεργείται πριν ληφθεί η προσωρινή απόφαση. Ο οργανισμός λαμβάνει την οριστική απόφαση για την ηλικία του αιτούντος, λαμβάνοντας υπόψη την τελική απόφαση για την άδεια διαμονής.</p> <p>Για τις περιπτώσεις στις οποίες το άτομο υπέβαλε αίτηση ασύλου πριν από την 1η Φεβρουαρίου 2017, δεν υπάρχει ειδικός εθνικός νόμος που να αποσκοπεί στη ρύθμιση του υπολογισμού της ηλικίας ή του χρόνου κατά τον οποίο θα πρέπει αυτός να διενεργείται στο πλαίσιο της διαδικασίας εξέτασης αιτήσεων ασύλου. Πρόκειται ουσιαστικά για εξέταση αποδεικτικών στοιχείων που συνάδει με τις γενικές αρχές του δικαίου, το βάρος της απόδειξης κ.λπ. Ο υπολογισμός της ηλικίας διενεργείται προς το τέλος της διαδικασίας όταν ο οργανισμός λάβει την τελική απόφαση για την άδεια διαμονής, η οποία μπορεί να προσβληθεί.</p> <p>Η εξέταση αποδεικτικών στοιχείων που εφαρμόζει η Σουηδία είναι ελεύθερη. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχουν προκαθορισμένοι κανόνες για την αξία του εκάστοτε αποδεικτικού στοιχείου και δεν υπάρχουν κανόνες για το είδος των αποδεικτικών στοιχείων που μπορούν να υποβάλλονται για την τεκμηρίωση της ηλικίας (τα στοιχεία ωστόσο θα πρέπει να είναι λογικά). Επιπροσθέτως, αξίζει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει νομικός ορισμός για την ταυτότητα (η οποία περιλαμβάνει την ηλικία του ατόμου) στο εθνικό δίκαιο της Σουηδίας. Η έννοια αυτή ορίζεται μόνο σε δικαστικές αποφάσεις.</p>
Ελβετία	Art. 7, 8 et 17 al. 3bis de la Loi fédérale sur l'asile (L-Asi).
	Jurisprudence du Tribunal administratif fédéral (JICRA 2004/30 et JICRA 2005/16)

Ηνωμένο Βασίλειο	Εθνική νομοθεσία και νομολογία
<p>Στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν υπάρχει άμεση νομοθεσία που να ορίζει τότε πρέπει να διενεργείται υπολογισμός της ηλικίας ή αντίστοιχα, πώς πρέπει να διενεργείται ο υπολογισμός αυτός.</p>	<p>Οι νομικές αποφάσεις καλύπτουν τους ακόλουθους τομείς: Βασικές απαιτήσεις πριν από την έναρξη της συνέντευξης 1) Η εξέταση πρέπει να διενεργηθεί από δύο καταρτισμένους κοινωνικούς λειτουργούς — όπως ορίζεται στις αποφάσεις: AS κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2011] EWHC 2091, σκέψη 19 R (FZ) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2011] EWCA Civ 59, σκέψη 2 J κατά Υπουργού Εσωτερικών [2001] EWHC 3073 (Admin), σκέψη 13 2) Αν είναι αναγκαίο, πρέπει να παρέχεται διερμηνέας — όπως ορίζεται στην απόφαση R (FZ) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2011] EWCA Civ 59 3) Το άτομο θα πρέπει να έχει την ευκαιρία να έχει μαζί του έναν ανεξάρτητο αρμόδιο ενήλικα — όπως ορίζεται στην απόφαση: A κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2009] EWHC 939 (Admin) R (NA) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου (2009) EWHC 2357 (Admin), σκέψη 50 R (FZ) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2011] EWCA Civ 59, σκέψη 25 4) Οι τοπικές αρχές πρέπει να τηρούν τις οδηγίες όταν διενεργούν τον υπολογισμό — όπως ορίζεται στην απόφαση A κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2009] EWHC 939 (Admin) R (NA) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2009] EWHC 2357 (Admin) 5) Αν οι περιστάσεις της υπόθεσης καθιστούν επιβεβλημένη την επανάληψη του υπολογισμού (τα άτομα υποβάλλονται σε δεύτερο υπολογισμό της ηλικίας), είναι προτιμότερο οι ειδικοί που διενήργησαν τον πρώτο υπολογισμό να μην συμμετάσχουν στον δεύτερο υπολογισμό — όπως ορίζεται στην απόφαση R (NA) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2009] EWHC 2357 (Admin), σκέψεις 50 και 69. 6) Εκτός των πρόδηλων περιπτώσεων (όταν είναι καταφανές ότι το άτομο είναι κάτω ή πάνω από 18 και δεν υπάρχει κατά κανόνα ανάγκη να παραταθεί η έρευνα), οι ειδικοί που υπολογίζουν την ηλικία δεν μπορούν να προσδιορίζουν την ηλικία βασιζόμενοι μόνο στην εμφάνιση του αιτούντος — όπως ορίζεται στην απόφαση: Merton, σκέψεις 27, 37 και 38 R (FZ) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2011] EWCA Civ 59, σκέψη 3 Η συνέντευξη</p>
<p>Οι συνωριακοί υπάλληλοι των μεταναστευτικών αρχών επιτρέπεται να προβαίνουν σε προκαταρκτικό υπολογισμό της ηλικίας των συνυπόδεντων νέων με βάση τις δηλώσεις των μεταναστών και οποιοδήποτε έγγραφο προσκομιστεί, καθώς και με βάση την εντύπωση που αποκομίζει ο ίδιος ο υπάλληλος της μεταναστευτικής αρχής από τα εξωτερικά χαρακτηριστικά και τη συμπεριφορά των αλλοδαπών. Το αποτέλεσμα δεν είναι δεσμευτικό καθώς μπορεί αργότερα να αμφισβητηθεί ή να προσβληθεί από το άτομο. Επιπλέον, ο υπάλληλος της μεταναστευτικής αρχής μπορεί να ζητήσει περισσότερες διευκρινίσεις σχετικά με την άποψη που σχηματίστηκε για την ηλικία του ατόμου. Και στις δύο αυτές καταστάσεις, αν το άτομο προσβάλει την απόφαση ή αν ο υπάλληλος της μεταναστευτικής αρχής αμφισβητήσει το γεγονός ότι το άτομο είναι κάτω των 18, τότε εφαρμόζεται το ευεργέτημα της αμφιβολίας και το άτομο αντιμετωπίζεται ως παιδί. Αυτό σημαίνει ότι τα άτομα αυτά μεταφέρονται στην υπηρέσια παιδικής πρόνοιας μιας τοπικής αρχής, η οποία και θα κληθεί να υπολογίσει την ηλικία τους.</p> <p>Στο πλαίσιο της νομοθεσίας του Ηνωμένου Βασιλείου για τα παιδιά, ως παιδί ορίζεται το άτομο κάτω των 18 ετών. Ως εκ τούτου, η τοπική αρχή έχει έμμεση αρμοδιότητα να προσδιορίζει την ηλικία προκειμένου να είναι βέβαιη ότι παρέχει υπηρεσίες παιδικής μέριμνας σε άτομα κάτω των 18 ετών. Τα μέσα με τα οποία υπολογίζει την ηλικία η τοπική αρχή δεν ορίζονται στη νομοθεσία αλλά, κατά κανόνα, το άτομο εξετάζεται από δύο κοινωνικούς λειτουργούς και με βάση την εξέταση αυτή προσδιορίζεται η ηλικία τους. Οι υπάλληλοι αυτοί αξιοποιούν την κατάρτιση και την πείρα που διαθέτουν στη συναναστροφή με παιδιά για να καταλήξουν σε συμπέρασμα. Μολονότι δεν υπάρχει συγκεκριμένος τρόπος με τον οποίο οι αρχές πρέπει να διενεργούν τους υπολογισμούς της ηλικίας, τα δικαστήρια έχουν ορίσει οδηγίες και ελάχιστα πρότυπα, τα οποία πρέπει να τηρούνται από τις τοπικές αρχές. Δικαστική απόφαση καίριας σημασίας ήταν αυτή που αφορούσε τον δήμο Merton του Λονδίνου [β κατά δημοτικής αρχής Merton του Λονδίνου (2003) EWHC 1689 (Admin)]. Μετά την υπόθεση αυτή, τα δικαστήρια ανέπτυξαν ακόμα περισσότερο το σκεπτικό τους και οι σωρευτικές απαιτήσεις που έχουν οριστεί πρέπει πλέον να τηρούνται για να είναι σύννομος ο υπολογισμός της ηλικίας. Η διαδικασία αυτή είναι επίσης γνωστή και ως «συμμορφούμενος με την απόφαση Merton» υπολογισμός της ηλικίας ή «συμμορφούμενος με τη νομολογία» υπολογισμός της ηλικίας.</p>	<p>Οι νομικές αποφάσεις καλύπτουν τους ακόλουθους τομείς: Βασικές απαιτήσεις πριν από την έναρξη της συνέντευξης 1) Η εξέταση πρέπει να διενεργηθεί από δύο καταρτισμένους κοινωνικούς λειτουργούς — όπως ορίζεται στις αποφάσεις: AS κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2011] EWHC 2091, σκέψη 19 R (FZ) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2011] EWCA Civ 59, σκέψη 2 J κατά Υπουργού Εσωτερικών [2001] EWHC 3073 (Admin), σκέψη 13 2) Αν είναι αναγκαίο, πρέπει να παρέχεται διερμηνέας — όπως ορίζεται στην απόφαση R (FZ) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2011] EWCA Civ 59 3) Το άτομο θα πρέπει να έχει την ευκαιρία να έχει μαζί του έναν ανεξάρτητο αρμόδιο ενήλικα — όπως ορίζεται στην απόφαση: A κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2009] EWHC 939 (Admin) R (NA) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου (2009) EWHC 2357 (Admin), σκέψη 50 R (FZ) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2011] EWCA Civ 59, σκέψη 25 4) Οι τοπικές αρχές πρέπει να τηρούν τις οδηγίες όταν διενεργούν τον υπολογισμό — όπως ορίζεται στην απόφαση A κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2009] EWHC 939 (Admin) R (NA) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2009] EWHC 2357 (Admin) 5) Αν οι περιστάσεις της υπόθεσης καθιστούν επιβεβλημένη την επανάληψη του υπολογισμού (τα άτομα υποβάλλονται σε δεύτερο υπολογισμό της ηλικίας), είναι προτιμότερο οι ειδικοί που διενήργησαν τον πρώτο υπολογισμό να μην συμμετάσχουν στον δεύτερο υπολογισμό — όπως ορίζεται στην απόφαση R (NA) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2009] EWHC 2357 (Admin), σκέψεις 50 και 69. 6) Εκτός των πρόδηλων περιπτώσεων (όταν είναι καταφανές ότι το άτομο είναι κάτω ή πάνω από 18 και δεν υπάρχει κατά κανόνα ανάγκη να παραταθεί η έρευνα), οι ειδικοί που υπολογίζουν την ηλικία δεν μπορούν να προσδιορίζουν την ηλικία βασιζόμενοι μόνο στην εμφάνιση του αιτούντος — όπως ορίζεται στην απόφαση: Merton, σκέψεις 27, 37 και 38 R (FZ) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2011] EWCA Civ 59, σκέψη 3 Η συνέντευξη</p>

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	<p>Οι ειδικοί που υπολογίζουν την ηλικία πρέπει να:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) εξηγούν στον αιτούντα τον σκοπό της συνέντευξης, όπως ορίζεται στην απόφαση Merton, σκέψη 55, 2) προσπαθούν να εκμαιεύσουν πληροφορίες για το γενικό ιστορικό του αιτούντος, μεταξύ άλλων την κατάσταση, το παρελθόν και το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειάς του, τις δραστηριότητες του αιτούντος τα τελευταία χρόνια — σημαντικές μπορεί να είναι και οι εθνοτικές και πολιτιστικές πληροφορίες— όπως ορίζονται στη σκέψη 37 της απόφασης Merton, 3) αξιολογούν την αξιοπιστία του αιτούντος και να θέτουν ερωτήσεις για να εξετάζουν την αξιοπιστία του αιτούντος, εφόσον υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες για τη δηλούμενη ηλικία του, όπως ορίζεται στη σκέψη 37 της απόφασης Merton, δίνον στον αιτούντα την ευκαιρία να εξηγή τυχόν ανακολουθίες στις οποίες έχει υποπέσει ή οτιδήποτε μπορεί να προκαλέσει αμφιβολίες για την αξιοπιστία της μαρτυρίας του — αυτό είναι καλύτερα να γίνεται το συντομότερο δυνατό, όταν οι αναμνήσεις είναι ακόμα «νωπές στη μνήμη του», όπως ορίζεται στη σκέψη 55 της απόφασης Merton, R (FZ) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2011] EWCA Civ 59, σκέψη 20 R (NA) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2009] EWHC 2357 (Admin), σκέψη 52 5) Υπενθυμίζεται ότι κάθε υπόθεση είναι διαφορετική και ότι μπορεί να μην απαιτείται ο το ίδιο επίπεδο έρευνας σε όλες τις υποθέσεις — όπως ορίζεται στη σκέψη 50 της απόφασης Merton. <p>Το συμπέρασμα</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Η τοπική αρχή που υπολογίζει την ηλικία μπορεί να εξετάζει πληροφορίες τις οποίες λαμβάνει από το Υπουργείο Εσωτερικών Εσωτερικών αλλά πρέπει να λαμβάνει τη δική της απόφαση και, για τον λόγο αυτό, πρέπει να έχει επαρκείς πληροφορίες στη διάθεσή της — όπως ορίζεται στη σκέψη 39 της απόφασης Merton. 2) Η ιατρική γνωμάτευση δεν είναι αναγκαία και οι τοπικές αρχές δεν είναι υποχρεωμένες να ζητούν γνωμάτευση. Αν υποβληθούν από τον αιτούντα, οι ιατρικές γνωματεύσεις παιδιάτρων δεν είναι περισσότερο σημαντικές από τις εκθέσεις που εκπονούνται δεόντως από έμπειρους κοινωνικούς λειτουργούς. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι η τοπική αρχή ή το Υπουργείο Εσωτερικών θα πρέπει να τις αγνοούν — οι γνωματεύσεις πρέπει να εξετάζονται εφόσον έχουν υποβληθεί— όπως ορίζεται στην απόφαση:
--------------------------------	--

Εθνική νομοθεσία και νομολογία	
	<p>Merton, σκέψεις 50 και 51</p> <p>A κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2009] EWHC 939 (Admin), σκέψεις 33, 34 και 47.</p> <p>3) Τα συμπέρασμα και οι αιτιολογήσεις πρέπει να συνδυάζονται με όλα τα έγγραφα που υποβάλλονται από τον αιτούντα — όπως ορίζεται στην απόφαση R (NA) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2009] EWHC 2357 (Admin), σκέψεις 61-64.</p> <p>4) Πρέπει να παρέχεται επαρκής αιτιολόγηση στις αποφάσεις στις οποίες ορίζεται ότι ο αιτών που ισχυρίζεται ότι είναι παιδί δεν είναι τελικά παιδί (χωρίς ωστόσο οι αιτιολογήσεις να είναι μακροσκελείς ή περίπλοκες) — όπως ορίζεται στην απόφαση Merton, σκέψεις 45 και 48</p> <p>A κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2009] EWHC 939 (Admin)</p> <p>5) Η συνέντευξη πρέπει να καταγράφεται άμεσα και οι σημειώσεις πρέπει να είναι ακριβείς και να έχουν συνοχή — όπως ορίζεται στην απόφαση R (NA) κατά δημοτικής αρχής Croydon του Λονδίνου [2009] EWHC 2357 (Admin), σκέψη, σκέψεις 50 και 60 — διαπιστώθηκε μάλιστα ότι η καταγραφή της συνέντευξης 2 μήνες μετά τη διεξαγωγή της είναι αντίθετη με την τρέχουσα πρακτική.</p> <p>6) Η μη καταγραφή της ώρας έναρξης και ολοκλήρωσης της συνέντευξης στο έγγραφο αξιολόγησης, ή των διαλειμμάτων, δεν καθιστά ελαττωματική τη διαδικασία, μολονότι οι συγκεκριμένες πληροφορίες καλό είναι να υπάρχουν — όπως ορίζεται στην απόφαση ZS (Αφγανιστάν) κατά Υπουργού Εσωτερικών [2015] EWCA Civ 1137, σκέψη 36.</p>

3. α) Εθνικές κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό της ηλικίας

Χώρα	
ΑΤ	-
BE	<p>Όταν ο ασυνόδευτος ανήλικος παρουσιάζεται στην Υπηρεσία Μετανάστευσης για να υποβάλει αίτηση ασύλου, συμπληρώνεται το έντυπο ταυτοποίησης και καταγράφονται οι πληροφορίες για την ταυτότητα του ασυνόδευτου ανήλικου, όπως π.χ. η ηλικία και ο τόπος γέννησης που δηλώνονται από τον αιτούντα.</p> <p>Αν η Υπηρεσία Επιτροπείας, το Γραφείο Μετανάστευσης ή το Γραφείο του Γενικού Διοικητή για τους πρόσφυγες και τους απάτριδες έχουν αμφιβολίες για την ηλικία του ατόμου, μπορεί να ζητηθεί η διενέργεια ιατρικής εξέτασης για τον υπολογισμό της ηλικίας με έξοδο της αρχής που υποβάλλει το σχετικό αίτημα. Όταν διατυπώνονται αμφιβολίες, σε σχέση π.χ. με την εξωτερική εμφάνιση, τη συμπεριφορά ή τον τρόπο ομιλίας του ανήλικου, ή όταν δεν προσκομίζονται έγγραφα ταυτότητας ή γνησιότητα των εγγράφων αυτών είναι αδύνατο να επιβεβαιωθεί, μπορεί να διενεργείται υπολογισμός της ηλικίας. Η εξέταση εξηγείται στον ανήλικο με τη βοήθεια διερμηνέα και ο ανήλικος λαμβάνει τις πληροφορίες για την εξέταση στη γλώσσα του.</p> <p>Ο υπολογισμός της ηλικίας διενεργείται με ιατρική εξέταση. Η ιατρική εξέταση είναι, όπως αποκαλείται, τρίπτυχη:</p> <ul style="list-style-type: none"> — κλινική εντύπωση του οδοντιάτρου, ακτινολογική εξέταση της οδοντοστοιχίας (πρώτη εξέταση), — της χείρας και του καρπού του λιγότερου ισχυρού χεριού, — των άκρων αμφοτέρων των κλειδών (δύο συμπληρωματικές εξετάσεις που διενεργούνται ενδεχομένως μετά την πρώτη εξέταση). Το Βέλγιο επέλεξε τον συνδυασμό αυτών των τριών δοκιμών για να αυξήσει την εγκυρότητα και την αξιοπιστία⁽¹⁾. Αν από τις τρεις εξετάσεις προκύψουν διαφορετικά αποτελέσματα, έγκυρη θεωρείται η μικρότερη ηλικία από τις τρεις. Επιπλέον, στη συγκεκριμένη εξέταση, προκειμένου να προσδιοριστεί αν κάποιος είναι τελικά κάτω ή πάνω από 18 χρησιμοποιείται η τυπική απόκλιση -1 για την ηλικία που προκύπτει. Το άρθρο 7 του νόμου περί επιτροπείας ορίζει ότι όταν υπάρχει αμφιβολία για την έκβαση της ιατρικής εξέτασης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η μικρότερη ηλικία. <p>Με βάση τις πληροφορίες που συλλέγονται κατά τη διάρκεια των διαφόρων ιατρικών εξετάσεων, ο γιατρός καταρτίζει γνωμάτευση, η οποία διαβιβάζεται στην Υπηρεσία Επιτροπείας για να ληφθεί η απόφαση. Η απόφαση αποστέλλεται στο άτομο αυτοπροσώπως και στο Γραφείο Μετανάστευσης.</p> <p>Ο υπολογισμός της ηλικίας που βασίζεται σε διάφορα επιστημονικά πεδία συνιστάται από ειδικούς όπως ο καθηγητής Δρ. G. Willems (KU Leuven, Ιατρική Σχολή, Τμήμα Επιστημών Στοματικής Υγείας, Κέντρο Οδοντιατρικής Ιατροδικαστικής), ο οποίος έχει να επιδείξει πλούσιο ερευνητικό έργο στον τομέα του υπολογισμού της ηλικίας των δοντιών και είναι διεθνώς αναγνωρισμένος ως ειδικός στον τομέα αυτό. Η πρακτική αυτή συμμορφώνεται άλλωστε με τις συστάσεις της AGFAD (ομάδα μελέτης της γερμανικής ένωσης ιατροδικαστών σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας από ιατροδικαστικές υπηρεσίες). Η εν λόγω ομάδα μελέτης, η οποία αποτελείται από ιατροδικαστές, γιατρούς, ακτινολόγους και ανθρωπολόγους, δημοσίευσε κατευθυντήριες γραμμές για το θέμα αυτό και συνιστά τη χρήση των ακόλουθων μεθόδων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • σωματική εξέταση κατά τη διάρκεια της οποίας ελέγχονται ανθρωπομετρικά δεδομένα (ύψος και βάρος, τύπος σώματος), ενδείξεις σεξουαλικής ωρίμανσης και πιθανές αναπτυξιακές διαταραχές • ακτινογραφία αριστερής χείρας • οδοντική εξέταση κατά τη διάρκεια της οποίας ελέγχεται η κατάσταση των δοντιών και αξιολογείται η ψηφιακή πανοραμική ακτινογραφία δοντιών • αν η ακτινογραφία εμφανίζει τα οστά των χεριών πλήρως ανεπτυγμένα, συνιστάται η διενέργεια ακτινογραφίας ή τομογραφίας της κλείδας μέσω υπολογιστή (σάρωση CT) προκειμένου να προσδιοριστεί αν το άτομο έχει συμπληρώσει την ηλικία των 21 ετών. <p>Οι εν λόγω μέθοδοι θα πρέπει να συνδυάζονται ώστε να αυξάνεται η ακρίβεια της διάγνωσης και να εντοπίζονται πιθανές αναπτυξιακές διαταραχές. Επιπλέον, οι συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές ορίζουν τις προϋποθέσεις που πρέπει να εκπληρώνουν οι μελέτες αναφοράς προκειμένου να χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της ηλικίας.</p> <p>Όλα τα νοσοκομεία στα οποία απευθύνεται η Υπηρεσία Επιτροπείας ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές της ομάδας μελέτης όταν προβαίνουν σε εκτιμήσεις για την ηλικία.</p>

⁽¹⁾ EMN, ΒΕΛΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΟ ΕΠΑΦΗΣ, Unaccompanied minors in Belgium, Reception, Return and Integration Arrangements, σ. 26.

⁽²⁾ ECRE/BCHV-CBAR, AIDA National Country Report Belgium, 2013, σ. 43.

	<p>Είναι κοινώς αποδεκτό ότι οι ιατρικές εξετάσεις δεν διασφαλίζουν τον ακριβή προσδιορισμό της ηλικίας. Μάλιστα, όλοι οι εμπειρογνώμονες, όπως π.χ. ο καθηγητής Δρ. G. Willems, αναγνωρίζει ότι οι εξετάσεις της σκελετικής ηλικίας και των δοντιών αποτελούν πάντα επιστημονικά τεκμηριωμένες εικασίες που δεν διασφαλίζουν τον ακριβή προσδιορισμό της ηλικίας. Τονίζουν επίσης ότι το αποτέλεσμα εκτίμηση όσον αφορά την ηλικία, με περιθώριο σφάλματος που ανέρχεται περίπου σε 1 έως 2 έτη. Η μέθοδος αυτή επιτρέπει στην Υπηρεσία Επιτροπείας να κρίνει με τεκμηριωμένο τρόπο αν πρέπει να οριστεί επίτροπος, όταν μάλιστα ο νέος δεν είναι σε θέση να προσκομίσει γνήσια έγγραφα ή απλά δεν γνωρίζει την ημερομηνία γέννησής του (στις αναπτυσσόμενες χώρες, μόνο τα μισά από τα παιδιά ηλικίας κάτω των 5 ετών δηλώνονται στις αρχές σύμφωνα με τη UNICEF. Στην υποσαχάρια Αφρική το 64 % των γεννήσεων δεν δηλώνονται στις αρχές. Το ίδιο ισχύει και στη νότια Ασία, όπου το 65 % των γεννήσεων δεν δηλώνονται στις αρχές).</p> <p>Αν το άτομο θεωρείται ότι είναι άνω των 18 ετών, το Γραφείο Μετανάστευσης είναι αυτό που προσδιορίζει την ηλικία του. Στην προκειμένη περίπτωση χρησιμοποιείται η «καμπύλη Gauss» και λαμβάνεται υπόψη η μέση τιμή ηλικίας της καμπύλης, καθώς είναι λιγότερο πιθανό η θέση του ατόμου να βρίσκεται στα περιθώρια της καμπύλης (π.χ. ο γιατρός ανέφερε στη γνωμάτευσή του ότι η ηλικία του αιτούντος είναι 20,6 έτη με περιθώριο σφάλματος 2 ετών· ως εκ τούτου, η πιθανότερη ηλικία είναι τα 20,6 έτη. Η πιθανότητα να είναι νεότερος από 18,6 ετών ή μεγαλύτερος από 22,6 ετών είναι πολύ μικρή). Αν η ηλικία που ισχυρίζεται ότι έχει ο ασυνόδευτος ανήλικος είναι πιθανή σύμφωνα με τη γνωμάτευση του γιατρού, η ημερομηνία γέννησής του δήλωσε ο αιτών γίνεται αποδεκτή. Αν ο αιτών άσυλο ισχυρίζεται ότι είναι 15 ετών αλλά από την ηλικιακή εξέταση προκύψει ότι η ηλικία του είναι μεταξύ 16,6 και 18,6 ετών, το άτομο θεωρείται ότι είναι 16,6 ετών. Στην περίπτωση αυτή, η Υπηρεσία Μετανάστευσης θα λάβει υπόψη την ηλικία των 16,6 ετών για να προσδιορίσει το έτος γέννησής και την ημερομηνία κατά την οποία θα λήξει η επιτροπεία.</p> <p>Η αρμόδια υπηρεσία για τους αιτούντες άσυλο και τους απάτριδες (CGRS) και το Γραφείο Μετανάστευσης σέβονται την απόφαση που λαμβάνει η Υπηρεσία Επιτροπείας για τον υπολογισμό της ηλικίας και διορθώνουν την καταχωρημένη ηλικία στον φάκελο ασύλου και σε όλους τους άλλους φακέλους. Στους φακέλους χρησιμοποιείται ψευδώνυμο στο οποίο αναφέρεται η δηλούμενη ηλικία κατά την καταχώριση.</p> <p>Ο επίτροπος και/ή ο ανήλικος μπορούν να προσκομίσουν πρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία για την ηλικία του αιτούντος (π.χ. επίσημο πιστοποιητικό γέννησης που έχει χορηγηθεί από την πρεσβεία της χώρας καταγωγής στο Βέλγιο ή στις γειτονικές του χώρες), ενώ ο επίτροπος μπορεί να εκφράσει την άποψή του για την ηλικία του ανήλικου. Αν ο ανήλικος και/ή ο επίτροπος του διαφωνούν με την απόφαση της Υπηρεσίας Επιτροπείας, μπορούν να καταθέσουν, με τη βοήθεια δικηγόρου, προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας.</p>
BG	Ναι. Στον νόμο περί ασύλου και προσφύγων, υπάρχει άρθρο που προβλέπει τη διεξαγωγή του υπολογισμού της ηλικίας.
CH	-
CY	Ναι, διαδικασία υπολογισμού της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων στο πλαίσιο της διαδικασίας εξέτασης αιτήσεων ασύλου
CZ	-
DE	<p>Τα ομόσπονδα κρατίδια (Länder) είναι υπεύθυνα για τον προσδιορισμό της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων, ο οποίος πραγματοποιείται μόλις τα παιδιά έρθουν σε επαφή με τις γερμανικές αρχές και ενταχθούν σε δομές κοινωνικής πρόνοιας (Inobhutnahme). Η απόφαση αυτή αποτελεί άλλωστε τη βάση για τη διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων ασύλου.</p> <p>Στο πλαίσιο του νόμου για την τροποποίηση του κώδικα κοινωνικών ασφαλίσεων του 2015, γίνεται αναφορά στις συστάσεις της ομάδας εργασίας των ομοσπονδιακών υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας ανηλίκων (Bundesarbeitsgemeinschaft landesjugendämter) http://www.bagjae.de/downloads/118_handlungsempefehlungen-umf_2014.pdf.</p> <p>Ως εκ τούτου, το άρθρο 42στ του κώδικα κοινωνικών ασφαλίσεων παρέχει τη βάση για τη διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας, η οποία αποτελείται από διάφορα στάδια:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. έλεγχος προσωπικών εγγράφων, αναζήτηση πρόσθετων πληροφοριών 2. συνέντευξη (δύο καταρτισμένα και έμπειρα μέλη του προσωπικού), συνολική εντύπωση για την ανάπτυξη του παιδιού, η οποία περιλαμβάνει και ειδική μακροσκοπική εξέταση 3. σε περίπτωση που υπάρχουν αμφιβολίες: ιατρική εξέταση — μέθοδος με τον μικρότερο δυνατό αντίκτυπο στην υγεία του παιδιού. <p>Η ομάδα εργασίας των ομοσπονδιακών υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας ανηλίκων συνιστά στους ενδιαφερόμενους να συμβουλευτούν για τη διαδικασία προσδιορισμού της ηλικίας τις συστάσεις της ομάδας για την εξέταση της ηλικίας με ιατροδικαστικές μεθόδους (Arbeitsgemeinschaft für Forensische Altersdiagnostik, AGFAD)</p>

DK	-
EE	-
EL	Πρωτόκολλο για τους ασυνόδευτους ανηλίκους
ES	-
FI	Ο φινλανδικός νόμος περί αλλοδαπών ορίζει ότι για τη διενέργεια της εξέτασης ο εξεταζόμενος πρέπει να έχει χορηγήσει εγγράφως τη συναινήσή του με δική του βούληση. Απαιτείται επίσης η έγγραφη συναινήση του γονέα ή επιτρόπου του ή οποιουδήποτε άλλου νόμιμου εκπροσώπου του. Πριν από τη χορήγηση της συναινήσης, ο αιτών ή ο ενδιαφερόμενος για την επανένωση και ο συγγενής, ο επίτροπος ή άλλος νόμιμος εκπρόσωπος του αιτούντος ή του ενδιαφερόμενου για την επανένωση ενημερώνεται για τη σημασία του υπολογισμού της ηλικίας, τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται κατά την εξέταση, τις πιθανές επιπτώσεις στην υγεία και τις συνέπειες της διενέργειας και της άρνησης υποβολής σε εξέταση. σε γλώσσα που ο αιτών κατανοεί ή που θεωρείται ευλόγως ότι κατανοεί. Το τμήμα ιατροδικαστικής του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι υπολογίζει την ηλικία με ιατρικές εξετάσεις μετά από αίτημα των αστυνομικών αρχών, της υπηρεσίας συνοριακής φύλαξης ή της φιλανθρωπικής μεταναστευτικής υπηρεσίας. Δύο εμπειρογνώμονες πρέπει να καταλήγουν σε κοινό αποτέλεσμα. Ο ένας τουλάχιστον από τους εμπειρογνώμονες πρέπει να είναι υπάλληλος του τμήματος ιατροδικαστικής του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι. Ένας από τους εμπειρογνώμονες πρέπει να είναι αναγνωρισμένος ιατρός ή αναγνωρισμένος οδοντίατρος με επαρκείς δεξιότητες.
FR	Για την εφαρμογή του άρθρου 221-2 του κώδικα περί κοινωνικής δράσης και οικογενειών, το διάταγμα της 24ης Ιουνίου 2016 ορίζει τις προϋποθέσεις υποδοχής και υπολογισμού της ηλικίας των ατόμων που δηλώνουν ανήλικοι και που στερούνται προσωρινά ή οριστικά την προστασία της οικογένειάς τους.
HR	-
HU	-
IE	Όχι. Κατά γενικό κανόνα, όταν ο οργανισμός παιδικής μέριμνας (TUSLA) καταλήγει στην —επαγγελματική— άποψη ότι το άτομο που παρατέμφθηκε στον οργανισμό είναι ανήλικος ή ενήλικος, το γραφείο επιτρόπου για την εξέταση αιτήσεων ασύλου (ORAC) δέχεται την άποψη του TUSLA. Το αποτέλεσμα της εξέτασης του TUSLA πρέπει να κοινοποιηθεί στον ORAC εγγράφως με τη μορφή αναλυτικής έκθεσης. Η έκθεση αυτή πρέπει να συμπεριληφθεί στον φάκελο του αιτούντος. Στον φάκελο παραπομπής προστίθεται αντίγραφο της έκθεσης. Ο ORAC λαμβάνει γνώση της έκθεσης στην οποία αναφέρεται ότι ο ORAC αποδέχεται την επαγγελματική άποψη των υγειονομικών αρχών (HSE).
IT	Όχι, αλλά υπάρχουν ορισμένες περιφερειακές οδηγίες. Αναλυτικότερα, βλέπε <i>varie\minor\protocollo_identificazione_mсна.pdf</i>
LT	Δεν υπάρχει επίσημη πολιτική ή καθοδήγηση σε εθνικό επίπεδο σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας.
LU	-
LV	Ο νόμος περί ασύλου (άρθρο 27) ορίζει ότι οι ασυνόδευτοι ανήλικες υποβάλλονται σε ιατρική εξέταση για να προσδιοριστεί η ηλικία τους.
MT	-
NL	Οι κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό της ηλικίας στο πλαίσιο της διαδικασίας εξέτασης αιτήσεων ασύλου προσδιορίζονται περαιτέρω στις κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του νόμου περί αλλοδαπών («Vreemdelingenwet 2000») άρθρο C1/2.2.
NO	Πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές: PN 2012-011
PL	Οι πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνουν κατευθυντήριες γραμμές για την επεξεργασία των αιτήσεων ασύλου που υποβάλλονται από ασυνόδευτους ανηλίκους. Ένα από τα βασικά θέματα των κατευθυντήριων γραμμών είναι ο υπολογισμός της ηλικίας και ο προσδιορισμός της ηλικίας. Η Υπηρεσία Αλλοδαπών και Φύλαξης Συνόρων έχει εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές για τις περιπτώσεις στις οποίες πρέπει να διενεργείται υπολογισμός της ηλικίας και τις πληροφορίες που πρέπει να δίνονται στον αιτούντα σχετικά με τον υπολογισμό.
PT	-
RO	Δ/Υ

SE	<p>Ναι. Η πολιτική για τον υπολογισμό της ηλικίας στο πλαίσιο του Οργανισμού Μετανάστευσης τελεί υπό αναθεώρηση, μολονότι εξακολουθούν να ισχύουν οι κατευθυντήριες οδηγίες του Σεπτεμβρίου του 2015 (SR 35/2015). Η πολιτική στο SR 35/2015 αναπτύχθηκε πρωτίστως με βάση την απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου Μετανάστευσης που αναφέρθηκε στην απάντηση της ερώτησης 2, αλλά και λόγω της κριτικής που άσκησαν οι σουηδοί κοινοβουλευτικοί διαμεσολαβητές το 2012 (απόφαση 4107-2011) και το 2015 (απόφαση 6942-2013) σε συγκεκριμένες υποθέσεις, οι οποίες αφορούσαν το υπολογισμό της ηλικίας που διενήργησε ο Οργανισμός. Οι αποφάσεις παρουσιάζονται στον ιστότοπο http://www.jo.se/en/.</p>
SI	<p>Όσον αφορά τον υπολογισμό της ηλικίας, δεν υπάρχει επίσημη πολιτική ή καθοδήγηση σε εθνικό επίπεδο. Η διαδικασία σχετικά με τον υπολογισμό της ηλικίας συμμορφώνεται με τον νόμο περί διεθνούς προστασίας, αλλά μόνο για τον υπολογισμό της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλικών.</p>
SK	<p>Όσον αφορά την ιατρική εξέταση για τον υπολογισμό της ηλικίας λαμβάνονται ακτινογραφίες των χεριών και των αρθρώσεων του αγκώνα από ακτινολογική κλινική. Στη συνέχεια, στις ιατρικές γνωματεύσεις σημειώνεται αν η ανάπτυξη που εμφανίζουν τα οστά στην ακτινογραφία αντιστοιχεί στην ανάπτυξη που εμφανίζουν κατά κανόνα τα οστά των ατόμων που έχουν υπερβεί την ηλικία των 18 ετών.</p>
UK	<p>Οι ιατρικές εξετάσεις για τον υπολογισμό της ηλικίας διενεργούνται κατόπιν αιτήματος της αστυνομίας, της αποφαινόμενης αρχής και του επιτρόπου.</p> <p>Το Υπουργείο Εσωτερικών έχει εκδώσει κατευθυντήριες οδηγίες για τους υπαλλήλους του, οι οποίες είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο http://www.bagjajae.de/downloads/118_handlungsempfehlungen-umf_2014.pdf.</p> <p>Οι κατευθυντήριες οδηγίες τελούν υπό αναθεώρηση.</p> <p>Η Ένωση Προϊσταμένων Υπηρεσιών Μέριμανς Παιδιών (ADCS) του Ηνωμένου Βασιλείου έχει υιοθετήσει τις ακόλουθες κατευθυντήριες οδηγίες για τους κοινωνικούς λειτουργούς που διενεργούν διαδικασίες υπολογισμού της ηλικίας https://adcs.org.uk/assets/documentation/Age_Assessment_Guidance_2015_Final.pdf http://adcs.org.uk/assets/documentation/information_sharing_proforma_april_2015.doc.</p> <p>Επιπλέον, έχουν εκπονηθεί οι ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές για τους κοινωνικούς λειτουργούς που διενεργούν διαδικασίες υπολογισμού της ηλικίας. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές αποκαλούνται «κατευθυντήριες γραμμές Hillingdon και Croydon» και βασίζονται στην πείρα των τοπικών αρχών που υποδέχονται μεγάλο αριθμό ασυνόδευτων παιδιών-μεταναστών.</p>

Άλλες εθνικές νομικές πράξεις

Εθνική νομολογία

Εθνικά έγγραφα καθοδήγησης

4. Σχετική νομολογία ⁽⁶⁶⁾

Υπόθεση ECLI:EU:C:2013:367 C-648/11 — MA κ.λπ. — Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	MA κ.λπ.
Tarakhel κατά Ελβετίας, Προσφυγή αριθ. 29217/12, Συμβούλιο της Ευρώπης: Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, 4 Νοεμβρίου 2014	Tarakhel κατά Ελβετίας
Abdullahi Elmi και Aweys Abubakar κατά Μάλτας, Προσφυγές αριθ. 25794/13 και 28151/13 Συμβούλιο της Ευρώπης: Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σε ισχύ από τις 22 Νοεμβρίου 2016	Abdullahi Elmi και Aweys Abubakar κατά Μάλτας
Πρόσφατα το Ανώτατο Δικαστήριο και το Εφετείο του Ηνωμένου Βασιλείου έκριναν ότι η πολιτική του Ηνωμένου Βασιλείου όσον αφορά την εξακρίβωση της ηλικίας των ασυνόδευτων ή χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών με βάση την εμφάνιση/συμπεριφορά τους δεν είναι σύνομη, πολύ δε περισσότερο όταν η διαδικασία αυτή οδηγεί στην κράτηση του ανηλίκου.	AA v Secretary of State for the Home Department R (on the application of AA (Sudan)) v Secretary of State for the Home Department Court confirms Government's age policy is unlawful

5. Νομικά μέσα ήπιου δικαίου

Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ, Γενική Παρατήρηση 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να δίνεται πρωταρχική σημασία στο βέλτιστο συμφέρον του (άρθρο 3 παράγραφος 1), 29 Μαΐου 2013, CRC/C/GC/14.
Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΕΔΠ) του ΟΗΕ, Γενική Παρατήρηση 6 (2005): Μεταχείριση των ασυνόδευτων και των χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους, 1η Σεπτεμβρίου 2005, CRC/GC/2005/6.
Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΕΔΠ) του ΟΗΕ, Γενική Παρατήρηση 12 (2009), Το δικαίωμα ακρόασης του παιδιού, 1η Ιουλίου 2009, CRC/C/GC/12.
Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο — Η προστασία των παιδιών-μεταναστών {SWD(2017) 129 final}, στην οποία γίνεται ρητή αναφορά στην EASO προκειμένου να επικαιροποιήσει τις κατευθυντήριες γραμμές της για τον υπολογισμό της ηλικίας
Σχέδιο Δράσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών-προσφύγων και μεταναστών (2017-2019) Σχέδιο Δράσης για την προστασία των παιδιών που μεταναστεύουν, διαθέσιμο στον ιστότοπο https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=090000168071484e .

⁽⁶⁶⁾ Λαμβάνοντας υπόψη τη δυναμική και τη ραγδαία εξέλιξη της νομολογίας στον τομέα αυτό, οι σύνδεσμοι που παραπέμπουν στις ακόλουθες βάσεις δεδομένων ενδέχεται να διευκολύνουν την ενημέρωση σχετικά με τις τελευταίες δικαστικές θέσεις για το θέμα: Ευρωπαϊκή βάση δεδομένων για το δίκαιο ασύλου (EDAL), Refworld και ο οργανισμός «British and Irish legal information institute»

Παράρτημα 4 Επισκόπηση των μεθόδων και των διαδικαστικών εγγυήσεων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες του υπολογισμού της ηλικίας ⁽⁶⁷⁾

⁽⁶⁷⁾ Οι πίνακες που περιλαμβάνονται στο παρόν παράρτημα αποτελούν συνοπτικό απόσπασμα των ευρημάτων του ερωτηματολογίου που διανεμήθηκε από την ΕΑΣΟ την περίοδο 2016-2017 με σκοπό τη χαρτογράφηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και των ομοιοτήτων των πρακτικών υπολογισμού.

Επισκόπηση των πρακτικών και των διαδικαστικών εγγυήσεων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες του υπολογισμού της ηλικίας ⁽⁶⁸⁾

Κράτος της ΕΕ+	ΜΗ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ				ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ							Άλλο
	Υποβληθέντα έγγραφα	Εκτιμήσεις που βασίζονται στα εξωτερικά χαρακτηριστικά ⁽⁶⁹⁾	Συνέντευξη για τον υπολογισμό της ηλικίας	Αξιολόγηση κοινωνικής υπηρέσιας	Ψυχολογικές συνεντεύξεις	Οδοντικός έλεγχος	Σωματική ανάπτυξη	Μακροσκοπική εξέταση σεξουαλικής ωρίμανσης ⁽⁶⁹⁾	Ακτινογραφία άκρας χειρός (χειρός/καρπού)	Ακτινογραφία κλείδας	Ακτινογραφία δοντιών	
Αυστρία	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Βέλγιο	✓		✓	✓						✓	✓	
Βουλγαρία	✓	✓					✓					
Κροατία	✓			✓	✓			✓			✓	
Κύπρος	✓		✓	✓							✓	
Τσεχία	✓											
Δανία	✓		✓								✓	
Εσθονία	✓		✓	✓				✓			✓	
Φινλανδία	✓										✓	
Γαλλία	✓		✓		✓					✓		
Γερμανία	✓	✓	✓	✓	✓			✓**				
Ελλάδα	✓	✓	✓	✓	✓						✓	
Ουγγαρία	✓	✓	✓					✓			✓	***
Ιρλανδία	✓	✓	✓	✓								
Ιταλία	✓	✓	✓	✓	✓*			✓			✓	
Λετονία								✓			✓	
Λιθουανία	✓										✓	
Λουξεμβούργο											✓	
Μάλτα	✓		✓								✓	***
Κάτω Χώρες	✓	✓									✓	
Νορβηγία	✓	✓	✓								✓	
Πολωνία	✓	✓	✓					✓			✓	****
Πορτογαλία	✓	✓									✓	
Ρουμανία	✓	✓						✓			✓	
Σλοβακία	✓	✓ ⁽⁷⁰⁾		✓ ⁽⁷¹⁾							✓	
Σλοβενία	✓	✓									✓	
Ισπανία	✓		✓								✓	
Σουηδία	✓	✓	✓	✓							✓	****
Ελβετία	✓	✓	✓	✓				✓			✓	
Ηνωμένο Βασίλειο	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	27	19	17	11	6	16	11	7	23	12	19	4

(*) Για θύματα εμπόρις ανθρώπων ή ευάλωτα άτομα:

(**) Μικροσκοπική εξέταση.

(***) Ακτινογραφία πυελικής ζώνης.

(****) Τέταρτο πλευρό (PT).

(*****) Μανητική τομογραφία του γονάτου (SE)

⁽⁶⁸⁾ Οι πίνακες που περιλαμβάνονται στο παρόν παράρτημα αποτελούν συνοπτικό απόσπασμα των ευρημάτων του ερωτηματολογίου που διανεμήθηκε από την ΕΑΣΟ την περίοδο 2016-2017 με σκοπό την επικαιροποίηση των πληροφοριών που είχαν συλλεγεί το 2013.

⁽⁶⁹⁾ Αξίζει να σημειωθεί ότι «οι εκτιμήσεις που βασίζονται στα εξωτερικά χαρακτηριστικά» και η «μακροσκοπική εξέταση της σεξουαλικής ωρίμανσης» συμπεριλαμβάνονται στο παρόν επειδή αποτελούσαν μέρος της χαρτογράφησης του προηγούμενου εγγράφου, μολονότι οι μέθοδοι αυτοί δεν προτείνονται πλέον από την ΕΑΣΟ για τον υπολογισμό της ηλικίας.

⁽⁷⁰⁾ Η προκαταρκτική εκτίμηση της ηλικίας είναι ενδεικτική εφόσον από την εκτίμηση αυτή προκύψει ότι το άτομο είναι ανήλικο. Αν το άτομο ισχυρίζεται ότι είναι ανήλικο και υπάρχουν υποψίες ότι πρόκειται για ενήλικα, διενεργείται πάντα ιατρική εξέταση. Έτσι, στην προκαταρκτική εκτίμηση εφαρμόζεται η αρχή του ευεργετήματος της αμφιβολίας.

⁽⁷¹⁾ Στη Σλοβακία προβλέπονται λίγες μόνο επαφές με κοινωνικούς λειτουργούς.

Επισκόπηση των διαδικαστικών εγγυήσεων που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες του υπολογισμού της ηλικίας (I)

Κράτος της ΕΕ+	Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού διασφαλίζεται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας	Δοκίμαθηκαν και άλλες προσεγγίσεις πριν εφαρμοστεί η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας	Ανεξάρτητο άτομο υποστηρίζει τον αιτούντα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας	Οι απόψεις των αιτούντων καταγράφονται και λαμβάνονται υπόψη ανάλογα με τον βαθμό ωριμότητας που επιδεικνύουν	Ο αιτών ενημερώνεται για τους λόγους, τη μέθοδο, τις συνέπειες και τα αποτελέσματα κάθε είδους εξέτασης	Ο αιτών ενημερώνεται μόνο για τις ιατρικές εξετάσεις	Η συνειδητή συναίνεση του αιτούντος είναι υποχρεωτική ανεξάρτητα από τη μέθοδο του υπολογισμού της ηλικίας που εφαρμόζεται	Η συνείδηση του εκπροσώπου του αιτούντος είναι υποχρεωτική σε όλες τις περιπτώσεις
Αυστρία	Ναι	Ναι	Ναι	Μέσω του νόμιμου εκπροσώπου	Όχι	Ναι	Όχι	Όχι
Βέλγιο	Ναι*	Ναι	Μόνο στις περιπτώσεις περιπτώσεις**	Ναι	Ναι	Όχι	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας	Όχι
Βουλγαρία	Ναι**	Ναι	Ναι**	Μέσω του νόμιμου εκπροσώπου	Όχι	Ναι	Ναι	Ναι
Κροατία	Δεν προβλέπεται	Ναι	Ναι**	Ναι**	Ναι	Όχι	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας
Κύπρος	Ναι**	Ναι	Ναι**	Ναι	Ναι	Όχι	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας
Τσεχία	*	Δεν είναι σαφές	Ναι	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας	Δεν είναι σαφές
Δανία	Ναι**	Ναι	Ναι	Ναι	Όχι	Ναι	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας	Δεν είναι σαφές
Εσθονία	*	Δεν είναι σαφές	Ναι	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας
Φινλανδία	Δεν είναι σαφές	Ναι	Ναι**	Δεν είναι σαφές	Ναι, ενημερωτική σελίδα	Όχι	Ναι	Ναι
Γαλλία	Δεν είναι σαφές	Ναι	Όχι	Ναι	Ναι	Όχι	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας	Δεν είναι σαφές
Γερμανία	Δεν είναι σαφές	Ναι	Ναι**	Ναι	Ναι	Όχι	Ναι	Δεν είναι σαφές
Ελλάδα	*	Ναι	Ναι	Δεν είναι σαφές	Ναι	Όχι	Ναι	Δεν είναι σαφές
Ουγγαρία	Δεν είναι σαφές	Ναι	Ναι**	Δεν είναι σαφές	Ναι	Όχι	Ναι	Μόνο αν οι αιτούντες είναι κάτω των 14 ετών
Ιρλανδία	**	Ναι	Ναι**	Ναι	Ναι	Όχι, χρησιμοποιούνται μόνο μη ιατρικές μέθοδοι	Όχι, χρησιμοποιούνται μόνο μη ιατρικές μέθοδοι	Όχι, χρησιμοποιούνται μόνο μη ιατρικές μέθοδοι
Ιταλία	*	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Όχι	Ναι	Ναι
Λετονία	*	Δεν είναι σαφές	Ναι	Όχι	Όχι	Ναι	Όχι	Όχι
Λιθουανία	Ναι**	Ναι	Ναι**	Ναι**	Όχι	Ναι	Ναι	Ναι
Λουξεμβούργο	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Ναι	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές
Μάλτα	*	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Ναι	Δεν είναι σαφές
Κάτω Χώρες	Ναι**	Ναι	Υπάλληλοι υπηρεσίας IND	Ναι	Ναι, το φυλλάδιο για τη διεθνή προστασία καλύπτει τον υπολογισμό της ηλικίας	Όχι	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας

Κράτος της ΕΕ+	Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού διασφαλίζεται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας	Δοκίμαθηκαν και άλλες προσεγγίσεις πριν εφαρμοστεί η διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας	Ανεξάρτητο άτομο υποστηρίζει τον αιτούντα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας	Οι απόψεις των αιτούντων καταγράφονται και λαμβάνονται υπόψη ανάλογα με τον βαθμό ωριμότητας που επιδεικνύουν	Ο αιτών ενημερώνεται για τους λόγους, τη μέθοδο, τις συνέπειες και τα αποτελέσματα κάθε είδους εξέτασης	Ο αιτών ενημερώνεται μόνο για τις ιατρικές εξετάσεις	Η συνειδητή συναίνεση του αιτούντος είναι υποχρεωτική ανεξάρτητα από τη μέθοδο του υπολογισμού της ηλικίας που εφαρμόζεται	Η συνείδηση του εκπροσώπου του αιτούντος είναι υποχρεωτική σε όλες τις περιπτώσεις
Νορβηγία	*	Ναι	Ναι**	Ναι	Όχι	Ναι	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας
Πολωνία	Δεν είναι σαφές	Ναι	Ναι**	Ναι	Όχι	Ναι	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας
Πορτογαλία	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Ναι	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Ναι	Δεν είναι σαφές
Ρουμανία	Ναι	Ναι	Κατά τη διάρκεια της ιατροδικαστικής εξέτασης	Ναι	Όχι	Ναι	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας
Σλοβακία	Ναι **	Κατά τη διάρκεια της εξέτασης	Ναι** (71)	Ναι	Ναι	Ναι	Όχι	Ναι (έγγραφο συναίνεση επιτρόπου ή εκπροσώπου)
Σλοβενία	Ναι**	Ναι	Ναι**	Ναι**	Ναι	Όχι	Ναι	Ναι
Ισπανία	Ναι*	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Ναι	Δεν είναι σαφές
Σουηδία	Ναι	Κατά τη διάρκεια της εξέτασης	Ναι	Ναι	Ναι	Όχι	Μόνο για την ιατρική μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας	Δεν είναι σαφές
Ελβετία	Ναι	Ναι	Μόνο για τις υποθέσεις του κανονισμού του Δουβλίνου	Μόνο σε περίπτωση αρνητικής αξιολόγησης για την ανηλικότητα	Όχι	Όχι	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές
Ηνωμένο Βασίλειο	Ναι	Ναι	Ναι**	Ναι	Ναι	Όχι	Όχι, επειδή χρησιμοποιούνται μόνο μη ιατρικές μέθοδοι	Όχι

(*) Όσο το αποτέλεσμα εκκρεμεί, ο αιτών αντιμετωπίζεται ως παιδί.

(**) Ο επιτρόπος ή ο εκπρόσωπος ή οι υπηρεσίες παιδικής μέριμνας διασφαλίζουν το βέλτιστο συμφέρον.

Κράτος της ΕΕ+	Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εφαρμόζεται το ευρέγνημα της αμφιβολίας	Ο αιτών έχει το δικαίωμα να μην υποβληθεί σε υπολογισμό ηλικίας ανεξάρτητα από τη μέθοδο που χρησιμοποιείται	Η άρνηση του αιτούντος να υποβληθεί σε υπολογισμό ηλικίας δεν οδηγεί αυτόματα στο συμπέρασμα ότι ο αιτών είναι ενήλικος	Η άρνηση του αιτούντος να υποβληθεί σε υπολογισμό ηλικίας δεν λαμβάνεται υπόψη όταν εξετάζεται η αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας	Ο αιτών ενημερώνεται για τα αποτελέσματα σε γλώσσα που κατανοεί	Τα μη ασφαλή αποτελέσματα της διαδικασίας υπολογισμού υπέρ του αιτούντος	Παρέχονται επαρκή ένδικα μέσα για να προσφύγουν οι αιτούντες κατά των αποφάσεων που αφορούν τον υπολογισμό της ηλικίας
Αυστρία	Ναι αν τα αποτελέσματα δεν είναι ασφαλή	Ναι	Όχι. θεωρείται αυτόματα ενήλικος, εξετάζονται οι λόγοι	Ναι, επηρεάζει την αίτηση ΔΠ	Ναι	Ναι	Ναι στο πλαίσιο της απόφασης για τη ΔΠ
Βέλγιο	Ναι	Ναι	Όχι. θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Η άρνησή του δεν λαμβάνεται υπόψη	Ναι (από τους κοινωνικούς λειτουργούς)	Ναι	Ναι
Βουλγαρία	Ναι	Μόνο ιατρική	Όχι. θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Η άρνησή του δεν λαμβάνεται υπόψη	Ναι	Όχι	Δεν είναι σαφές
Κροατία	Ναι αν τα αποτελέσματα δεν είναι ασφαλή	Ναι	Μόνο αν η άρνησή του είναι αδικαιολόγητη	Ναι, επηρεάζει την αίτηση ΔΠ	Ναι	Ναι	Ναι παράλληλα με την απόφαση για τη ΔΠ
Κύπρος	Ναι	Ναι	Δεν είναι σαφές	Η άρνησή του δεν λαμβάνεται υπόψη εκτός εάν η ανηλικότητα συνδέεται με την αίτηση ΔΠ	Ναι	Δεν είναι σαφές	Όχι
Τσεχία	Ναι	Ναι	Θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Δεν είναι σαφές	Ναι	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές
Δανία	Δεν είναι σαφές	Μόνο ιατρική	Όχι. θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Δεν είναι σαφές	Μόνο αν τα αποτελέσματα υποδεικνύουν μεγαλύτερη ηλικία	Ναι	Ναι
Εσθονία	Ναι	Ναι	Όχι. θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Ναι, επηρεάζει την αίτηση ΔΠ	Ναι	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές
Φινλανδία	Όχι	Ναι	Μόνο αν η άρνησή του είναι αδικαιολόγητη	Η άρνησή του δεν λαμβάνεται υπόψη	Ναι	Όχι (παρὰβλέπεται)	Ναι παράλληλα με την απόφαση για τη ΔΠ
Γαλλία	Ναι	Μόνο ιατρική	Όχι. θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Δεν είναι σαφές	Ναι	Ναι	Ναι
Γερμανία	Ναι	Ναι	Όχι. θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Η άρνησή του δεν λαμβάνεται υπόψη	Ναι	Ναι	Ναι παράλληλα με την απόφαση για τη ΔΠ
Ελλάδα	Ναι	Ναι	Όχι. θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Δεν είναι σαφές	Ναι	Ναι	Δεν είναι σαφές
Ουγγαρία	Ναι	Ναι	Θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Ναι	Ναι στο πλαίσιο της απόφασης για τη ΔΠ
Ιρλανδία	Ναι	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Ναι
Ιταλία	Ναι (περίθωρο 2 ετών υπέρ του αιτούντος)	Ναι	Όχι. θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Η άρνησή του δεν λαμβάνεται υπόψη	Ναι (μέσω πολιτιστικών διαμεσολαβητών και διερμηνέων)	Ναι (περίθωρο 2 ετών υπέρ του αιτούντος)	Ναι
Λετονία	Ναι	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Θα μπορούσε να επηρεάσει τη διαδικασία αλλά λαμβάνονται υπόψη όλες οι περιστάσεις, οι οποίες εξετάζονται μεμονωμένα	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές

Κράτος της ΕΕ+	Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εφαρμόζεται το ευεργέτημα της αμφιβολίας	Ο αιτών έχει το δικαίωμα να μην υποβληθεί σε υπολογισμό της ηλικίας ανεξάρτητα από τη μέθοδο που χρησιμοποιείται	Η άρνηση του αιτούντος να υποβληθεί σε υπολογισμό της ηλικίας δεν οδηγεί αυτόματα στο συμπέρασμα ότι ο αιτών είναι ενήλικος	Η άρνηση του αιτούντος να υποβληθεί σε υπολογισμό της ηλικίας δεν λαμβάνεται υπόψη όταν εξετάζεται η αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας	Ο αιτών ενημερώνεται για τα αποτελέσματα σε γλώσσα που κατανοεί	Τα μη ασφαλή αποτελέσματα της διαδικασίας υπολογισμού υπέρ του αιτούντος	Παρέχονται επαρκή ένδικα μέσα για να προσφύγουν οι αιτούντες κατά των αποφάσεων που αφορούν τον υπολογισμό της ηλικίας
Λιθουανία	Ναι αν τα αποτελέσματα δεν είναι ασφαλή	Μόνο ιατρική	Μόνο αν η άρνηση του είναι αδικαιολόγητη	Ναι, επηρεάζει την αίτηση ΔΠ	Ναι	Ναι	Ναι στο πλαίσιο της απόφασης για τη ΔΠ
Λουξεμβούργο	Ναι	Όχι	Θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Ναι, επηρεάζει την αίτηση ΔΠ	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές
Μάλτα	Ναι	Ναι	Όχι. Θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Δεν είναι σαφές	Ναι	Ναι	Ναι ενημερώνεται για το δικαίωμα προσφυγής
Κάτω Χώρες	Δεν είναι σαφές	Ναι	Θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Ναι, επηρεάζει την αίτηση ΔΠ	Ναι	Όχι	Ναι στο πλαίσιο της απόφασης για τη ΔΠ
Νορβηγία	Δεν είναι σαφές	Μόνο ιατρική	Όχι. Θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Ναι, επηρεάζει την αίτηση ΔΠ	Ναι	Όχι	Ναι στο πλαίσιο της απόφασης για τη ΔΠ
Πολωνία	Ναι αν τα αποτελέσματα δεν είναι ασφαλή	Μόνο ιατρική	Θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Ναι επηρεάζει την αξιολογία	Δεν είναι σαφές	Ναι	Δεν είναι σαφές
Πορτογαλία	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές
Ρουμανία	Όχι	Ναι	Μόνο αν οι λόγοι της άρνησης είναι αβάσιμοι	Ναι, επηρεάζει την αίτηση ΔΠ	Ναι	Ναι	Δεν είναι σαφές
Σλοβακία	Ναι	ΝΑΙ αλλά οδηγεί αυτόματα στην ταυτοποίησή του ως ενήλικα	Θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Η άρνησή του δεν λαμβάνεται υπόψη	Ναι	Ναι	Όχι
Σλοβενία	Ναι αν τα αποτελέσματα δεν είναι ασφαλή	Ναι	Μόνο αν οι λόγοι της άρνησης είναι αβάσιμοι	Ναι, επηρεάζει την αίτηση ΔΠ	Ναι	Ναι	Δεν είναι σαφές
Ισπανία	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές	Δεν είναι σαφές
Σουηδία	Ναι	Μόνο ιατρική	Μόνο αν οι λόγοι της άρνησης είναι αβάσιμοι	Ναι, επηρεάζει την αίτηση ΔΠ	Ναι	Όχι	Ναι (μπορεί να εκδοθεί προσωρινή απόφαση για την ηλικία, η οποία μπορεί να προσβληθεί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης αιτήσεων ασύλου)
Ελβετία	Ναι	Δεν είναι σαφές	Όχι. Θεωρείται αυτόματα ενήλικος	Ναι, επηρεάζει την αίτηση ΔΠ	Ναι	Ναι	Ναι στο πλαίσιο της απόφασης για τη ΔΠ
Ηνωμένο Βασίλειο	Ναι	Ναι, αλλά ισοδυναμεί με αποδοχή της κατ'εκτίμησης ηλικίας	Η άρνηση ισοδυναμεί με αποδοχή της κατ'εκτίμησης ηλικίας	Η άρνησή του δεν λαμβάνεται υπόψη	Ναι	Όχι	Ναι

Σύνοψη βασικών συμπερασμάτων

1. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού διασφαλίζεται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας
 - Οι εγγυήσεις κατοχυρώνονται στο νομικό πλαίσιο: **AT, CH, RO, SE, UK**
 - Οι εγγυήσεις διασφαλίζονται μέσω της αντιμετώπισης του ατόμου ως παιδιού κατά τη διάρκεια της διαδικασίας: **BE CZ, EE, EL, IT, LV, MT, NO, ES**
 - Οι εγγυήσεις διασφαλίζονται μέσω της υποχρεωτικής παρουσίας του εκπροσώπου ή του επιτρόπου: **BG, CY, DK, IE, LT, NL, SK, SI**
2. Πριν δρομολογηθούν οι διαδικασίες του υπολογισμού της ηλικίας εφαρμόζονται και άλλες προσεγγίσεις για την άντληση πληροφοριών σχετικά με την ηλικία του αιτούντος
 - 21 κράτη της ΕΕ+ προσπαθούν συνήθως να αντλήσουν πληροφορίες πριν δρομολογήσουν τις διαδικασίες για τον υπολογισμό της ηλικίας: **AT, BE, BG, HR, CH, CY, DK, FI, FR, DE, EL, HU, IE, IT, LT, NL, NO, PL, RO, SI, UK.**
 - 2 κράτη της ΕΕ+ προσπαθούν να αντλήσουν πληροφορίες κατά τη διάρκεια του υπολογισμού της ηλικίας: **SK, SE.**
3. Ο αιτών υποστηρίζεται από ανεξάρτητο άτομο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας
 - 22 κράτη της ΕΕ+ επιτρέπουν την παρουσία ανεξάρτητου ατόμου κατά τη διάρκεια του υπολογισμού της ηλικίας: **AT, BG, HR, CY, CZ, DK, EE, FI, DE, EL, IE, IT, LV, LT, LU, NO, PL, PT, SK, SI, SE, UK.**
 - Μεταξύ αυτών, 13 κράτη της ΕΕ+ (**BG, HR, CY, FI, DE, HU, IE, LT NO PL, SK, SI, UK**) επιβεβαίωσαν ότι το άτομο αυτό είναι ο επίτροπος ή ο εκπρόσωπος.
 - Στο **BE** ο επίτροπος παρευρίσκεται μόνο στις περίπλοκες υποθέσεις.
 - Στη **NL** το παιδί υποστηρίζεται από υπάλληλο των μεταναστευτικών αρχών/αρχών ασύλου, ο οποίος δεν είναι ανεξάρτητος.
 - Στην **CH** το ανεξάρτητο άτομο παρευρίσκεται μόνο στις υποθέσεις που εμπίπτουν στον κανονισμό του Δουβλίνου.
 - Στη **RO** το ανεξάρτητο άτομο παρευρίσκεται μόνο κατά τη διάρκεια της ιατροδικαστικής εξέτασης.
 - Στη **SK** το ανεξάρτητο άτομο παρευρίσκεται μόνο αν συμφωνεί ο επίτροπος (ή ο νόμιμος εκπρόσωπος).
 - Στη **FR** ο αιτών υποστηρίζεται από τον οργανισμό ασύλου.
4. Οι απόψεις του αιτούντος καταγράφονται και λαμβάνονται υπόψη ανάλογα με τον βαθμό ωριμότητας που επιδεικνύει
 - 14 κράτη της ΕΕ+ καταγράφουν και λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις του αιτούντος: **BE, CY, DK, FR, DE, IE, IT, NL, NO, PL, RO, SK, SE, UK.**
 - 5 κράτη της ΕΕ+ ενημερώνονται για τις απόψεις των αιτούντων μέσω του εκπροσώπου ή του επιτρόπου: **AT, BG, HR, LT, SI.**
 - Η **CH** τις λαμβάνει υπόψη σε περίπτωση που τα αποτελέσματα είναι αρνητικά (ενήλικας).
5. Ο αιτών ενημερώνεται για τους λόγους για τους οποίους διενεργείται ο υπολογισμός της ηλικίας, τη μέθοδο που εξετάζεται, τις συνέπειες και τα πιθανά αποτελέσματα για τη διαδικασία εξέτασης αιτήσεων ασύλου, καθώς και για τις συνέπειες της άρνησης να υποβληθεί στη διαδικασία του υπολογισμού
 - Ο αιτών ενημερώνεται για τους λόγους για τους οποίους διενεργείται ο υπολογισμός της ηλικίας, τη μέθοδο που εφαρμόζεται, τις συνέπειες των αποτελεσμάτων του συγκεκριμένου

- υπολογισμού για τη διαδικασία εξέτασης αιτήσεων ασύλου, καθώς και για τις συνέπειες της άρνησης να υποβληθεί στη διαδικασία όσον αφορά το σύνολο των μεθόδων των 15 κρατών της ΕΕ+: **BE, HR, CY, FI, FR, DE, EL, HU, IE, IT, NL, SK, SI, SE, UK.**
- 9 κράτη της ΕΕ+ ενημερώνουν τον αιτούντα μόνο όσον αφορά τις ιατρικές μεθόδους: **AT, BG, DK, LV, LT, NO, PL, RO.**
 - Στην **CH** αυτό συμβαίνει μόνο αν αξιολογηθεί αρνητική η ανηλικότητα.
6. Η συνειδητή συναίνεση του αιτούντος και/ή εκπροσώπου είναι απαραίτητη για τον υπολογισμό της ηλικίας ανεξάρτητα από τη μέθοδο υπολογισμού της ηλικίας που εφαρμόζεται
- 11 κράτη της ΕΕ+ απαιτούν τη συναίνεση του αιτούντος για όλες τις μεθόδους: **BG, FI, DE, EL, HU, IT, LT, MT, PT, SI, ES**
 - 12 κράτη της ΕΕ+ απαιτούν τη συναίνεση του αιτούντος μόνο για τις ιατρικές μεθόδους: **BE, HR, CY, CZ, DK, EE, FR, NL, NO, PL, RO, SE**
 - 4 δεν απαιτούν συναίνεση: **AT, LV, IE, UK** (**IE** και **UK** δεν απαιτούν συναίνεση καθώς τα κράτη αυτά δεν χρησιμοποιούν ιατρικές μεθόδους).
 - Η **SK** δεν απαιτεί τη συναίνεση του αιτούντος αλλά απαιτεί τη συναίνεση του εκπροσώπου ή του επιτρόπου.
 - 6 κράτη της ΕΕ+ δεν ζητούν τη συναίνεση του εκπροσώπου σε όλες τις περιπτώσεις: **BG, FI, IT, LT, SI, SK**
 - 7 κράτη της ΕΕ+ απαιτούν τη συναίνεση του εκπροσώπου μόνο για τις ιατρικές εξετάσεις: **HR, CY, EE, NL, NO, PL, RO**
 - Η **HU** απαιτεί τη συναίνεση του εκπροσώπου αν ο αιτών φαίνεται να είναι κάτω των 14 ετών
 - Πέντε κράτη της ΕΕ+ (**AT, BE, IE, LV, UK**) δεν απαιτούν τη συναίνεση του εκπροσώπου σε καμία περίπτωση. Οι **IE** και **UK** δεν απαιτούν συναίνεση καθώς δεν χρησιμοποιούν ιατρικές μεθόδους.
7. Το ευεργέτημα της αμφιβολίας εφαρμόζεται στη διαδικασία του υπολογισμού της ηλικίας
- 17 κράτη της ΕΕ+ εφαρμόζουν το ευεργέτημα της αμφιβολίας: **BE, BG, CY, CZ, EE, FR, DE, EL, IE, IT** (με περιθώριο 2 ετών) **LV, LU, MT, SK, SE, CH, UK.**
 - Στις **FI** και **RO** η αρχή δεν εφαρμόζεται.
8. Ο αιτών έχει τη δυνατότητα να μην υποβληθεί σε υπολογισμό της ηλικίας ανεξάρτητα από τη μέθοδο που χρησιμοποιείται
- 15 κράτη της ΕΕ+ αναγνωρίζουν το δικαίωμα του αιτούντος να μην υποβληθεί στον υπολογισμό της ηλικίας ανεξαρτήτως της μεθόδου: **AT, BE, HR, CY, CZ, EE, FI, DE, EL, HU, IT, MT, NL, RO, SI**
 - 7 κράτη της ΕΕ+ αναγνωρίζουν τη δυνατότητα της άρνησης να υποβληθεί μόνο στις ιατρικές εξετάσεις: **BG, DK, FR, LT, NO, PL, SE**
 - Στο **UK** η άρνηση ισοδυναμεί με συμφωνία με την εικαζόμενη ηλικία.
 - Το **LU** δεν αναγνωρίζει τη δυνατότητα της άρνησης υποβολής στη διαδικασία.
9. Η άρνηση του αιτούντος να υποβληθεί σε υπολογισμό της ηλικίας δεν οδηγεί αυτόματα στο συμπέρασμα ότι ο αιτών είναι ενήλικας
- 12 κράτη της ΕΕ+ **δεν** θεωρούν αυτόματα ότι οι αιτούντες είναι ενήλικες όταν αυτοί αρνούνται να υποβληθούν στις διαδικασίες: **AT, BE, BG, DK, EE, FR, DE, EL, IT, MT, NO, CH**
 - 6 κράτη της ΕΕ+ θεωρούν ότι οι αιτούντες είναι ενήλικες αν δεν επικαλεστούν καμία δικαιολογία για την άρνησή τους ή κανένα επιπλέον στοιχείο που να αποδεικνύει την ανηλικότητά τους: **HR, FI, LT, RO, SI, SE**
 - Στο **UK** η άρνηση ισοδυναμεί με συμφωνία του αιτούντος με την εικαζόμενη ηλικία.

- 6 κράτη της ΕΕ+ θεωρούν αυτόματα ότι οι αιτούντες είναι ενήλικες αν αρνηθούν να υποβληθούν στον υπολογισμό της ηλικίας τους: **CZ, HU, LU NL, PL, SK**
10. Η άρνηση του αιτούντος να υποβληθεί σε υπολογισμό της ηλικίας δεν λαμβάνεται υπόψη όταν εξετάζεται η αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας
- 7 κράτη της ΕΕ+ δεν λαμβάνουν υπόψη την άρνηση όταν εξετάζουν την αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας: **BE, BG, CY** (εκτός αν η ανηλικότητα συνδέεται με την αίτηση), **FI, DE, IT, SK, UK**
 - 14 κράτη της ΕΕ+ δεν λαμβάνουν υπόψη την άρνηση όταν εξετάζουν την αίτηση: **AT, HR, EE, HU, LV, LT, LU, NL, NO, PL, RO, SI, SE, CH**
11. Ο αιτών ενημερώνεται για τα αποτελέσματα σε γλώσσα που κατανοεί ή που θεωρείται εύλογο ότι κατανοεί
- 23 κράτη της ΕΕ+ διασφαλίζουν ότι ο αιτών ενημερώνεται σε γλώσσα που κατανοεί ή που υποτίθεται ότι κατανοεί: **AT, BE, BG, HR, CY, CZ, EE, FI, FR, DE, EL, HU, IT, LT, MT, NL, NO, RO, SK, SI, SE, CH, UK**
 - Η **DK** ενημερώνει τους ενδιαφερόμενους μόνο όταν η κατ' εκτίμηση ηλικία είναι μεγαλύτερη από την ηλικία που δηλώνει ο αιτών
12. Τα μη ασφαλή αποτελέσματα της διαδικασίας του υπολογισμού της ηλικίας ερμηνεύονται υπέρ του αιτούντος
- § 16 κράτη της ΕΕ+ εφαρμόζουν το ευεργέτημα της αμφιβολίας όταν τα αποτελέσματα δεν είναι ασφαλή: **AT, BE, HR, DK, FR, DE, EL, HU, IT, LT, MT, PL, RO, SK, SI, CH**
 - § 6 κράτη της ΕΕ+ δεν εφαρμόζουν ευεργέτημα της αμφιβολίας: **BG, FI, NL, NO, SE, UK**
13. Παρέχονται επαρκή ένδικα μέσα για να προσφεύγουν οι αιτούντες κατά των αποφάσεων που αφορούν τον υπολογισμό της ηλικίας
- 8 κράτη της ΕΕ+ προσφέρουν τη δυνατότητα προσβολής της απόφασης για τον υπολογισμό της ηλικίας μεμονωμένα: **BE, DK, FR, IE, IT, MT, SE, UK**. Στις παρακάτω χώρες πρέπει να παρέχονται περισσότερες πληροφορίες: **BG, CZ, EE, EL, ES, LV, LU, PL, PT, RO, SI**
 - 9 κράτη της ΕΕ+ προσφέρουν τη δυνατότητα προσβολής της απόφασης για τον υπολογισμό της ηλικίας στο πλαίσιο της απόφασης για τη διεθνή προστασία ή ταυτόχρονα: **AT, HR, FI, DE, HU, LT, NL, NO, CH**
 - 2 κράτη της ΕΕ+ δεν προσφέρουν ένδικα μέσα στους αιτούντες για να προσφεύγουν κατά του υπολογισμού της ηλικίας: **CY, SK**

Παράρτημα 5 Βιβλιογραφία

Brisith Association of Social Workers, *BASW position statement*, 2015.

ADCS, *Age assessment joint working guidance*, 2015.

al, Eid RMR et. n.d., *Assessment of dental maturity of Brazilian children aged 6 to 14 years using Demirjian's method*.

Al-Krenawi, A. και Graham, J. R., «The cultural mediator: bridging the gap between a non-Western community and professional social work practice», *British Journal of Social Work*, 2001.

Busler, D., «Psychosocial age assessments in the UK», *Forced Migration Review*, 2016.

FRA, *Επιτροπεία για παιδιά τα οποία στερούνται τη γονική φροντίδα*, 2014.

Dedouit, F., Auriol, J., Rousseau, H., Rougé, D., Crubézy, E. και Telmon, N., «Age assessment by magnetic resonance imaging of the knee: a preliminary study», *Forensic Science International*, 2012, σ. 217-232.

Demirjian, A., Goldstein, H. και Tanner, J. M., «A new system of dental age assessment», *Human biology*, 1973, σ. 211.

Dvorak, J., George, J., Junge, A. και Hodler, J., «Age determination by magnetic resonance imaging of the wrist in adolescent male football players», *British Journal of Sports Medicine*, 2007, σ. 45-52.

Dyball, K., Mcphie, G. και Tudor, C., *Age assessment practice guidance: an age assessment pathway for social workers in Scotland*, 2012.

European Council on Refugees and Exiles, *Right to justice: quality legal assistance for unaccompanied children — Comparative report*, ECRE, 2014.

Food and Agriculture Organisation of the United Nations, *Guidelines for estimating the month and the year of birth of young children*, 2008.

Frontex, *VEGA handbook: children at airports*, 2015.

Gertych, A., Zhang, A., Sayre, J., Pospiech-Kurkowska, S. και Huang, H. K., «Bone age assessment of children using a digital hand atlas — Computerised medical imaging and graphics», *The Official Journal of the Computerized Medical Imaging Society*, 2007, σ. 322-331.

Gleiser, I. και Hunt, E. E., «The permanent mandibular first molar: its calcification, eruption and decay», *Am. J. Phys. Anthropol.*, 1955, τόμος. 13, σ. 253-283, doi:10.1002/ajpa.1330130206.

Greulich, W. W. και Pyle, S. I., *Radiographic atlas of skeletal development of the hand and wrist*, second edition, Stanford University Press, Stanford, 1959.

Διυπηρεσιακή Ομάδα Εργασίας για τα ασυνόδευτα και τα χωρισμένα από τις οικογένειές τους παιδιά, *Inter-agency guiding principles on unaccompanied and separated children*, 2004.

Kt, Professor Sir Al Aynsley-Green, *The assessment of age in undocumented migrants*, Aynsley-Green consulting, 2011.

Ladwig, K-H., Brockhaus, A. C., Baumert, J., κ.ά., *Post-traumatic stress disorder and not depression is associated with shorter leukocyte telomere length: findings from 3 000 participants in the population-based, KORA F4 Study*, Ouellette MM, ed. PLoS ONE, 2013.

Olze, A., Schmeling, A., Taniguchi, M., Maeda, H., van Niekerk, P., Wernecke, K-D. και Geserick, G., «Forensic age estimation in living subjects: the ethnic factor in wisdom tooth mineralisation», *International Journal of Legal Medicine*, 2004, σ. 170-173.

- Ritz-Timme, S., Cattaneo, C., Collins, M. J., κ.ά., «Age estimation: the state of the art in relation to the specific demands of forensic practise», *International Journal of Legal Medicine*, 2000, σ. 29-136.
- Cameriere, R., De Luca, S., Cingolani, M. και Ferrante, L., *Are the common age estimation procedures useful for assessing age of unaccompanied children and adolescents?*, 2017.
- Schutt, R. K., *Investigating the social world: the process and practice of research*, University of Massachusetts Boston, όγδοη έκδοση, 2015.
- Serin, J., Rérolle, C., Pucheux, J., Dedouit, F., Telmon, N., Savall, F. και Saint-Martin, P., «Contribution of magnetic resonance imaging of the wrist», *International Journal of Legal Medicine*, 2016
- Schmeling, A. κ.ά., «Age estimation of unaccompanied minors», *Forensic Science International*, Μέρος 1, General considerations, 2006.
- Schmeling, A. κ.ά., «Studies on the time-frame for ossification of the medical clavicular epiphyseal cartilage in conventional radiography», *International Journal of Legal Medicine*, 2004, τόμος 118, τεύχος 1, σ. 5-8.
- Schmeling, A., Dettmeyer, R., Rudolf, E., Vieth, V. και Geserick, G., «Forensic age estimation: methods, certainty, and the law», *Dtsch Arztebl Int*, 2016, σ. 44-50.
- Schmeling, A., Garamendi, P. M., Prieto, J. L. και Landa, M. I., «Forensic age estimation in unaccompanied minors and young living adults», *Forensic medicine — From old problems to new challenges*, 2011, έκδοση υπό την επιμέλεια του καθηγητή Duarte Nuno Vieira, InTech, ISBN: 978-953-307-262-3.
- Schmeling, A., Grundmann, C., Fuhrmann, A., Kaatsch, H-J., Knell, B., Ramsthaler, F., Reisinger, W., Riepert, T., Ritz-Timme, S., Rösing, F. W., Röttscher, K. και Geserick, G., «Criteria for age estimation in living individuals», *International Journal of Legal Medicine*, 2008, σ. 457-460.
- Schmidt, S. κ.ά., «Sonographic evaluation of apophyseal ossification of the iliac crest in forensic age diagnostics in living individuals», *International Journal of Legal Medicine*, 2011.
- Separated children in Europe programme, «Review of current laws, policies and practices relating to age», έκδοση από τη θεματική ομάδα εργασίας, 2011.
- Separated children in Europe programme, *Statement of good practice*, SCEP, 2009.
- Settersten, R. A., Mayer, J. και Ulrich, K., «The measurement of age, age structuring, and the life course», *Annual Review of Sociology*, Annual Reviews Stable, τόμος 23, 1997, p. 233-261.
- Smith, T. και Brownlees, L., «Age assessment practices: a literature review and annotated bibliography», *Child protection section UNICEF*, 2011.
- Solari, A. C. και Abramovitch, K., «The accuracy and precision of third molar development as an indicator of chronological age in Hispanics», *Journal of Forensic Science*, τόμος 47, τεύχος 3, 2002, σ. 531-535.
- Tanner, J. M., Oshman, D., Lindgren, G., Grunbaum, J. A., Elsouki, R. και Labarthe, D., «Reliability and validity of computer-assisted estimates of Tanner-Whitehouse skeletal maturity (CASAS): comparison with the manual method», *Journal Hormone Research in Paediatrics*, 1994, σ. 288-294.
- Thevissen, P. W., Kvaal, S. I., Dierickx, K. και Willems, G., «Ethics in age estimation of unaccompanied minors», *Journal of Forensic Odontostomatology*, 2012, σ. 85-102.
- Tscholl, P. M., Junge, A., Dvorak, J. και Zubler, V., «MRI of the wrist is not recommended for age determination in female football players of U-16/U-17 competitions», *Scandinavian Journal of Medicine and Science Sports*, 2016, σ. 324-328.
- Ύπατη Αρμοστέα του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), *Child protection issue brief: birth registration*, UNHCR, 2013.

Ύπατη αρμοσσία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), *Field handbook for the implementation of UNHCR BID guidelines*, 2011.

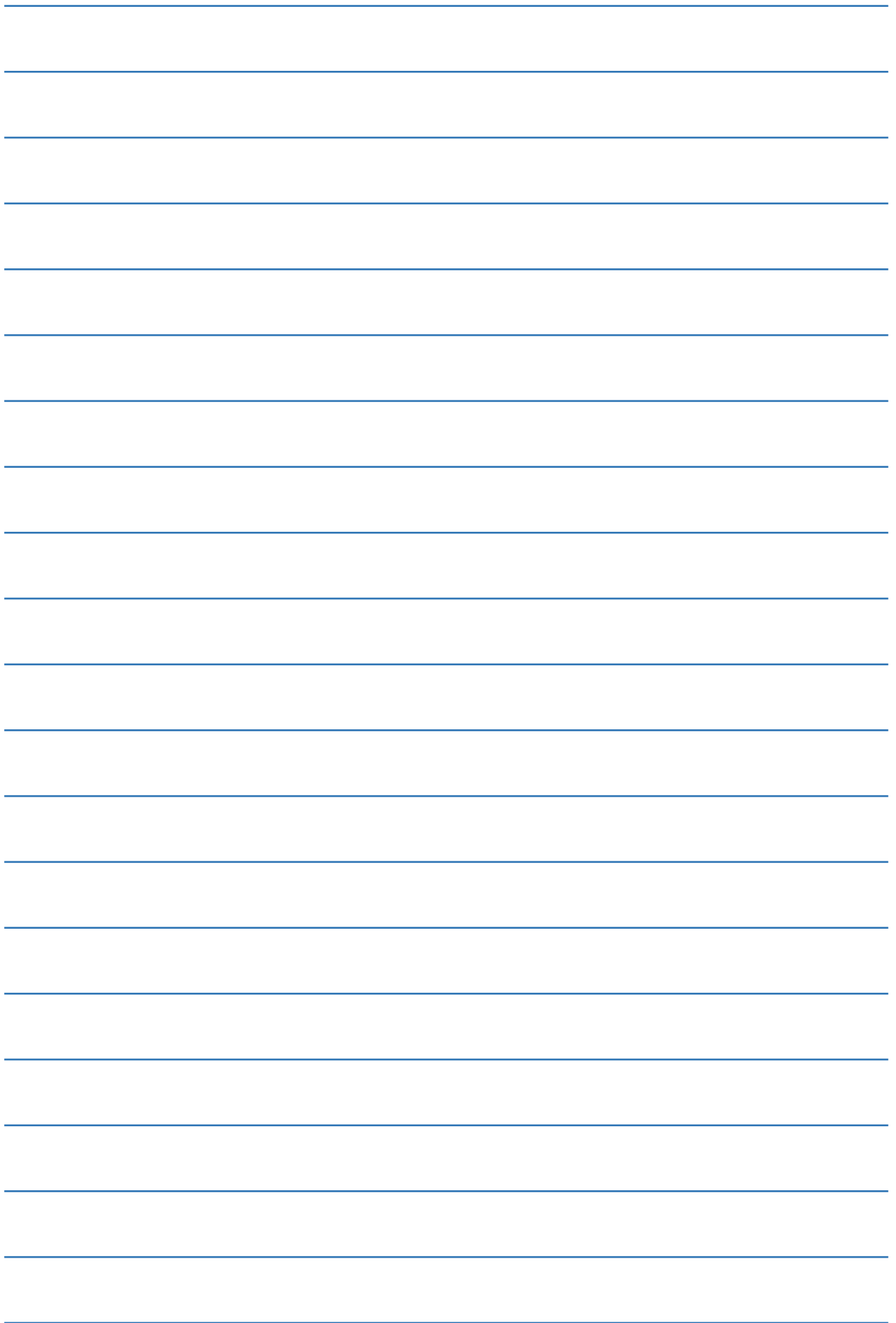
Ύπατη αρμοσσία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR), *Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Εξέταση των Αιτημάτων Ασύλου των Παιδιών στο πλαίσιο των άρθρων 1 (Α) 2 και 1 (ΣΤ) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το καθεστώς προσφύγων*, 2009.

UNHCR και UNICEF, *Safe and sound: what states can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe*, 2014.

UNHCR, *The heart of the matter: assessing credibility when children apply for asylum in the European Union*, 2017.

UNHCR, *Guidelines on determining the best interests of the child*, 2008.

UNHCR, *Note on burden and standard of proof in refugee claims*, 1998.

Επικοινωνήστε με την ΕΕ (ή ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΕΕ)

Αυτοπροσώπως (ή ΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΩΣ)

Σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν εκατοντάδες κέντρα πληροφόρησης Europe Direct. Μπορείτε να βρείτε τη διεύθυνση του πλησιέστερου σε σας κέντρου στον δικτυακό τόπο https://europa.eu/european-union/contact_el

Τηλεφωνικά ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (ή ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΑ Η ΜΕΣΩ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ)

Η Europe Direct είναι μια υπηρεσία που απαντά στις ερωτήσεις σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορείτε να επικοινωνήσετε με αυτήν την υπηρεσία:

- καλώντας ατελώς τον αριθμό 00 800 6 7 8 9 10 11 (ορισμένα δίκτυα τηλεφωνίας ενδέχεται να χρεώνουν τις κλήσεις αυτές),
- καλώντας τον αριθμό +32 22999696 ή
- μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από τον δικτυακό τόπο https://europa.eu/european-union/contact_el

Βρείτε πληροφορίες σχετικά με την ΕΕ (ή ΒΡΕΙΤΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΕ)

Στο διαδίκτυο (ή ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ)

Πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ είναι διαθέσιμες στον δικτυακό τόπο Europa: https://europa.eu/european-union/index_el

Στις εκδόσεις της ΕΕ (ή ΣΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ)

Μπορείτε να τηλεφορτώσετε ή να παραγγείλετε δωρεάν και επί πληρωμή εκδόσεις της ΕΕ στην ακόλουθη διεύθυνση: <https://publications.europa.eu/el/publications>. Μπορείτε να ζητήσετε πολλαπλά αντίγραφα δωρεάν εκδόσεων επικοινωνώντας με την υπηρεσία Europe Direct ή με το τοπικό σας κέντρο πληροφόρησης (βλ. https://europa.eu/european-union/contact_el).

Στη νομοθεσία της ΕΕ και σε σχετικά έγγραφα (ή ΣΤΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ ΣΕ ΣΧΕΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ)

Για πρόσβαση σε νομικές πληροφορίες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του συνόλου της ενωσιακής νομοθεσίας από το 1952 σε όλες τις επίσημες γλώσσες, μεταβείτε στον δικτυακό τόπο EUR-Lex, στην ακόλουθη διεύθυνση: <http://eur-lex.europa.eu>

Στα δημόσια δεδομένα από την ΕΕ (ή ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΕ)

Η Πύλη Δημόσιων Δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (<http://data.europa.eu/euodp/el>) παρέχει πρόσβαση σε σύνολα δεδομένων από την ΕΕ. Τα δεδομένα μπορούν να τηλεφορτωθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν δωρεάν, τόσο για εμπορικούς όσο και για μη εμπορικούς σκοπούς.

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης